



Metoderapport til SKUP for 2011

1. Journalistene bak:

Marie Melgård
Tore Bergsaker
Ola Strømman (utvikling)
Kristin Baumann Marthinsen
Merete Landsend

2. Tittel på prosjektet:

«Kommunebørsen»

3. Redaksjon:

Dagbladet
Boks 1184 Sentrum
0107 Oslo

3. Kontaktpersoner:

Marie Melgård	Tore Bergsaker
mame@dagbladet.no	tbe@dagbladet.no
tlf: 984 32 277	tlf.: 90097190

4. Liste over publiserte saker:

Vi laget nettstedet/databasen: www.dagbladet.no/kommunebørsen

Kopi av alle saker publisert i papiravisen ligger vedlagt. Her ligger også utskrifter av nettsakene, men disse ytes mest rettferdighet om man går inn og ser dem på nettet. Da vil både databasefunksjonene, interaktive kart, interaktive lister og video komme til sin rett. CDer med videoene ligger vedlagt rapportutskriftene, men disse videoene er også tilgjengelige på nettsiden.

Dato:	Sak:	Publiseringskanal	Kommune besøkt
16.jun	Her er det best å bli gammel	Papir	Hvaler
16.jun	Her er det best å bli gammel	Nett	Hvaler
07.jul	Her er Norges beste skole	Papir	Stordal
07.jul	Trivsel viktigere enn penger	Nett	Stordal
07.jul	Her er Norges beste skoler	Nett	Stordal
			Søndre Land
24.jul	Billigst: Stavanger Dyrest: Søndre Land	Papir	Stavanger
24.jul	Stavanger: 5144 kroner Søndre Land: 17 441 kroner	Nett	Søndre Land
08.jul	Frp har dårligst skole	Papir	...
08.jul	Frp har de dårligst skolekommunene	Nett	...
09.jul	Små kommuner gjør det best	Papir	...
09.jul	Små kommuner gjør det best	Nett	...
15.jul	Her er landets beste kommunehelsetilbud	Papir	Modalen
15.jul	Her er landets beste kommunehelsetilbud	Nett	Modalen
15.jul	Modalen er best på hele	Nett	Modalen
16.jul	Rødgrønne best på helse	Papir	...

16.jul	Rødgrønne best på helse	Nett	...
20.jul	Her er det best å jobbe	Papir	Austevoll
20.jul	Austevoll kryr av jobber og millionærer	Nett	Austevoll
20.jul	Vestlandet best på jobb	Nett	Austevoll
21.jul	Arbeiderpartiet dårligst på arbeid	Papir	Sør-Odal
21.jul	Arbeiderpartiet dårligst på arbeid	Nett	Sør-Odal
16.aug	Her er det best å være småbarnsfamilie	Papir	Bykle
16.aug	Her er det best å være småbarnsfamilie	Nett	Bykle
16.aug	Gratis barnehage, SFO og skikort	Nett	Bykle
24.aug	SV-kommuner er best for barnefamilier	Papir	Vinje
24.aug	SV-kommuner er best for barnefamilier	Nett	Vinje
26.aug	Her er det best å være ung	Papir	Hol
26.aug	To snowboardproffer. Et skuespillertalent. En i ingeniørbataljonen. En skal redde verden	Nett	Hol
26.aug	Det er størreisen det kommer an på	Nett	Hol
31.aug	UngdomSVinnern	Nett	Nesodden
31.aug	Disse kommunene flår deg	Papir	Svelvik
31.aug	Disse kommunene flår deg	Nett	Svelvik
31.aug	På Norgestoppen i skatter og avgifter	Nett	Svelvik
02.sep	Dyrest med Frp	Papir	Fredrikstad
02.sep	Frp - partiet for høye skatter og avgifter	Nett	Fredrikstad
04.sep	De dårligst styrte	Papir	Gamvik
04.sep	Her svikter politikerne innbyggerne sine	Nett	Gamvik
05.sep	Pizza-møringene på bunnen	Papir	Stranda
05.sep	Skakkjørte kommuner er Frp-kommuner	Nett	Stranda
09.sep	Itj no som kjem ta seg sjøl	Papir	Tydal
09.sep	Vi har gapt over for mye	Papir	Selvik
09.sep	SV styrer best	Papir	..
09.sep	SV best Frp verst	Nett	..
09.sep	Tydal er Norges beste kommune	Nett med video	Tydal
09.sep	Svelvik er Norges dårligste kommune	Nett med video	Svelvik
09.sep	Gjøviksida er best	Nett	..

1. Hvordan startet prosjektet?

Tidlig i juni la samfunnsavdelingen i Dagbladet plan for hvordan dekke kommunevalget 2011. Som riksavis er det som regel en utfordring å komme under huden på det som skjer i kommune-Norge. Hvordan skal man kunne peke på problemstillinger som er relevante i 430 kommuner? Det blir lett et ensidig fokus på partiledere og rikspolitikk.

Så kom ideen om å se hvilke tilbud kommunene tilbyr sine innbyggere sammenlignet med andre kommuner. Lignende undersøkelser er gjort før. Blant annet har NHO hvert år kåret hvilke kommuner som er næringsvennlige og Kommunal Rapport (KR) har kjørt sitt ”Kommunebarometer” to ganger – men vi ville gå lengre, breiere og sette dagsorden. NHOs kåring handler bare om en begrenset del av kommunenes tilbud. Kommunebarometret til KR er bare forbeholdt papiravisen – uten mulighet for leserne selv å sjekke opp informasjonen om sin kommune, og til å sammenligne med nabokommuner. Det er ingen database, slik vi satte oss mål om å lage.

Tallene ligger der. Det finnes statistikk på nesten alt som skjer i kommunal regi. Utfordringen var å gjøre denne informasjonen tilgjengelig for folk flest, lesbart og sammenlignbart.

2. Problemstilling

Kan vi vise hva politikk er i praksis? Hvordan kan vi ettergå politikken som føres i alle 430 kommuner i Norge? Hvordan kan kjedelig og utilgjengelig statistikk bli til god tabloidjournalistikk? Kan Dagbladet bli et verktøy enkeltpersoner tar i bruk for å sjekke hva kommunen prioriterer og har oppnådd? Hvordan kan Dagbladet bli en premissleverandør på lokalt nivå i kommunevalget? Dette var spørsmålene vi stilte oss da grovskissen til Kommunebørsen ble tegnet.

Det finnes mange myter om hva som rører seg ute i norske kommuner. Vi ønsket også å grave i disse. Er det bare elendighet og armod i små, avsidesliggende kommuner? Er by bedre enn land? Siden det også er valg ville vi se om det var skiller på kommunene etter hvilke parti som sitter med makta. Er det noen forskjell om Vefsn kommune styres av Arbeiderpartiet eller Frp? SV snakker mye om barn og unge – men det er langt mellom teori og praksis – er SV-kommunene flinkes på dette? Er Høyre virkelig partiet for kvalitet i skolen?

Vi ville bygge opp et system hvor vi kunne måle alle kommunene i ulike tema, og sammenligne dem – og se hvordan kommunene ligger an sammenlignet med de mål som finnes. Vi ville kåre Norges beste – og verste kommune.

3. Hva er genuint/hva oppnådde vi?

■ **Datastøttet journalistikk:** Kommunebørsen har vært et godt eksempel på en ny form for journalistikk – vi har kombinert teknologi datastøttet journalistikk med mer tradisjonell journalistisk metode. Teknologi som en del av journalistikken, ikke som et supplement. Samarbeid på tvers av avdelinger har vært nøkkelen her. Journalistene og medarbeidere på utviklingsavdelingen har hatt et tett samarbeid for å kombinere det beste fra to verdener:

For å gjøre matematiske bergninger basert på statistikk om kommunene, har vi utarbeidet en egen utregningsmodell og et eget program der vi kan mate inn informasjon. Mer enn 23 650 opplysninger om Kommune-Norge ble samlet i en database hvor folk selv kan søke opp ellers utilgjengelig informasjon om sin kommune. Man kan se hvordan kommunen gjør det innefor hvert enkelt tema, men også gå inn på helt spesifikke detaljer som eksempel arbeidstakere med sykefravær i prosent i din kommune. Dette er et detaljnivå det selvsagt er helt umulig å komme ned på i papiravisa.

Vi benyttet oss også av nye presentasjonsformer – som video og interaktive kart. I databasen la vi stor vekt på brukervennlighet, og brukte mye tid på å gjøre databasen mest mulig tilgjengelig for folk.

■ **Norge rundt:** Vi har besøkt 16 kommuner, fra Modalen i Hordaland til Gamvik i Finnmark. Vi har hatt en sjeldent god mulighet til å peke på utfordringer i ulike kommuner, og illustrere problemstillinger Kommune-Norge står overfor som for eksempel fraflytting, skrekken for at økonomien skal havne under statens styring (ROBEK), samhandlingsreform, sammenslåing, for å nevne noe. Vi har vist mangfoldet i Kommune-Norge – noen kommuner nyter godt av naturressursene de er så heldig å ha, mens andre kommuner sliter med at det som en gang var et industrieventyr nå må henge kroken på døra. I den lille kraftkommunen Modalen, hvor det ikke er politiske partier, er nesten alle kommunale tjenester gratis, mens den tidligere fiskerkommunen Gamvik har fått innbyggertallet halvert som følge av manglende arbeidsplasser, og en millionerstatning til barnehjemsbarn var med på å velte den skjøre økonomien.

■ **Sammenligningsverktøy:** KOSTRA er en gullgruve, men såpass utilgjengelig at selv IJ holder kurs for å lære journalister i bruken av verktøyet. For selv om tallene ligger der ute, er

det få som tar verktøyet i bruk. De andre kildene vi benyttet er både spredd og delvis tilgjengelig for leserne. En av våre oppgaver som journalister er å formidle og tilgjengeliggjøre informasjon. Vi har systematisert og rangert, og gjort tallene enklere å forstå for flere – og mer tilgjengelig.

I vår database ligger det mer enn 23 650 ulike opplysninger om norske kommuner enkelt tilgjengelig for én million daglige brukere av dagbladet.no, Dagbladet på mobil og lesebrett. Innbyggere i hver kommune har fått et verktøy hvor de kan sjekke tilstanden i sin kommune, men de kan også sjekke den opp mot nabokommuner og resten av landet.

■ **Nasjonalt engasjement:** Vi har satt dagsorden hos kommunepolitikere, på kommunestyremøter, hos skoleledelse, i lokalaviser fra Nordkapp til Lindesnes. Vi har skapt debatt på Facebook, Twitter så vel som lokalavisspalter og i vårt eget kommentarfelt, og på kommunale institusjoner så vel som på Stortinget.

Over 70 saker i ulike lokalaviser refererer til, eller har laget egne målinger basert på vår database viser et søker i A-tekst. Lokalpolitikere fra Gratangen til Kragerø brukte kommunebørsen i sine lokale valgkamper.



SØR-VARANGER AVIS

TORSDAG 21. JULI 2011 • Nr. 83 • Årgang 62 • Losseavg 20,-



Hotell-stov
SE SIDE 16



**Sommer-
ferie
i vannet**
SE SIDE 22-23



**Stoler ikke
på Valmon**

Nestbeste jobbcommune



Sør-Varanger plasseres som nestbest fritidstillbud for yngre folk også, mener kommun i landet å jobbe i. Men kampan om kompetanse tetner til. – Flott at det er lett å få jobb her, men det gjelder å ha gode

SE SIDE 6-7

• TORSDAG
• FREDAG

Ally kano

for 13500,-

MÅ 10 500,-

Sør-Varanger Avis, med sete i Kirkenes, hadde oppslagssak basert på Kommunebørsen. Gruvekommunen ble nummer to for hvor det er best å arbeide. Faksimile: Sør-Varanger Avis.

Vegårdshei kommune kom spesielt dårlig ut hva gjaldt tilbuddet til ungdom, noe de selv er uenige i. - Opplevelse og trivsel er ikke målt, sa ordføreren. Det hadde han rett i, men et helt

kommunestyremøte ble viet til å gjennomgå Kommunebørsen og forklare hvorfor kommunene kommer dårlig ut. Ordføreren snakket om hva kommunen burde forbedre.

I lokalavisene har også Kommunebørsen resultert i førstesider, så vel som leserinnlegg. I Sortlands avis skriver 2. kandidat for Sortland Høyre, Tor Hov Jacobsen:

«Resultatet er dårligere enn fryktet. Å hevde noe annet vil være ren ansvarsfraskrivelse. Mange er nok urolige over at vi skårer så dårlig på flere kriterier, blant annet faglige resultater. Samtidig er det bra at Dagbladet gjennomfører og publiserer denne informasjonen. På den måten blir det tydelig for alle at noe må gjøres.»

■ Også Norges toppolitikere har lagt merke til, og har brukt Kommunebørsen. Under partilederdebatene under valgkampen ble Kommunebørsen nevnt flere ganger. Under TV-debatten 5. september snakket Liv Signe Navarsete om at Dagbladets kommunebørs viser at små kommune gjør det bra, og nevner eksemplet om Stranda kommune som ikke har styr på økonomien. 9. september, i partiledernes tale til folket, nevnte både Navarsete og SV-leder Kristin Halvorsen resultater fra Kommunebørsen. Senest under NHOs årskonferanse hvor kommunesammenslåing var et tema, brukte Navarsete igjen Kommunebørsen som referanse.

4. Metode

Vårt arbeid er basert på en modell med seks trinn – denne modellen ble brukt på et overordna nivå, men er også samme modell som ligger til grunn for alle de 50 sakene vi har laget. Nedenfor vil vi utdype hvilke nye metoder som er tatt i bruk.

1. Innsamling
2. Utvalg
3. Bearbeiding og kontrollering
4. Fortolkning
5. Reportasje
6. Presentasjon og kommunikasjon

4.1 Innsamlingsfasen:

Vi startet bredt: hvilke problemstillinger vil vi belyse i kommunene? Vi drodlet temaer, og dannet oss 15 hovedkategorier vi ville granske nøyere. Målet for kategoriene var å belyse områder/grupper som sier om kommunenes samlede tilbud og hvordan kommunen driftes. Eksempler er kategorien ”tilbud til eldre”, et annet er hvor det er gode arbeidsforhold. Vi satt så igjen med et 13 siders dokument med forslag til kategorier og ulike parameter.

I første omgang måtte vi finne tilgjengelig statistikk brutt ned på kommunenivå. Det finnes statistikk på det meste, men overraskende nok er det lite statistikk som er brutt ned så nøyaktig at man kan sammenligne på kommunenivå. I mye av det innhente materialet måtte vi selv gå ned i grunndataene, og bryte opp tallene for hver enkelt kommune.

Vi fant statistikk hos SSBs KOSTRA-base. Alle landets kommuner er pliktet å rapportere til databasen KOSTRA, og dette er en suveren kilde for informasjon om Kommune-Norge. Men vi brukte også statistikk fra Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet, FAFO, Den Norske Kirke, Utdanningsdirektoratet, Politiet, Norges Idrettsforbund, NAV, Statens Vegevesen, KS, NHO, Kommunal- og regionaldepartementet og ROBEK.

Vi hentet inn kommunenavn, kommunenummer, samt navn og partitilhørighet på ordførerne i hver kommune, og for sikkerhetsskyld hentet vi også inn innbyggertall. Dataene

fikk vi fra Kommunaldepartementet og SSB. Listen over ordførere hentet vi fra Wikipedia. Mange kommuner ble opprørt for å kvalitetssikre informasjonen.

Vi laget et fellesområde på Dagbladets server, hvor vi laget en mappe til hver kategori. Etter hvert som vi fikk inn materiale lagret vi det i hver mappe. Fortrinnsvis sørget vi for å lagre alt materialet som Excelfiler, for å kunne behandle det best videre.

4.2 Utvalg

For at parameterne skulle best mulig kunne si om et tilbud til unge er godt eller dårlig, måtte vi finne de det som best reflekterte dette. Siden alle målingene skulle munne ut i en kåring av Norges beste kommune, måtte vi også finne kategorier som berører hele spekteret av tjenester og oppgaver kommunen har ansvar for overfor sine innbyggere.

Men hva kunne vi egentlig sammenligne? Hva fortalte tallene oss? For at en sammenligning skal være god må premisset være likt.

Vi valgte å ta utgangspunkt i parameterne hvor myndighetene har satt noen krav som kommunene plikter å følge. Gjør de ikke det, så viser det at kommunen ikke fyller et pålagt minstekrav, noe som er en god indikasjon på at kommunen ikke er fullt så god. Et eksempel:

Vi har sett på andel nyfødte som får hjemmebesøk to uker etter hjemkomst fordi hjemmebesøk er en forskriftsfestet oppgave. I programmet for helsestasjonstjeneste for barn 0-5 år, som har status som retningslinje for tjenesten, anbefales at nyfødte får hjemmebesøk (i løpet av de to første leveuker).

Som et ledd i denne prosessen ringte vi til eksperter på innenfor de ulike kategoriene, for å hjelpe oss å velge ut de beste parameterne. Det gikk mange telefoner til KOSTRAs eksperter innenfor hvert tema. Her fikk vi råd om hva vi burde bruke, og hva som kunne skjule seg bak tallene. For alle kategoriene, diskuterte vi med eksterne eksperter for å kvalitetssjekke at våre utvalg var rimelige, og at tallene vi hentet inn var riktige.

Vi ble fort klar over at det er store hull i kommunenes innrapporteringer til KOSTA. Kommunene kan ha feilrapportert, ikke rapportert, eller hatt en annen forståelse av hva som skal rapporteres inn enn hva som står skrevet i SSBs veileder. Derfor måtte vi også velge parameterne med høy grad av innrapportering, slik at vi ikke risikerte å måle for få kommuner. Vi vil forklare mer om dette i neste punkt. Støtte vi på "rare" tall, tok vi også sjekktelefoner til kommunene. Underveis i dette arbeidet støtte vi på flere utfordringer. Også dette nevnes seinere i rapporten.

Allerede i innsamlingen måtte vi gjøre valg for hva som skulle ligge i for eksempel begrepet "helse". Et godt helsetilbud ligger alt fra barnehelse, legetimer på aldershjem, fødetilbud, til helsetilbud til fireåringer. Men innenfor tilbud til barnefamilier så ligger også det å gi et godt helsetilbud til små og store.

Basert på alle vurderingene vi gjorde, ble dette de kategoriene og parameterne vi valgte å vurdere kommunene etter:

Best økonomisk styring		1. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern 2. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter, konsern 3. Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i % av totale netto driftsutg 4. Står på Robek-lista 5. Endring i netto lånegjeld fra 2009 til 2010 pr. innbygger i kr. 6. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter snitt 08-10, konsern
Best kommune-helse-tilbud		7. Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommune-helse-tjenesten 8. Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommune-helse-tjenesten 9. Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst 10. Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem 11. Fysio-terapi-timer pr. uke pr. beboer i sykehjem 12. Årsverk av psykiatriske sykepleiere pr. 10 000 innbyggere
Beste skole-kommune	Nasjonale prøver	13. Engelsk 14. Norsk 15. Matte Snitt
	Ressurser, resultater og mobbir	16. Driftsutgifter, undervisnings-materiell per elev 17. Gjennomsnittlig gruppstørrelse, 1.-10. trinn 18. Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring 19. Gjennomsnittlige grunnskolepoeng 20. Andel lærere med universitets- /høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning 21. Mobbing, 7. og 10. trinn (skala 1-5)
Her er det best å jobbe		22. Andel arbeidsledige voksne (25-66) 23. Andel arbeidsledige ungdom (16-24) 24. Andelen sosial-hjelps-mottakere i forhold til innbyggere (20-66) 25. Andel av befolkningen 20 - 66 år som pendler ut av bosteds-kommunen 26. Arbeidstakere med sykefravær (prosent) 27. Andel av befolkningen med høyskole eller uni.-utannelse 28. Gj.snitt. personinntekt
Best å være småbarnsforeldre	Best på barnehage	29. Andel barn 0-5 år med barnehageplass 30. Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år 31. Andel ansatte med førskolelærerutdanning 32. Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent førskolelærerutdanning 33. Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2)
	Best på helse, rekreasjon	34. Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 2-3 års alder 35. Årsverk av helsestøtte pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. 36. Sykkel-, gangveier/turstier mv. m/kom. driftsansvar per 10 000 innb.
	Best på SFO	37. Foreldrebetaling SFO: ukentlig oppholdstid 20 timer, i kroner per måned 38. Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO 39. Andel av 6 åringer som fortsetter i SFO andre året
Her er det best å være ungdom		40. Åpnings-tid ved helse-stasjon for ung-dom pr uke, gjennomsnitt. 41. Barne-vern: under-søkelse eller tiltak pr års-verk 42. Barne-vern: stillinger m/fag- utdanning pr 1 000 barn 0-17 år 43. Barne-vern: andel under-søkelser med be-handlings-tid over 3 mnd % 44. Netto drifts-utgifter til aktivitets-tilbud barn / unge pr innbygger 6-18 45. Andel elever i grunn-skole-alder i kommunens musikk- og kulturskole, av anta 46. Andel sosial-hjelps-tilfeller, 18-24 47. Fritids-senter, antall timer åpen pr uke i gjennom
Norges billigste kommune		48. Foreldrebetaling SFO: ukentlig oppholdstid 20 timer, i kroner per måned 49. Kommunale gebyrer (vann, avløp, avfall, feiling) 50. Eiendomsskatt på en enebolig på 120 kvm 51. Gebyr for deling av tomt og oppføring av enebolig
Her er det best å bli gammel		52. Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem 53. Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem 54. Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc 55. Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning

4.3 Bearbeiding og kontrollering:

Da vi hadde på plass kategoriene og parameterne måtte vi finne en god måte å regne ut hvem som gjør det best eller verst. I starten lekte vi oss i Excel med ulike metoder. Vi kom frem til

en rangeringsordning: i hver parameter får kommunene en plassering. Er det fire parametere i en kategori, legges plasseringen i hver parameter sammen, og summen utgjør kommunens poeng. Dette poenget ses i sammenheng med de andre kommuners poeng. Å få poeng er for kommunene negativt. De kommunene med lavest poengsum kommer ut som best. For eksempel ”Best SFO”: Modalen er på topp, og Bykle er nummer to. Modalen har fått åtte poeng, og Bykle 56 poeng.

Forklaring:

- Foreldrebetaling SFO: ukentlig oppholdstid 20 timer, i kroner per måned:
Modalen: 4. plass Bykle: 1. plass
- Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO
Modalen: 3. plass Bykle: 1. plass
- Andel av 6 åringer som fortsetter i SFO andre året
Modalen: 1. plass Bykle: 54. plass

Plasseringene slås sammen:

Modalen: 4. plass + 3. plass + 1. pass = 8 poeng

Bykle: 1. plass + 1. plass + 54. plass = 56 poeng

Modalen hadde lavest poengsum, dvs. flest plasseringer høyt opp, og blir altså best i kategorien.

I tilfellene noen kommuner fikk lik plassering løste vi det slik:

Eks. Åseral kommune har den høyest andelen legeårsverk pr 10 000 innbyggere, i kommunehelsetjenesten. Kommunen får plass nr. 1 og poeng 1. Har to kommuner like godt resultat får begge 2.plassen, og 2 poeng, mens tredjebest får 4. plass, men da 4 poeng. Vi legger poengene fra hver parameter i kategorien helsetilbud sammen.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	E1. Konsern - Kommunehelse - nivå 2								
2		0101	0104	0105	Fredriksta	0111	0118	0119	0121
3	Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	9,9	11,3	9,2	9,8	9,9	7,1	8,4	6,3
4	Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	8	7,4	6,8	7,6	5,9	7,4	8,6	7,4
5	Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst	101	98	93	82	91	63	110	140
6	Arsverk av jordmodre pr. 10 000 fødte	31,35	44,78	28,67	32,80	78,08	35,09	26,67	88,89
7	Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,44	0,68	0,45	0,45	0,81	0,17	0,19	0,23
8	Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,5	0,44	0,24	0,2	1,17	0,1	0,26	0,08
9	Brutto driftsutgifter per innbygger 0 - 5 år. Helsestasjons- og skolehelsetjeneste, konsern	6336	4655	4993	5904	5970	9659	6847	9184

Figur 4.1 Slik så rådataene ut i Excel.

Å gjøre denne jobben manuelt var inneffektivt, og faren for å gjøre slurvefeil var stor. Dermed koblet vi inn utviklingsavdelingen for å lage et system som kunne hjelpe oss med utregningen: I Dagbladets nettsystem laget vi oss en admin-side. I et PHP-system, som er et programmeringsspråk, fikk vi mulighet til å føre inn Excel-data, og mulighet til å sortere etter våre ønsker. Tallene ble lagret som rene tekstmateriale på en Linux-server, og levert derfra av php/Apache.

[Lag ny hovedkategori](#)

Hent opp gammelt tema

Aktive: [Best økonomisk styring](#) - [Best kommunehelsestilbud](#) - [Best på barnehage](#) - [Best på trivsel og helse for famili](#)er - [Best SFO](#) - [Beste skolekommune \[hovedkategori\]](#) - [Her er det best å jobbe](#) - [Her er det best å være småbarnsfødre \[hovedkategori\]](#) - [Her er det best å være ungdom](#) - [Nasjonale praver](#) - [Norges beste kommune \[hovedkategori\]](#) - [Norges billigste kommune](#) - [Ressurser, resultater og mobbing](#) - [Her er det best å bli gammel](#)

Skjulte: [Arbeid og helse for ungdom](#) - [Barnevern](#) - [Best å være ung \[hovedkategori\]](#) - [Ressurser, resultater og mobbing](#) - [Best på barnevern](#) - [Best på helse og rekreasjon for famili](#)er - [Best på trivsel for famili](#)er - [Beste friidrettsmuligheter for unge](#) - [Beste helsehubb](#) - [Beste kulturkommune](#) - [Beste skolekommune](#) - [Her er det best å bli gammel](#) - [Her er det best å være ung \[hovedkategori\]](#) - [Her er de laveste avgiftene](#) - [Her er det dyreste å bo](#) - [Mest effektive kommune](#) - [Norges dyreste kommune](#) - [OLATEST \[hovedkategori\]](#) - [Partier](#) - [Saksbehandlingsgebyr](#) - [Beste skolekommune \[hovedkategori\]](#) - [Test](#) - [Test2 Hovedkåring \[hovedkategori\]](#) - [Test beste kommune \[hovedkategori\]](#) - [Test familie](#) - [Test helse](#) - [Ungdom](#)

Slik klargjør du Excel-arket:

Finn på en god overskrift, så som "Her er det best å bli gammel". Fjern linjer i arkene som ikke inneholder kommuner eller datavertdier som teller i regnestykket.

Lim inn en side i første felt og en side i andre felt. Når du kopierer ut dataene, bruk alt+a, då får du det du trenger.

.. betyr at det ikke er levert data, kommunen 'kastes'
// betyr at det ikke er levert data, men kommunen skal tas med i utregninger

Overskrift

Figur 4.2 Slik så systemet ut. I de hvite feltene la vi inn Exceldata. Disse ble lest av, og ga grunnlaget for en liste, Hver liste la seg som en lenke øverst på admin-siden, her kunne vi hele tiden gå inn og gjøre endringer.

Vi fikk behov for å ha ulike måter og sortere på: i en parameter kan det beste være å ha mest, eks. antall legetimer pr. beboer på sykehjem, mens det i en annen parameter være bra å ha et lavt tall, eks. score i mobbeundersøkelse. Dermed måtte systemet ha mulighet for å sortere hver parameter ulikt. I noen kategorier la vi opp til å ha underkategorier, dermed måtte systemet ikke bare forholde seg til en Excel-fil, men også kunne hente opp et allerede bearbeidet dokument. I noen tilfeller skulle vi måle direkte verdier, eks. billigst og dyreste kommune. Da virket ikke systemet, fordi den billigste kommunen kunne være den med best plasseringer, men la man summene sammen, ble den ikke billigst. Derfor måtte også systemet kunne skille ut hvilke kategori/parameter som skulle basere seg på verdi, og ikke poeng.

Best økonomisk styring

Tittel:

Best økonomisk styring

Beskrivelse:

Dagbladet har kåret den kommunen i Norge som er best på økonomisk styring, basert på seks ulike kategorier.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter:

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	<input checked="" type="radio"/> stigende (lavest best!) <input type="radio"/> synkende
Dispositionsfond i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	<input type="radio"/> stigende (lavest best!) <input checked="" type="radio"/> synkende
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i % av totale netto driftsutgift	<input checked="" type="radio"/> stigende (lavest best!) <input type="radio"/> synkende
Står på Robek-lista	<input checked="" type="radio"/> stigende (lavest best!) <input type="radio"/> synkende
Endring i netto lånegjeld fra 2009 til 2010 pr. innbygger i kr.	<input checked="" type="radio"/> stigende (lavest best!) <input type="radio"/> synkende
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter snitt 08-10, kor.	<input type="radio"/> stigende (lavest best!) <input checked="" type="radio"/> synkende

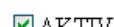
Sorter:

- på poeng på verdi
 synkende stigende

Kategori:

ikke noe kategoristyr hovedkategori underkategori

- Summer alle kolonner til en egen sistekolonne ELLER Vis snitt for alle kolonner i egen sistekolonne
 fiks for summering som første manuelt publiserte liste (ikke bruk)



Figur 4.3 Etter at dataene var lagt inn, kom man til denne siden, hvor vi kunne bestemme hvordan parameterne skulle sorteres.

Da en var kommet så lagt, fikk vi opp en kontrollside, hvor vi fikk opp kommunene i den rekkefølgen de scoret i kategorien. Her kunne vi se plassering, poeng og faktisk innrapporterte tall, derfor var det viktig å alltid sjekket tallene for slurv, bugs, og lignende. Fra kontrollsiden fikk vi en PHP-kode, som når den ble lagt i Dagbladets system, utgjorde den ferdige tabellen. Dette skjedde automatisk, for når tabellene ble gjort aktive, ble de lagt over på en webside med Dagbladets design, og var da tilgjengelig for leserne. Vi vil komme tilbake til presentasjon i punktet nedenfor.

Best økonomisk styring

Kode for å lime pen boks inn i saken:

```
include ('/www/dagbladet/www.dagbladet.no/kommuneborsen/include.php');
høyremarg('best_konometisk_styring');
```

	Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	Dispositionsfond i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i % av totale netto driftsutgift	Står på Robek-lista	Endring i netto lånegjeld fra 2009 til 2010 pr. innbygger i kr.	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter snitt 08-10, konsern
1. Aukra	30,7	32	14,3	43	9,3	107 0 1 -2837 23 22,97 2
2. Sandefjord	29,7	29	17,9	24	7,9	29 0 1 311 106 5,10 46
3. Orkdal	44,1	74	13,5	50	9,3	107 0 1 -299 79 4,27 68
4. Bøkn	45,6	82	23,1	15	11,5	224 0 1 -1596 39 4,43 62
5. Trøgstad	43	69	9,7	86	8,6	65 0 1 602 118 3,70 89
6. Skjøvet	19,3	14	9,4	94	11,5	224 0 1 -977 55 4,80 56
7. Hå	27,9	24	13,7	48	9,4	113 0 1 3492 236 6,50 30
8. Loppa	36,2	46	22,2	18	15,8	357 0 1 -5748 12 7,30 23

Figur 4.4: Når dataene var utregnet, fikk vi de opp i dette kontrollskjemaet.

Som nevnt kom vi aldri fra at kommuner manglet innrapporterte data i de fleste kategorier. Dermed satte vi en grense på 65 prosent innleverte data. Hvis vi ikke hadde gjort dette, ville mange kommuner falt ut, og når vi til siste skulde kåre Norges beste kommune, risikerte vi å bare måle en tredjedel av kommunene. Et eksempel er kategorien «Økonomisk styring», her ble ikke de fire kommunene Tysfjord, Værøy, Torsken, Måsøy, vurdert fordi de hadde levert for få data.

Da vi skulle slå sammen all dataen, og finne Norges beste kommune, la vi sammen plasseringene fra alle kategoriene. Samme prinsipp her – hadde ikke kommunene gitt tall og vært med i 65 prosent av kategoriene, ble de oversett i hovedkåringen. Det gjaldt kommunene Kvitsøy, Utsira, Vevelstad, Hamarøy, og Torsken.

4.4 Fortolkning

Når en kategori var utarbeidet, dvs. kommunene rangert, begynte analysearbeidet. Har kommunene som gjør det godt noe til felles? Hva skyldes at disse kommunene ligger på bunn av lista? I starten måtte vi gjøre research på omtrent alle kommunene for å finne interessante fellesnevner, men utover i arbeidet fikk vi så god kjennskap til mange av kommunene at det gikk lettere. En del av arbeidet gikk også ut på å ringe nøkkelpersoner i de interessante kommunene for å lære om historien til kommunen, situasjonen i dag økonomisk, sosialt og politisk. I de kommunene vi brukte som case tok vi også kontakt med opposisjonspolitikerne. Det er rimelig å anta at for hver kommune vi omtalte gikk det mellom 5-10 telefoner til folk med lokal kunnskap for å forstå kommunen, og for å finne interessante vinkler.

I denne delen av arbeidet tok vi også kontakt med eksperter innenfor de ulike kategoriene som kunne analysere våre funn: Helge Eide, direktør i KS, Tormod Øia, forsker ved NOVA, Kåre Heggen, professor ved Høgskolen i Volda og Oslo, Jan Erik Ingebrigtsen, amanuensis ved institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU, Elisabeth Backe-Hansen, forsker ved NOVA, forsker Knut Vareide i Telemarksforskning, for å nevne noen.

Vi ville prøve å lese politikk ut av tallene: Har Frp-kommuner spesielt god eldremomsorg? Har SV-kommunene bedre tilbud til barn og unge? Har Høyre-kommunene best økonomisk styring? Men hvordan gjøre det effektivt med 430 kommuner, 55 parametere og 44 ulike partier og samlingslister?

I systemet la vi inn hvilke partifarge kommunene hadde ved å ta utgangspunktet i partitilhørigheten til ordførerne. Her lå det en mulig feilkilde. Det finnes like mange konstellasjoner som det finnes norske kommuner. En kommune med borgerlig flertall kan godt ha en Ap-ordfører, slik at ordførertilhørighet ikke gjenspeiler maktforholdene i kommunen. Likevel kom vi fram til at ordførerpartiet i det store og det hele var den beste indikatoren på hvilket parti som hadde mye makt i kommunen.

Vi målte alle de store partiene, samt Rødt, og kalte alle de lokale partiene for Lokalliste (LL). Vi talte hvor mange kommuner hvert parti styrt, så fant vi i hver kategori ut hvor mange poeng partiet fikk. Da ble regnestykket: Plasseringene til AP-kommunene/antall AP-kommuner. Vi tok antall plasser (tallet forandret seg siden ikke alle kommunene var med alltid) og delte på seks som er terningens øyne. Så ble scoren til partiet plassert i det grensesnittet som var rett. Eks: $430 \text{ kommuner} / 6 = 71,6$. Terningkast 1 er da fra 0-71,6... osv. Denne utregningen lå som et tilleggselement i admin-systemet vårt. Når tallene var matet inn, gjenkjente datasystemet kommunetallet og koblet det opp mot partitilhørigheten. Så når man limte PHP-koden til kontrollsiden inn i Dagbladets system, så kom også terningene automatisk. Ulempen her var at med gjennomsnittstall så blir det mest 3-ere og 4-ere på

terningen. Særlig for de partiene som har mange ordførere. Men ved å vise snittplasseringen klarte vi likevel å differensiere mellom partiene.

[Alt fra kommunebørsen](#)

[Del på Facebook](#)

Slik skårer partiene:

-  SV (159)
-  H (192)
-  A (211)
-  V (215)
-  KRF (221)
-  SP (231)
-  FRP (250)
-  RV (322)

(Viser kun de større partiene,
terningskast etter partienes poeng i
denne listen, snittplassering i
parentes)

Figur 4.5 Et eksempel på hvordan vi målte partiene i de ulike kategoriene. Denne listen er hentet fra «Best på barnevern»

For hver gang vi fikk et resultat, for eksempel at SV er det partiet som har de kommunene med best tilbud til ungdom, fulgte vi dette opp med å finne en eksempelkommune, som vi tok kontakt med for å se om våre resultater samsvarer med virkeligheten. Vi tok også kontakt med eksperter som kunne analysere våre funn. Hvorfor gjør Frp-kommuner det best på arbeidsliv? Hvorfor kommer Arbeiderpartikommunene dårlig ut på arbeidsliv? Bruker SV-kommunene mest på småbarnsfamilier? Vi snakket blant annet med Marthe Narud, Frank Aarebrot, Anders Todal Jensen, Terje Knudsen, Svein Tuastad, for å nevne noen.

4.5 Reportasje

Når vi var kommet så langt at våre kvantitative undersøkelser var unnagjort, og vi hadde analysert hvilke faktorer som kunne spille inn, begynte fase to.

Vi hadde en klar målsetting om å reise ut og lage reportasje fra en kommune til hver av kategoriene. Det betyddet at vi helst ville være i den beste og den dårligste kommunen, men også i kommuner som kunne være eksempler på politikken til de ulike partiene. Når vi gjorde våre ringerunder til kommunen forsøkte vi alltid å få tak på folk eller steder som virkelig var særregnt for kommunen. Målet for hver reportasje var å fange essensen av kommunen – både politisk, men også sosialt. Vi ville møte ”folk flest”, ikke bare en fornøyd ordfører. Derfor brukte vi også mye tid på å sikre oss avtaler med riktige personer. For eksempel: I Austevoll kommune besøkte vi et fiskeanlegg og en gründer – i Hol kommune traff vi to snowboardproffer, en skuespiller, en elevrådsleder og en befal. På grunn av tidspress var det ikke alltid like enkelt å få innfri ambisjonen.

4.6 Presentasjon og kommunikasjon

I god tro med Dagbladets publistiske strategi tenkte vi hele tiden et på et nett/papir-løp. Vi tok kontakt med grafikkavdelingen i Dagbladet, som laget en logo til prosjektet. Vi tenkte det var viktig at leserne kunne gjenkjenne prosjektet når de leste det i avisens. Vi fikk også

laget en egen URL (dagbladet.no/kommuneborsen) som gikk til en samleside hvor vi la ut alle sakene i prosjektet, samt gjorde databasen vår tilgjengelig.

■ **Nett:**

For oss var det viktig å lage en database basert på statistikken, som folk selv kunne bruke for å finne informasjon om sin og andre kommuner. Derfor brukte vi mye tid for å gjøre siden brukervennlig. I tillegg til utviklingsavdelingen, fikk vi også hjelp av designere til å utforme siden.

På dagbladet.no/kommuneborsen har vi laget en søkemotor som er en vital del av prosjektet. I tillegg laget vi en kartfunksjon. Klikker du på kategorien skole, kan du på kartet se hvordan fordelingen er ved hjelp av fargekoder som grønn, gul og rød. Ved å klikke på hver kommune på kartet kan man få opp kommunens score. For å lage kartet tok vi i bruk Google Maps og Fusion Tables, som er en databaseløsning som gjorde det mulig å lage grafiske kart.



Kommunedørsen



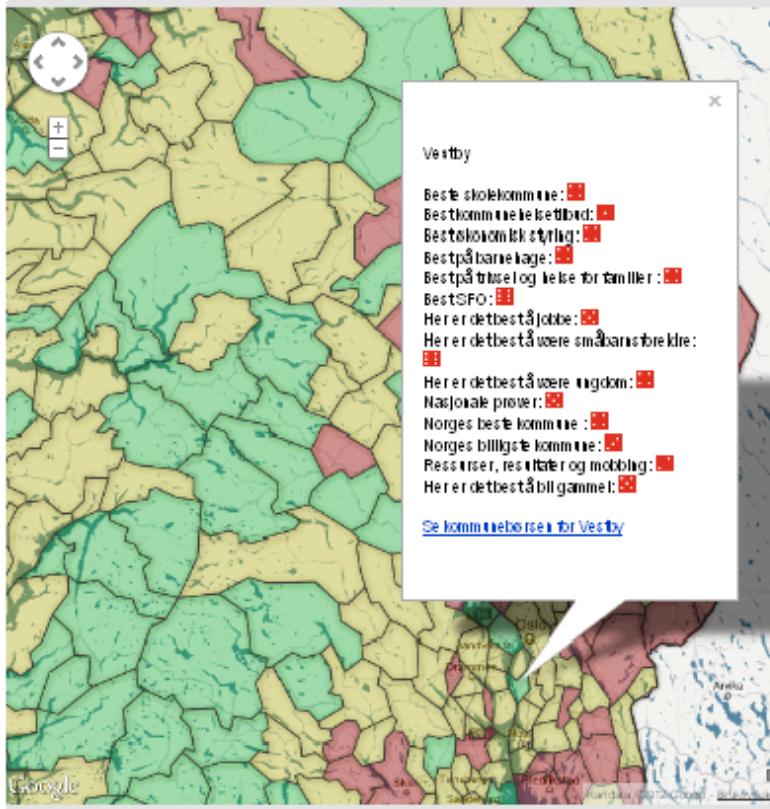
Nå må lokalpolitikerne ta fram sparekniven

I valgkampen lovet de mer til eldre og skole.
[Les mer](#)



Gjøvik-sida er best

I hundrevis av år har det blitt kringlet om hvilken side av Møsa som er best. Her er fasiten. [Les mer](#)



Klikk på kartet for å sjekke din kommune.

Kategoriene: Alle [NORGES BESTE KOMMUNE](#) [Best økonomisk styring](#)
[Beste skolekommune](#) [Nasjonale prøver](#) [Ressurser, resultater og mobbing](#)
[Best kommunehelsetilbud](#) [Best å jobbe](#) [Best på barnehage](#) [Best SFO](#)
[Best å være småbarnsforeldre](#) [Best å være ungdom](#) [Norges billigste kommune](#)

De største stedene

Arendal - Asker - Bergen - Bodø - Bærum - Drammen - Fredrikstad - Hamarfest - Haugesund - Kongsberg - Kristiansand - Lillehammer - Mandal - Oslo - Søndeled - Sandnes - Skien - Stavanger - Tromsø - Trondheim - Tønsberg

Finn din kommune

Se også

- [NORGES BESTE KOMMUNE](#)
- [Beste skolekommune](#)
 - Nasjonale prøver
 - Ressurser, resultater og mobbing
- [Best kommunehelsetilbud](#)
- [Best økonomisk styring](#)
- [Her er det best å jobbe](#)
- [Her er det best å være småbarnsforeldre](#)
 - Best på barnehage
 - Best på helse og rekreasjon for familiær
 - Best SFO
- [Her er det best å være ungdom](#)



Figur 4.7: Slik så fronten til Kommunebørsen.no – Vi brukte mye tid på å lage søkefunksjonen som er nederst til venstre, samt kartfunksjonen øverst til høyere.

For hver kommune laget vi en egen side, hvor en kunne finne resultatene til denne kommunen. Også her tok vi i bruk terninger, slik at leserne enkelt kunne forstå hvordan kommunen gjør det i de ulike kategoriene. Her la vi også til en boks med informasjon om kommunen, samt en funksjon hvor man kan klikke seg videre for å se høstens kandidater i kommunevalget. Dette var et grep vi gjorde for å knytte valget enda tettere sammen med kommunebørsen.



TRYSL

[Alt fra kommunebørsen](#)



Norges beste kommune

403. plass av 425

Best	Dårligst
1. TYDAL	421. JEVNAKER
2. BYKLE	422. NANNESTAD
3. SIRDAL	423. NES
4. VINJE	424. GAMVIK
5. MASFJORDEN	425. SVELVIK



Folketall: 6 751
Areal: 3014,43km²
Adm.senter: Innbygda

Ordførerparti: A

[Se høstens kandidater](#)

[Del på Facebook](#)

Hedmark fylke:

- ALVDAL (SP)
- EIDSKOG (SP)
- ELVERUM (A)
- ENGERDAL (A)
- FOLLDAL (A)
- GRUE (A)
- HAMAR (By- og bygdeliste)
- KONGSVINGER (A)
- LØTEN (A)
- NORD-ODAL (A)
- OS (HEDMARK) (A)
- RENDALEN (A)
- RINGSAKER (A)
- STANGE (A)
- STOR-ELVDAL (Bygdelista i Stor-Elvdal)
- SØR-ODAL (A)
- TOLGA (SP)
- TRYSL (A)
- TYNSET (SV)
- VÄLER (A)
- ÅMOT (SP)
- ASNES (V)



Beste skolekommune

207. plass av 421

Best	Dårligst
1. STORDAL	400. RÆLINGEN
2. BYKLE	400. ANDØY
3. GRANVIN	402. EIDE
4. LUSTER	403. NORDKAPP
5. KVALSUND	404. HATTFJELLDAL



Best kommunehelsetilbud

283. plass av 428

Best	Dårligst
1. MODALEN	424. EIDSVOLL
2. LEBESBY	425. SYKKYLVEN
3. EIDFJORD	426. SKEDSMO
4. GRATANGEN	427. ÅS
5. SIRDAL	428. TRANØY



Best økonomisk styring

295. plass av 426

Best	Dårligst
1. AUKRA	422. VESTRE TOTEN
2. SANDEFJORD	423. RØST
3. ORKDAL	424. STRANDA
4. BOKN	425. BØ (N.)
5. TRØGSTAD	426. GAMVIK

Se også:

- Beste skolekommune
 - Nasjonale priser
 - Ressurser, resultater og mobbing
- Best kommunehelsetilbud
- Best økonomisk styring
- Her er det best å jobbe
- Her er det best å være småbarnsforeld
- Best på barnehage
- Best på helse og rekreasjon for familer
- Best SFO
- Her er det best å være ungdom
- Norges beste kommune
 - Best økonomisk styring
 - Best kommunehelsetilbud
 - Beste skolekommune
 - Her er det best å inbø

Figur 4.8 Slik ser sidene ut for hver kommune. Leseren får et enkelt innblikk i hvordan kommunen gjør det i hver kategori, og hvordan det er sammenlignet med andre kommuner. Man kan enkelt klikke seg inn i hver kategori for å se bakgrunnstallene. I tillegg ligger kartfunksjonen, informasjon om kommunen og lenke til høstens kandidater.

I publiseringssystemet vårt fikk vi laget en automatisk funksjon, som gjorde at i hver sak vi la ut, fulgte automatisk visse elementer med: topp og bunn ti kommuner i hver kategori, scoren til de største byene, partiscore, og funksjonen for å dele saken på Facebook eller Twitter.

I reportasjen om Norges beste og verste kommune, involverte vi også videogruppa i Dagbladet. Vi hadde hatt et ønske lenge om å lage video, men på grunn av tidspress (som vi kommer tilbake til) – fikk vi bare mulighet til dette i siste runde.

■ Papir:

Papiravisen representerer det motsatte av vårt nettløp: den er statisk, og umulig å brukerdefinere. Vi forsøkte flere løsninger hvor vi trykket hele, eller deler av tabellene, men kom frem til at det vi vil at folk skal få, er muligheten til å sjekke opp hva ens egen kommune leverer – derfor forsøkte vi så langt det var mulig å også presentere fullstendige tabeller. Her var det viktig for oss å bruke logoen vår og ha noenlunde lik utforming på sidene slik at leserne kjente igjen prosjektet. Kommunebørsen fikk flere forsidehenvisninger, og kåringen av Norges beste kommune ble hovedoppslag.

■ Sosiale medier:

En del av den digitale levetiden til sakene våre handler om sosiale medier. Vi var veldig bevisste på at Kommunebørsen skulle debatteres, twittres og deles på Facebook. Målet vårt var hele tiden at leserne skulle delta – diskutere kommunens politikk – og bevisstgjøres før valget. Derfor la vi, i tillegg til de vanlige knappene for deling, på en knapp som het «Del på Facebook». Vi har ikke noe eksakt tall på hvor mange ganger en side fra Kommunebørsen er delt, men det vi vet er at tallet er høyt.

Journalistene selv sørget for å være aktive i alle kanaler både for å promotere, men også for å diskutere prosjektet. I kommentarfeltet på Dagbladet.no var det mange som stilte spørsmål om hvordan vi hadde kommet frem til resultatene våre, og journalistene brukte tid til å svare og forklare. Det har vært viktig for oss å være åpne om metodene.

4. Utfordringer

Kunne vi stole på tallene? Det var en av de vanskelige problemstillingene vi sto overfor. Å utøve kildekritikk mot tall, vår egen statistikk og fremstillinger var viktig for oss.

Som nevnt kom vi over flere feil fra kommunenes innrapporteringer til KOSTA. Vi tok i bruk de reviderte tallene for å forsikre oss om at SSB og kommunene selv hadde gjennomgått tallmateriale, og vi rådførte oss med SSBs egne eksperter hele veien. Til tross for alle anstrengelser for å forhindre feil, var noen ikke til å unngå.

Om Grimstad kommune står oppført med null timer som gjennomsnittsapningstid ved helhestasjon for ungdom pr uke, gjennomsnitt, men i virkeligheten har fire – kunne det få store konsekvenser for plasseringen – som kunne gi et feilaktig bilde av kommunen. Tokke kommune oppdaget en slik feil: de havnet nest nederst på lista over kommunehelsetilbud, og tok kontakt med SSB, da de mente dette var feil. Dette skrev økonomisjef Tjøstov Djuve:

I stort oppslag i Dagbladet i dag ser me at Tokke kommune er nest sist av kommunane i Noreg når det gjeld kommunehelsesteneste !? Dette må vera ein feil i rapporteringa, eg ser m.a. på innlevert Kostra-skjema nr 1 at det er rapportert både lege- og fysioterapiårsverk, men i detaljerte nykelta (E. Kommunehelse – nivå 2) på Kostra-portalen til SSB står Tokke oppført med 0 både i lege- og fysioterapiårsverk !?! Det er då grunn til å tru at det også er andre feil i rapporteringa, dvs i nykelta !? Det er ikkje særleg triveleg å bli hengt ut som versting i avisene på denne måten så det hadde vore greitt med ein snarleg oppklaring !? Som kraftkommune brukar me mykje pengar på helse og skule, og sjølv om me ikkje er på Modalen-nivå så burde me ligge i det høgare sjiktet på denne tabellen og ikkje nederst!

Det viste seg at SSB ikke hadde registrert det reviderte skjemaet som Tokke sendt inn i februar. Fra mars til juli lå altså feil tall om Tokke kommunens helsetjeneste i SSBs systemer.

Om ikke Dagbladet hadde pekt på dette, kan en potensielt se for seg at feilen ikke hadde blitt rettet opp, og at feil tall ble grunnlag for andre statistikker i fremtiden.

Vi la inn riktig tall for Tokke kommune, som da endte på en 14. plass.

Kunne vi sammenligne store og små kommuner? Vi stilte oss spørsmålet i innledende runde, om vi burde vekte ulikt basert på størrelse. Vi kom frem til at vi ikke skulle gjøre dette: hvis vi først skulle vekte ulikt på størrelse, da måtte vi også se på andre forhold. Vi bestemte oss heller for styrte unna statistikk som gikk på antall, men fokuserte målbare størrelser slik som prosent og andel.

I løpet av prosessen så vi også at små kraftkommuner gjorde det langt bedre enn andre kommuner. Vi stilte oss spørsmålet om det var rettferdig at store kommuner med få inntektsmuligheter, kunne konkurrere mot de små, styrtriKE. Vår konklusjon ble til at vi ikke hensyntok slike forhold. Begrunnelsen er nettopp fordi det er slik Kommune-Norge ser ut, noen er styrtriKE, og kan som Bykle ha gratis tjenester til innbyggerne, mens andre kommuner sliter, og må kreve høye gebyrer av innbyggerne for å få hjulene til å gå rundt, som Svelvik. Kommunebørsen synliggjør de store forskjellene og skjevfordeling av inntekter fra fosser og bekker som tilfeldig viss renner innenfor kommunegrensen. I global sammenheng er Norge et stort Bykle. Vi liker likevel å smykke oss med at vi er verdens beste i en rekke sammenhenger.

Bruk av rang. Når vi rangerer 430 kommuner ut fra ett parameter er det ikke sikkert at det er særlig stor kvalitativ forskjell mellom kommunen på 1.plass og kommunen på 200. plass. Det kan tenkes at halvparten av kommunene har et tilfredstillende tilbud og så henger den andre halvparten etter. Da kan det oppleves urettferdig for kommunen på 200. plass å få en middelmådig karakter. Dette var en problemstilling vi var bevisste på, men når man skal slå sammen så forskjellige størrelser som andel lærere med fagutdanning, ett tall for opplevd mobbing, karakterer og driftsmidler i kr. pr. elev, fant vi ikke noen bedre måte å gjøre det på. Vi så også på liknende kåringar i Sverige og USA, og også de brukte rang som samlekriterie.

Var utvalget vårt riktig? I løpet av sommeren mottok vi mange henvendelser fra kritikere som mente det var svakheter med vår metode. Vi trykket også to leserinnlegg, ett fra Rolf Vegar Olsen, forskningsleder Enhet for kvantitative utdanningsanalyser, som mente Dagbladets utvalg av parametere for å måle skolen var for dårlig, og ikke sammenlignbare. Vi var åpne for diskusjon om sammensetning av parameterne, og erkjente at det kunne være problematisk. Men siden vi jobbet grundig i utvalgsprosessen, og rådførte oss med de som hadde samlet inn tallene, samt eksperter på området, om hva som kunne brukes, mener vi likevel at vi står stødig. Vi så selv at ved bruk av andre parametere enn de valgte, så kunne vi sitte igjen med et annet resultat. Men siden vi tok i bruk mange parametere, økte sannsynligheten for at de kommunene som kom i toppen virkelig er bedre enn dem i bunnen.

Vi var glad for å kunne sette i gang en debatt om hva som er viktig å måle, og om hva som kan måles. Vi var hele tiden åpne på hvordan beregningene var foretatt, og det var enkelt for leserne å finne tallene som lå bak.

Bruk av ordfører som parameter: Kunne vi måle partipolitikk i lokalmiljøet?

Det vi synes er et tegn på at denne kåringen har noe for seg, var at det ikke var slik at SV gjorde det best over hele linja – fordi de hadde så få kommuner å sammenligne seg med. Man kan faktisk spore partipolitikk i resultatene våre: Frp er gode på arbeidsliv, noe som samsvarer med deler av deres politikk, mens SV-kommunene er gode på ungdom og småbarnsfamilier – noe som er partiets politiske kjerneområde.

5. Tidsbruk

Prosjektet ble iverksatt i juni og hadde en klar tidsmessig ramme, da målet var å presentere Norges beste og verste kommune innen valget. Målet var å presentere en kategori i uka, og til hver kategori skulle vi presentere beste og verste, se hvordan partiene scoret, samt lage oppfølgingssaker til hvert tema basert på tallmaterialet vårt. På grunn av terrorangrepet mot regjeringskvartalet og på Utøya måtte vi utsette serien i flere uker da avisas, og journalistene naturlig nok var opptatt med dette. Dermed fikk vi ikke forløst hele potensialet til Kommunebørsen.

Vi publiserte siste kommunebørs før terrorangrepene 21. juli, og iverksatte serien igjen 16. august. Da hadde vi kun en måned på oss før vi måtte være ferdig, og dermed rakk vi ikke gå igjennom alle temaene vi hadde planlagt. Vi måtte prioritere beinhhardt, og tema som falt ut var kultur, effektivitet, kriminalitet og samferdsel. Vi hadde også som mål å lage oppfølgingssaker til hvert av temaene hvor vi kunne hente informasjon fra allerede publisert materiale jo nærmere vi kom valget. Eksempel: Regjeringen har som uttalt mål at alle eldre på sykehjem skal ha rom med WC – ved å se på innhenta tall ønsket vi å lage en sak på alle dem som ikke har nådd målet. Et annet eksempel er at ingen undersøkelser hos barnevernet skal ta mer enn tre måneder. Likevel ser vi at mange kommuner overskridet dette. Vi ville at Kommunebørsen ville bli en premissleverandør under valgkampen, men også slik som valgkampen fortaket seg var det heller ikke rom for de store debattene om foreldrebetaling i SFO eller antall årsverk i det lokale barnevernet.

Selv om vi ikke rakk alle oppfølgingssakene før valget, så er Kommunebørsen blitt et verktøy for mer journalistisk graving i Kommune-Norge. Kommunebørsen 2011 er bare en grunnstein på videre arbeid. Vi har databasen med innhenta tall fra 2010, og i år kommer nye tall. Ved å ta i bruk våre dataverktøy kan vi sammenligne disse tallene med fjorårs tall, da kan vi se hvor kommunene har spyttet inn penger – og fra hvilke poster de har hentet penger ut. Vi vil også kunne se hvilke kommuner som har hatt kvalitativ framgang, og hvem som faller mest tilbake. Etter hvert vil vi få datagrunnlag fra ferske kommunestyre – da kan en sammenligne og se om kommunepolitikere i denne nye perioden innfrir valgløfter. Vi kan for eksempel også se virkninger av samhandlingsreformen ved å se hvor i helsesektoren det prioritertes – og om reformen spiser av andre budsjetter.

6. Erfaring

Vi har målt og veid kommuner i 55 parametere innenfor åtte kategorier. Vi har funnet frem til over 23 650 opplysninger om Kommune-Norge. Men vi er klar over at dette ikke gir det fullstendige bilde av en kommune. En rangering vil alltid være en forenkling av virkeligheten, men med såpass mange parametere vil det være stor sannsynlighet for at de som scorer best er bedre enn dem som gjør det dårligst.

Vi har hele tiden spilt med åpne kort overfor leseren – og bedt de om å si i fra hvis tallene ikke stemte. Et av målene for oss har vært å trekke leseren inn i arbeidet vårt, og bli en del av dynamikken.

Vi fikk mange henvendelser fra lokalpolitikere og lokalaviser med spørsmål om hvordan vi hadde kommet frem til resultatet, fordi de ønsket å bruke dette. Vi har sett at Kommunebørsen har skapt enormt engasjement – og vi lykkes i det mål å komme på dagsorden hos kommunene.

For ens egen del har det vært en nyttig erfaring å kunne reise Norge rundt. Verken Tydal eller Stordal er daler noen av oss hadde besøkt før, eller planer om å besøke. Det har vært svært givende å se hva som rører seg rundt omkring i vårt langstrakte land – og møte så mange folk som står på for å leve gode liv sammen i Kommune-Norge.

Her er det best å



FORNØYD: Til høyre Olaf Hagen (87) og Rudolf Andreas Nilsen (81), som er fornøyde brukere av Dypedalåsen eldresenter på Hvaler.

Frp-kommunen Hvaler kommer best ut av Dagbladets gjennomgang av kvaliteten på pleie- og eldreomsorg. Av storbyene er det Oslo som kommer desidert dårligst ut.

ELDREOMSORG

Tekst: Marie Melgård

mame@dagbladet.no

Tore Bergsaker

tbe@dagbladet.no

HVALER/OSLO (Dagbladet): Rangeringen er basert på kommunenes egne innrapporterte tall om eldreomsorgen.

På Dypedalåsen eldresenter sitter Olav Hagen (87) og Rudolf Andreas Nilsen (81) utenfor Hagens omsorgsbolig. De er godt fornøyde – de er nemlig beboere på et eldresenter som har den beste kvaliteten i landet.

– Hva skal jeg si? Det er bra alt sammen. Her har vi mat og alt vi trenger, sier Nilsen (81).

– Jeg har aldri møtt noen som er misfornøyd her, sier Hagen (87).

I går utga KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) reviderte tall for kommunenes virksomhet i 2010.

Dagbladet har tatt for seg opplysningsene som dreier seg om kvalitet på pleie og omsorg. Ved å se på fire «kvalitetsbarometre», er det Frp-kommunen Hvaler som scorer høyest i landet på kvalitet i tilbudet til eldre.

– Det nytter å satse

Ordfører Eivind Normann Borge (Frp) er riktig fornøyd med at hans kommune scorer høyest på omsorgskvalitet.

Men bak gode resultater ligger

målretta jobbing, kan han fortelle:

– Det er særdeles gledelig å se at det nytter å satse på eldreomsorg. Vi har hatt som mål å styrke eldreomsorgen. Vi prøver hele tiden å se forbi stramme budsjetter, og hvert år har vi økt budsjettene til eldreomsorg, forklarer Borge.

Helse- og sosialsjefen i kommunen, Lars Larsen, forteller hvordan kommunen har styrket kvaliteten:

– Etter et turbulent år tok vi grep og omorganiserte omsorgstjenes-

ten. Vi slo sammen hjemmehjelptjenesten og sykehjemstjenesten, vi økte ledere og jobbet med ansatte. Vi tok grep om legetjenesten ved å ha en lege fast på sykehjemmet. Vi mente det var verdt noen kroner, sier Larsen.

Oslo dårligst

I motsatt ende av skalaen kommer Værøy kommune. Værøy ligger i Lofoten, og har 750 innbyggere. Ordfører Harald Adolfsen (H), sier han er overrasket over at kommunen hans kommer dårlig ut når det gjelder omsorg og pleie.

– Hvorfor vi skal komme dårlig ut, det skjønner jeg ikke. Vi har en oppgående eldreomsorg og et godt tilbud.

„ Jeg har aldri møtt noen som er misfornøyd her.

Olav Hagen (87), bruker av Dypedalsåsen eldresenter

bli gammel



Foto: Jørn H. Moen

I alt er det ett sykehjem i kommunen, med om lag 13 plasser, forteller ordføreren. Han forteller også at sykehjemmet ligger vegg i vegg med legesenteret.

Men vi har mange flere brukere som får oppfølging hjemme. Det er bare de med tung demens og dårlig allmenntilstand som bor på hjemmet.

Ifølge KOSTRA-tallene, er det Oslo som kommer dårligst ut av de store byene. Av de 423 kommunene som er målt, kommer Oslo på 340. plass hva gjelder kvalitet på pleie og omsorg. Den beste storbyen i Norge er Kristiansand, på en 134. plass. Nest best er Drammen på en 202. plass, og tredje best er Trondheim på 241. plass.



MORO: Brukerne på Dypedalåsen kan også glede seg over underholdning, her i regi av Lions.

Foto: Jørn H. Moen

Kommunene på topp

	Plassering: Flest Legetimer pr. uke pr. beboer	Plassering: Fysioterapi pr. uke pr. beboer	Plassering: Andel plasser i brukertil- passet enerom m/eget bad/wc	Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/fag- utdanning	Poeng:
Hvaler	10	3	2	17	32
Røyken	5	12	2	21	40
Gratangen	19	11	2	20	52
Modalen	36	15	2	1	54
Strand	23	13	2	19	57
Lindesnes	48	1	2	7	58
Loppa	34	12	2	19	67
Luster	39	4	2	23	68
Kvinesdal	36	13	2	17	68
Fyresdal	43	18	2	5	68
Vinje	23	33	2	11	69
Hemne	33	19	2	16	70
Bamble	43	14	2	12	71
Songdalen	49	6	2	15	72
Rennesøy	23	31	2	18	74
Sirdal	29	32	2	12	75
Grane	20	26	2	29	77
Fjell	1	11	53	14	79
Lödingen	24	27	2	26	79
Namsos	39	34	2	4	79
Åfjord	39	37	2	1	79
Hasvik	7	44	2	26	79
Øygarden	35	25	2	18	80
Moss	15	40	2	27	84
Stordal	38	27	2	18	85
Nore og Uvdal	40	27	2	16	85
Sogndal	51	7	2	26	86
Flesberg	51	15	2	19	87
Østre Toten	26	33	14	14	87
Sula	27	41	2	17	87

Kommunene på bunn

	Plassering: Flest legetimer pr. uke pr. beboer	Plassering: Fysioterapi pr. uke pr. beboer	Plassering: Andel plasser i brukertil- passet enerom m/eget bad/wc	Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/fag- utdanning	Poeng:
Værøy	70	64	195	26	355
Jevnaker	68	83	195	8	354
Torsken	76	73	174	26	349
Lesja	67	67	183	21	338
Evenes	55	65	195	20	335
Snåsa	62	80	182	11	335
Skien	73	78	163	18	332
Modum	58	55	195	20	328
Røros	58	84	179	6	327
Meldal	54	67	192	13	326
Søndre Land	47	65	195	15	322
Svelvik	61	47	188	24	320
Gran	53	69	175	22	319
Gjemnes	63	60	170	18	311
Dønna	45	79	177	10	311
Rennebu	57	68	167	18	310
Vestnes	64	63	162	20	309
Fosnes	60	75	168	6	309
Tokke	76	84	134	15	309
Stryn	52	65	172	19	308
Rollag	75	15	195	21	306
Flakstad	61	71	155	18	305
Rødøy	52	77	145	31	305
Ringebu	55	47	193	9	304
Giske	58	49	181	16	304
Arendal	39	68	191	6	304
Fedje	61	64	152	26	303
Selbu	48	47	194	13	302
Birkenes	53	42	195	11	301
Vågå	65	54	178	3	300

Slik leses tallene

Hver kommune plikter å melde inn ulike opplysninger til KOSTRA.

Dagbladet har tatt for seg opplysningsene som omhandler kvalitet på pleie og omsorg. Vurderingen er, i samråd med KOSTRA, basert på fire tema: antall legetimer per beboer i uka, antall fysioterapitimer, andel plasser i brukertilpasset enerom med eget bad og WC, samt andel årsverk i brukerrette tjenester med fagutdanning.

Hver kommune har fått en plassering ut ifra hvor godt de scorer i de ulike kategoriene. Den

kommunen som for eksempel har flest legetimer i uka får topp-plassering, og 1 poeng. Den som er dårligst, får 423 poeng*. Den kommunen som scorer høyest i de fire kategoriene får lavest poengsum, og dermed den høyeste rangeringen.

*I alt er det 430 norske kommuner, men de sju kommunene Bø, Utsira, Nes, Kvalsund, Kvitsøy, Ballangen og Hamarøy, mangler innrapportering om blant annet antall legetimer og fysioterapitimer, og er derfor ikke med i denne oversikten.

Publisert torsdag 16.06.2011 kl. 12:45



GODT Å BLI GAMMEL: Dypedalsåsen Sykehjem på Hvaler med fornøyde brukere. Til høyre Olaf Hagen (87) og Rudolf Andreas Nilsen (81) foran Hagens omsorgsbolig. Hvaler er den kommunen som har best kvalitet på eldreomsorgen, viser tall fra KOSTRA. Foto: Jørn H. Moen / Dagbladet

Her er det best å bli gammel

**Frp-kommunen Hvaler kommer best ut av
Dagbladets gjennomgang av kvaliteten på pleie- og
eldreomsorg. Av storbyene er Oslo dårligst.**

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

TORE BERGSAKER
tbe@dagbladet.no

HVALER/OSLO

(Dagbladet):Rangeringen er basert på kommunenes egne innrapporterte tall om eldreomsorgen.

På Dypedalåsen eldresenter sitter Olav Hagen (87) og Rudolf Andreas Nilsen (81) utenfor Hagens omsorgsbolig. De er godt fornøyde - de er nemlig beboere på et eldresenter som har den beste kvaliteten i landet.

- Hva skal jeg si? Det er bra alt sammen. Her har vi mat og alt vi trenger, sier Nilsen (81).

-Jeg har aldri møtt noen som er misfornøyd her, sier Hagen (87).

I går utga [KOSTRA](#) (Kommune-Stat-Rapportering) reviderte tall for kommunenes virksomhet i 2010. Dagbladet har tatt for seg opplysningene som dreier seg om [kvalitet på pleie og omsorg](#).

Ved å se på fire «kvalitetsbarometre», er det Frp-kommunen Hvaler som scorer høyest i landet på kvalitet i tilbuddet til eldre.

Kommunene er målt opplysninger de selv har meldt inn om antall legetimer og fysioterapitimer i uka per beboer i sykehjem, antall plasser med brukertilpasset enerom med eget bad og WC, samt andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning.

Sjekk din kommune [her](#).

- Det nytter å satse

Ordfører Eivind Normann Borge (Frp) er riktig fornøyd med at hans kommune scorer høyest på omsorgskvalitet. Men bak gode resultater ligger målretta jobbing, kan han fortelle:

- Det er særdeles gledelig å se at det nytter å satse på eldreomsorg. Vi har hatt som mål å styrke eldreomsorgen. Vi prøver hele tiden å se forbi stramme budsjetter, og hvert år har vi økt budsjettene til eldreomsorg, forklarer Borge.

Helse- og sosialsjefen i kommunen, Lars Larsen, forteller hvordan kommunen har styrket kvaliteten:

- Etter et turbulent år tok vi grep og omorganiserte omsorgstjenesten. Vi slo sammen hjemmehjelptjenesten og sykehjemstjenesten, vi økte ledere og jobbet med ansatte. Vi tok grep om legetjenesten ved å ha en lege fast på sykehjemmet. Vi mente det var verdt noen kroner, sier Larsen.



Vil du sjekke din kommune?

Klikk på denne lenken [her](#), for å se hele tabellen.

Slik leser du tallene:

Hver kommune plikter å melde inn ulike opplysninger til KOSTRA*.

Dagbladet har tatt for seg opplysningene som omhandler kvalitet på pleie og omsorg. Vurderingen er, i samråd med KOSTRA, basert på fire tema: antall legetimer per beboer i uka, antall fysioterapitimer, andel plasser i brukertilpasset enerom med eget bad og WC, samt andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning.

I tabellen står det oppgitt hvor mange timer, hvor mange tilpassa rom, samt hvor mange med fagutdanning hver kommune har.

Kommune har fått en plassering i hver kategori ut ifra hvor godt de scorer i de ulike kategoriene. Den kommunen som for eksempel har flest legetimer i uka får topp-plassering, og 1 poeng. Den som er dårligst, får høyest poengsum.

Overrasket Værøy

I motsatt ende av skalaen kommer Værøy kommune. Værøy ligger i Lofoten, og har 750 innbyggere. Ordfører Harald Adolfsen (H), sier han er overrasket over at kommunen hans kommer dårlig ut når det gjelder omsorg og pleie.

- Hvorfor vi skal komme dårlig ut, det skjønner jeg ikke. Vi har en oppgående eldreomsorg og et godt tilbud. I alt er det ett sykehjem i kommunen, med om lag 13 plasser, forteller ordføreren. Han forteller også at sykehjemmet ligger vegg i vegg med legesenteret.
- Men vi har mange flere brukere som får oppfølging hjemme. Det er bare de med tung demens og dårlig allmenntilstand som bor på hjemmet.

Oslo dårligst

Ifølge KOSTRA-tallene, er det Oslo som kommer dårligst ut av de store byene.

Av de 423 kommunene som er målt, kommer Oslo på 340. plass hva gjelder kvalitet på pleie og omsorg. Den beste storbyen i Norge er Kristiansand, på en 134. plass. Nest best er Drammen på en 202. plass, og tredje best er Trondheim på 241. plass.

Den kommunen som scorer høyest i de fire kategoriene får lavest poengsum, og dermed den høyeste rangeringen.

Øverst kommer Hvaler med 32 poeng, og nederst er Værøy med 355 poeng.

*I alt er det 430 norske kommuner, men de sju kommunene Bø, Utsira, Nes, Kvalsund, Kvitsøy, Ballangen og Hamarøy, mangler innrapportering om blant annet antall legetimer og fysioterapitimer, og er derfor ikke med i denne oversikten.

Norges dyreste kommune krever deg for 18000 kroner i avgift

Dagbladet har sjekket avgiftsnivået i samtlige norske kommuner



VERST: Ap's Cecilie Bjelland utfordrer Høyre-styret i avgiftsbillige Stavanger. - De kommunale tjenesten skal drives rimelig og effektivt. Avgiftene skal ikke subsidiere annen kommunal aktivitet, sier Bjelland som er med i byens storkoalisjon.

Foto: Trond Sørås

Du må betale mer enn tre ganger så mye i kommunale avgifter i Søndre Land enn i Stavanger. Hvor du bor i landet har mye å si for lommeboka. Ifølge SSB tar kommunene stadig mer i gebyrer.

SJEKK DIN KOMMUNE

SØNDRE LAND/STAVANGER/OSLO (Dagbladet): - Dette er forhold som vi er klar over, og som vi ønsker å gjøre noe med, sier ordfører Reidar Eriksen i Søndre Land.

Dagbladet har undersøkt gebyrer knyttet til bolig i hver kommune, basert på kommunenes egne inn-

rapporter til Kostra (Kommune-Stat-Rapportering).

Hvor du bor i landet har stor betydning for hvor mye du må ut med:

I Søndre Land betaler man nesten 18 000 kroner i kommunale gebyrer til vann, avløpstjeneste, avfallstjeneste, septiktømming og feiing. Dette er mer enn tre ganger så mye som den billigste kommunen: I Stavanger betaler siddisene litt over 5000 kroner for samme tjenester.

Professor Torberg Falch ved institutt for samfunnsøkonomi ved NTNU forklarer de voldsomme svingningene med at disse avgiftene skal dekke de faktiske kostnadene kommunen har på disse områdene, og disse varierer etter hvor kommunen ligger.

- I en del kommuner er disse tjenestene underlagt private virksomheter, og det vil også gi utslag på hvor mye man betaler, sier Falch.

Ifølge SSB betaler vi stadig mer. Kommunale gebyrer knyttet til bolig steg med 5,9 prosent på landsbasis fra i fjor til i år.

Syv renseanlegg

Sjef i teknisk etat i Søndre Land,

Bjørn Runar Eriksen, mener den høye prisen skyldes kommunens geografi.

- Vi er en langstrakt kommune, delt i to av Randsfjorden. Derfor har vi hele syv renseanlegg i kommunen, noe som skaper høye utgifter.

Kommunen har ikke eiendoms-skatt. Dette er noe ordfører Reidar Eriksen vil være villig til å endre.

- Vi er helt avhengige av andre måter å skaffe inntekter på. Eiendomsskatt er et alternativ, sier han.

Kommunen ønsker også å selge tomter til lav pris, for å til-trekke seg flere innbyggere.

- Dersom flere av kommunens innbyggere kobler seg opp mot de kommunale anleggene vil utgiftene på lang sikt gå ned. Det vil bety en

høy engangsutgift for de innbyggerne det vil gjelde, men vil føre til lavere kommunale avgifter for hele Søndre Land, sier ordføreren.

- Flotte greier

Stavanger har de høyeste boligprisene i landet, innbyggerne tjener godt, men betaler minst i kommunale avgifter, viser Dagbladets undersøkelse.

- Flotte greier, vi driver kommunen effektivt, og tar vare på pengene til folk, sier ordfører Leif Johan Sevland (H) til Dagbladet.

- Bør ikke kommunen sikre seg inntekter som sikrer god kvalitet på alle tjenester?

- Vi yter gode velferdstjenester. Vi jobber hardt for å drive best mulig

avgifter. Den billigste tar 5000. mmuner. Sjekk prisen der du bor. ▶



HOYREST SØNDRE LAND

Reidar Eriksen (Bygdelista) i Søndre Land mener de kommunale avgiftene er for høye, men foreslår drastiske tiltak
Foto: Christian Roth Christensen

Starter vi karusellen med å skrive ut ekstra regninger når behovet melder seg, kan regningsbunken bli høy.

Oljehovedstaden har i mange år surfet høyt opp på listen over kommuner med lave kommunale avgifter. I år er den billigst, med nabokommunene like bak seg.

Nå kan knapt noen innhøste politisk gevinst på den gilde posisjonen, for til og med Arbeiderpartiet har applaudert Sevelands styre i åtte år.

– Samtlige partier er opptatt av at vi skal drive kommunen effektivt og unngå høye avgifter. Alle skal ha råd til å bo i denne flotte byen.

Boligmarkedet er hardt, det må ikke bli slik at kommunale

avgifter skal bli en ekstra belastning som gjør at folk kvier seg for å flytte hit, sier Cecilie Bjelland, som er Aps ordførerkandidat i Stavanger.

Bjelland kan ikke garantere at avgiftene skal frysse på det lave nivået.

Høyest gebyr i Tromsø

Rogaland har ikke bare den billigste, men de fire billigste kommunene i Norge. Etter Stavanger følger Klepp, Sola og Karmøy med gebyrer under 6000 kroner.

Men også hovedstaden kan smyke seg med å være en lavgebyrs-kommune. I Oslo er gebyrene på 5935 kroner – som er nesten 800 kroner mer enn i Stavanger. Tredje billigst av storbykommunene er

Trondheim – her betaler de 6459 i året. Dyreste er Tromsø – her må årlig ut med 9380 kroner i kommunale gebyrer til bolig.

● Til høyre ser du gebyrvåret i din kommune. Tabellen fortsetter på neste side.

REPORTASJE

Kristin Baumann

Marthinsen

2400@dagbladet.no

Marie Melgård

mame@dagbladet.no

Per-Lars Tonstad

2400@dagbladet.no

Ola Strømman

olast@dagbladet.no

Plass	Kommune	Vann	Avløp	Avfall	Septik	Feiing	Totalt
1.	Søndre Land	5 110	7 860	2 107	1 994	370	17 441
2.	Tana	4 750	6 159	2 730	2 034	468	16 141
3.	Snåsa	5 176	5 894	2 550	744	599	14 963
4.	Eidskog	2 101	9 635	1 849	822	364	14 771
5.	Nordreisa	4 368	5 621	2 702	1 378	500	14 569
6.	Lardal	5 780	4 853	2 477	977	400	14 487
7.	Hof	3 498	6 387	2 826	1 614	145	14 470
8.	Etnedal	4 200	5 100	2 361	2 274	490	14 425
9.	Engerdal	4 950	5 420	2 200	1 190	364	14 124
10.	Bjerkreim	3 700	5 700	2 300	2 100	260	14 060
11.	Kåfjord	4 301	5 721	2 702	902	412	14 038
12.	Tysvær	2 513	2 478	2 315	6 406	284	13 996
13.	Nord-Aurdal	4 131	4 898	2 361	2 274	315	13 979
14.	Hurdal	3 990	5 535	2 493	1 535	348	13 901
15.	Froland	4 606	5 190	2 693	1 084	271	13 844
16.	Granvin	6 448	2 976	2 822	1 088	424	13 758
17.	Oppgård	2 594	2 517	2 813	5 561	247	13 732
18.	Hjartdal	4 726	5 707	2 055	985	200	13 673
19.	Flå	6 023	4 295	1 464	1 416	425	13 623
20.	Gjerstad	3 263	6 399	2 432	1 156	220	13 470
21.	Klæbu	4 115	4 100	1 865	2 940	355	13 375
22.	Rindal	4 090	5 580	2 400	1 060	225	13 355
23.	Meråker	3 700	4 320	2 427	2 500	370	13 317
24.	Sør-Aurdal	3 587	4 556	2 361	2 274	490	13 268
25.	Nordre Land	3 450	5 705	1 930	1 645	510	13 240
26.	Østre Toten	3 677	4 864	1 931	2 302	404	13 178
27.	Lierne	3 127	5 733	3 336	616	360	13 172
28.	Hvaler	3 092	4 684	2 401	2 593	366	13 136
29.	Foldal	5 326	3 637	2 304	1 475	364	13 106
30.	Rendalen	4 243	4 721	2 352	1 385	364	13 065
31.	Trysil	4 235	5 040	1 851	1 529	364	13 019
32.	Vang	3 620	4 455	2 361	2 274	295	13 005
33.	Bygland	2 094	5 804	2 389	2 322	356	12 965
34.	Råde	3 107	4 421	2 226	2 826	384	12 964
35.	Gaular	4 513	4 736	1 918	1 488	297	12 952
36.	Sørum	2 854	4 054	1 939	3 689	362	12 898
37.	Lebesby	4 103	2 258	3 633	2 312	583	12 889
38.	Høylandet	3 468	5 566	2 732	706	408	12 880
39.	Tranøy	4 084	4 480	2 971	884	440	12 859
40.	Hitra	4 905	3 850	2 400	1 000	677	12 832
41.	Nord-Fron	3 345	6 614	1 521	1 025	285	12 790
42.	Gjerdrum	3 915	4 475	1 940	2 085	330	12 745
43.	Drangedal	4 245	5 144	1 680	1 385	269	12 723
44.	Vegårshei	2 726	6 023	2 330	1 180	460	12 719
45.	Hurum	3 485	4 460	2 158	2 040	567	12 710
46.	Meldal	4 260	3 866	2 400	1 616	555	12 697
47.	Salangen	4 348	3 755	3 244	707	525	12 579
48.	Nord-Odal	4 323	3 651	1 835	2 310	455	12 574
49.	Vestby	3 358	4 194	2 373	2 348	286	12 559
50.	Inderøy	2 520	4 471	2 948	2 184	427	12 550
51.	Stranda	3 560	3 785	3 289	1 545	355	12 534
52.	Vågå	4 248	4 104	2 215	1 600	330	12 497
53.	Gratangen	5 512	3 180	2 615	686	479	12 472
54.	Naustdal	4 549	4 574	1 946	748	612	12 429
55.	Hornindal	3 950	4 460	2 462	1 145	398	12 415
56.	Nannestad	2 514	6 324	1 921	1 324	315	12 398
57.	Gjemnes	5 832	2 465	2 726	934	422	12 379
58.	Skånland	4 632	3 168	3 599	600	371	12 370
59.	Tvedstrand	3 540	4 620	2 440	1 500	240	12 340
60.	Holmestrand	3 809	3 789	3 122	1 100	490	12 310
61.	Verran	4 365	4 116	2 980	500	342	12 303
62.	Samnanger	6 374	2 067	1 889	1 643	296	12 269
63.	Lillesand	3 279	4 255	2 840	1 691	94	12 159
64.	Ål	3 565	4 964	1 746	1 279	600	12 154
65.	Rissa	4 300	3 075	2 542	1 862	366	12 145
66.	Jevnaker	4 200	4 320	2 310	1 080	230	12 140
67.	Namdalseid	3 079	4 391	2 906	1 400	355	12 131
68.	Sande	2 635	4 505	2 676	1 600	688	12 104
69.	Tysfjord	3 620	3 142	3 510	1 352	450	12 074
70.	Svelvik	3 210	4 540	2 635	1 400	276	12 061
71.	Karasjok	2 529	3 044	3 415	2 546	513	12 047
72.	Sørreisa	4 845	2 125	3 222	1 350	480	12 022
73.	Værøy	4 517	1 986	3 608	1 906	0	12 017
74.	Åmot	4 500	4 200	1 851	1 090	365	12 006
75.	Grue	2 715	5 538	1 910	1 450	340	11 953
76.	Evje og Hornnes	3 150	5 050	2 156	1 100	400	11 856</td

99.	Meland	4 242	3 262	2 616	843	369	11 332	198.	Selje	3 830	2 190	2 462	1 130	216	9 828	297.	Nes	1 950	3 200	2 100	810	400	8 460
100.	Hemsedal	2 505	4 555	2 341	1 320	600	11 321	199.	Midsund	2 226	2 687	2 888	1 597	411	9 809	298.	Eidfjord	1 784	1 784	2 821	1 827	228	8 444
101.	Tynset	2 798	5 068	2 270	795	364	11 295	200.	Aurskog-Høland	1 795	4 789	2 109	780	330	9 803	299.	Lesja	2 420	1 975	2 120	1 400	515	8 430
102.	Leikanger	4 092	3 092	2 930	896	242	11 252	201.	Tokke	1 901	3 807	2 243	1 358	459	9 768	300.	Mandal	1 500	3 850	2 213	648	212	8 423
103.	Eigersund	2 428	4 154	2 300	2 100	260	11 242	202.	Vanylven	2 910	2 928	3 187	557	181	9 763	301.	Gildeskål	2 570	2 120	2 333	1 060	340	8 423
104.	Mosvik	3 480	2 695	2 536	2 184	340	11 235	203.	Askøy	3 920	2 880	1 585	995	376	9 756	302.	Sømna	2 329	1 653	2 861	1 295	275	8 413
105.	Leksvik	4 908	2 483	2 646	842	356	11 235	204.	Løten	2 740	3 100	2 526	990	400	9 756	303.	Stryn	2 401	2 165	2 462	983	395	8 406
106.	Berg	3 500	3 341	3 113	1 084	180	11 218	205.	Stor-Elvdal	2 660	3 410	2 293	1 011	364	9 738	304.	Skodje	2 262	2 975	2 011	986	167	8 401
107.	Finnøy	4 125	2 625	2 884	1 288	285	11 207	206.	Stord	3 013	3 739	1 815	740	430	9 737	305.	Hammerfest	2 229	1 501	3 124	1 317	206	8 377
108.	Bindal	5 275	2 246	2 826	533	316	11 196	207.	Dyrøy	3 133	2 318	2 982	1 035	264	9 732	306.	Lavangen	2 112	1 320	3 193	1 208	540	8 373
109.	Kviteseid	3 523	3 612	2 142	1 366	550	11 193	208.	Herøy	3 180	2 127	3 010	1 260	152	9 729	307.	Hjelmeland	1 718	1 429	3 200	1 610	378	8 335
110.	Træna	5 766	2 182	2 744	0	476	11 168	209.	Malvik	2 300	2 100	2 994	2 100	235	9 729	308.	Kvinesdal	2 168	3 328	1 980	661	158	8 295
111.	Ringsaker	2 770	4 700	2 334	1 022	340	11 166	210.	Vestvågøy	2 675	2 258	3 469	998	328	9 728	309.	Lillehammer	1 825	3 288	1 892	877	395	8 277
112.	Rollag	3 157	4 087	2 406	1 125	374	11 149	211.	Os	2 625	2 625	2 310	1 785	355	9 700	310.	Tingvoll	2 578	1 938	2 144	1 267	328	8 255
113.	Osen	3 950	3 160	2 760	995	244	11 109	212.	Sør-Varanger	2 254	2 240	2 714	2 200	290	9 698	311.	Sortland	2 172	2 498	2 290	887	403	8 250
114.	Hemnes	3 227	3 461	2 744	1 368	303	11 103	213.	Røyken	2 335	2 965	2 482	1 420	482	9 684	312.	Moskenes	2 752	1 868	2 300	998	320	8 238
115.	Melhus	2 426	4 448	1 865	1 900	443	11 082	214.	Skien	2 105	2 377	2 091	2 800	278	9 651	313.	Alvdal	1 245	3 720	2 265	620	364	8 214
116.	Tydal	4 082	3 917	1 623	1 088	340	11 050	215.	Surnadal	2 922	2 824	2 650	900	320	9 616	314.	Fredrikstad	1 677	2 764	1 391	2 122	230	8 184
117.	Skaun	2 810	4 260	2 400	1 038	505	11 013	216.	Fjaler	2 669	3 728	1 946	748	500	9 591	315.	Førde	2 504	2 630	1 946	748	343	8 171
118.	Iveland	2 626	3 931	2 568	1 474	335	10 934	217.	Strand	2 616	2 568	2 884	1 288	235	9 591	316.	Askim	1 978	2 924	1 799	1 130	283	8 114
119.	Vefsn	1 949	3 749	3 030	1 800	336	10 864	218.	Songdalen	2 257	3 298	2 833	984	216	9 588	317.	Haugesund	1 832	2 064	2 434	1 540	240	8 110
120.	Risør	2 494	4 595	2 330	1 180	264	10 863	219.	Roan	3 640	2 267	2 588	586	501	9 582	318.	Bykle	1 657	2 293	2 546	1 232	375	8 103
121.	Lier	1 892	3 200	2 808	2 200	753	10 853	220.	Rørvik	3 763	1 595	2 560	1 429	215	9 562	319.	Beiarn	2 255	2 660	1 775	1 075	300	8 065
122.	Fusa	4 366	3 320	2 003	765	382	10 836	221.	Sande	3 870	1 920	2 723	828	216	9 557	320.	Stokke	2 084	2 722	2 340	544	362	8 052
123.	Balsfjord	3 060	3 070	3 153	1 160	380	10 823	222.	Børmlø	2 480	4 535	1 617	562	344	9 538	321.	Norddal	3 220	1 080	2 677	674	348	7 999
124.	Masfjorden	4 500	2 600	2 492	890	330	10 812	223.	Eidsvoll	1 858	3 729	2 162	1 463	310	9 522	322.	Lindås	1 634	2 474	2 616	914	358	7 996
125.	Lyngen	2 860	3 080	2 702	1 723	430	10 795	224.	Askvoll	3 744	2 628	1 946	748	419	9 485	323.	Kvitsøy	1 524	2 788	2 932	488	248	7 980
126.	Fjell	3 798	3 658	2 218	626	440	10 740	225.	Rygge	1 600	3 700	1 840	1 930	390	9 460	324.	Oppdal	2 207	2 011	2 068	1 392	290	7 968
127.	Marnardal	3 308	4 420	2 143	606	252	10 729	226.	Holtålen	3 150	3 654	2 200	0	450	9 454	325.	Arendal	1 341	3 019	2 448	964	165	7 937
128.	Ballangen	3 044	3 495	3 015	747	424	10 725	227.	Rødøy	3 104	1 930	2 744	1 368	300	9 446	326.	Sunddal	2 170	1 960	2 525	884	380	7 919
129.	Fet	2 985	4 263	1 877	1 298	300	10 723	228.	Ullensvang	2 313	2 800	2 822	1 178	320	9 433	327.	Flekkefjord	2 373	3 085	1 980	216	264	7 918
130.	Steinkjer	2 092	3 051	2 880	2 100	599	10 722	229.	Målselv	2 152	2 585	3 135	1 352	200	9 424	328.	Rælingen	2 016	1 992	1 864	1 735	300	7 907
131.	Lunner	2 444	5 077	2 320	630	225	10 696	230.	Våler	2 514	3 540	1 830	1 150	364	9 398	329.	Horten	1 711					

Dagbladet



BEST - OG VERST: Ap's Cecilie Bjelland (t.v) utfordrer Høyre-styret i avgiftsbillige Stavanger. — De kommunale tjenesten skal drives rimelig og effektivt. Avgiftene skal ikke subsidiere annen kommunal aktivitet, sier Bjelland som er med i byens storkoalisjon. I Søndre Land er de høyeste gebyrene, her mener ordfører Reidar Eriksen (Bygdelista) at de kommunale avgiftene er for høye, og foreslår drastiske tiltak for å senke dem.

Foto: Foto: Trond Sørås /Christian Roth Christensen

Stavanger: 5144 kroner Søndre Land: 17 441 kroner

Hvor du bor i landet har mye å si for lommeboka. Sjekk hvor mye din kommune tar i kommunale gebyrer til bolig.

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

KRISTIN BAUMANN MARTHINSEN
kbm@dagbladet.no

PER LARS TONSTAD
2400@db.no

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

SØNDRE LAND/STAVANGER/OSLO (Dagbladet): -

Dette er forhold som vi er klar over, og som vi ønsker å gjøre noe med, sier ordfører Reidar Eriksen i Søndre Land.

Dagbladet har undersøkt gebyrer knyttet til bolig i hver kommune, basert på kommunenes egne innrapporteringer til Kostra (Kommune-Stat-Rapportering).

Hvor du bor i landet har stor betydning for hvor mye du må ut med: I Søndre Land betaler man nesten 18 000 kroner i kommunale gebyrer til på vann, avløpstjeneste, avfallstjeneste, septiktømming og feiing.

Dette er mer enn tre ganger så mye som den billigste kommunen: I Stavanger betaler siddisene litt over 5000 kroner for samme tjenester.

Se hele lista nederst i saken, eller sjekk din kommune [her](#).

Klikk på kartet for å sjekke din kommune

Betaler stadig mer

Professor Torberg Falch ved institutt for samfunnsøkonomi ved NTNU forklarer de voldsomme svingningene med at disse avgiftene skal dekke de faktiske kostnadene kommunen har på disse områdene, og disse varierer etter hvor kommunen ligger.

- I en del kommuner er disse tjenestene underlagt private virksomheter, og det vil også gi utslag på hvor mye man betaler, sier Falch.

Ifølge SSB betaler vi stadig mer og mer. De kommunale gebyrene knyttet til bolig har steg med 5,9 prosent på landsbasis fra i fjor til i år.

Langstrakt kommune

Sjef i teknisk etat i Søndre Land, Bjørn Runar Eriksen, mener den høye prisen er grunnet kommunens geografi.



- Vi er en langstrakt kommune, delt i to av Randsfjorden. Dette har ført til at vi har hele syv renseanlegg i kommunen, noe som skaper høye utgifter. Kommunen har per i dag ikke eiendomsskatt. Dette er noe ordfører Reidar Eriksen vil være villig til å endre.

- Vi er helt avhengige av andre måter å skaffe inntekter på. Eiendomsskatt er et alternativ, sier han. Kommunen ønsker også å selge tomter til lav pris, for å tiltrekke seg flere innbyggere.

- Dersom flere av kommunens innbyggere kobler seg opp mot de kommunale anleggene vil utgiftene på lang sikt gå ned. Det vil bety en høy engangsutgift for de innbyggerne det vil gjelde, men vil føre til lavere kommunale avgifter for hele Søndre Land, sier ordføreren.

Søndre Land var en av de kommunene i landet som ble hardt rammet av finanskrisen. Dette bidrar også til at man ikke kan kutte de høye avgiftene.

- Vi har langt færre arbeidsplasser enn for noen få år siden, og vi sliter med å unngå konkurs. Da blir det vanskelig å gjøre noe med avgiftsnivået, sier ordfører Reidar Eriksen.

- Flotte greier

Stavanger har de høyeste boligprisene i landet, innbyggerne tjener godt, men betaler minst i kommunale avgifter, viser Dagbladets undersøkelse.

- Flotte greier, vi driver kommunen effektivt, og tar vare på pengene til folk, sier ordfører Leif Johan Sevland (H) til Dagbladet.

- Bør ikke kommunen sikre seg inntekter som sikrer god kvalitet på alle tjenester?

- Vi yter gode velferdstjenester allerede. Vi jobber hardt for å drive best mulig. Starter vi karusellen med å skrive ut ekstra regninger når behovet melder seg, kan regningsbunken bli høy, sier ordfører Sevland.

Oljehovedstaden har i mange år surfet høyt oppe på listen over kommuner med lave kommunale avgifter.

I år er den billigst, med nabokommunene like bak seg. Nå kan knapt noen innhøste politisk gevinst på den gilde posisjonen, for til og med Arbeiderpartiet har applaudert Sevlands styre i åtte år.

- Samtlige partier er opptatt av at vi skal drive kommunen effektivt og unngå høye avgifter. Alle skal ha råd til å bo i denne flotte byen. Boligmarkedet er hardt, det må ikke bli slik at kommunale avgifter skal bli en ekstra belastning som gjør at folk kvier seg for å flytte hit, sier Cecilie Bjelland, som er Arbeiderpartiets ordførerkandidat i Stavanger.

Bjelland kan ikke garantere at avgiftene skal frysес på det lave nivået.

- Men jeg kan garantere at Arbeiderpartiet skal arbeide hardt for at kommunen skal levere de beste og mest effektive tjenestene til lavest mulig pris for innbyggerne, sier Bjelland til Dagbladet.

Høyest gebyr i Tromsø

Rogaland har ikke bare den billigste, men de fire billigste kommunene i Norge. Etter Stavanger følger Klepp, Sola og Karmøy med gebyrer under 6000 kroner. Men også hovedstaden kan smykke seg med å være en lavgebyrs-kommune.

I Oslo er gebyrene på 5935 kroner - som er nesten 800 kroner mer enn i Stavanger. Tredje billigst av storbykommunene er Trondheim - her betaler de 6459 i året.

Dyrest er Tromsø - her må årlig ut med 9380 kroner i kommunale gebyrer til bolig.



TRIVSEL: Mathilde (13), Julie (12), Gunn Eli (13), Ådne (11) og Petter (13) er enig med ordfører Charles Tøsse og inspektør Evy Vatne Joranger i at trivsel på skolen øker lærelysten.

Her er Norges **BESTE**

Industristedet Stordal trumfer en rekke kraft-kommuner og topptopper Dagbladet kåring av landets beste skole-kommune. Kongsberg er best blant de større stedene.

Tekst: Kristin Baumann

Marthinsen

kbm@dagbladet.no

Marie Melgård

mme@dagbladet.no

Ola Strømman

ost@dagbladet.no

Dagbladet har kartlagt grunnskoletilbudet i alle Norges kommuner. På toppen av lista troner møbelkommunen Stordal på Møre. Her er det romslige budsjetter, lite mobbing og høyt utdannede lærere. Dette gir toppresultater både i karakterbøkene og på de nasjonale prøvene. På bunnen av lista ligger Hattfjelldal, som fikk kommuneø-

konomien ødelagt av Terra-skanalen.

De store byene

Av de litt større byene er det Kongsberg som gjør det best med en 63. plass.

– Det er mange grunner til at vi er en god skolekommune, sier undervisningssjef Kai Erik Lund.

– Politikerne har satset på skole gjennom blant annet å styrke befolkningen, og vi har så og si kun faglærere lærere.

Kommunen har også ambisjoner på elevenes vegne, og ønsker å se at de får gode resultater.

– Grunnlaget for å gjøre det bra ligger hos kommunens innbyggere.

– Jeg kan rett og slett ikke gi noen grunn til dette, sier ordfører Jan Engsmyr (Ap).

– Vi har stadige undersøkelser, og bruker mye ressurser på skolene i kommunen. Hvorfor vi havner såpass langt nede på lista har jeg derfor ikke svaret på.

Listebunn

På bunnen av lista ligger Nordlandskommunen Hattfjelldal.

“ Elever skal ikke fratas blyant og viskelær.

Bent Øverby, rådmann i Hattfjelldal.



Foto: Fridgeir Walderhaug

I dag:
SKOLE

ØSTE skole

– Dette var dramatiske nyheter, sier ordfører Asgeir Almås (Ap).

I følge ordføreren er skole viktig for kommunepolitikerne, og de mener selv de har en god skole.

– Skole har alltid vært en prioritett, og vil fortsette å være det. Men det er tydligvis noe vi må ha et enda større fokus på fremover, sier Almås.

Han forteller at økonomi spiller en stor rolle, og nok er en viktig del av hvorfor Hattfjelldal havner på bunn av lista. Hattfjelldal er en av de såkalte Terra-kommunene som i 2007 tapte store summer på feilinvesteringer. I følge rådmannen påvirker ikke finansskandalen skolebarnas hverdag.

– Stående ordre fra rådmannens hold er at elevene ikke skal mangle materiell. Trenger man nye klassesett eller annet skolemateriell – ja, da kjøper man det, sier rådmann Bent Øverby.

– Selv med stram økonomi skal ikke elevene fratas blyant og viske-lær, sier han.

Ingen sammenslåing

For å bedre økonomien kunne en sammenslåing av bygdas tre små skoler vært et alternativ, men dette ønsker ikke Øverby.

– Hattfjelldal er større enn Vestfold fylke. Det ville ikke vært forsvarlig å sende barn nesten 20 mil avgårde i buss – hver dag, sier han.



Dagbladet kårer
Norges beste kommuner
<http://www.db.no/kommuneborsen>

Trivsel viktigere enn penger

Stordal kommune i Møre og Romsdal har kun én skole, men den er til gjengjeld Norges beste. Oppskriften er at skolen er bygdas midtpunkt.

Tekst: **Fridgeir Walderhaug**
fwa@dagbladet.no

– Skolen er det naturlige midtpunkt i bygda, vi prater fint om den og den er et sted det skjer ting. Snakker voksne pent om skolen gjør ungene det også. Vi satser på høy trivselsfaktor og foretar egne elevundersøkelser på trivsel og mobbing, noe vi kjører grundige prosjekter på. Dette, og at vi har en stabil og dyktig lærerstab og skoleledelse er formelen, sier ordfører Charles Tøsse (H).

Prestasjonskultur

Skolen har svømmehall – med vann, et bibliotek med svært god statistikk på utlån, og skolen tar del i det som skjer rundt idrett og kultur i bygda. Alt dette bidrar til å gjøre elevene gode mener Tøsse. Det vises på de nasjonale prøvene, der Stordal skole er på andre-plass.

– Vi har en "positiv prestasjonskultur". Det er lov å være god. Barna lærer seg tidlig å være strukturer, det ser vi nok igjen i disse resultatene, mener han.

Lokal tilpasning

– Vi jobber mye med klasseledelse. Læreren er sjefen. Det bidrar også til bedre resultater i læringen, sier skoleinspektør Evy Vatne Joranger. Hun er ikke så opptatt av plasseringer i tester.

– Vi ser jo at vi ligger høyt både i den nasjonale og vår egen trivselsundersøkelse. Men for oss er det viktigste at trivselen og læringen er god. Vår rektor, Bjørnar Midtbust, er klar og tydelig på hvor skolen skal. Vi er en reformvennlig skole som følger reformer, men ikke slavisk. Han er klar på hva i disse reformene som gagner oss, og vi foretar derfor en lokal tilpasning, sier hun.

– Er dere overrasket over at dere gjør det så bra i undersøkelsene?

– Nei, vi er ikke det, men vi funderer jo en del på hvorfor vi gjør det så bra, sier Vatne Joranger.

Elevkontrakt

Røyking og bruk av rusmidler blir også tatt på alvor av skolen, med en kontrakt mellom skole, foreldre og elevene på de tre øverste trinnene.

– Hver elev får 1.000 kroner fra kommunen og det tilsvarende fra egne foreldre om de holder seg unna. Det gir resultater. Vi har svært engasjerte foreldre som følger opp og deltar, sier Tøsse.

– Vi har også utnevnt oss selv til "Barnas kommune". Det forplikter, sier ordføreren.

Liker skolen

Ådne Nakken (11) og Mathilde Vinje Øvrebust (12) trives som elever ved Stordal skole.

– Det er et godt miljø på skolen og svært lite mobbing. Det er viktig, sier Mathilde.

– Lærerne er greie, og de er strenge når de må. Men jeg gruer meg alltid til å begynne på igjen etter sommeren, for det er jo godt å ha ferie også, sier Ådne.

>>> Sjekk din kommune



Kommune	Ressuser, resultater og mobbing	Nasjonale prøver	Plass
Agdenes	113	90	65
Alstahaug	292	242	297
Alta	349	110	240
Alvdal	236	186	209
Andebu	393	267	368
Andøy	396	376	400
Aremark	152	352	281
Arendal	329	218	309
Asker	304	7	131
Askim	375	161	298
Askvoll	23	32	11
Askøy	273	267	300
Audnedal	114	135	84
Aukra	72	110	60
Aure	48	50	22
Aurland	35	186	69
Aurskog Høland	387	337	388
Austevoll	233	395	351
Austrheim	231	242	256
Averøy	327	242	319
Balestrand	44	3	7
Ballangen	229	186	206
Balsfjord	315	321	357
Bamble	378	267	360
Bardu	101	62	49
Berg	178	218	184
Bergen	272	110	178
Berlevåg	81	75	45
Bindal	17	75	20
Birkenes	176	161	151
Bjerkreim	115	135	87
Bjugn	224	90	134
Bodø	245	90	149
Bokn	94	161	91
Bremanger	60	218	108
Brønnøy	234	242	260
Bygland	38	50	18
Bykje	2	10	2
Bærum	284	3	115
Bø (N.)	316	161	262
Bø (Tel.)	370	389	397
Bømlo	280	218	277
Båtsfjord	127	298	211
Deatnu Tana	64	267	144
Dovre	93	186	110
Drammen	391	135	294
Drangedal	363	110	256
Dyrøy	174	62	78
Dønna	73	218	117
Eid	85	50	32
Eide	412	365	402
Eidhfjord	101	365	249
Eidsberg	408	135	304
Eidskog	344	384	389
Eidsvoll	411	267	375
Eigersund	386	75	243
Elverum	334	218	312
Enebakk	354	161	287
Engerdal	270	62	147
Etne	255	12	100
Etnedal	82	12	21
Evenes	166	407	320
Evje Og Hornnes	142	365	282
Farsund	287	298	327
Fauske	213	218	219
Fet	405	135	300
Finnøy	161	135	120
Fitjar	59	110	51
Fjaler	27	32	13
Fjell	138	337	259
Flakstad	103	135	79
Flatanger	34	218	90
Flekkefjord	209	267	260
Flesberg	241	161	190
Flora	206	337	304
Flå	164	376	300
Foldal	24	402	213
Forsand	131	50	57
Fredrikstad	360	242	339
Frogner	133	32	50
Froland	296	365	369
Frosta	160	242	190
Fræna	180	376	315
Frøya	207	406	345

Fusa	61	267	141	Lunner	391	337	389	Selje	249	17	98
Fyresdal	40	135	55	Lurøy	185	161	158	Seljord	196	389	327
Førde	210	12	70	Luster	12	17	4	Sigdal	267	384	363
Gáivuotna Käfjord	120	389	283	Lyngdal	230	242	254	Siljan	104	321	211
Gaular	7	50	12	Lyngen	245	32	107	Sirdal	13	49	14
Gausdal	263	321	326	Lærdal	20	161	57	Skaun	324	218	303
Gildeskål	208	388	334	Lödingen	224	186	199	Skedsmo	322	90	202
Giske	171	32	65	Lørenskog	375	90	248	Ski	367	186	314
Gjemnes	199	26	73	Løten	200	267	251	Skien	414	298	384
Gjerdrum	362	110	254	Malvik	212	161	171	Skjervøy	168	218	181
Gjerstad	108	298	195	Mandal	242	186	215	Skjæk	133	110	81
Gjesdal	383	75	238	Marker	194	337	295	Skodje	269	365	356
Gjøvik	369	267	357	Marnardal	239	135	173	Skånlund	311	17	141
Gloppe	201	110	131	Masfjorden	173	62	77	Smøla	183	267	230
Gol	385	242	350	Meland	275	135	199	Snillfjord	8	90	22
Gran	219	90	128	Meldal	399	298	381	Snåsa	214	242	236
Grane	39	337	175	Melhus	243	242	265	Sogndal	50	32	16
Granvin	19	3	3	Meløy	335	135	253	Sokndal	339	408	395
Grimstad	252	90	156	Meråker	192	352	306	Sola	97	32	31
Grong	118	110	74	Midsund	53	389	225	Solund	107	321	215
Grue	202	241	226	Midtre Gauldal	145	298	226	Songdalen	329	352	377
Gulen	26	161	62	Modum	222	135	165	Sortland	404	337	394
Hadsel	278	267	308	Molde	308	135	226	Spydeberg	353	135	268
Halden	253	242	274	Moss	373	90	247	Stange	339	186	292
Halsa	5	135	36	Målselv	223	161	180	Stavanger	257	42	122
Hamar	337	90	214	Namdalseid	76	242	136	Steigen	282	267	311
Hamarøy	161	267	215	Namsos	382	135	288	Steinkjer	323	267	330
Hammerfest	283	161	229	Nannestad	401	267	372	Stjørdal	216	298	286
Haram	337	151		Narvik	266	186	232	Stokke	300	186	267
Hareid	109	298	196	Naustdal	16	135	42	Stord	227	161	182
Harstad	364	218	325	Nedre Eiker	326	218	306	Stordal	6	2	1
Hattfjelldal	402	402	404	Nes	389	242	354	Stor-Elvdal	176	186	166
Haugesund	289	135	210	Nes	80	75	44	Storfjord	182	321	279
Hemne	387	161	310	Nesodden	276	62	153	Strand	342	161	279
Hemnes	32	298	143	Nesset	276	321	335	Stranda	79	12	19
Hemsedal	265	25	116	Nissedal	105	218	139	Stryn	42	267	128
Herøy (M.R.)	331	298	352	Nittedal	319	135	233	Sula	221	267	268
Herøy (N.)	43	186	75	Nome	366	186	312	Suldal	86	75	48
Hitra	299	389	379	Nord-Aurdal	90	298	182	Sund	368	298	371
Hjartdal	41	110	42	Norddal	89	186	104	Sunddal	298	110	197
Hjelmeland	55	186	80	Nord-Fron	82	42	28	Surnadal	172	321	273
Hobøl	410	75	265	Nordkapp	381	405	403	Sveio	264	352	347
Hof	91	90	57	Nord-Odal	338						

Vinje	74	62	33
Volda	70	90	47
Voss	149	161	130
Vågan	189	42	76
Vågsøy	135	42	56
Vågå	62	337	187
Våler	130	365	274
Våler	343	365	382
Øksnes	258	352	343
Ørland	336	395	391
Ørskog	9	135	40
Ørsta	169	186	164
Østre Toten	310	267	323
Øvre Eiker	389	267	366
Øyer	166	135	123
Øygarden	78	395	256
Øystre Slidre	259	32	117
Åfjord	295	75	168
Ål	188	161	161
Alesund	239	218	237
Åmli	285	352	359
Åmot	128	218	158
Årdal	57	62	27
Ås	321	50	169
Åsdal	68	267	149
Åsnes	305	186	271

SLIK BEREGNET VI:

Dagbladets rangering er basert på to kategorier. I den ene kategorien har vi målt driftsutgifter til undervisningsmateriell, gjennomsnittlig gruppestørrelse i grunnskolen, andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående, gjennomsnittlige grunnskolepoeng (karakterer), andel lærere med fagutdanning og mobbing i skolen. Den andre kategorien er basert på resultater fra nasjonale prøver i engelsk, norsk og matematikk. For alle bakgrunnstall, se db.no/kommuneborsen. Kilder: Kommunenes eige innrapporterte tall til SSB, elevundersøkelsen til Utdanningsdirektoratet og nasjonale prøver.

- Disse kommunene har ikke levert fullstendig datagrunnlag og er derfor ikke med i oversikten: Rømskog, Skiptvedt, Hægemostad, Kvitsøy, Utsira, Modalen, Fedje, Mosvik, Rørvik, Namsskogan, Fosnes, Leka, Vevelstad, Beiarn, Tysfjord, Røst, Værøy, Moskenes, Bjarkøy, Gratangen, Lavangen, Torsken, Kautokeino, Hasvik, Måsøy, Gamvik.



Dagbladet



Trivsel: Mathilde (13), Julie (12), Gunn Eli (13), Ådne (11) og Petter (13) er enig med ordfører Charles Tøsse og inspektør Evy Vatne Joranger i at trivsel på skolen øker lærelysten. Foto: Fridgeir Walderhaug.

Trivsel viktigere enn penger

Stordal kommune har Norges beste skole.

FRIDGEIR WALDERHAUG
frw@dagbladet.no

- Skolen er det naturlige midtpunkt i bygda, vi prater fint om den og den er et sted det skjer ting. Snakker voksne pent om skolen gjør ungene det også. Vi satser på høy trivselsfaktor og foretar egne elevundersøkelser på trivsel og mobbing, noe vi kjører grundige prosjekter på. Dette, og at vi har en stabil og dyktig lærerstab og skoleledelse er formelen, sier ordfører Charles Tøsse (H).

Prestasjonskultur

Skolen har svømmehall — med vann, et bibliotek med svært god statistikk på utlån, og skolen tar del i det som skjer rundt idrett og kultur i bygda. Alt dette bidrar til å gjøre elevene gode mener Tøsse.

Det vises på de nasjonale prøvene, der Stordal skole er på andre plass.

- Vi har en "positiv prestasjonskultur". Det er lov å være god. Barna lærer seg tidlig å være strukturer, det ser vi nok igjen i disse resultatene, mener han.

Lokal tilpasning

- Vi jobber mye med klasseledelse. Læreren er sjefen. Det bidrar også til bedre resultater i læringen, sier skoleinspektør Evy Vatne Joranger.

Hun er ikke så opptatt av plasseringer i tester.

- Vi ser jo at vi ligger høyt både i den nasjonale og vår egen trivselsundersøkelse. Men for oss er det viktigste at trivselen og læringen er god. Vår rektor, Bjørnar Midtbust, er klar og tydelig på hvor skolen skal. Vi er en reformvennlig skole som følger reformer, men ikke slavisk. Han er klar på hva i disse reformene som gagner oss, og vi foretar derfor en lokal tilpasning, sier hun.

- Er dere overrasket over at dere gjør det så bra i undersøkelsene?

- Nei, vi er ikke det, men vi funderer jo en del på hvorfor vi gjør det så bra, sier Vatne Joranger.

Elevkontrakt

Røyking og bruk av rusmidler blir også tatt på alvor av skolen, med en kontrakt mellom skole, foreldre og elevene på de tre øverste trinnene.

- Hver elev får 1.000 kroner fra kommunen og det tilsvarende fra egne foreldre om de holder seg unna. Det gir resultater. Vi har svært engasjerte foreldre som følger opp og deltar, sier Tøsse.

- Vi har også utnevnt oss selv til "Barnas kommune". Det forplikter, sier ordføreren.

Liker skolen



Ådne Nakken (11) og Mathilde Vinje Øvrebust (12) trives som elever ved Stordal skole.

- Det er et godt miljø på skolen og svært lite mobbing. Det er viktig, sier Mathilde.

- Lærerne er greie, og de er strenge når de må. Men jeg gruer meg alltid til å begynne på igjen etter sommeren, for det er jo godt å ha ferie også, sier Ådne.

Dagbladet



Norges beste skole: Dagbladet har kåret Norges beste skole-kommune. FOTO: SCANPIX

Dette er Norges beste skoler

Sjekk din kommune.

KRISTIN BAUMANN MARTHINSEN
kbm@dagbladet.no

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

Slik beregnet vi:

Rangeringen er basert på to kategorier. I den ene kategorien har vi målt den generelle kvaliteten på skolene i de forskjellige kommunene, basert på driftsutgifter til undervisningsmateriell, gjennomsnittlig gruppestørrelse i grunnskolen, andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående, gjennomsnittlige grunnskolepoeng, andel lærere med fagutdanning og mobbing i skolen. Den andre kategorien er basert på resultater fra nasjonale prøver i engelsk, norsk og matematikk. For alle tall, se [her](#).

[Sjekk din kommune her.](#)

Dagbladet har kartlagt grunnskoletilbudet i alle Norges kommuner. På toppen av lista troner møbelkommunen [Stordal på Møre](#). Her er det romslige budsjetter, lite mobbing og høyt utdannede lærere. Dette gir toppresultater både i karakterbøkene og på de nasjonale prøvene.

På bunnen av lista ligger Hattfjelldal, som fikk kommuneøkonomien ødelagt av Terra-skandalen.

De store byene

Av de litt større byene er det Kongsberg som gjør det best med en 63. plass.

- Det er mange grunner til at vi er en god skolekommune, sier undervisningssjef Kai Erik Lund.

- Politikerne har satset på skole gjennom blant annet å styrke bemanninga, og vi har så og si kun faglærte lærere. Kommunen har også ambisjoner på elevenes vegne, og ønsker å se at de får gode resultater.

- Grunnlaget for å gjøre det bra ligger hos kommunens innbyggere, og i det er et høyt utdanningsnivå her. Det gir resultater, sier han.

Det er Bærum som gjør det best blant Norges aller største kommuner, på en 115. plass. Oljebyen Stavanger ligger like bak på en 122. plass. Bergen følger på 178. plass, og Oslo og Trondheim befinner seg midt på, på henholdsvis 220. og 221. plass. Sarpsborg gjør det dårligst av landets større byer, og havner på en 387. plass.

- Jeg kan rett og slett ikke gi noen grunn til dette, sier ordfører Jan Engsmyr (Ap).

- Vi har stadige undersøkelser, og bruker mye ressurser på skolene i kommunen. Hvorfor vi havner såpass langt nede på lista har jeg derfor ikke svaret på.



Listebunn

På bunnen av lista ligger Nordlandskommunen Hattfjelldal.

- Dette var dramatiske nyheter, sier ordfører Asgeir Almås (Ap).

I følge ordføreren er skole viktig for kommunepolitikerne, og de mener selv de har en god skole.

- Skole har alltid vært en prioritet, og vil fortsette å være det. Men det er tydligvis noe vi må ha et enda større fokus på fremover, sier Almås.

Han forteller at økonomi spiller en stor rolle, og nok er en viktig del av hvorfor Hattfjelldal havner på bunn av lista. Hattfjelldal er en av de såkalte Terra-kommunene som i 2007 tapte store summer på feilinvesteringer. I følge rådmannen påvirker ikke finansskandalen skolebarnas hverdag.

- Stående ordre fra rådmannens hold er at elevene ikke skal mangle materiell. Trenger man nye klassesett eller annet skolemateriell — ja, da kjøper man det, sier rådmann Bent Øverby.

- Selv med stram økonomi skal ikke elevene fratas blyant og viskelær, sier han.

Ingen sammenslåing

For å bedre økonomien kunne en sammenslåing av bygdas tre små skoler vært et alternativ, men dette ønsker ikke Øverby.

- Hattfjelldal er større enn Vestfold fylke. Det ville ikke vært forsvarlig å sende barn nesten 20 mil avgårde i buss — hver dag, sier han.



PRIORITERT: Kommunene som er Frp-styrt, kommer dårlig ut av Dagbladets kåring av landets beste skoler. Men partiet holder fast på at skole er en høyt prioritert sak.

Foto: Scanpix

**KOMMUNE
BØRSEN**
Dagbladet kårer Norges beste kommuner
<http://www.db.no/kommuneborsen>

FAKTA

Slik beregnet vi:

Rangeringen er basert på to kategorier. I den ene kategorien har vi målt den generelle kvaliteten på skolene i de forskjellige kommunene, basert på driftsutgifter til undervisningsmateriell, gjennomsnittlig gruppestørrelse i grunnskolen, andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående, gjennomsnittlige grunnskolepoeng, andel lærere med fagutdanning og mobbing i skolen. Den andre kategorien er basert på resultater fra nasjonale prøver i engelsk, norsk og matematikk. For alle tall, se www.db.no/kommuneborsen.

Frp-kommunene har DÅRLIGST SKOLE

Kommuner med Frp-ordfører gjør det dårligst i Dagbladets kåring av landets beste skolekommuner.

KOMMUNE-BØRSEN

Tekst: Kristin Baumann

Marthinsen

kbm@dagbladet.no

Marie Melgård

mame@dagbladet.no

I går kunne Dagbladet avsløre Norges beste og dårligste skolekommuner. Jevnt over er det kommuner med ordfører fra Fremskrittspartiet som gjør det dårligst. Gjennomsnittlig kommer disse kommunene på 230. plass blant 404 kommuner.

– Å bruke ordfører som kriterium gir ikke et riktig bilde på hvem som styrer kommunen. Svært mange kommuner er styrt av partikoalisjoner, og da syns jeg det blir feil å si at Frp er dårlige på skole, sier ordfører i Os, Terje Søviknes. Søviknes er ikke overrasket



LANGT NEDE: Os-ordfører Terje Søviknes (Frp) er ikke overrasket over at hans kommune havner langt ned på lista.

over at hans egen kommune havner langt nede på lista.

Resultater viktigst

– Os er en lavinntektskommune som bruker mindre penger på alle områder enn mange andre. Så om pengebruk er en faktor er jeg ikke overrasket, sier han.

For Frp sentralt vil skole fortsette å være en prioritert framover.

– Det viktigste er at elevene oppnår gode resultater, sier Tord Lien. Han sitter i Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomite.

– Noen av kriteriene som er brukt i denne undersøkelsen anser ikke vi som viktige i forhold til elevenes endelige resultater, sier han.

Han mener likevel at elementer



GJØR DET GODT: SP-leder Liv Signe Navarsete mener det ikke er vanskeligere å lage gos skole på små steder.

som faglært undervisningspersonell og mobbing er svært viktige for elevers læring.

– Mange av Frp-kommunene er små distriktskommuner med lite akademisk personell. Disse kommunene er det vanskelig å rekruttere til, og deler av problemet ligger nok der, sier Lien.

Sp på topp

Senterpartiet gjør det jevnt over best, og kommunene der partiet har ordfører ligger gjennomsnittlig på en 181. plass i Dagbladets kåring. Førsteplassen deler de med SV, men dette partiet har bare fem ordførere. Partiledet Liv Signe Navarsete er ikke enig i at det er vanskeligere å få til gode skoler på små steder.

– Det viktigste er å prioritere



Her er Norges BESTE skole

Industribygda
Stordal trumper om rekke kraft-toppere. Dagbladet kårer Industribygda som landets beste skole-kommune.

Lillestrøm
Lillestrøm er best blant de største stedene.

Os
Os er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Øvre Eiker
Øvre Eiker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Ullensaker
Ullensaker er også en av landets beste skole-kommuner.

Dagbladet



Kvalitet: Det er Senterparti-kommunene som gjør det best på Dagbladets undersøkelse. Frp-kommunene har de dårligste skolene. Foto: Berit Keilen, Scanpix

Frp har de dårligste skolekommunene

Frp-kommunene gjør det jevnt over dårligst av de politiske partiene.

KRISTIN BAUMANN MARTHINSEN
kbm@dagbladet.no

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

Torsdag kunne Dagbladet avsløre Norges beste og dårligste skole-kommuner, og jevnt over er det kommuner med ordfører fra Fremskrittspartiet som gjør det dårligst.

- Å bruke ordfører som kriterium gir ikke et riktig bilde på hvem som styrer kommunen. Svært mange kommuner er styrt av partikoalisjoner, og da syns jeg det blir feil å si at Frp er dårlige på skole, sier ordfører i Os, Terje

Søviknes.

Ikke overrasket

Når det gjelder Søviknes' egen kommune er han ikke overrasket over at den havner langt nede på lista.

- Os er en lavinntektskommune som bruker mindre penger på alle områder enn mange andre kommuner. Så om pengebruk er en faktor er jeg ikke overrasket, sier han.

For Frp sentralt vil skole fortsette å være en prioritet fremover.

- Det viktigste er at elevene oppnår gode resultater, sier Tord Lien. Han sitter i Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomitee.

- Noen av kriteriene som er blitt brukt i denne undersøkelsen anser ikke vi som viktige i forhold til elevenes endelige resultater, sier han.

Utfordringer

Han mener likevel at elementer som faglært undervisningspersonell og mobbing er svært viktige for elevers læring.

- Mange av Frp-kommunene er små distriktskommuner med lite akademisk personell. Disse kommunene er det vanskelig å rekruttere til, og deler av problemet ligger nok der, sier Lien.

Senterpartiet gjør det jevnt over best, og partiledet Liv Signe Navarsete er ikke enig i at det er vanskeligere å få til gode skoler på små steder.

- Det viktigste er å prioritere skole, og bruke ressurser for å gi et godt skoletilbud. Små kommuner gir dessuten ofte et mer oversiktlig bilde, sier hun.

Hun er ikke overrasket over at Sp gjør det bra i denne undersøkelsen.



KOMMUNE BØRSEN

*Dagbladet kårer
Norges beste kommuner*

- Andre blir kanskje overrasket, men Sp har alltid opptatt av hver enkelt kommune, og skole er en svært viktig del av kommunepolitikken, sier hun.

Utvikle talenter

For at elevene skal lykkes mener Navarsete det er viktig at det ikke er for mange elever per lærer. Vår oversikt viser at mange av Sp-kommunene gjør det bra på dette punktet.

- Færre elever per lærer gir elevene mulighet til å utvikle sine talenter, enten de er teoretiske eller praktiske.

Lærerproblematikk er noe Frp ønsker å sette fokus på frem mot valget.

- SVs ønske om en norm for antall lærere vil bare føre til enda mer ufaglært personell. Det viktigste for oss er å heve kompetansen hos lærerne, og det ønsker vi å få til gjennom videreutdanning. Slik det er i dag får lærere videreutdannelse én gang i løpet av karrieren. Det er ikke nok, sier han.

For å bedre skolene rundt om i landet ønsker de også å sette fokus på mobbing.

- Det er uakseptabelt at så mange som 50 000 barn og unge gruer seg til å gå på skolen. Når det er lovfestet grunnskole her i landet, så må vi også sørge for at elevene trives der, sier Tord Lien.



LITEN KOMMUNE: Norges beste skolekommune, Stordal, er med sine 1022 innbyggere blant de minste kommunene. Disse gjør det best på Dagbladets undersøkelse.

Foto: Fridgeir Walderhaug

Små kommuner gjør det best

Størrelsen på kommunen er ikke viktig for kvalitetsnivået i skolen viser Dagbladets undersøkelse.

KOMMUNE-BØRSEN

Tekst: Kristin Baumann

Marthinsen

kbm@dagbladet.no

Marie Melgård

mame@dagbladet.no

Torsdag lanserte Dagbladet en oversikt over hvor gode norske kommuner er på skole, og kunne i går melde at Senterparti-kommunene får den beste gjennomsnittsplasseringen. Fremskrittsparti-kommunene er de som scorer lavest.

Færre enn 2000

Oversikten viser også at kommuner med færre enn 2000 innbyggere er de som gjør det aller best, og havner på en gjennomsnittlig 133. plass. De mellomstore kommunene med 20 000 - 49 999 innbyggere gjør det dårligst med en gjennomsnittsplassering på 254. plass. De største kommunene, med fler enn 50 000 innbyggere, ligger på en gjennomsnittlig 231. plass.

Stordal, som vi har kåret til Norges beste skolekommune, er

blant de med færre enn 2000 innbyggere.

I høst uttrykte utdanningsdirektør Petter Skarheim bekymring for at elever i små kommuner ikke lærer nok.

– Selvsagt finnes det små kommuner som gjør det bra, men i det store og det hele oppnår små kommuner dårligere resultater på de nasjonale prøvene enn de store byene, sier han.

Han mener dette fortsatt er en reell bekymring, på tross av Dagbladets undersøkelse.

– Det er veldig viktig at kompetansen på lesning og regning ikke svikter blant norske elever. Små kommuner, som ofte mindre familiø og et generelt lavere utdanningsnivå blant foreldrene, må derfor jobbe hardere for å opprettholde denne kompetansen, mener han.

Størrelsen ikke viktig

Han legger til at trivsel i skolen er noe av det viktigste, og at gode resultater her selvsagt er mye og glede seg over.

– Men grunnkompetanse i lesing og regning er også veldig viktig, sier Skarheim.

Utdanningspolitiske talskvinne i Senterpartiet Anne Wøien, mener at undersøkelsen viser at det ikke er størrelsen det kommer an på.

– Dette viser at kommunestørrelse ikke har noe å si for kvalitet i skolen. En dårlig skole er dårlig på grunn av dårlig skoleledelse og lærere, sier hun.



KOMMUNE-BØRSEN

Dagbladet kårer Norges beste kommuner
<http://www.db.no/kommuneborsen>

Hun er redd uttalelser om at elever i små kommuner lærer mindre vil skape bekymring.

– Vi ønsker ikke at foreldre i småkommuner skal være redde for at barna deres ikke lærer nok. Når vi kan se at småkommuner oppnår gode resultater på en slik ranking, vil jeg si det er å dra det for langt, sier Wøien.

Skolefaglig ansvarlige

Senterpartiet ønsker å sikre god kvalitet i skolen gjennom å innføre skolefaglig ansvarlige i hver kommune.

– Disse skal kunne hjelpe kommuneadministrasjonen med organiseringen av skolen. Dersom skole kun blir et av mange områder rådmannen jobber med, er det fare for at det blir nedprioritert, sier Wøien.



Tyrkia/Alanya

06.08	3.290
13.08	2.990*
20.08	1.990*
27.08	1.890*

Egypt/Sharm el Sheikh

07.08	3.690*
14.08	2.490
21.08	2.090*
28.08	1.700

Pris pr. pers. i dbl.rom

Fly/hotell, skatter/avgifter

* Spesifisert Hotel

amisol.no
Tlf: 32 200 900



Dagbladet



Kommunebørsen



BEST HELSETILBUD FOR UNGE, GAMLE OG BARN: Dagbladet har i serien Kommunebørsen kåret den kommunen som har det beste helsetilbuddet for gamle, unge og småbarn. På bildet er Camilla Rieber Waldajac med sønnen Andreas (4), som får vaksine av helsesøster Greta Finneng på Bekkestua helsestasjon. Den som kommer best ut er Modalen kommune i Nordhordaland. Foto: Terje Bendiksby / Scanpix

Her er landets beste kommunehelsetilbud

Små kraftkommuner tilbyr innbyggerne sine de beste helsetjenestene i landet. Sjekk hvor god din kommune er på helse.

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

(Dagbladet): [Modalen kommune](#) med i underkant av 400 innbyggere toppt lista over kommunene som har det beste helsetilbuddet.

Det viser Dagbladets [kommunebørs](#), som baserer seg på kommunenes egne innrapporteringer ([KOSTRA](#)).

Sjekk din kommune [her](#).

- Vi har satset langsigtig på helse, og bygget opp gode tilbud til innbyggerne, men også til dem som jobber i helsesektoren ved å tilby etterutdanning. Vi er en liten, oversiktig kommune, kan fange opp behov og har de økonomiske ressursene til å bygge opp tilbud, sier ordfører Knut Moe i Modalen.

Små og rike kraftkommuner

På bunn av lista ligger den Ap-styrte Troms-kommunen Tranøy, med ca 1550 innbyggere. Blant de ti beste er det bare små kommuner. Og liksom Modalen er Eidfjord, Sirdal, Vinje, Åseral, Nore og Uvdal små, men rike kraftkommuner.

Forskningsdirektør Jan Erik Askildsen ved Rokkansenteret synes ikke det er rart at kraftkommunene kan skryte av å ha landets beste kommunehelsetilbud.

- De har gode inntekter knyttet til kraftutbygging. Har du mye penger i kommunekassa, vil du også bruke mer på tjenester til innbyggerne enn kommuner som har mindre penger, sier han.



MODALEN BEST: Rådmannen i Modalen på besøk hos Jenny Farestveit (89) på Modalstunet bo- og oppreningscenter som er hovedbasen i kommunens pleie- og omsorgstjeneste. Foto: Hans A Vedlog/ Dagbladet



KOMMUNE-BØRSEN

Dagbladet kårer
Norges beste kommuner

BESTE HELSEKOMMUNE: I serien «Kommunebørsen» har turen kommet til det kommunale helsetilbuddet. Vi har sett på antall leger, fysioterapeuter og

Askildsen tror geografi spiller inn når små kommuner scorer bedre enn større kommuner.

- Små kommuner har ofte stor geografisk utstrekning. Det gjør at mye tid går bort i reisetid og tjenestene må være mer spredt. Derfor er det også typisk at det for eksempel er bedre dekning av fastleger i små kommuner i Finnmark enn i Oslo og Bergen, sier han.

Likevel er det ikke gitt at tjenestetilbudet nødvendigvis er høyere i små kommuner, påpeker han.

- Det kan hende at dekningen av legetjenester egentlig er for høy i enkelte småkommuner. På grunn av geografien må enkelte kommuner ha et visst antall leger i beredskap, selv om de kunne klart seg med færre og hver av dem har relativt få pasienter, sier Askildsen.

psykiatriske sykepleiere fordelt på innbyggere, samt hvordan helsetilbudet er for barn og eldre. Sykehusene er ikke tatt med i utregningen, ettersom de ikke faller inn under kommunenes ansvar.

Mange eldre

Storbyene havner langt nede på lista, viser Dagbladets beregning.

Bodø på 83.plass er den beste av de største byene, men det er langt ned til neste storby, Bergen kommer på 160. plass. Dårligst ut kommer Stavanger på 387. plass.

- Selv om det kan virke som om enkelte mindre kommuner tilbyr bedre helsetjeneste per innbygger enn andre, er det viktig å korrigere for at alderssammensetningen også kan tvinge noen av kommunene til å bruke mer penger på eldre og syke, mener Sverre Grepperud, professor i helseøkonomi ved Universitetet i Oslo.

Det er en tendens til at små kommuner i distriktene har en stor andel eldre innbyggere, og dermed må bruke mer på helse og omsorg enn større kommuner med mange unge mennesker, påpeker han.

- Selv om en kommune kan tilby mange helsetjenester - noe som er positivt i seg selv - fører ikke det nødvendigvis til at du som individ får et bedre tilbud. Dette er avhengig av hvor mange du konkurrerer med, sier professoren.

Risikofylt

I en studie BI-forskerne Lars Chr. Munkerud og Rune Sørensen presenterte tidligere i år, kom det fram at innbyggerne i mindre kommuner er mer tilfredse med tjenestetilbudet enn innbyggerne i større kommuner. De får også langt mer penger per innbygger til disse tjenestene. Samhandlingsreformen, som trer i kraft fra nyttår, vil skape utfordringer for små kommuner, tror forsker Trond Tjerbo ved NIBR (Norsk institutt for by- og regionsforskning).

- Spørsmålet er om de små kommunene vil kunne håndtere en modell som innebærer at de skal betale for deler av det innbyggerne bruker av spesialisthelsetjenester. Denne utgiftsposten vil kunne variere fra år til år og være mer risikofylt for små kommuner, sier Tjerbo.

NB! I dagens papirutgave av Dagbladet er kommunen Kvitsøy ikke med på grunn av manglende rapportering. Det medfører ikke riktighet, dermed er Kvitsøy med i nettversjonen. Det betyr at noen kommuner har falt ned en plass sammenlignet med papirutgaven.

Tokke kommune har gjort SSB og Dagbladet klar over at det ikke er deres innrapporterte tall som står oppført i KOSTRA. Kommunen kom først dårlig ut, men er blant de beste kommunene. Dermed har noen kommuner falt ned en plass til.

Ser du feil tall for din kommune? Ta kontakt med Dagbladets journalister.

Må kjøre langt i Nord

Avstand til helsetilbud er også en avgjørende faktor for hvor godt kommunetilbudet er.

Siden det ikke er gjort noen beregninger på kommunalt nivå, er ikke det med i denne utregningen.

Men Statistisk Sentralbyrå (SSB) har imidlertid regnet ut at 89,4 prosent av landets befolkning bor innenfor én times kjøreavstand fra et akuttmottak, men dette kan variere mellom regionene.

Helse Sør-Øst bor 95,1 prosent nært et akuttmottak, mens de nordligste fylkene har dårligst dekning med 59,8 prosent. I Helse Vest er andelen 92,2 prosent, mens 83 prosent av de bosatte i Helse Midt-Norge bor i nærheten av et akuttmottak.

Dagbladet



Kommunebørsen



Liten kommune: Norges beste skolekommune, Stordal, er med sine 1022 innbyggere blant de minste kommunene i landet. Disse gjør det best på Dagbladets undersøkelse.

Små kommuner gjør det best

Størrelsen ikke viktig for kvalitetsnivået i skolen.

KRISTIN BAUMANN MARTHINSEN
kbm@dagbladet.no

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

(Dagbladet): Torsdag lanserte Dagbladet en oversikt over hvor gode norske kommuner er på skole, og kunne i går melde at Senterparti-kommunene får den beste gjennomsnittsplasseringen. Kommuner med Fremskrittspartiet i styret gjør det dårligst.

Oversikten viser også at kommuner med færre enn 2000 innbyggere er de som gjør det aller best, og havner på en gjennomsnittlig 133. plass. De mellomstore kommunene med 20 000 - 49 999 innbyggere gjør det dårligst med en gjennomsnittsplassering på 254. plass. De største kommunene, med fler enn 50 000 innbyggere, ligger på en gjennomsnittlig 231. plass.

Stordal, som vi har kåret til Norges beste skolekommune, er blant de med færre enn 2000 innbyggere.

Lærer ikke nok

I høst uttrykte utdanningsdirektør Petter Skarheim bekymring for at elever i små kommuner ikke lærer nok.

- Selvsagt finnes det små kommuner som gjør det bra, men i det store og det hele oppnår små kommuner dårligere resultater på de nasjonale prøvene enn de store byene, sier han.

Han mener dette fortsatt er en reell bekymring, på tross av Dagbladets undersøkelse.

- Det er veldig viktig at kompetansen på lesning og regning ikke svikter blant norske elever. Små kommuner, som ofte mindre fagmiljø og et generelt lavere utdanningsnivå blant foreldrene, må derfor jobbe hardere for å opprettholde denne kompetansen, mener han.

Han legger til at trivsel i skolen er noe av det viktigste, og at gode resultater her selvsagt er mye og glede seg over.

- Men grunnkompetanse i lesing og regning er også veldig viktig, sier Skarheim.

Størrelsen ikke viktig

Utdanningspolitisk talskvinne i Senterpartiet Anne Wøien, mener at undersøkelsen viser at det ikke er størrelsen det kommer an på.



**KOMMUNE
BØRSEN**
*Dagbladet kårer
Norges beste kommuner*

- Dette viser at kommunestørrelse ikke har noe å si for kvalitet i skolen. En dårlig skole er dårlig på grunn av dårlig skoleledelse og lærere, sier hun.

Hun er redd uttalelser om at elever i små kommuner lærer mindre vil skape bekymring.

- Vi ønsker ikke at foreldre i småkommuner skal være redde for at barna deres ikke lærer nok. Når vi kan se at småkommuner oppnår gode resultater på en slik ranking, vil jeg si det er å dra det for langt, sier Wøien.

Skolefaglig ansvarlige

Senterpartiet ønsker å sikre god kvalitet i skolen gjennom å innføre skolefaglig ansvarlige i hver kommune.

- Disse skal kunne hjelpe kommuneadministrasjonen med organiseringen av skolen. Dersom skole kun blir et av mange områder rådmannen jobber med, er det fare for at det blir nedprioritert, sier Wøien.



BEST PÅ HELSE



“

Har du mye penger i kommunekassa, vil du også bruke mer på tjenester til innbyggerne enn kommuner som har mindre penger.

Jan Erik Askildsen,
Rokkansenteret

LEIER UT PLASSER TIL ANDRE KOMMUNER:
Modalen kommune scorer høyest på Dagbladets kommunebarometer, og har det beste kommunale helsetilbudet. Rådmann Øivind Olsnes forteller at kommunen har bygget opp et tilbud for flere enn kommunens innbyggere. I bakgrunnen ser du kommunens helsecenter.
Foto: Hans A. Vedlog



BLIR TATT VARE PÅ: Jenny Farestveit (89) har vært modaling hele livet, og før jul flyttet hun til Modalstunet bo- og oppretningssenter. – Jeg liker meg veldig godt her. Det er kjekke folk som jobber her. Her vil jeg bli, sier hun til rådmann Øivind Olsnes.

Foto: Hans Arne Vedlog

Små kraftkommuner tilbyr innbyggerne sine de beste helse-tjenestene i landet. Sjekk hvilke kommuner som er best og verst på helse.

KOMMUNE-BØRSEN

Tekst: **Marie Melgård**
mame@dagbladet.no

Merete Landsend
mla@dagbladet.no

Ida Hilde Mathisen
ihm@dagbladet.no

Modalen, med i underkant av 400 innbyggere, toppt lista over kommunene med det beste helsetilbuddet. Det viser Dagbladets kommunebørs, som baserer seg på kommunenes egne innrapporteringer (KOSTRA).

– Vi er en liten, oversiktlig kommune, kan fange opp behov og har de økonomiske ressursene til å bygge opp tilbud, sier ordfører Knut Moe i Modalen.

Kommunen styres ikke av politiske partier. Kommunestyret består av representanter for Samlingslista og Solrenningslista. En styrke for små kommuner, mener ordfører Knut Moe, som har sittet med ordførerkjedet siden 2003.

Modalen har både lege, fysioterapeut og helsesøster. Venteliste på sykehjem eksisterer ikke. Ledige plasser leies ut til nabokommunene.

– Vi kunne ha hatt alle eldre på institusjon ut fra tilbuddet, sier rådmann Øivind Olsnes.

Små og rike

På bunn av lista ligger den Ap-styrte finnmarkskommunen Tranøy, med ca. 1550 innbyggere.

Blant de ti beste er det bare små kommuner. Både Modalen, Eidfjord, Sirdal, Vinje, Åseral, Nore og Uvdal er i tillegg rike kraftkommuner.

Modalen har satset på kraft siden 1970-tallet. Inntektene kommer innbyggerne til gode.

– I motsetning til kommuner som må skjære ned og kutte, lever vi i en annen verden hvor vi kan investere og utvide, sier ordføreren.

Forskningsdirektør Jan Erik Askildsen ved Rokkansenteret synes ikke det er rart at kraftkommunene kan skryte av å ha landets beste kommunehelsetilbud.

– Har du mye penger i kommune-

kassa, vil du også bruke mer på tjenester til innbyggerne enn kommuner som har mindre penger, sier han.

Askildsen tror geografi spiller inn når små kommuner scorer bedre enn større kommuner.

– Små kommuner har ofte stor geografisk utstrekning. Det gjør at mye tid går bort i reisetid og tjenestene må være mer spredt. Derfor er det for eksempel er bedre dekning av fastleger i små kommuner i Finnmark enn i Oslo og Bergen, sier han.

Likevel er det ikke gitt at tjenestetilbuddet er høyere i små kommuner, påpeker han.

– På grunn av geografien må enkelte kommuner ha et visst antall leger i beredskap, selv om de kunne klart seg med færre og hver av dem har relativt få pasienter, sier Askildsen.

Mange eldre

Storbyene havner langt nede på lista, viser Dagbladets beregning. Av de ti største byene kommer Bergen på 157. plass. Dårligst ut er Stavanger på 385. plass.

– Selv om det kan virke som om enkelte mindre kommuner tilbyr bedre helsetjeneste per innbygger enn andre, er det viktig å korrigere for at alderssammensetningen også kan tvinge noen av kommunene til å bruke mer penger på eldre og syke, mener Sverre Grepperud, professor i helseøkonomi ved Universitetet i Oslo.

– Selv om en kommune kan tilby mange helsetjenester, fører ikke det nødvendigvis til at du som individ får et bedre tilbud, sier professoren.

En BI-studie som kom i år, viser at innbyggerne i mindre kommuner er mer tilfredse med tjenestetilbuddet enn de som bor i større kommuner. De får også langt mer penger per innbygger til disse tjenestene.

Overraskende

Assisterende rådmann Audun Sivertsen i Tranøy kommune er overrasket over at kommunen havner på jumboplass i Dagbladets oversikt.

– Mitt inntrykk er at folk er fornøyde med helsetilbuddet i kommunen, sammenliknet med mange som bor i større kommuner. Vi har små forhold her, og mange får helsetjenester hjemme. Jeg skjønner ikke hva som gjør at vi kommer dårligst ut, sier han.

Omstillinger og nedbemanninger over flere år har vært nødvendig for å dekke inn tidligere års underskudd, påpeker Sivertsen.

– Men det har ikke gitt et dårligere helsetilbud, sier han.

>>> **Sjekk din kommune**

Kommune	Legeårsverk pr 10 000 innb.	Fysioterapiårsverk pr 10 000 innb.	And. nyfødte m/hjemmebesøk to uker e. hjemk.	Legetimer pr. uke pr. beboer i sykeh.	Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer på sykeh.	Årsverk psyk. sykepl.pr. 10 000 innb.	Plass	Kommune	Legeårsverk pr 10 000 innb.	Fysioterapiårsverk pr 10 000 innb.	And. nyfødte m/hjemmebesøk to uker e. hjemk.	Legetimer pr. uke pr. beboer i sykeh.	Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer på sykeh.	Årsverk psyk. sykepl.pr. 10 000 innb.	Plass
Agdenes	11,5	6,7	112	0,23	0,46	5,7	139	Grue	10,3	9	104	0,21	0,3	4,8	182
Alstahaug	11,7	7	112	0,41	0,21	6,2	115	Gulen	12,1	4,5	100	0,24	0,32	4	257
Alta	11,2	10	48	0,46	0,07	2,8	316	Hadsel	12,4	11,9	104	0,31	0	5,3	128
Alvdal	12,3	9,4	85	0,21	0,23	0	338	Halden	9,9	8	101	0,44	0,5	2,9	126
Andebu	7,2	7	38	0,33	0,5	4,3	351	Halsa	11,4	1	108	0,24	0,08	12	257
Andøy	12,9	10,9	153	0,21	0,45	5	60	Hamar	10,7	11,3	95	0,33	0,18	6,1	134
Aremark	7,1	7,4	63	0,17	0,1	7,1	412	Hammerfest	15,1	10,1	55	0,34	0,44	5	117
ARENDAL	8,5	8,4	97	0,42	0,16	4,9	249	Haram	10,7	8,3	97	0,37	0,22	8,4	138
Asker	7,3	9	78	0,22	0,04	3,2	413	Hareid	9,5	8,4	105	0,24	0,32	3,1	241
Askim	7,8	7,7	99	0,4	0,03	3,1	361	Harstad	9,5	10,2	70	0,39	0,28	10	148
Askvoll	13,3	10	94	0,41	0,15	12,7	84	Hasvik	32,9	10,3	110	0,93	0,4	0	26
Askøy	6,6	6,9	100	0,33	0,46	3,8	250	Hattfjelldal	20,5	14,2	94	0,39	0,13	0	133
Audnedal	9,8	6,8	78	0,57	0	6	320	HAUGESUND	8,4	8,3	65	0,25	0,12	9,9	370
Aukra	9,2	9,2	41	0,2	0,18	3,1	403	Hemne	9,2	9	104	0,48	0,67	7,1	43
Aure	14,2	8,5	61	0,31	0,25	5,1	218	Hennestad	8,7	11	98	0,17	0,35	5,3	203
Aurland	17,8	11,8	93	0,21	0,19	0	226	Hemsedal	14,5	15	156	0,16	0,57	0	88
Aursk.-Høland	8,6	7,7	35	0,42	0,27	1,8	378	Herøy (M./R.)	9,4	8,5	30	0,26	0,25	0	404
Austevoll	10	8,5	110	0,29	0,17	6,3	168	Herøy (Nordl.)	18,2	15	106	0,39	0,16	8,9	21
Austrheim	14,3	7,2	110	0,14	0,29	3,6	212	Hitra	11,5	8,8	86	0,23	0,18	4,6	305
Averøy	10,2	4,1	100	0,2	0,2	1,8	384	Hjartdal	20,5	9,4	88	0,42	0,37	11,3	40
Balestrand	14,9	7,2	107	0,28	0,32	10,4	80	Hjelmeland	15,1	8,9	102	0,42	0,26	9,6	41
Balsfjord	14,2	9,9	103	0,1	0,25	5,4	145	Hobøl	9,7	7,2	160	0,28	0,2	3,2	271
Bamble	8	9,7	95	0,38	0,75	6,2	107	Hof	6,2	9,6	71	0,29	0,64	3,3	296
Bardu	14,2	7,6	92	0,33	0,15	4,1	239	Hol	14,8	16,8	84	0,36	1,31	5,6	30
Beiarn	27,2	9,4	86	0,44	0,09	7,3	101	Hole	7	8,6	104	0,44	0,12	6,9	191
Berg	0	11,9	100	0	0,15	0	388	Holmestrand	8,8	9,5	90	0,35	0,37	1,6	265
BERGEN	8,8	9,1	93	0,52	0,35	3,8	157	Holtålen	14,6	7,3	17	0,36	0,24	4,9	273
Berlevåg	19,4	10,1	80	0,2	0,55	9,7	86	Hornindal	8,3	11,6	88	0,18	0,33	0	360
Bindal	25,1	18,1	92	0,21	0,29	12,8	47	Horten	7,2	7,1	99	0,28	0,46	4,9	266
Birkenes	10,1	8,9	106	0,28	0,42	7,2	94	Hurdal	12,2	6,2	100	0,75	0,38	0	156
Bjarkøy	21	21	0	0,38	0,19	22,3	71	Hurum	7,1	7,5	51	0,51	0,61	4,4	264
Bjerkreim	11,8	4,7	88	0,38	0,1	12,9	245	Hvaler	9,9	5,9	91	0,81	1,17	4,7	130
Bjugn	11,4	8,5	67	0,62	0,44	6,6	104	Hyllestad	11,8	13,5	86	0,31	0,19	3,4	187
BODØ	9	9	101	0,45	0,38	6,4	81	Hægebostad	21,4	4,4	88	0,74	0,05	0	301
Bokn	11,9	7,5	112	0,94	0,38	31,1	20	Høyanger	18,7	11	84	0,45	0,1	3,1	143
Bremanger	9,9	11,4	34	0,37	0,22	2,6	300	Høylandet	15,7	16,2	106	0,21	0,25	8,7	42
Brønnøy	8,9	12,9	183	0,42	0,33	3,9	65	Hå	8,5	7,1	51	0,32	0,43	4,5	342
Bygland	14,5	7,7	156	0,16	0,1	8,1	185	Ibestad	2,8	0,6	86	0,18	0,08	7	418
Byle	30,3	21,1	100	0,36	0,27	0	62	Inderøy	8,5	8,5	100	0,38	0,35	4,7	162
Bærum	8,1	11,1	77	0,35	0,73	4,3	166	Iveland	10,6	9,6	117	0,42	0,28	7	50
Bø (Nordl.)	15,5	7	81	-	-	3,6	90	Jevnaker	9,4	0,4	95	0,13	0,01	3,6	417
Bø (Telem.)	10,6	9,8	103	0,24	0,21	3	220	Jondal	19,2	14,4	25	0,21	0,43	14,4	86
Bømlø	8,6	6,2	44	0,27	0,33	9	354	Jølster	12,1	V9,9	50	0,12	0,82	8,3	174
Båtsfjord	26,5	7,9	107	0,3	0,25	4,8	95	Karasjok	19,9	5,3	67	0,27	0,09	1,8	394
Dovre	11,6	10,5	131	0,31	0,21	7,3	70	Karlsøy	17	12,7	107	0,38	0,88	4,2	10
DRAMMEN	8,6	11	100	0,35	0,3	3,6	146	Karmøy	5,1	5,1	87	0,21	0,29	6,6	392
Drangedal	7,8	9,7	94	0,47	0,19	4,1	217	Kautokeino	15,3	10,2	114	0,6	0,17	8,2	23
Dyrøy	16,6	1,8	89	0,29	0,17	16,6	196	Klepp	9,5	5,9	96	0,43	0,28	2,9	283
Dønna	19,3	6,9	72	0,36	0,05	13,8	212	Klebu	10,2	6,9	53	0,34	0,41	2,4	337
Eid	10,8	7,1	69	0,23	0,23	8,3	314	Kongsberg	9,8	11	46	0,35	0,1	1,7	363
Eide	10,3	8,8</													

Kommune	Legeårs-verk pr 10 000 innb.	Fysioterapiårsverk pr 10 000 innb.	And. nyfødte m/hjemmebesøk to uker e. hjemk.	Legetimer pr. uke pr. beboer i sykeh.	Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer på sykeh.	Årsverk psyk. sykepl.pr. 10 000 innb.	Plass
Moskenes	17,9	8,9	100	0,38	0,15	0	181
MOSS	11,3	7,4	98	0,68	0,44	3,1	122
Mosvik	10,9	12,3	100	0,43	0,18	12,3	46
Målsetv	12	7	92	0,28	0,09	3	356
Måsøy	32,6	8,5	75	0,23	0,46	0	237
Namdalseid	11,7	11,9	100	0,48	0,36	6,1	28
Namsos	10,1	8,2	103	0,42	0,5	8,7	52
Namsskogan	2,2	3	100	0,18	0,23	11,6	350
Nannestad	5,8	8,3	29	0,26	0,52	3,4	379
Narvik	10,3	9,5	52	0,34	0,24	4,5	269
Naustdal	14,9	9,3	71	0,26	0,13	7,4	222
Nedre Eiker	7,2	7,3	67	0,43	0,53	3,6	292
Nes (Akersh.)	6,7	6,8	30	0,28	0,31	2,1	414
Nes (Busker.)	14,2	7,5	106	-	-	0	58
Nesna	16,6	4,6	89	0,31	0,38	0	287
Nesodden	8,8	7,3	45	0,24	0,15	1,1	421
Nesseby	20,8	20,5	100	0,21	0,21	0	132
Nesset	18,3	6,2	108	0,28	0,06	6,7	183
Nissedal	25,6	7,4	100	0,54	0,36	12	22
Nittedal	8,3	6,6	52	0,39	0,2	0,9	410
Nome	12,4	9,1	59	0,24	0,21	5,5	278
Nord-Aurdal	10,6	10,4	100	0,35	0,54	1,6	106
Norddal	17	10,7	107	0,23	0,18	1,1	171
Nord-Fron	11,6	11	112	0,38	0,62	4,2	31
Nordkapp	14	7,8	52	0,47	0,15	1,6	314
Nord-Odal	8,7	9,8	47	0,15	0,17	1,6	416
Nordre Land	10,2	12,2	108	0,21	0,09	3	232
Nordreisa	10,4	12,5	89	0,2	0,05	7,4	251
Nore og Uvdal	15,8	13,9	95	0,41	0,57	12,3	9
Notodden	10,2	6,8	93	0,34	0,23	4,7	272
Nærøy	12	10	84	0,32	0,37	7,7	111
Nøtterøy	9,3	7,4	79	0,42	0,66	6,5	164
Odda	12,4	10,2	87	0,69	1,02	5,4	37
Oppdal	10,6	8,4	104	0,24	0,24	1,9	274
Oppegård	9,3	10,4	44	0,32	0,33	3,7	285
Orkdal	8,9	7,9	105	0,26	0,23	1,8	317
Os (Hedm.)	14,7	12,2	86	0,33	0,46	4,9	67
Os (Hordal.)	8,2	6,4	44	0,48	0,43	1,3	368
Osen	19,5	10,2	80	0,43	0,07	0	228
OSLO	10	9,2	53	0,43	0,52	1,9	219
Osterøy	7,9	8	66	0,2	0,09	5,6	409
Overhalla	7,6	10,5	116	0,23	0,82	10,5	75
Porsanger	15,1	11,3	64	0,29	0,63	14,1	51
PORSGRUNN	10	8	109	0,33	0,32	2,9	185
Rødey	10,1	10,1	107	0,28	0,22	6	125
Rakkestad	8,1	8,4	94	0,24	0,46	3,3	294
Rana	10	10,4	98	0,44	0,52	5,4	53
Randaberg	7,9	6,2	102	0,23	0,27	5,1	329
Rauma	10,8	10,3	98	0,22	0,15	4,1	257
Re	9,5	7	93	0,92	0,63	2,3	170
Rendalen	14,2	15,8	76	0,23	0,69	10,1	54
Rennebu	13,7	10,7	81	0,24	0,16	16,4	155
Rennesøy	9,1	6,4	61	0,58	0,53	2,4	290
Rindal	9,7	8,5	90	0,19	0,21	4,9	332
Ringebu	9,5	14,4	95	0,26	0,37	1,6	192
Ringerike	8,6	10,6	103	0,47	0,32	3,3	120
Ringsaker	9,4	9,6	76	0,25	0,52	4,2	242
Rissa	10,2	8,6	80	0,39	0,21	6,3	202
Risør	9,7	9,5	90	0,46	0,2	4,9	174
Roan	10,1	2,1	100	0,34	0,11	0	376
Rollag	7,6	14,1	70	0,03	0,73	9,7	194
Rygge	10	7,3	94	0,4	0,38	2,3	231
Rælingen	7	7,2	101	0,49	0,33	2,9	230
Rødøy	15,5	1	90	0,29	0,07	0	391
Rømskog	6,3	7,4	140	0,23	0,08	7,4	319
Røros	12,5	0,3	92	0,23	0	3,6	395
Røst	16,5	8	50	0,45	0,1	16,5	162
Røyken	7,3	7,8	61	1,22	0,78	3,1	238
Røyrvik	8	24,2	75	0,27	0,27	0,7	328
Råde	9	7,2	101	0,22	0,07	1,4	400
Salangen	17,9	6,2	104	0,31	0,19	0	263
Saltdal	13,3	10,9	104	0,6	0,16	3,3	76
Samnanger	11,3	8,4	29	0,33	0,18	5,8	308
Sande (M./R.)	11,4	6,3	18	0,32	0,12	3,8	397
Sande (Vestf.)	7,6	8,1	100	0,32	0,46	1,2	276
SANDEFJORD	7,7	9	79	0,38	0,57	3,2	242
SANDNES	7,6	5,9	90	0,42	0,31	4,2	311
Sandøy	15	7,5	50	0,52	0,09	7,5	199
SARPSBORG	9,2	6,8	93	0,45	0,24	6	214
Sauda	14	6,9	88	1,5	0,43	3,8	117
Sauherad	9,1	12,7	58	0,44	0,36	6,9	123
Sel	10,8	9	102	0,35	0,3	5,3	109
Selbu	13,6	9,6	88	0,33	0,37	2,5	165
Selje	10,7	0,5	91	0,25	0,17	3,6	382
Seliord	15,6	9,2	138	0,27	0,14	6,8	97
Sigdal	8,5	14,1	96	0,16	0,62	2,8	214
Siljan	8,3	7,4	79	0,41	0,39	0	348
Sirdal	22,3	11,2	103	0,52	0,52	9,8	5
Skaun	8,7	6,6	105	0,39	0,2	1,2	324
Skedsmo	8,8	7,7	26	0,28	0,01	1	424
Ski	8,7	9,4	33	0,31	0,35	4	322
SKIEN	8	7,2	87	0,06	0,06	3,2	420
Skiptvet	8,6	7	63	0,2	0,64	5,6	343
Skjervøy	13,9	11,4	103	0,41	0,06	9,8	57
Skjåk	17,4	13	89	0,38	0,16	8,7	62
Skodje	11,8	8,6	39	0,3	0,72	3,9	208
Skånlund	13,8	10,7	121	0,34	0,46	5,2	25
Smøla	14	9,7	96	0,24	0,39	4,7	124
Snillfjord	10,1	10,1	100	0,29	0,37	8,5	82
Snåsa	13,4	10,1	100	0,19	0,04	4,1	254
Sogndal	11,1	8,5	98	0,3	0,98	2,8	150
Sokndal	10	4,9	90	0,17	0,4	3,1	371
Sola	9	7,4	87	0,53	0,34	2,8	270
Solund	11,6	3,6	75	0,4	0		

Dagbladet



Kommunebørsen



LEIER UT PLASSER TIL ANDRE KOMMUNER: Modalen kommune scorer høyest på Dagbladets kommunebarometer, og har det beste kommunale helsetilbudet. Rådmann Øivind Olsnes forteller at kommunen har bygget opp et tilbud for flere enn kommunens innbyggere. I bakgrunnen ser du kommunens helsecenter. Foto: Hans A Vedlog/ Dagbladet

Modalen er best på helse

Kraftkommunen har for mange sykehjemsplasser, og leier ut til nabokommunene. Samtidig kjemper de for å overleve samhandlingsreformen.

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

IDA HILDE MATHISEN
ihm@dagbladet.no
I MODALEN

MODALEN/OSLO (Dagbladet): Ifølge ordfører Knut

Moe styres Modalen
kommune av folk som
«jobber for bygdas beste».

Kommunen har ikke
politiske partier, her består
kommunestyret av
representanter for
Samlingslista og
Solrenningslista.

Dette kan være en styrke for
små kommuner, mener
ordfører Moe, som har sittet
med ordførerkjedet siden
2003.



FORNØYD: Rådmannen i Modalen i Hordaland, Øivind Olsnes, er fornøyd med at kommunen gjør det godt på helse. Her på det kommunale sykehjemmet, på besøk hos Jenny Farestveit (89).Foto: Hans A Vedlog/ Dagbladet

Leier ut

Kommunen har både lege, fysioterapeut og
helsesøster. Venteliste på sykehjem eksisterer ikke.

- Vi kunne ha hatt alle eldre på institusjon ut fra
tilbudet, sier rådmann Øivind Olsnes til Dagbladet.

**Modalen kommune har bygget opp en
helsetjeneste som har plass til flere enn
modølingene. Dermed kan helse- og
omsorgsplasser leies ut til nabokommunene
Vaksdal og Lindås. Det samme gjelder i skole-
og barnhagesektoren.**

Se hvordan Modalen scorer på [kommunebørsen](#).

**Skal vi overleve som liten
kommune er vi nødt til å
samarbeide med gode naboer.**

Knut Moe, ordfører

- Liker meg godt

Jenny Farestveit (89) har vært modøling hele livet,
og før jul flyttet hun til Modalstunet bo- og

oppreningscenter.

- Jeg liker meg veldig godt her. Det er kjekke folk som jobber her. Her vil jeg bli, sier Farestveit.

- Også har jeg så fin utsikt fra rommet, sier Farestveit. Utenfor vinduet troner stupbratte fjellvegger. Sola blinker i Moelven.

Kjemper for å overleve

Landets nest minste kommune har gått offensivt ut for å møte utfordringene med samhandlingsreformen. Sammen med nærliggende kommuner skal de samarbeid om å dele de lovpålagte oppgavene som venter. Modalen satser på rehabilitering, og vil leie ut tjenesten til naboen.

- Skal vi overleve som liten kommune er vi nødt til å samarbeide med gode naboer, sier ordfører Moe.

Å være en liten kommune innebærer press på økonomi og tjenestetilbud, diskusjon om sammenslåing ulmer stadig.

- Men så lenge vi klarer å levere gode tjenester til våre innbyggere ser jeg ingen grunn til å slå oss sammen og bli en storkommune, sier Moe.

God økonomi

Modalen har siden 70-tallet vært en kraftkommune. Inntektene kommer innbyggerne til gode.

- Selv om vi har store inntekter, er utgiftene per hode store. Å driftet gode helsetilbud i en liten kommune koster penger. Men i motsetning til kommuner som må skjære ned og kutte, så lever vi i en annen verden hvor vi kan investere og utvide, sier Moe.

- Overraskende

I andre enden av skalaen finner vi [Tranøy kommune.](#)

Assisterende rådmann Audun Sivertsen i kommunen er svært overrasket



over at kommunen havner på jumboplass i Dagbladets oversikt.

- Mitt generelle inntrykk er at folk er veldig fornøyde med helsetilbudet i kommunen, sammenliknet med mange som bor i større kommuner. Vi har små forhold her, og mange får helsetjenester hjemme. Jeg skjønner ikke hva som gjør at vi kommer dårligst ut, sier han.

I fjor ble Tranøy strøket fra den såkalte Robek-lista: kommuner med økonomisk ubalanse som er under nærmere tilsyn av Fylkesmannen. Hver femte kommune i Nord Norge er oppført på svartelista til Fylkesmannen.

Omstillinger og nedbemanninger over flere år har vært nødvendig for å dekke inn tidligere års underskudd, påpeker Sivertsen.

- Tidligere var driften for høy i forhold til inntektene, og vi har derfor måttet justere ned driftsnivået for å få kontroll på økonomien. Men det har ikke gitt et dårligere helsetilbud, sier han.

OMKOM: En person ble erklært død på stedet etter å ha blitt funnet i kanalen ved Skansenbrua i Trondheim i går ettermiddag. Omstendighetene rundt dødsfallet er uklare, men politiet har fått opplysninger om at personen falt i vannet, skriver Adressa.no. (NTB)

Banket opp kvinne foran barn

En kvinne ble natt til i går sendt til sykehuset på Gjøvik med omfattende slagskader.

Den antatte gjerningsmannen er pågrepet. Det var tre kvinner med hvert sitt mindreårige barn som var på en hytta på Enger i Søndre Land kommune.

Politiet fikk melding om hendelsen klokka 02.45. – Den ene kvinnen ble slått av mannen som bodde på hytta, en kjenning av politiet. Kvinner og barn rømte til naboen, hvor de ble tatt hånd om, opplyser Kristian Bjaanes i Vestoppland politidistrikt. (NTB)

- Asylinstituttet er avleggs

Frp's innvandringspolitiske talsmann, Per Willy Amundsen, vil ha asylstopp og heller hjelpe flyktninger i deres nærområde.

– Det er blitt et redskap for folkevandring, – og fungerer ikke lenger som en trygg havn for mennes-

ker i nød. Asylinstituttet har utspeilt sin rolle. I flyktningers nærområde kan vi hjelpe 50 ganger flere for de samme pengene, sier han til Vårt Land.

Amundsen betegner asylordningen i Norge som et internasjonalt lotteri. (NTB)



BEST: Dagbladet har undersøkt hvordan partier som har makt i et stort antall kommuner, scorer på helsetjenester. Partiene terningkast er basert på et gjennomsnittsresultat, og konklu-

Sp-og Ap-styrte kommuner satser mest på helse, viser Dagbladets analyse. Dårligst ut kommer KrF.

KOMMUNE-BØRSSEN

Tekst: Merete Landsend
m@dagbladet.no

Marie Melgård
mame@dagbladet.no

Blant de partiene som har makt i et stort antall kommuner, får Senterpartiet og Ap karakteren fire, Høyre og Frp får tre. Det samme gjør SV, mens KrF er dårligst med terningkast to.

FAKTA

Kommunebørsen

- I serien «Kommunebørsen» skal Dagbladet kåre Norges beste kommune, og denne gangen har vi målt kommunene ut ifra innbyggernes helse-tilbud.
- Vi har sett på antall leger, fysioterapeuter og psykiatriske sykepleiere fordelt på innbyggere, samt hvordan helse-tilbudet er for barn og eldre.
- Sykehusene er ikke tatt med i utregningen, ettersom de ikke faller inn under kommunenes ansvar.

Sp-leder og kommunalminister Liv Signe Navarsete mener Senterpartiets gode resultater skyldes at partiet fokuserer på saker som er viktige for folk, skole og helse.

– Når vi er i regjering har vi alltid ønsket oss kommunalministeren, fordi det er den viktigste posten for oss, og i departementet har vi alltid kjempet for gode økonomiske rammer for kommunene, sier hun.

Overrasket

KrF-leder Knut Arild Hareide er overrasket over at partiet hans får bunnpllassering i Dagbladets kåring.

– Helse og omsorg er noe KrF prioriterer høyt, og mitt inntrykk er at innbyggerne i KrF-kommuner generelt er fornøyde med tjenestetilbuddet. Forklaringen ligger trolig i at KrF ikke styrer de rikeste kommunene, mange av dem har i utgangspunktet hatt en krevende økonomi, sier Hareide.

– Tallene sier ikke noe om behovet i kommunene og hvordan folk opplever helsetilbuddet, påpeker Bent Høie, nestle-

der i Høyre og leder av helse- og omsorgskomiteen på Stortingset.

– Byene har gjerne en ung befolkning og dermed andre behov enn mindre kommuner som har mange eldre innbyggere. Dermed er disse tallene mer et uttrykk for forskjeller i størrelse og demografi mellom høyrestyrte kommuner og andre kommuner, sier han.

Prioritering

Partifarge har ikke nødvendigvis så mye å si for hvor mye kommunene satser på helsetje-

nester, mener Marthe Narud, professor ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

– Men bor du i en kommune med få unge og mange eldre som trenger pleie og omsorg, vil partitilhørighet kunne virke inn. Helse- og omsorgssektoren er typiske kvinnearbeidsplasser, og kvinner stemmer i større grad enn menn rødgjørt, sier hun.

I fattige kommuner vil partitilhørighet kunne slå sterke ut, tror Terje Knutsen, førsteamannen ved Institutt for sammenliknende

„ I rike kommuner kan kanskje til og med Ap vurdere å droppe eiendomsskatt.

Terje Knutsen, Universitetet i Bergen

ØKT KRONEKURS har på to år gjort en ferie i Norge 15 prosent dyrere for utlendinger. Turistnæringen frykter ringvirkninger av gjeldskrisen i EU og styrket norsk valuta. Reiselivsdirektør Per Arne Tuftin i Innovasjon Norge påpeker at reiselivsnæringen er svært følsom for valutasvingninger og at valutautviklingen er bekymringsverdig, skriver Adresseavisen. (NTB)



Stavanger snart på Oslo-nivå

Siden 2005 har boligprisene i Stavanger-regionen økt med 90 prosent.

Stavanger kan være i ferd med å innhente Oslo-området, mener økonom.

I Rogaland utenom Stavanger har økningen i snittpris på boliger vært på 74

prosent i perioden, mens veksten i Oslo-området har ligget på 51-52 prosent, viste tall fra Statistisk sentralbyrå nylig.

Både i Sandnes og i Stavanger har boligprisene økt med ti prosent bare på årets første måneder. (NTB)



sjonen er klar: De rødgrønne kommunene er best.

politikk på Universitetet i Bergen.

– I rike kommuner kan kanskje til og med Ap vurdere å droppe eiendomsskatt. Men må du snu på hver krone, er du nødt til å prioritere annerledes. Den ideologiske dimensjonen vil derfor kunne bli tydeligere, sier han.

Små og rike

De lokale listene får i snitt en fier på terningen.

Ikke så rart, mener Terje Knutson ved UiB.

– Lokale lister, av typen bygdelister, er ofte kommet til fordi mange mener at de lokale partiene ikke har klart å gjøre en god nok jobb. Det er blitt opprettet lokale lister for å forbedre tilbuddet, enten det er snakk om å beholde den lokale skolen, bygge sykehjem eller unngå å legge ned sykehus. Dermed vil dis-

Slik scorer partiene	
RV	SV
A	FRP
V	H
SP	KRF

se ofte måtte bruke mer penger nettopp på å forbedre disse tjenestene, sier han.

Modalen kommune, som ifølge kåringen er best, styres av Samlingslista for Modalen. Kommunen har ikke politiske partier, bare to lister uavhengig av partibakgrunn.

Kystpartiet og Samefolkets Parti får en sekser på terningen, men førstnevnte styrer bare to kommuner – Skjervøy og Loppa



VINNER: Senterpartiet og leder Liv Signe Navarsete.

– mens Samefolkets Parti bare styrer i Kautokeino.

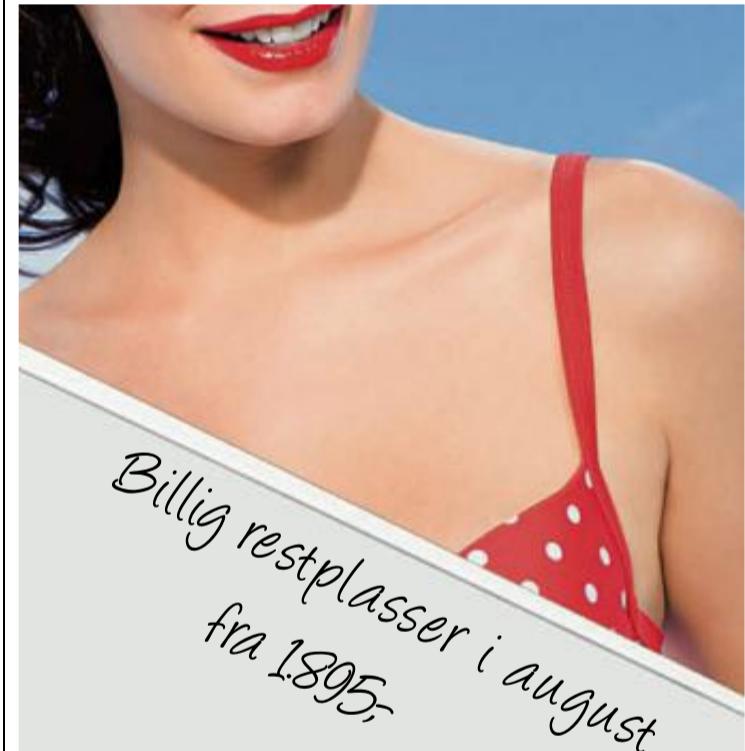
Partiet Rødt gjør det også bra, med en fier på terningen. Men de styrer også bare én kommune: Risør.

VERDEN I BILDER



REKORD: De italienske fridykkerne Mike Maric og Ilaria Bonin satte i går verdensrekord i kyssing under vann, på Gardaland Sea Life Aquarium nær Gardasjøen i Nord-Italia. Den nye rekorden er på tre minutter og åtte sekunder.

Foto: Scanpix



Billig restplasser i august
fra 1.895,-

Tyrkia/Alanya

06.08	3.290
13.08	2.990*
20.08	1.990*
27.08	1.895

Egypt/Sharm el Sheikh

07.08	3.690*
14.08	2.490
21.08	2.095
28.08	2.095

Pris pr. pers. i dbl.rom
Fly/hotell, skatter/avgifter
* Spesifisert Hotel

amisol.no
Tlf: 32 200 900



Dagbladet



Kommunebørsen



BEST PÅ HELSE: I gårsdagens Dagbladets ble norske kommuner målt etter hvor godt de scorer på det kommunale helsetilbudet, i serien Kommunebørsen. Ser man på partitilhørighet viser tallene at de rødgrønne gjør det best på kommunehelsen, mens de blå gjør det dårligere. Dårligst ut kommer KrF. Foto: Torbjørn Gønning / Dagbladet

Rødgrønne er best på helse

Sp-og Ap-styrte kommuner satser mest på kommunehelse, viser Dagbladets kommunebørs. Dårligst ut kommer KrF.

MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

(Dagbladet): Dagbladet har i serien [«Kommunebørsen»](#) undersøkt hvordan partier som har makt i et stort antall kommuner, scorer på helsetjenester. Partiene har fått terningkast basert på et gjennomsnittsresultat.

Og konklusjonen er klar: De rødgrønne kommunene er best på helsetjenester. Mens Senterpartiet og Ap får karakteren fire, får Høyre og Frp karakteren tre. Det samme gjør SV, mens KrF er dårligst med terningkast to.

Sjekk din kommune [her](#).

Sp-leder Liv Signe Navarsete mener de rødgrønnes gode resultater skyldes at Senterpartiet fokuserer på saker som er «viktige for folk», nemlig skole og helse.

- Når vi er i regjering har vi alltid ønsket oss kommunalministeren, fordi det er den viktigste posten for oss, og i departementet har vi alltid kjempet for gode økonomiske rammer, sier hun.

Overrasket

KrF-leder Knut Arild Hareide er overrasket over at partiet hans får bunnlassering i Dagbladets kåring.

- Helse og omsorg er noe KrF prioriterte høyt, og mitt inntrykk er at innbyggerne i KrF-kommuner generelt er fornøyde med tjenestetilbudet. Forklaringen ligger trolig i at KrF ikke styrer de rikeste kommunene, mange av dem har i utgangspunktet hatt en krevende økonomi, sier Hareide.

- Tallene sier ikke noe om behovet i kommunene og hvordan folk opplever helsetilbudet, påpeker Bent Høie, nestleder i Høyre og leder av helse- og

Slik skårer partiene:

	RV
	A
	V
	SP
	SV
	FRP
	H
	KRF

(Viser kun de større partiene, terningkast etter partienes poeng i denne listen)



omsorgskomiteen på Stortinget.

-Byene har gjerne en ung befolkning og dermed andre behov enn mindre kommuner som har mange eldre innbyggere. Dermed er disse tallene mer et uttrykk for forskjeller i størrelse og demografi mellom høyrestyrte kommuner og andre kommuner, sier han.

Prioritering

Partifarge har ikke nødvendigvis så mye å si for hvor mye kommunene satser på helsetjenester, mener Marthe Narud, professor ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

- Men bor du i en kommune med få unge og mange eldre som trenger pleie og omsorg, vil partitilhørighet kunne virke inn. Helse- og omsorgssektoren er typiske kvinnearbeidsplasser - og kvinner stemmer i større grad enn menn rødgrønt, sier hun.

I fattige kommuner vil partitilhørighet kunne slå sterkere ut, tror Terje Knutsen, førsteamanuensis ved Institutt for sammenliknende politikk på Universitetet i Bergen (UiB).

- I rike kommuner kan kanskje til og med Ap vurdere å droppe eiendomsskatt. Men må du snu på hver krone, er du nødt til å prioritere annerledes. Den ideologiske dimensjonen vil derfor kunne bli tydeligere, sier han.

Små og rike

De lokale listene gjør det bra på communehelse, og får i snitt en firer på terningen. Ikke så rart, mener Terje Knutsen ved UiB.

-Lokale lister, av typen bygdelister, er ofte kommet til fordi mange mener at de lokale partiene ikke har klart å gjøre en god nok jobb. Det er blitt opprettet lokale lister for å forbedre tilbudet, enten det er snakk om å beholde den lokale skolen, bygge sykehjem eller unngå å legge ned sykehus. Ofte består slike lister av én eller noe få saker, og fokuset er på lokale forhold. Dermed vil disse ofte måtte bruke mer penger nettopp på å forbedre disse tjenestene, sier han.

Modalen kommune, som ifølge kåringen er best, styres av Samlingslista for Modalen.

Kommunen har ikke politiske partier, bare to lister uavhengig av partibakgrunn. Kystpartiet og Samefolkets Parti får en sekser på terningen,

men førstnevnte styrer bare to kommuner - [Skjervøy](#) og [Loppa](#) - mens Samefolkets Parti bare styrer i [Kautokeino](#).

Partiet Rødt gjør det også bra, med en firer på terningen. Men de styrer også bare én kommune: [Risør](#).



GODT FORNØYD: Arkitekt Mette Rakner valgte å flytte sitt firma, Tippetue Arkitekter, fra Bergen til Austevoll. – Vi ble ønsket godt velkommen av kommunen, og fikk så god hjelp til



Usikker på hvor i landet du skal satse? Norges mest attraktive kommuner å jobbe i befinner seg på Vestlandet.

Tekst: Merete Landsend
mel@dagbladet.no

Marie Melgård
mame@dagbladet.no

Ola Strømman
olast@dagbladet.no

Frp-kommunen Austevoll i Hordaland toppt lista over kommunene som kan skyte av å tilby innbyggerne sine et blomstrende arbeidsliv. Det viser Dagbladets kommunebørs, som baserer seg på kommunenes egne innrapporeringer (KOESTRA).

Vestlandet skiller seg klart ut i undersøkelsen. Her er folk i jobb, inntektene er høye, og folk med høy utdanning har valgt å slå seg ned.

Arbeidsmoral

– På Vestlandet har det historisk sett vært mye vanligere å starte

opp småbedrifter enn ellers i landet. Noen har også pekt på at arbeidsmoralen her er ekstra høy, kanskje på grunn av den protestantiske etikken i de tradisjonelle bedehusområdene. Denne innstillingen har muligens festet seg, selv om religiositet ikke er drivkraften i dag, sier Kjell Salvanes, professor i samfunnsekonomi ved Handelshøyskolen i Bergen (NHH).

Også infrastrukturen spiller inn, mener NHH-professoren.

– Ser du på Rogaland, er hele fylket knyttet sammen ved hjelp av veisamband. Det gjør det mu-

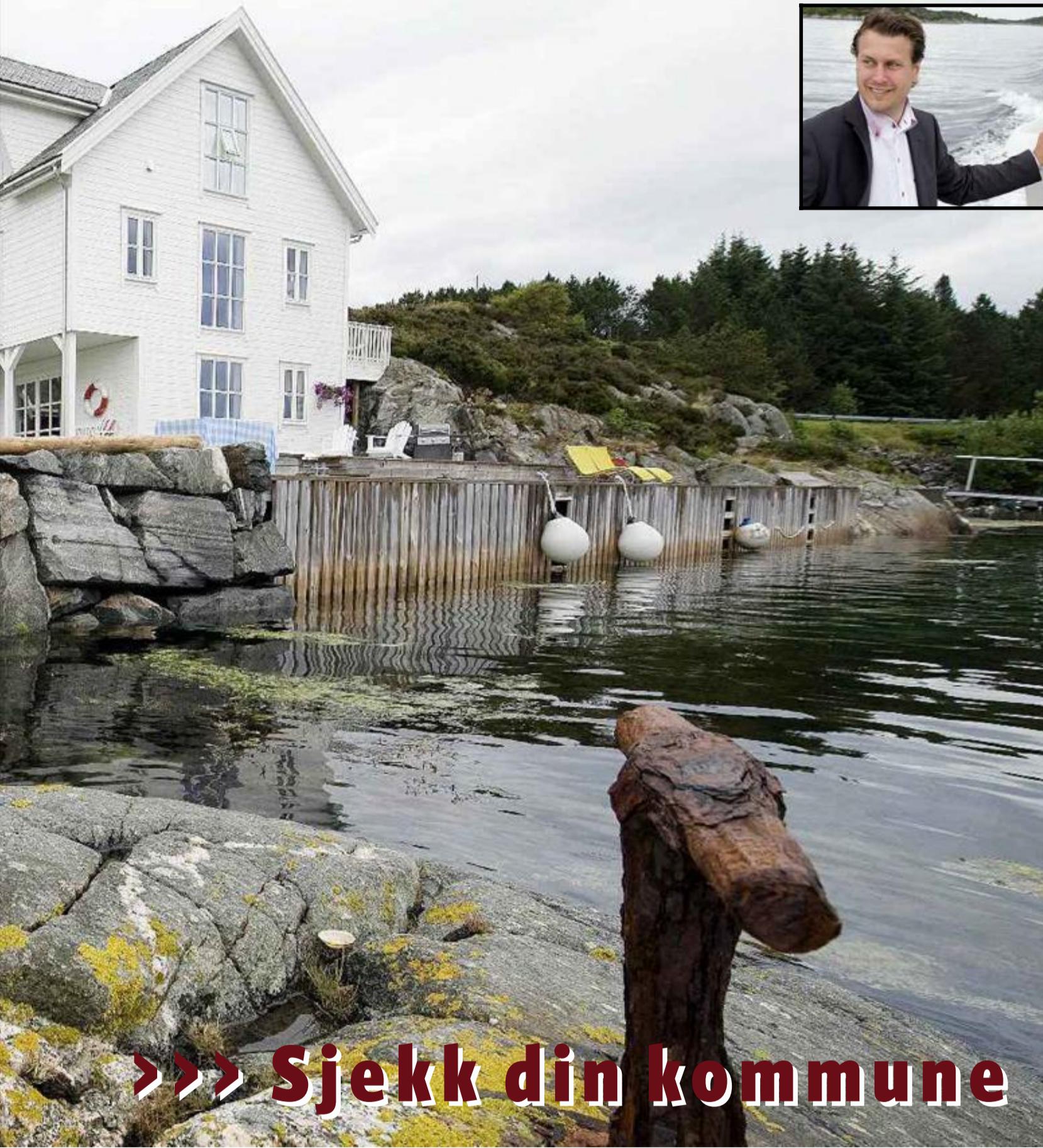
lig å for eksempel bo på Karmøy og jobbe i Stavanger. Det samme gjelder i Møre og Romsdal, der bruene har knyttet landet og arbeidsmarkedet mer sammen, sier Salvanes.

Magert i nord

Blant de ti beste i Dagbladets undersøkelse ligger også tre kommuner i Nord-Norge. Finnmarksommunen Sør-Varanger og Målselv i Troms ligger helt i toppen.

– Vi har startet opp gruve drift som har skapt et sug etter arbeidskraft, og det er lett å få seg godt

BEST Å JOBBE



>>> Sjekk din kommune

å starte, at det bare ballet på seg med oppdrag, sier hun.

betalte jobber. Og selv om vi tidligere var en omstillingsskommune, har vi nå et stort fokus på nordområdene, delelinja og mulighetene for olje og gass. Det gjør at mange bedrifter sørpå vender blikket oppover, sier ordfører Linda Randal (Ap) i Sør-Va-ranger.

Men stort sett havner Nord-Norge nederst på alle statistikker, påpeker forsker Knut Vareide i Telemarksforskning.

– Næringslivet er magert og landsdelene har en sterk nedgang i folketallet, sier han.

Storbyene gjør det bra i

Dagbladets måling. Best er Stavanger på 24. plass, mens Tromsø havner fem plasser bak. Oslo kommer på 58. plass, etter Trondheim, Bergen og Bodø.

Kjell Gunnar Salvanes ved NHH synes ikke det er unaturlig at storbyene scorer bra.

Flytter til byene

– Unge som tar høyere utdanning, flytter ofte til byene. Der er det jobb både til deg og kjæresten, det er utviklingsmuligheter og større sjanser til å skifte til interessante jobber. Utkantkom-

muner blir derimot sittende igjen med en stor andel eldre og folk med liten utdanning som lever på trygd, sier han.

På bunnen av lista ligger den sp-styrte kommunen Eidskog i Hedmark, med i overkant av 6000 innbyggere. Ordfører Knut Gustav Woie er ikke overrasket.

– Vi registrerer at mange unge flytter ut av kommunen, tar seg høyere utdanning og får tilbud om jobb andre steder. Målet er å løfte opp kompetansearbeidsplasser slik at vi kan tiltrekke oss mer arbeidskraft, sier han.



BEST I TEST:
Frp Ordfører Helge Andre Njåstad (t.v.) sammen med fiskeoppdretter Ole Morten Troland.

Fullt av rikinger

Austevollingene har alltid klart seg selv, uten hjelp fra noen. Derfor er den lille øy-kommunen full av gründere, millionærer og arbeidsplasser.

AUSTEVOLL (Dagbladet): Midt ute i havgapet, 30 minutter med ferje fra Bergen, ligger 667 øyer, holmer og skjær som utgjør fiskerikommunen Austevoll.

Flere pendler til kommunen for å jobbe, enn dem som reiser ifra. Her er det knapt arbeidsledighet, men en voldsom gründervirksomhet. De som vil jobbe, får jobb.

Helge Andre Njåstad fra Frp ble ordfører i kommunen bare som 23-åring, med motto om å få full fart på Austevoll. Nå er han 31 år, og stiller til sitt tredje valg.

Kommunen har gått fra å ha millionunderskudd til å få sving på befolkningsvekst og næringslivet.

En av årsakene, mener Njåstad, er en ja-holdning mot næringslivet:

– Næringslivet er lokomotivet som drar, da er det vår oppgave å serve dem på best mulig måte, og det får vi igjen for igjennom arbeidsplasser og tilflytting, sier Njåstad.

Til tross for bare 4700 innbyggere har store selskap som offshore-selskapet DOF, Austvoll Seafood og Bergen Group sitt sete i kommunen.

Arkitekt Mette Rakner har valgt å flytte sitt firma, Tippetue Arkitekter, fra Bergen til Austevoll, nettopp på grunn av dette.

– Vi ble ønsket godt velkommen av kommunen, og fikk så god hjelp til å starte, at det bare ballet på seg med oppdrag, sier hun.

Foto: Tor Erik H. Mathiesen

FAKTA

Kommunebørsen

- I serien «Kommunebørsen» skal Dagbladet kåre Norges beste kommune, og denne gangen har vi kåret den kommunen i Norge som er best på arbeid, basert på sju ulike kriterier.
- Vi har sett på arbeidsledighet, sykefravær, andel som mottar sosiale stønader, utdanningsnivå, gjennomsnittlig personinntekt og hvor mange som pendler ut av kommunen.
- Tallene er basert på kommunenes egne innrapporteringer til KOSTRA, og tall hentet fra SSBs statistikkbank.

KOMMUNE BØRSEN

Kommune	Andel arbeids-ledige voksne (25-66)	Andel arbeids-ledige ungdom (16-24)	Andel soshj.-mott. ut av bosteds-komm. (20-66)	Andel pendlere ut av bosteds-komm. (i %)	Arbeids-takere m/syke-fravør	Andel m/høy-skole el un-utd.	Gj.snitt person-inntekt	Plass
Agdenes (LL)	1,4	1,3	4,6	28,9	5,2	14,2	181 000	241
Alstahaug (H)	1,8	4,2	5,9	12,3	6,6	23,2	228 600	214
Alta (A)	2,2	2,8	5,9	6,9	8	27,2	246 000	228
Alvdal (SP)	1,7	2,4	4,8	27,7	6	18,8	195 300	287
Andebu (KRF)	1,6	2,5	3,4	49,8	7	15,5	230 300	301
Andøy (H)	1,7	1,8	4,4	8,2	8,2	16,2	199 800	273
Arenmark (KRF)	1,5	2,2	5,2	47	6	15	195 500	347
ARENDAL (A)	2,5	2,7	5,7	18,1	6,6	26,1	237 900	233
Asker (H)	1,4	0,7	3,1	50,1	4,8	44,7	324 500	12
Askim (A)	2,6	3,2	4,7	39,6	7,8	18,4	220 600	403
Askvoll (A)	2,1	1,1	3,8	24,3	4,6	17,9	182 800	171
Askøy (FRP)	1,9	2,1	2,2	45,7	6,7	23,5	276 400	124
Audnedal (LL)	2,2	2,1	1,6	37,3	7,4	18,8	218 300	263
Aukra (A)	2	1,3	2	34	6,4	20,5	251 900	86
Aure (SP)	1,7	2,7	2,9	19,4	6	16,3	211 700	172
Aurland (SP)	1,8	2,3	5,1	17,8	4,4	19,3	223 900	142
Aurskog-Høland (A)	1,8	2,5	4,6	38	6,6	15,1	220 100	342
Austevoll (FRP)	1	0,6	1,4	10,9	5	17,8	255 800	1
Austrheim (A)	2	2,8	2,2	45,9	3,6	16,4	284 500	149
Averøy (V)	1,4	1,8	3,1	26,9	7,1	18	230 700	143
Balestrand (H)	0,7	1,8	5	24	4,5	28,2	209 400	64
Ballangen (H)	1,3	1,9	6	23,9	9,7	12,4	182 800	385
Balsfjord (A)	1,9	2,1	3,3	22,2	9	12,7	184 200	362
Bamble (FRP)	2,3	2,6	4,7	40	5,6	20	246 000	272
Bardu (SP)	0,9	2	2	16,4	6,1	25,5	249 900	8
Beiarn (LL)	1,8	7,1	4	17,2	6,9	12,1	156 600	389
Berg (A)	2,1	3,9	5,7	23,1	4,5	13,2	197 400	365
BERGEN (FRP)	2	2	4,4	9,3	5,8	35,4	275 000	47
Berlevåg (A)	3,4	5	8,5	12,8	4,4	12,2	179 200	400
Bindal (A)	1	1,8	3,4	18,9	7	15,3	168 000	223
Birkenes (H)	2,1	4,2	2,8	39,6	5,1	20,1	220 700	222
Bjerkreim (H)	0,5	0,8	2,7	37,9	4,9	15,6	229 800	53
Bjugn (A)	2	4	2,9	26	7,7	15,6	196 800	366
BODØ (A)	1,8	2,3	3,9	6,7	6,3	30,8	269 300	48
Bokn (A)	1,4	2,3	1,9	42,1	5,4	14,8	226 100	160
Bremanger (A)	1,6	1,4	2	15,9	7,1	14,3	205 100	147
Brønnøy (SP)	1,6	3,1	5,6	12,5	6	20,4	219 600	177
Bygland (SP)	1,6	1,7	3,4	33,9	7,2	23	201 700	185
Bykle (H)	2,2	0,9	3,4	16,2	3,7	31,2	264 800	11
Bærum (H)	1,9	0,6	3,1	41,9	4,8	46,9	333 100	21
Bø (Nord) (LL)	3,2	3,5	6,7	13,4	7,1	12,8	153 800	422
Bø (Telem) (A)	1,8	1,7	7,1	31	6,5	29,5	208 200	223
Bømlø (H)	1,8	1,4	2,1	19,7	4,9	18,6	262 600	25
Båtsfjord (H)	3,2	4,5	7,8	7,9	5,8	11,5	214 700	379
Dovre (SP)	1,8	3,6	7,8	21	4,3	16,2	179 600	339
DRAMMEN (H)	2,3	3	5,1	33,7	6,5	27,3	249 600	274
Drangedal (A)	2,2	2,8	5,8	34	6,3	14,3	192 600	406
Dyrøy (A)	2,1	3,5	4,9	26,2	7,8	16,2	179 400	412
Dønna (A)	3	3,3	5,8	24,4	5,2	16,8	183 700	388
Eid (A)	1,2	1,1	3,3	22	6,8	24,9	227 300	43
Eide (H)	2,1	0,2	5,5	39,2	6,4	16,6	236 400	252
Eidfjord (SP)	1,8	1,5	2,7	29,5	6,7	19,5	227 700	133
Eidsberg (SP)	2	2,8	6,3	35,2	7,9	17	206 000	407
Eidskog (SP)	3	3,6	8	31	7,4	12,7	175 000	427
Eidsvoll (SP)	2,1	2,9	3,6	43,4	7,5	18,7	242 800	326
Eigersund (H)	2	1,9	3,2	21,4	5,5	18,6	257 700	97
Elverum (A)	1,9	1,8	5	19,3	7,2	25,9	221 600	181
Enebakk (FRP)	1,7	2,2	3,9	56,7	6,6	19	268 100	221
Engerdal (A)	1	0	2,6	19,6	6,3	16,5	159 200	98
Etne (SP)	1,8	0,7	1,8	29,5	4,3	19,3	222 500	42
Etnedal (SP)	1,8	0,8	7,1	27,6	4,6	16	153 400	288
Evenes (H)	1,2	0	3	25	9,3	16,7	187 000	183
Evje og Hornnes (KRF)	3	1,1	3,8	25,3	5,2	19,6	204 300	178
Farsund (A)	2,2	2,1	3,3	23,9	6,2	19,2	231 000	165
Fauske (H)	2,3	4	4,8	22,8	6,6	19,8	222 000	320
Fedje (A)	3,1	0	3,4	22,8	3,7	17,4	223 700	115
Fet (A)	1,7	2,5	3	62,3	5,9	23,4	277 900	127
Finnøy (KRF)	1	0,3	2	22,9	3,1	20	211 400	7
Fitjar (KRF)	1,8	2,6	3	34,6	5,4	18,7	246 300	145
Fjaler (A)	1,3	0,7	2,6	21,5	5,9	20,4	181 500	59
Fjell (H)	1,7	2,5	3,6	43,3	6,9	22,3	289 500	170
Flakstad (LL)	3,5	3,5	3,1	19,8	7	12,3	151 800	405
Flatanger (V)	1,9	1,5	3,7	21,5	6,5	17,2	175 300	257
Flekkefjord (V)	2,2	2,7	2,2	21,1	6	21,4	232 600	120
Flesberg (H)	1,5	1,5	4	49	6,6	17	225 800	226
Flora (A)	3	2,2	4,4	15,5	5,7	21,4	257 400	144
Flå (LL)	1,6	0	5,8	26,8	5,2	14,3	197 500	211
Foldal (A)	1,6	1,2	4,6	21,9	6	19,4	167 900	188
Forsand (KRF)	1,4	1,5	2,9	38	5,9	17,8	239 000	99
Fosnes (LL)	1,2	2,3	2,2	33,5	10,6	16,4	165 000	318
FREDRIKSTAD (FRP)	3	3,2	4,7	21,6	7,4	24,2	221 700	326
Frogn (H)	1,7	1,3	3	50,1	6,4	32	283 300	63
Froland (SP)	2,2	6,4	6,8	51,2	7,5	15,7	229 000	

KOMMUNEBOERSEN

ONSDAG 20. JULI 2011 Dagbladet Nyhet 15

Kommune	Andel arbeids-ledige voksne (25-66)	Andel arbeids-ledige ungdom (16-24)	Andel soshj.-mott. (20-66)	Andel pendlere ut av bosteds-komm. (20-66)	Arbeids-takere m/syke-fravær (i %)	Andel m/høy-skole el un-utd.	Gj.snitt person-inntekt	Plass
Molde (H)	1,7	1,4	3,8	11,9	6,4	31,8	261 800	23
Moskenes (LL)	2,9	5,8	3,6	16	9	11,5	147 000	420
MOSS (A)	3	3,6	6,4	34,5	6,6	25,2	229 800	352
Mosvik (SP)	1,2	1	3,2	37,1	7,6	15,9	189 500	246
Målselv (A)	0,7	1	2	14	6,4	22,5	238 200	3
Måsøy (A)	1,9	2,4	3,2	9,2	3	13,1	176 000	198
Namdalseid (SP)	1,5	1	3,5	34	10,1	16,3	169 900	318
Namsos (A)	1,4	2,4	3,6	12,7	8,1	24,9	231 500	114
Namsskogan (SV)	1,7	4,7	2,9	18,5	5,8	13,6	187 800	281
Nannestad (A)	2,1	2,5	3,1	56,3	7,4	16,9	260 200	312
Narvik (A)	1,4	1,9	5	7	8,8	24,5	229 500	129
Naustdal (A)	1,4	1,2	2,3	53,1	6,6	19,6	223 400	123
Nedre Eiker (H)	2,3	2,7	5,1	51,9	7,5	19	248 800	376
Nes (Akershus) (A)	1,8	2,5	2,9	47,6	7,2	16,3	242 800	284
Nes (Buskerud) (SP)	1,1	0,7	2,8	25,8	5,6	18,8	201 500	55
Nesna (A)	3,3	1,7	9,4	10,9	4,1	25,4	176 300	208
Nesodden (SV)	1,9	1,7	3,3	48,6	6,5	38,9	274 700	108
Nesnesby (LL)	2,5	2,2	4,1	27,5	4,6	18,8	178 100	298
Nesset (H)	2,6	1,5	3,8	36,8	6,1	14,1	213 200	325
Nissedal (SP)	3	1,8	2,8	27,5	4,9	19,5	191 500	200
Nittedal (H)	1,6	1,5	3	57,1	5,9	28,4	293 600	54
Nome (SP)	2,3	3,9	7,3	32,8	7,4	19,2	198 300	411
Nord-Aurdal (A)	1,7	2,1	6,4	17,1	7,9	19,8	201 800	302
Norddal (A)	1	0	1,8	21,1	3,8	18,1	198 100	19
Nord-Fron (A)	2,4	4,1	4,4	25,3	7	16,3	205 700	391
Nordkapp (A)	3,5	1,8	5,5	10,1	6,7	16,7	214 800	306
Nord-Odal (A)	2,2	3	4,4	35,1	7,4	13,2	187 600	415
Nordre Land (A)	1,2	1,2	3,6	22,5	7,8	14,4	179 300	258
Nordreisa (FRP)	1,8	2,4	5,2	15,5	9,9	20,2	204 600	310
Nore og Uvdal (A)	1,8	2,2	2,8	16,8	3,8	14,8	190 100	154
Notodden (A)	1,7	2,7	5,1	19,8	8,2	22	212 400	289
Nærøy (SP)	1,6	2,8	5,5	24,9	6,9	14,3	195 700	372
Nøtterøy (H)	2	1,4	3,9	51	5,8	31,3	248 100	117
Odda (A)	1,3	2,3	5,2	10,9	5,5	19,1	225 700	110
Oppdal (A)	2,1	2,2	3	14,2	7,9	19,7	197 100	234
Oppgård (H)	1,6	0,9	2,8	58	5,1	37,9	313 900	20
Orkdal (LL)	1,8	2,7	5,5	22,2	6,7	20,7	224 700	256
Os (Hedm.) (A)	1,1	0,4	4,7	38,5	6,3	22,9	183 100	153
Os (Hordal) (FRP)	2,1	2,3	2,9	40,5	6,3	24,3	273 700	134
Osen (SV)	1,9	1	4,4	23,6	4,9	14,3	174 400	253
OSLO (H)	2,8	1,8	4,7	12,9	4,9	44,4	291 100	58
Osterøy (A)	2,5	1,8	4,1	36,1	6,6	15,4	231 200	317
Overhalla (SP)	1,6	2,6	4,3	39,9	7,3	21,5	212 400	299
Porsanger (A)	1,6	2,3	7,7	11,5	7,5	20,8	222 000	219
PORSGRUNN (A)	2,5	3,1	4,5	31,7	6,5	23,5	242 800	282
Radøy (SP)	2,1	2,6	5	39,9	6,9	16,6	235 100	353
Rakkestad (SP)	2	2,2	4,1	30,9	7,2	15,2	201 200	364
Rana (A)	2,1	3,1	5,1	6	7,3	21,1	230 000	238
Randaberg (KRF)	1,2	1,7	3,6	57,9	5	25,5	314 600	45
Raura (SP)	2,2	2,5	3,6	14,8	5,1	17,5	221 000	163
Re (SP)	2	2,8	4,2	48,7	6,5	20,4	232 800	294
Rendalen (A)	2,1	2,9	4,4	25,5	5,5	16,9	154 200	351
Rennebu (LL)	1,7	2,6	3,2	24,7	5,8	15,5	161 600	286
Rennesøy (H)	1,5	2,2	2,2	53,2	4,3	22,1	297 000	49
Rindal (A)	1,1	0,8	1,7	26,5	8,1	15,7	177 800	191
Ringebu (A)	2,4	1,2	3,9	23,4	7	15,8	175 900	334
Ringerike (A)	2,3	2,9	4,3	22,6	6,3	22	223 000	244
Ringsaker (A)	2	3,7	4,7	30,8	7,9	18,9	211 900	380
Rissa (A)	5,3	4,1	3	19,9	6,5	17	207 200	330
Risør (RV)	3	3,2	6	27,1	5,9	22,1	201 300	357
Roan (H)	1,8	0,9	3,4	19,2	6,2	11,9	160 700	236
Rollag (A)	1	1,4	2,6	27,2	5,3	18,7	202 500	70
Rygge (A)	2,3	1,4	3,9	49	6,7	23,1	238 600	206
Rælingen (A)	2,1	2,1	3,4	67,2	5,8	25,3	289 400	140
Rødøy (SP)	1,2	2	2,9	18,1	4,2	14,1	176 800	132
Rømskog (A)	1,4	0	2,3	44,1	6	15,2	198 100	150
Røros (A)	1,3	1,5	3,4	11,7	5,9	22,1	205 500	40
Røst (LL)	5,9	3,7	5,6	8,1	7,8	9,6	182 200	419
Røyken (H)	1,9	1,7	1,9	58,4	6,7	28,4	289 700	101
Rørvik (LL)	1,2	0	3,8	28,9	5,3	19,9	189 900	89
Råde (A)	2,3	1,5	3,3	51,8	6	21,6	227 800	184
Salangen (SP)	1,2	2,4	4,2	18,8	7	23,2	203 300	159
Saltdal (A)	2,7	2,8	7,6	14,7	5,5	19,5	207 300	307
Sammanger (KRF)	1,4	2,2	4,4	47	6,5	19	240 900	210
Sande (M/R) (H)	3,8	1	2,9	25,9	7,1	15,7	223 100	260
Sande (Vestfold) (A)	1,6	2,2	4	51,2	7,4	20,6	239 400	248
SANDEFJORD (H)	2,9	3,2	4,6	23,5	5,7	24	232 300	234
SANDNES (H)	1,8	1,8	3	42,8	4,7	27,4	306 600	46
Sandøy (A)	1,2	0,8	1,2	10,1	5	14,9	260 500	4
SARPSBORG (A)	2,7	3,5	5,1	27,8	7,7	19,6	215 000	394
Sauda (A)	1,5	0,6	5,3	13,8	4,9	17,8	227 800	65
Sauherad (A)	2,1	2,1	4	44,8	7,5	22,7	205 800	321
Sel (A)	2,5	2,1	7,3	18,3	7,1	15,1	187 700	

Dagbladet



Kommunebørsen



GODE VILKÅR: Siden Mette Rakner etablerte seg i Austevoll har hun kunnet utvidet arkitektfirmaet sitt fra to til åtte ansatte. - Det har bare ballet på seg med oppdrag. Her med hunden Charlie foran hus og naust som hun selv har tegnet. Foto: Tor Erik H. Mathiesen

Austevoll kryr av jobber - og millionærer

Austevollingene har alltid klart seg selv. Derfor er den lille øykommunen full av gründere, millionærer og arbeidsplasser.

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no
I AUSTEVOLL



TYPISK AUSTEVOLLING: Ole Morten Troland (t.h) fra Tronland lakseoppdrett produserer ca. 2300 tonn laks på sine to oppdrettsanlegg. Han søker nå om å få bygge et visningssenter på et av anleggene, for å generere flere arbeidsplasser og turisme. Typisk austevolling å stadig ville utvikle nye ideer, mener ordfører Helge Andre Njåstad (t.v). Foto: Tor Erik H. Mathiesen

AUSTEVOLL (Dagbladet): Midt ute i havgapet, 30 minutter med ferge fra Bergen, ligger 667 øyer, holmer og skjær som utgjør Norges største fiskerkommune, Austevoll.

Ifølge Dagbladets [«Kommunebørs»](#) er dette kommunen som er best på jobb.

Her pendler flere til kommunen for å jobbe, enn dem som reiser i fra. Her er det knapt arbeidsledighet, men en voldsom gründervirksomhet. De som vil jobbe, får jobb. Piler for folketallet og formuer peker bare oppover.

Ifølge forskere er det [typiske trekk for Vestlandskommuner](#) - her er flest i arbeid, lønninger og arbeidsmoralen høy.



BINDELEDDDET: Fergen Marstein er en av to ferger som er bindeleddet mellom Bergen og Austevoll. Over 1000 biler i døgnet fraktes mellom fiskerkommunen og Bergen. Kommunen gav opp en ferge for å få bygget en bro. På grunn av økt trafikk, har de kjempet en lang kamp for å få tilbake to ferger. Foto: Tor Erik H. Mathiesen.

Ja-kommune

Helge Andre Njåstad fra FrP ble ordfører i kommunen bare som 23-åring, med motto om å få full fart på Austevoll.

Nå er han 31 år, og stiller til sitt tredje valg. Kommunen har gått fra å ha millionunderskudd til å få sving på næringsliv og befolkningsvekst.

En av årsakene, mener Njåstad, er en ja-holdning til næringslivet:

- Næringslivet er lokomotivet som drar, da er det vår oppgave å serve dem på best mulig måte, og det får vi igjen for igjennom arbeidsplasser og tilflytning, sier Njåstad.



FISK: Kommunevåpenet til Austevoll er det i Norge som har flest fisker i seg, ifølge ordføreren. Fiskeri er en av de viktigste næringene i kommunene. Foto: Tor Erik H. Mathiesen

God liv

Arkitekt Mette Rakner har valgt å flytte sitt firma, Tippetue Arkitekter, fra Bergen til Austevoll, nettopp på grunn av dette:

- Vi ble ønsket så godt velkommen av kommunen, og fikk så god hjelp til å starte, at det bare baller på seg med oppdrag, forteller hun.

- Her er det gode liv for en arkitekt. Kommunen står på for våre oppdragsgivere - vi slipper at prosjektene går fra å være byggesaker til partisaker. Her er det forutsigbarhet og hurtighet, sier hun.

Hun har kunnet utvide firmaet fra to til åtte ansatte, og er nå i gang med å utvikle flere næringsområder i kommunen.

Satser på offshore og havbruk

Til tross for bare 4700 innbyggere har store selskap som offshore-selskapet DOF, AustevollSeafood og Bergen Group sitt sete i kommunen.

Ordfører Njåstad sier kommunen satser på å være ledene innen fiskeri, offshore og havbruk. De har planer om å lage en stor fiskerihavn for 250 millioner kroner å møte veksten i næringene og få utbyttet av veksten i Austevoll.

En måte kommunen har møtt næringslivet på, er å legge til rette for

infrastruktur: de har kjempet harde kamper for å sikre seg broer og ferger for å knytte øysamfunnet sammen, og ha kontakt med fastlandet.

- Jeg vet ikke om fiskerindustrien hadde satset så tungt som de gjør, om ikke vi hadde fått på plass dette, sier Njåstad.

- Å hele tiden si ja til næringslivet - går ikke det på bekostning av andre interesser?

- I Austevoll går vi i takt. Politikere, næringsliv og innbyggerne kjemper for å utvikle kommunen, og ser at utvikling av næringsliv gagner oss selv, sier Njåstad.

Stadig utvikling

Ti minutters båttur fra land ligger lakseoppdrettsanlegget «Stille». Det er en av to anlegg som eies av familebedriften Troland lakseoppdrett. En viktig pilar for kommunen er også de små familieide rederiene.

Austevoll har også kjempet for å få viktige laksekonsesjoner til kommunen. I 2009 ble fem konsesjoner gitt til Hordaland - tre havnet i Austevoll.

Ole Morten Troland har takket være dette kunne øke omsetningen med 50 prosent, og fått to årsverk til i bedriften.

- Det var avgjørende for livsgrunnlaget, sier han. Troland ønsker nå å utvide ved å bygge et visningssenter ved et av anleggene. Han mener dette vil generere turisme og flere arbeidsplasser.

- Det er typisk austevolling å stadig utvikle nye ideer, de vil at ting skal skje. Istedet for å bruke penger på å kjøpe ny båt til seg selv, bruker de pengene på utvikling. Det er en solid styrke for lokalsamfunnet, sier ordfører Njåstad.

Gjeldstyngset

Til tross for oppsving, sliter fortsatt kommunen økonomisk, og Njåstad erkjenner at kommunale tjenester bærer preg av dette.

Ifølge ordføreren hadde kommunen 45 millioner kroner i underskudd da han ble overrakt ordførerklubba i 2003, nå er gjelda nede i 14 millioner kroner.

- Det er surt å ha overskudd, men bruke pengene på å betale regninga

for det forrige kommunestyret. Men vi ser lys i tunnelen: med en vekst av folk og næringsliv, øker det inntektene til kommunen, sier Njåstad.

Dagbladet



Kommunebørsen



TYPISK AUSTEVOLLING: Ole Morten Troland (t.h) har drevet Tronland lakseoppdrett i 31 år. Med kommunen på laget fikk han utvidet bedriften i 2009 med en ny laksekonsesjon, som betydde 50 prosent i økt omsetning, og 2 nye årsverk. Han har planer om å utvide enda mer, og søker nå om å få bygge et visningssenter på et av anleggene, for å generere flere arbeidsplasser og turisme. I bakgrunnen er oppdrettsanlegget "Stille", her har han 430 000 laks. Foto: Tor Erik H. Mathiesen

Vestlandet best på jobb

Her er flest folk i arbeid, inntektene er høye og arbeidsmoralen på topp. Verst er det i Hedmark.

MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

(Dagbladet): Frp-kommunen [Austevoll](#) i Hordaland toppt lista over kommunene som kan skryte av å tilby innbyggerne sine et blomstrende arbeidsliv. Det viser Dagbladets kommunebørs, som baserer seg på kommunenes egne innrapporteringer (KOSTRA).

Vestlandet skiller seg klart ut i undersøkelsen. Her er folk i jobb, inntektene er høye, og folk med høy utdanning har valgt å slå seg ned.

Hvordan er arbeidsforholdene i din kommune? Sjekk [her](#).

Arbeidsmoral

- På Vestlandet har det historisk sett vært mye vanligere å starte opp småbedrifter enn ellers i landet. Noen har også pekt på at arbeidsmoralen her er ekstra høy, kanskje på grunn av den protestantiske etikken i de tradisjonelle bedehusområdene. Denne innstillingen har muligens festet seg, selv om religiøsitet ikke er drivkraften i dag, sier Kjell Salvanes, professor i samfunnsøkonomi ved Handelshøyskolen i Bergen (NHH).

Også infrastrukturen spiller inn, mener NHH-professoren.

- Ser du på Rogaland, er hele fylket knyttet sammen ved hjelp av veisamband. Det gjør det mulig å for eksempel bo på Karmøy og jobbe i Stavanger. Det samme gjelder i Møre og Romsdal, der broer har knyttet landet og arbeidsmarkedet mer sammen, sier Salvanes.

Best næringsliv

Også i Næringslivets Hovedorganisasjons (NHO) undersøkelse Nærings-NM 2010 gir Vestlandet høy score når det gjelder nytableringer, lønnsomhet, vekst og relativ størrelse innen næringslivet.

- Men selv om vestlandskommuner er gode på næringsutvikling, særlig innen konkurranseutsatt industri, er det mest attraktivt å bo på Østlandet. Dit flytter folk fra hele landet - også fra vest, sier samfunnsøkonom og forsker Knut Vareide i Telemarksforskning, som



BESTE ARBEIDSKOMMUNE: I denne utgaven av «Kommunebørsen» tar vi for oss arbeidsliv. Vi har sett på inntekt, utdannelse, andel utenfor arbeidslivet, pendling og andel sosialhjelpsmottakere.

står bak Nærings-NM.

Magert i nord

Blant de ti beste i Dagbladets undersøkelse ligger også tre kommuner i Nord-Norge.

Finnmarkskommunen Sør-Varanger og Målselv i Troms ligger helt i toppen.

- Vi har startet opp gruvedrift som har skapt et sug etter arbeidskraft, og det er lett å få seg godt betalte jobber. Og selv om vi tidligere var en omstillingsskommune, har vi nå et stort fokus på nordområdene, delelinja og mulighetene for olje og gass. Det gjør at mange bedrifter sørpå vender blikket oppover, sier ordfører Linda Randal (Ap) i Sør-Varanger.

Men stort sett havner Nord-Norge nederst på alle statistikker, påpeker forsker Knut Vareide i Telemarksforskning.

- Næringslivet er magert og landsdelen har en sterk nedgang i folketallet, sier han.

Byene trekker unge

Storbyene gjør det bra i Dagbladets måling. Best er Stavanger på 24. plass, mens Tromsø havner fem plasser bak. Oslo kommer på 58.plass, etter Trondheim, Bergen og Bodø.

Kjell Gunnar Salvanes ved NHH synes ikke det er unaturlig at storbyene scorer bra.

- Unge som tar høyere utdanning, flytter ofte til byene. Der er det jobb både til deg og kjæresten, det er utviklingsmuligheter og større sjanser til å skifte til interessante jobber. Utkantkommuner blir derimot sittende igjen med en stor andel eldre og folk med liten utdanning som lever på trygd, sier han.

På bunnen av lista ligger den Sp-styrte kommunen Eidskog i Hedmark, med i overkant av 6000 innbyggere.

Ordfører Knut Gustav Woie er ikke overrasket.

- Vi registrerer at mange unge flytter ut av kommunen, tar seg høyere utdanning og får tilbud om jobb andre steder. Målet er å løfte opp

kompetansearbeidsplasser slik at vi kan tiltrekke oss mer arbeidskraft, sier han.



MÅ PENDLE: Ronny Langenes må pendle ut av Sør-Odal kommune, fordi det ikke er jobber å få. Carina Lysakerrud (29) regner med å flytte fra kommunen når hun er ferdig med å studere.



KOMMUNE BØRSEN
Dagbladet kårer
Norges beste kommuner
<http://www.db.no/kommuneborsen>

FAKTA

Dagbladets «kommunebørs»

- Måler kommunene i ulike temaer sommeren igjenom, og til slutt vil vi kåre Norges beste kommune. Denne uka har vi sett på arbeid.
- Vi har sett på hvem som har flest folk i arbeid, først syke og sosialhjelpsmottakere, de høyeste inntektene og flest utdannede yrkesaktive i landet.
- Best ut kom Austevoll, dårligst var Eidskog.
- Sjekk ut www.dagbladet.no/kommuneborsen

Ap dårligst på arbeid



OPTIMIST: Emir Karahan fra Tyrkia havnet tilfeldig i Sør-Odal. Han har nå åpnet restauranten La Luna i Skarnes sammen med kona.

Foto: Eirik Helland Urke

**Navnet til tross:
Arbeiderpartiet
scorer dårligst i
Dagbladets kåring
av landets beste ar-
beidslivskommune.**

KOMMUNE- BØRSEN

Tekst: Merete Landsend
mcm@dagbladet.no

Marie Melgård
mame@dagbladet.no

SØR-ODAL/OSLO (Dagbladet): Best er opposisjonspartiene Frp, Høyre og KrF. Det viser Dagbladet rangering av hvilke kommuner som har flest folk i arbeid, først syke og sosialhjelpsmottakere, de høyeste inntektene og flest utdannede yrkesaktive i landet.

Både Frp, Høyre og KrF får en firer på terningen. Det samme får SV og Sp, mens Venstre og Ap havner på en treer.

Selv om flere Ap-kommuner er blant topp ti, er det like mange som kommer på bunnen av lista. Dermed gjør partiet det dårligst i snitt.

Statssekretær Gina Lund i Ar-

FAKTA

Slik skårer partiene

H =	■■■■■
SV =	■■■■■
FRP =	■■■■■
SP =	■■■■■
KRF =	■■■■■
V =	■■■■
A =	■■■■
RV =	■■■■

Terningene er beregnet ut fra gjennomsnittscoren til kommunene hvor ordføreren har tilhørighet til gitt parti.

beidsdepartementet sier hun er glad for at det er Ap-ordførere i fem av de ti beste kommunene.

– Regjeringa har redusert arbeidsledigheten og skapt 250 000 nye arbeidsplasser siden 2005. Disse arbeidsplassene er selvfølgelig skapt i landet som sådan og ikke øremerket de kommunene Ap styrer, sier Lund.

Flytter ut

En av Ap-kommunene som har nederst på lista over hvor det er bra kår for arbeid, er Hedemarkommunen, Sør-Odal.

– Her er det nesten umulig å få jobb med mindre du er lærer

eller jobber i helsevesenet. En del startet opp bedrifter fordi det ikke er annet å gjøre, sier Carina Lysakerrud (29).

Hun er student, og regner med å flytte fra kommunen når kjæresten er ferdig utdannet. Kameraten Ronny Langenes pendler til rørleggerjobben i Oslo.

– Der er det bedre betalte jobber, sier han.

– Jeg håper Høyre gjør det bra fordi vi er ja-kommuner, som er på lag med næringslivet og ikke bare beskytter gamle næringsstrukturer, men utvikler nye, og skaper arbeidsplasser, sier Høyres Torbjørn Røe Isaksen.

Venstre-leder Trine Skei Grande mener terningkastene gir et «underlig utslag».

– Vi har 13 ordførere i små distriktskommuner hvor næringsgrunnlaget er skritt. Men våre ordførere jobber aktivt for å få det meste ut av det, sier hun.

Må jobbe hardere

– Forskjeller mellom de ulike partiene handler om økonomiske forhold, ikke hvilke be-

De ulike partiene har lite ansvar for graden av økonomisk og politisk suksess.

Svein Tuastad, Universitetet i Stavanger

KOMMUNE BØRSEN

Her er det BEST Å JOBBE



Dagbladet

i går.

slutninger som tas lokalt, mener valgforsker Frank Aarebrot.

– Men det sier noe om at kommuner som er i økonomisk krisemå jobbe hardere for å få arbeidstakere ut i jobb enn rike kommuner, sier Aarebrot, og trekker fram rike Høyre-styrte kommuner i og utenfor de store byene.

– De ulike partiene har lite an-

svar for graden av økonomisk og politisk suksess. Lokalpolitikerne har liten innflytelse på de store spørsmålene, sier statsviter Svein Tuastad ved Universitetet i Stavanger.

Spiller en rolle

Frp's nestleder Per Arne Olsen er uenig. Han mener lokalpolitiske beslutninger spiller en rolle.

– Lokalt kan mye gjøres for å legge ting til rette og sørge for at det er arealer nok til å etablere bedrifter.

Dagbladet



Kommunebørsen



MÅ PENDLE: Ronny Langenes må pendle ut av Arbeiderparti-kommunen Sør-Odal, fordi det ikke er jobber å få. Carina Lysakerrud (29) regner med å flytte fra kommunen når hun er ferdig med å studere. Foto: Eirik Urke

Arbeiderpartiet dårligst på arbeid

Navnet til tross: Arbeiderpartiet scorer dårligst, mens Frp og Høyre er best på arbeid.

MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no
I SØR-ODAL

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

SØR-ODAL/OSLO (Dagbladet): Det viser Dagbladets rangering av hvilke kommuner som har flest folk i arbeid, færrest

syke og sosialhjelppsmottakere, de høyeste inntektene og høyest utdannede yrkesaktive i landet.

Både Frp, Høyre og Krf får alle en firer på terningen. Det samme får SV og Sp, mens Venstre og Ap havner på en treer.

Sjekk din kommune [her](#).

Ap dårligst

Selv flere flere Ap-kommuner er blant topp ti, er det like mange som kommer på bunn av lista. Dermed gjør partiet det dårligst i snitt. Statssekretær i Arbeidsdepartementet, Gina Lund, sier hun er glad for at det er Ap-ordførere i fem av de ti beste kommunene.

- Regjeringen har redusert arbeidsledigheten og skapt 250 000 nye arbeidsplasser siden 2005. Disse arbeidsplassene er selvfølgelig skapt i landet som sådan og ikke øremerket de kommunene Ap styrer.

- Ap har troverdighet på å sikre god fordeling og sette jobbskaping først. Det er et tegn på tillitt fra velgerne og tro på våre løsninger at folk også stemmer AP i kommuner med store utfordringer som vi tar tak i, sier Lund.

Flytter ut

En av Ap-kommunene som havner nederst på lista, er Hedmarkskommunen, [Sør-Odal](#).

- Her er det nesten umulig å få jobb med mindre du er lærer eller jobber i helsevesenet. En del startet opp bedrifter fordi det ikke er annet å gjøre, sier Carina Lysakerrud.



BEST OG VERST: Arbeidsminister Hanne Bjurstrøm (t.h.) sitt parti gjør det i snitt dårlig på arbeid, og får en treer på terningen. Høyres får terningkast fire, og Torbjørn Røe Isaksen håper det er fordi de er på lag med næringslivet. Foto: Morten Holm / Scanpix .

Slik scorer partiene:



Hun er student, og regner med å flytte fra kommunen når kjæresten er ferdig utdannet.

Kameraten Ronny Langenes pender til rørleggerjobben i Oslo.

-Der er det bedre betalte jobber, sier han.

Carina tror ikke situasjonen i kommunen vil endre seg ved å skifte ut Arbeiderparti-ordføreren.

- Det er rett og slett ingen penger å hente her, sier hun.

En som likevel har latt lykken friste er Emir Karahan fra Tyrkia. Han havnet tilfeldigvis i Sør-Odal, og åpnet januar i år restauranten «La Luna» i Skarnes sammen med kona.

Han mener det må være optimisme i området - for fem andre restauranter har startet opp samtidig som han.

-Jeg er optimistisk med tanke på fremtida, sier han.

Ja-kommuner

Høyre får fire på terningen:

- Jeg håper det er fordi Høyre-kommuner er ja-kommuner, som er på lag med næringslivet og ikke bare beskytter gamle



(Viser kun de større partiene, terningkast etter partienes poeng i denne listen)



DÅRLIG PÅ ARBEID: Navnet til tross: Arbeiderpartiet scorer dårligst på arbeid. Her ved Ap-leder Jens Stoltenberg. Foto: Eirik Helland Urke / Dagbladet



PRØVER LYKKEN: Emir Karahan kommer fra Tyrkia, og havnet tilfeldig i Sør-

næringsstrukturer, men utvikler nye næringer og skaper arbeidsplasser, sier Høyres arbeids- og sosialpolitiske talsmann, Torbjørn Røe Isaksen.

Likevel har høyrekommunene fortsatt en vei å gå, mener han.

- Mange mennesker står utenfor arbeidsmarkedet. Vi kan ikke bare sikre arbeidsplasser, men prøve å trekke flere inn i arbeid, sier Røe Isaksen.

Odal. Han har nå åpnet restaurangen «La Luna» i Skarnes sammen med kona. Han mener det må være optimisme i området — for fem andre restauranter har startet opp samtidig som han. Foto: Eirik Urke



TROR PÅ LOKAL PÅVIRKNING: FrPs nestleder Per Arne Olsen mener lokale beslutninger er viktige for å utvikle næringsliv. Da han var ordfører holdt han alltid døra åpen for folk som ville etablere bedrifter. Foto: Silje Eide

Venstre-leder Trine Skei Grande mener terningkastene gir et «underlig utslag». Hennes parti gjør det dårligst, og får en treer.

- Vi har 13 ordførere i små distriktskommuner hvor næringsgrunnlaget er skritt. Men våre ordførerer jobber aktivt for å få det meste ut av det, sier hun.

Må jobbe hardere

- Forskjeller mellom de ulike partiene handler om økonomiske forhold, ikke hvilke beslutninger som tas lokalt, mener Frank Aarebrot, professor i sammenliknende politikk ved Universitetet i Bergen.

- Dette har ingenting med hva slags arbeidslivspolitikk partiene fører lokalt. Det sier imidlertid noe om at kommuner som er i økonomisk krise må jobbe mye hardere for å få arbeidstakere ut i jobb enn rike kommuner, der dette går av seg selv, sier Aarebrot.

Han trekker fram rike Høyrestyrte kommuner i og utenfor de store byene som eksempel:

- Spør du ordførerne der hva de har gjort for å skape nye arbeidsplasser, vil de ikke skjønne hva du mener - der kommer jo arbeidsplasser drivende på

en fjøl, sier han. Andre steder må de derimot kjempe for å skaffe jobb til folk, påpeker Aarebrot.

- I gamle fiskeri-, jordbruks- og industrikommuner jobber de som gale for å skape jobber. Og det er ikke alltid de lykkes. Mens langs den såkalte «gullkysten» på Vestlandet er det undersysselsetting - og bedriftene må leie inn utenlandske arbeidskraft. Står du på flyplassen i Florø en fredag ettermiddag, kryr det av polakker på vei hjem.

- Det er et uttrykk for at næringsvirksomhet skjer på Vestlandet, og der trenger heller ikke lokalpolitikere bekymre seg. Det er nærheten til oljefeltet som betyr noe, ikke hvor aktivt kommunestyret er, sier Aarebrot.

- Regjeringens skyld

Hvis noen skal kritiseres for at en del kommuner gjør det dårlig på arbeidsliv, er det regjeringen - ikke kommunestyrrene, mener Aarebrot.

-Arbeiderpartiet og Trond Giske kunne nok ha ført en mer aggressiv industripolitikk for å bremse avindustrialiseringen av Norge. Dette - og en bedre landbrukspolitikk - ville kunne skape bedre kår for de kommunene det gjelder. Arbeidspolitikken styres av nasjonale beslutninger - for eksempel om å legge ned industriarbeidsplasser.

- Kommunene kan slåss som juling for å få bukt med arbeidsledighet, uten å ha makt nok til å påvirke beslutningene som skjer i regjeringen og i styrerommen i bedriftene, sier Aarebrot.

Liten innflytelse

-De ulike partiene har lite ansvar for graden av økonomisk og politisk suksess. Lokalpolitikerne har liten innflytelse på de store spørsmålene, sier statsviter Svein Tuastad ved Universitetet i Stavanger.

-For eksempel blir de lokale partiene i liten grad straffet for høy arbeidsledighet i kommunene. Velgerne skjønner umiddelbart at dette er noe lokalpolitikerne kan påvirke i liten grad - og at ledighetstallene varierer lite fra år til år, sier han.

- En del kommuner har så store utfordringer at SV ikke kan gjøre noe mer enn Høyre - og omvendt. Tar du en sak som fraflytningen fra Lofoten, kan ingen av partiene klare å få folk til å flytte tilbake, sier Tuastad.

Døra åpen

Frps nestleder Per Arne Olsen er uenig. Han tror lokalpolitiske beslutninger spiller en viktig rolle for utviklingen av næringslivet og arbeidsplasser lokalt.

-Rammene for bedriftsbeskatning og arveavgift avgjøres jo sentralt. Men lokalt kan mye gjøres sfor å legge ting til rette rent praktisk og sørge for at det er arealer nok til å etablere bedrifter.

- Som ordfører lot jeg alltid kontordøra stå åpen, og folk som ønsket å etablere bedrifter ble møtt med en hyggelig holdning - for de arbeidsplassene ville vi jo ha. Det betalte seg, sier Olsen.



BEST: I Bykle kommune er det godt å være småbarnsfamilie. Fra venstre Line og Jonathan Thorstensen, Kari Nomeland-Strømsøe med Casper Thorstensen og Tobias Nomeland-Strømsøe med sønnen Peder.

Foto: Elisabeth Sperre Alnes

Her er det best å være foreldre



KOMMUNE
BØRSEN

Dagbladet kårer
Norges beste kommuner

I kraftkommunen
Bykle trenger man ikke vente på barnehageplass - og man trenger heller ikke betale for den.

Tekst: Marie Melgård
mame@dagbladet.no

Kristin Baumann Marthinsen
kbm@dagbladet.no

Ola Strømman
olast@dagbladet.no

BYKLE/OSLO: Øverst i Dagbladets kåring av beste kommune for småbarnsforeldre, er den lille Aust-Agder kommunen Bykle.

– Vi er bevisste på at det er mange barnefamilier i kommunen, og prøver å tilrettelegge for disse. Vi er en kraftkommune, og det gjør at vi har midler vi kan bruke på befolkningen, slik at alle får best mulig tilbud, sier Ordfører i Bykle, Kay Jeiskelid (H).

Nederst på lista er Finnmarks-kommunen Vardø.

FAKTA

Kommunebørsen

I serien «Kommunebørsen» skal Dagbladet kåre Norges beste kommune. Denne gangen har vi målt kommunene på i alt 12 parametere for å finne den kommunen som gir det beste tilbuddet til småbarnsforeldre.

- Kommunene er målt i tre hovedkategorier: Best på barnehage, trivsel og helse, SFO.
- Tallene er basert på kommunenes egne innrapporteringer til KOSTRA og tall hentet fra SSBs statistikkbank.
- Best ut kom Bykle i Aust-Agder, verst var Vardø i Finnmark.

Sjekk ut www.dagbladet.no/kommuneborsen

– Vi har i år gjort mange grep og brukt mange ressurser på å bedre forholdene for småbarnsfamilier i kommunen, sier fungerende ordfører i Vardø, Sissel Holt.

Ifølge Holt har kommunen i våres fått på plass en ny barnehage..

– Vi har full barnehagedekning, og vi har fått det pedagogiske tilbuddet på plass. Vi har også tilbud om helsesøster, sier hun.

Bykle har en ung befolkning, og ordføreren tror at de mange aktivitetene kommunen tilbyr lokker folk til bygda.

Gratis barnehage

Med gratis barnehage og SFO, samt etableringsstøtte og billige tomter, synes ekteparet Tobias og Kari Nomeland-Strømsøe at Bykle er en bra for dem. Sammen har de sønnen Peder på 8 måneder.

– Tidligere i sommer spurte vi om det var ledig barnehageplass fra 1. november. Vi fikk beskjed om at det bare var å dukke opp et par uker før, sier Tobias.

For i Bykle er alle barn garantert plass i barnehage. Andre goder er subsidiert skikort til Hovden skisenter og årskort i badeland for alle innbyggerne.

Kåringen viser at småkommuner har det beste tilbuddet. Ni

av de ti beste kommunene har færre enn 4000 innbyggere. Bykle har 980 innbyggere, mens Dovre på andre plass har 2754 innbyggere.

Oslo langt nede

De store byene gjør det dårlig. Best er Trondheim på 125.-plass. Bergen kommer på 213.-plass, og Oslo på 349.-plass.

– I mindre kommuner får man gjerne både hus og hage, noe man ikke har har råd til i de store byene, sier Elisabeth Backe-Hansen, forsker på barn ved NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring).

Hun tror det viktigste for småbarnsfamiliene er barnehage- og fritidstilbud, tilgjengelighet til helsetjenester, offentlig transport, butikker og et hyggelig bomiljø når de velger bosted.

Hun mener kommuner med spesielt tilrettelagte byggefelt kan være attraktive:

– Jeg tror foreldre ser etter områder hvor det er lite trafikk, hvor barna kan gå ut og leke, istedenfor å

måtte passes på hele tiden, sier hun.

Backe-Hansen sier at ressurs-svake familier og familier med utfordringer er spesielt avhengig av gode kommunale tilbudd:

– Hvis foreldre eller barn har problemer de trenger hjelp med, er det spesielt viktig med gode kommunale tilbud innen rimelig avstand fra der de bor. For eksempel flytter gjerne familier med funksjonshemmede barn til kommuner som har best mulig tilbud for dem.

Tilpasset skole og hus

Line og Thor Thorstensen har barna Casper (6 md.), og Jonathan (5 år) som er handikappet.

– Vi har flyttet skolestart ett år, men når han begynner neste høst kommer han til å ha sitt eget rom for trening og stimuli, stellermuligheter og hjelpemidler, sier Line.

Fordi kommunen tilbyr en etableringsstøtte er det blitt mulig for familiene å tilrettelegge boligen.

– Det tror jeg nok ikke vi ville hatt råd til i byen, sier tobarnsmoren.

Kommune	Plassering	Kommune	Plassering	Kommune	Plassering	Kommune	Plassering
Agdenes (LL)	303	Grue (A)	65	Molde (H)	39	Spydeberg (SP)	402
Alstahaug (H)	91	Gulen (KRF)	320	Moskenes (LL)	71	Stange (A)	171
Alta (A)	350	Hadsel (FRP)	83	Moss (A)	155	Stavanger (H)	276
Alvdal (SP)	269	Halden (A)	324	Mosvik (SP)	36	Steigen (SP)	230
Andebu (KRF)	248	Halsa (SP)	76	Målselv (A)	125	Steinkjer (SP)	219
Andøy (H)	384	Hamar (LL)	100	Måsøy (A)	273	Stjørdal (SP)	206
Aremark (KRF)	297	Hammerfest (A)	29	Namdalseid (SP)	225	Stokke (A)	146
Arendal (A)	367	Haram (H)	169	Namsos (A)	288	Stord (H)	190
Asker (H)	256	Hareid (A)	321	Namsskogan (SV)	125	Stordal (H)	219
Askim (A)	217	Harstad (H)	199	Nannestad (A)	241	Stor-Elvdal (LL)	117
Askvoll (A)	268	Hasvik (A)	348	Narvik (A)	318	Storfjord (SP)	95
Askøy (FRP)	321	Hattfjeldal (A)	232	Naustdal (A)	395	Strand (A)	422
Audnedal (LL)	171	Haugesund (H)	132	Nedre Eiker (H)	339	Stranda (FRP)	362
Aukra (A)	212	Hemne (A)	145	Nes (Akershus) (A)	397	Stryn (A)	406
Aure (SP)	393	Hemnes (A)	370	Nes (Buskerud) (SP)	208	Sula (FRP)	293
Aurland (SP)	78	Hemsedal (SP)	137	Nesna (A)	6	Suldal (SP)	305
Aurskog-Høland (A)	386	Herøy (Møre og Romsdal) (H)	20	Nesodden (SV)	98	Sund (H)	283
Austevoll (FRP)	425	Herøy (Nordland) (A)	227	Nesseby (LL)	47	Surnadal (A)	12
Austrheim (A)	119	Hitra (A)	186	Nesset (H)	404	Sveio (A)	374
Averøy (V)	400	Hjartdal (SP)	93	Nittedal (H)	274	Svelvik (H)	221
Balestrand (H)	54	Hjelmeland (SP)	224	Nord-Aurdal (A)	335	Sykkylven (KRF)	412
Ballangen (H)	409	Hobøl (FRP)	83	Nome (SP)	376	Søgne (A)	418
Balsfjord (A)	283	Hof (H)	90	Nord-Fron (A)	414	Sømna (LL)	311
Bamble (FRP)	280	Hol (A)	151	Nord-Fron (A)	77	Søndre Land (LL)	315
Barbu (SP)	9	Hole (H)	61	Nordkapp (A)	121	Sør-Aurdal (SP)	386
Beiarn (LL)	63	Holmestrand (H)	135	Nord-Odal (A)	101	Sørfold (A)	356
Bergen (FRP)	213	Holtålen (A)	16	Nordre Land (A)	70	Sør-Fron (A)	313
Berlevåg (A)	395	Hornindal (H)	389	Nordreisa (FRP)	352	Sør-Odal (A)	86
Bindal (A)	73	Horten (A)	62	Nore og Uvdal (A)	260	Sørreisa (H)	383
Birkenes (H)	325	Hurdal (V)	332	Notodden (A)	52	Sørum (A)	281
Bjarkøy (LL)	335	Hurum (A)	164	Nærøy (SP)	351	Sør-Varanger (A)	257
Bjerkreim (H)	232	Hvaler (FRP)	119	Nøtterøy (H)	86	Tana (A)	198
Bjugn (A)	426	Hyllestad (SP)	377	Odda (A)	38	Time (KRF)	399
Bodø (A)	85	Hægebostad (KRF)	181	Oppdal (A)	104	Tingvoll (H)	166
Bokn (A)	122	Høyanger (A)	287	Oppgård (H)	278	Tinn (A)	33
Bremanger (A)	323	Høylandet (SP)	115	Orkdal (LL)	24	Tjeldsund (H)	244
Brønnøy (SP)	110	Hå (LL)	423	Os (Hedmark) (A)	182	Tjøme (A)	192
Bygland (SP)	128	Ibestad (LL)	229	Os (Hordaland) (FRP)	262	Tokke (SP)	17
Bykle (H)	1	Inderøy (SP)	244	Osen (SV)	73	Tolga (SP)	96
Bærums (H)	262	Iveland (SP)	113	Oslo (H)	349	Torsken (LL)	28
Bø (Nordland) (LL)	217	Jevnaker (A)	341	Osterøy (A)	369	Tranøy (A)	374
Bø (Telemark) (A)	167	Jondal (SP)	89	Overhalla (SP)	237	Tromsø (A)	132
Børmlø (H)	319	Jølster (SP)	314	Porsanger (A)	267	Trondheim (A)	125
Båtsfjord (H)	69	Karasjok (A)	353	Porsgrunn (A)	35	Trysil (A)	378
Dovre (SP)	2	Karlsøy (A)	364	Rælingen (A)	391	Træna (A)	194
Drammen (H)	316	Karmøy (KRF)	309	Rakkestad (SP)	281	Trogstad (A)	140
Drangedal (A)	373	Kautokeino (Samefolkets Parti)	37	Rana (A)	138	Tvedstrand (LL)	161
Dyrøy (A)	27	Klepp (H)	416	Randaberg (KRF)	160	Tydal (V)	3
Dønna (A)	390	Klæbu (SP)	49	Raufoss (A)	208	Tynset (SV)	101
Eid (A)	244	Kongsberg (A)	124	Rendalen (A)	421	Tysfjord (SP)	234
Eide (H)	384	Kongsvinger (A)	265	Rennebu (LL)	241	Tyns (SP)	370
Eidtfjord (SP)	7	Kragerø (H)	122	Røros (A)	162	Tysvær (H)	188
Eidsberg (SP)	290	Kristiansand (H)	216	Rørosøy (H)	410	Tønsberg (H)	22
Eidskog (SP)	285	Kristiansund (A)	178	Rørvik (LL)	278	Ullensaker (FRP)	356
Eidsvoll (SP)	303	Krødsherad (LL)	251	Røysand (A)	175	Ullensvang (SP)	201
Eigersund (H)	345	Kvalsund (LL)	417	Røysand (A)	363	Ulvik (V)	34
Elverum (A)	153	Kvam (A)	403	Røysand (A)	358	Vadsø (A)	30
Enebakk (FRP)	296	Kvinesdal (A)	111	Røysand (A)	163	Vaksdal (A)	301
Engerdal (A)	228	Kvinnherad (A)	252	Røysand (A)	328	Valle (H)	86
Etne (SP)	53	Kviteseid (SP)	108	Røysand (A)	226	Vang (SP)	50
Etnedal (SP)	81	Kvitsoy (LL)	149	Røysand (A)	11	Vanylven (KRF)	203
Evenes (H)	382	Kvæfjord (V)	372	Røysand (A)	96	Vardø (A)	427
Evje og Hornnes (KRF)	223	Kvænangen (LL)	272	Røysand (A)	57	Vefsn (A)	4
Farsund (A)	328	Kåfjord (A)	317	Røysand (A)	379	Vega (A)	118
Fauske (H)	15	Lærdal (A)	43	Røysand (A)	175	Vegårshei (A)	235
Fedje (A)	60	Larvik (H)	134	Røysand (A)	40	Vennesla (KRF)	401
Fet (A)	359	Lavangen (A)	185	Røysand (A)	40	Verdal (A)	128
Finnøy (KRF)	386	Lebesby (A)	262	Røysand (A)	278	Verran (A)	179
Fitjar (KRF)	364	Leikanger (A)	231	Røysand (A)	64	Vestby (H)	58
Fjaler (A)	331	Leirfjord (A)	203	Røysand (A)	111	Vestnes (A)	309
Fjell (H)	42	Leka (SP)	306	Røysand (A)	107	Vestre Slidre (LL)	18
Flakstad (LL)	213	Leksvik (SP)	58	Røysand (A)	24	Vestre Toten (A)	206
Flatanger (V)	30	Lenvik (A)	340	Røysand (A)	148	Vestvågøy (H)	109
Flekkefjord (V)	380	Lesja (SP)	182	Røysand (A)	293	Velvstad (LL)	288
Flesberg (H)	347	Levanger (A)	238	Røysand (A)	208	Vik (A)	195
Flora (A)	211	Lier (H)	143	Røysand (A)	201	Vikna (KRF)	103
Flå (LL)	50	Lierne (A)	249	Røysand (A)	345	Vindafjord (SP)	420
Follo (A)	140	Lillehammer (A)	130	Røysand (A)	293	Vinje (SV)	14
Forsand (KRF)	292	Lillesand (H)	139	Røysand (A)	239	Volda (SP)	92
Fosnes (LL)	190	Lindesnes (KRF)	360	Røysand (A)	32	Voss (A)	176
Fredrikstad (FRP)	381	Lindås (KRF)	302	Røysand (A)	326	Værøy (LL)	180
Frogner (H)	156	Lom (SP)	213	Røysand (A)	338	Vågan (A)	405
Froland (SP)	106	Loppa (Kystpartiet)	258	Røysand (A)	253	Vågsøy (A)	415
Frosta (H)	298	Lund (A)	408	Røysand (A)	205	Vågå (A)	261
Fræna (KRF)	159	Lunner (H)	330	Røysand (A)	182	Våler (Hedmark) (A)	68
Frøya (A)	424	Lurøy (SP)	360	Røysand (A)	259	Våler (Østfold) (SP)	21
Fusa (SP)	306	Luster (KRF)	19	Røysand (A)	165	Øksnes (A)	243
Fyresdal (SP)	56	Lyngdal (H)	146	Røysand (A)	131	Ørland (SP)	187
Førde (SP)	197	Lyngen (FRP)	392	Røysand (A)	265	Ørskog (FRP)	71
Gamvik (A)	393	Lærdal (A)	46	Røysand (A)	368	Ørsta (A)	254
Gaula (SP)	173	Lødingen (A)	66	Røysand (A)	312	Østre Toten (SP)	337
Gausdal (SP)	354	Lørenskog (A)	170	Røysand (A)	285	Øvre Eiker (H)	195
Gildeskål (H)	341	Løten (A)	158	Røysand (A)	355	Øyer (H)	277
Giske (KRF)	306	Malvik (A)	173	Røysand (A)	222	Øygarden (LL)	26
Gjemnes (SP)	168	Mandal (FRP)	366	Røysand (A)	193	Øystre Slidre (A)	332
Gjerdrum (H)	406	Marker (A)	104	Røysand (A)	236	Åfjord (A)	157
Gjerstad (H)	152	Marnardal (A)	334	Røysand (A)	131	Ålv (V)	47
Gjesdal (KRF)	299	Masfjorden (H)	13	Røysand (A)	413	Ålesund (H)	136
Gjøvik (A)	140	Meland (H)	200	Røysand (A)	99	Åmli (SP)	300
Gloppen (SP)	291	Meldal (SP)	67	Røysand (A)	153		

Dagbladet



Kommunebørsen



FAMILIEVENNLIG: I Bykle kommune er det godt å være småbarnsfamilie. Fv: Tobias, Kari og Peder Nomeland-Strømsøe, Casper, Jonathan og Line Thorstensen. Foto: Elisabeth Sperre Alnes/Dagbladet

Gratis barnehage, SFO og skikort

I Bykle kommune trenger man ikke vente på barnehageplass - og man trenger heller ikke betale for den.

KRISTIN BAUMANN MARTHINSEN

kbm@dagbladet.no

I BYKLE

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

BYKLE (Dagbladet): Med gratis barnehage og SFO, samt etableringsstøtte og billige tomter, synes ekteparet Tobias og Kari Nomeland-Strømsøe at Bykle er en bra kommune å være småbarnsfamilie i. De har sønnen Peder på 8 måneder.

Begge kom til kommunen for å jobbe innenfor skibransjen, og driver i dag skishop, skiuitleie og skiskole på Hovden skisenter.

- Jeg tror det er mange som bosetter seg her fordi de får et hjerte for Hovden og for Bykle, og ønsker å være her for å stifte familie og slå seg ned, sier Tobias Nomeland-Strømsøe.

Garantert barnehageplass

Selv syns de kommunen ivaretar behovene til småbarnsfamilier godt.

- Tidligere i sommer var vi i barnehagen for å spørre hvordan det var med ledig plass fra 1. november. Da fikk vi beskjed om at det bare var å dukke opp et par uker før, sier Tobias Nomeland-Strømsøe.

I kommunen er alle barn garantert plass i barnehage.

- Det er nærmest slik at de lager plass dersom det ikke er, sier Nomeland-Strømsøe.

Dette har familien Thorstensen fått erfare. De har barna Jonathan (5 1/2) og Casper (6 mnd.), og Jonathan er handikappet. Skommer til å tilrettelegge for hans behov før han begynner der.

- Vi har flyttet skolestart ett år, men når han begynner neste høst kommer han til å ha sitt eget rom for trening og stimuli, samt stellemuligheter og plass til hjelpemidler, sier Line Thorstensen.

Begge familiene er veldig fornøyd med oppfølging og tilbud fra kommunen.

Kraftkommune



KOMMUNE-BØRSEN
Dagbladet kårer Norges beste kommuner

- Vi får tett oppfølging fra helsesøster, og helsestasjonene er flinke til å arrangere barseltreff med forskjellige temaer. I tillegg får alle subsidiert skikort til Hovden skisenter, årskort i badeland, og barnehagene og skolene er veldig flinke til å aktivisere barna og være mye utendørs. De fleste som ønsker å bo her er jo opptatt av friluftsliv, så det er viktig for oss som foreldre, sier Kari Nomeland-Strømsøe.

Ordfører i kommunen, Kay Jeiskelid (H), forstår at småbarnsfamilier trives i Bykle.

- Vi er beviste på at det er mange barnefamilier i kommunen, og prøver å tilrettelegge for disse. Bykle er en kraftkommune, og det gjør at vi har midler vi kan bruke på befolkningen, slik at alle får best mulig tilbud, sier han.

- Det at vi får så mye gratis har kanskje gjort oss litt bortskjemte. Men det er i hvertfall ingen som føler for å klage på kommunen, mener Kari Nomedal-Strømsøe.

Dagbladet



Kommunebørsen



GODT TILBUD: I Dagbladets kommunebørskåring kommer Bykle kommune best ut. Her er det godt å være småbarnsfamilie, og det er Kari Nomeland-Strømsøe og Line Thorstensen enig i. Fv: Kari Nomeland-Strømsøe med sønnen Peder og Line Thorstensen med sønnen Casper. Foto: Elisabeth Sperre Alnes/Dagbladet

Her er det best å være småbarnsfamilie

**Bykle og andre småkommuner gjør det best.
Samhold og nettverk er viktig.**

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

KRISTIN BAUMANN MARTHINSEN

kbm@dagbladet.no
I BYKLE

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

BYKLE/OSLO (Dagbladet): 430 kommuner er målt i 12 ulike kategorier for å finne den kommunen som er best for småbarnsforeldre. Best ut i Dagbladets «Kommunebørs»-kåring er den lille Aust-Agder [kommunen Bykle](#).

Ordfører i kommunen, Kay Jeiskelid (H) har sittet med ordførerkjedet i 26 år - han sier han forstår at småbarnsfamilier trives i Bykle.

- Vi er beviste på at det er mange barnefamilier i kommunen, og prøver å tilrettelegge for disse. Vi er en kraftkommune, og det gjør at vi har midler vi kan bruke på befolkningen, slik at alle får best mulig tilbud, sier han.

Sjekk din kommune [her](#).

Nederst på lista finner vi Finnmarks-kommunen Vardø.

Vil gjøre det bedre

- Vi har i år gjort mange grep og brukt mange ressurser på å bedre forholdene til småbarnsfamilier i kommunen, sier fungerende ordfører i Vardø kommune Sissel Holt.

Hun kan fortelle at i løpet av våren har kommunen fått på plass en ny, stor barnehage for hele kommunen, med egen gymsal og store uteområder.

- Vi har full barnehagedekning, og vi har også fått det pedagogiske tilbudet på plass. Vi har også tilbud om helsesøster, sier hun.

Dagbladet har tatt i bruk de nyeste tallene som er tilgjengelig, som er fra 2010, mens endringene Vardø er gjort i løpet av 2011.

- Dersom undersøkelsen ble gjort med tall fra i dag, vil jeg påstå at Vardø ville havnet et stykke lenger opp på lista, sier Sissel Holt.



Gratis barnehage og SFO

Bykle kommune har en ung befolkning, og ordføreren tror at de mange aktivitetene kommunen kan tilby lokker folk til bygda. Med gratis barnehage og SFO, samt etableringsstøtte og billige tomter, synes ekteparet Tobias og Kari Nomeland-Strømsøe at Bykle er en bra kommune for småbarnsfamilier.

Sammen har de sønnen Peder på 8 måneder.

- Tidligere i sommer var vi i barnehagen for å spørre hvordan det var med ledig plass fra 1. november. Da fikk vi beskjed om at det bare var å dukke opp et par uker før, sier Tobias Nomeland-Strømsøe.

For i kommunen er alle barn garantert plass i barnehage. Andre goder i kommunen er subsidiert skikort til Hovden skisenter, og årskort i badeland for alle innbyggerne.

Smått er godt

Kåringen viser at små kommuner har det beste tilbuddet til småbarnsforeldre: blant de ti beste kommunene, har ni av kommunene færre enn 4000 innbyggere. Bykle har 980 innbyggere, mens [Dovre](#), som kommer på andre plass har litt over 2754 innbyggere.

[Tydal](#) på tredje plass har 869. De store byene gjør det dårlig: best ut er [Trondheim](#) på en 125 plass. [Bergen](#) kommer på 213 plass, og [Oslo](#) på 349 plass.

- Jeg tror barnefamilier velger seg kommuner som kan tilby boliger til en billig penge. I mindre kommuner får man gjerne både hus og hage, noe man ikke har har råd til i de store byene, sier Elisabeth Backe-Hansen, forsker på barn ved NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring)

Hun tror det viktigste for småbarnsfamiliene er godt barnehagertilbud, gode fritidstilbud, tilgjengelighet til lege og helsestasjon, offentlig transport, butikker og et hyggelige bomiljø når de velger hvor de skal bo:

- Mange søker seg til steder hvor man har gåavstand til barnehage og skole, slik at barna slipper lange avstander. Sånn sett er det beste en kombinasjon av tilbuddet i byen og det på landet. Det får man kanskje i tettsteder nær byene, sier Backe-Hansen.

Hun mener kommuner med spesielt tilrettelagte byggefelt kan være

attraktivt:

- Barn i skolealder vil ikke ha en hverdag som er helt organisert, de vil være fritt med jevnaldrene, sykle rundt og kunne ringe på hos naboen. Jeg tror foreldre ser etter områder hvor det er lite trafikk, hvor barna kan gå ut å leke, istedenfor å måtte passes på hele tiden, sier hun.

Nettverk og samhold

Backe-Hansen sier at ressurssvake familier og familier med utfordringer er spesielt avhengig av gode kommunale tilbud:

- Hvis foreldre eller barn har problemer de trenger hjelp med, er det spesielt viktig med gode kommunale tilbud innen rimelig avstand fra der de bor. For eksempel flytter gjerne familier med funksjonshemmede barn til kommuner som har best mulig tilbud for dem.

Kristin Schelderup Mathiesen er psykolog ved Norsk Folkehelseinstitutt. Hun mener at småbarnsfamilier er mer avhengig av lekeplasser og andre steder hvor man kan få kontakt med andre småbarnsfamilier. Nettverk og samhold i nærmiljøet er viktig for trivsel, sier hun.

- Studier viser at i de kommunene der det er et systematisk tilbud om å møtes på for eksempel helsestasjoner, sier mange at de har møtt folk her de ikke kjente fra før, men som nå er nære venner, sier hun.

Hun mener at nettverkene i store byer ofte ikke er like tette som i små kommuner, fordi det er mer gjennomflytting i de store byene.

- Det er svært viktig at kommunene bidrar slik at innbyggerne skal kunne bygge nettverk, og dette er kanskje særlig viktig for småbarnsfamilier. Møteplasser og organisasjonsliv må tilrettelegges, og det er det viktig kommunen bidrar med, sier hun.

Slutt på ulvejakta

Etter press fra EU-kommisjonen, stopper den svenske regjeringa lisensjakta på ulv vinteren 2011-2012. Men det er usikkert for hvor lenge. Sveriges Radio melder at lisensjakta vil starte opp igjen allerede i 2013. Imens vil det i stedet bli økt mulighet for hva svenske kaller «skyddsjakt», som er jakt for å «forebygge skader av vilt». I januar 2010 ble allmenn lisensjakta på ulv tillatt i Sverige, for første gang på 45 år. (NTB)



NAVNLØS PANDA: Denne uka kunne dyrepasjerne i Dyreparken i Kristiansand for første gang besøke den foreløpig navnløse, lille, røde pandagutten som ble født i slutten av juli. Den utrydningstruede arten består av færre enn 10.000 voksne eksemplarer i verden, og den lille krabaten har altså ennå ikke fått noe navn. (NTB)



TIL BYGDAS BESTE: Ordfører i Vinje, Arne Vinje, tror ikke kommunen vil se særige endringer dersom et annet parti skal få ordførerplassen.

Foto: Elisabeth Sperre Alnes

SV er partiet for småbarnsfamilier

SV gjør det i gjennomsnitt best av de politiske partiene når det gjelder småbarnsfamilier.

KOMMUNE-BØRSEN

Tekst: **Mari Melgård**
mame@dagbladet.no

Kristin Baumann Marthinsen
kbm@dagbladet.no

VINJE (Dagbladet): Forrige uke presenterte Dagbladet en oversikt over hvor det er best å være småbarnsfamilie i Norge. I gjennomsnitt er det SV som gjør det best av de politiske partiene.

Av SV-kommunene er det Vin-

je i Telemark som kommer best ut med en 14. plass.

– Oppvekst er viktig for SV, det har det alltid vært. Men jeg tror ikke det ville vært store endringer dersom et annet parti hadde hatt ordfører her, sier ordfører Arne Vinje (SV).

Øke folketallet

– Det er viktig for oss å opprettholde gode tilbud og god kvalitet. Vi er en kraftkommune, og det gjør at vi kan gi gode tilbud på alle områder, inkludert det som er gjeldende for barnefamilier, sier han.

Kommunen har full barnehagedekning, men utfordringen ligger i å få mer personell med relevant utdannelse til bygda.

– Slik situasjonen er i dag er vi ikke fornøyde, og kommunen tilrettelegger slik at det skal være

mulig å nytte seg av tilbuddet om fjernundervisning. Det gjøres gjennom investeringer i rom, materiell og lønnskompensasjon, sier Vinje.

Prioriterer etter demografi

Valgforsker Frank Aarebrot mener flere variabler enn de Dagbladet har bruk, må med for å finne hvilket parti som har de beste kommunene for småbarnsforeldre.

– Man prioriterer etter demografi, økonomisk interesse går framfor politikken, sier Aarebrot til Dagbladet.

– Har man en SV-kommune med et økende antall eldre, men

få småbarnsfamilier, da vil det være oppskrift på valgnederlag om SV ikke bevilget penger til folk med behov, fortsetter han.

Aarebrot legger til at de fleste kommunebudsjettene avgjøres av rådmenn som tar utgangspunkt i kommunenes behov. Partiene har derfor lite spillerom for å gjøre partipolitiske grep i budsjettene.

Gode oppvektsvilkår

– Jeg er stolt av våre ordførere som sørger for å ha kommuner som er gode å vokse opp i for barn og unge. SV-ere som velges inn i kommunestyrene er engasjerte i disse spørsmålene – man ser at

barn og unge er framtida i lokalsamfunnene, sier SV-leder Kristin Halvorsen.

Et av partiene som gjør det dårligst i kåringen er KrF.

– KrF er kjent for å være småbarnsforeldrenes beste venn i politikken, og det ryktet tror jeg stemmer. Derfor er jeg overrasket over at vi ikke gjør det bedre, sier partileder Knut Arild Hareide.

FrP er også blant de dårligste partiene på småbarnsfamilier.

– Det blir feil å gi terningkast ut fra andel barn i barnehage og SFO, da FrP vil likestille alle former for barnepass. For oss er det ikke avgjørende at alle barn går i barnehage, men at foreldre har mulighet til å selv å velge den form for barnepass som passer dem best, sier kommunalpolitisk talsmann i FrP Gjermund Hagesæter.

„Oppvekst er viktig for SV, det har det alltid vært.“

Arne Vinje, SV-ordfører i Vinje

Dagbladet



Kommunebørsen



Fornøyd: Ordfører Arne Vinje i Vinje kommune mener satsingen på barnefamilier ikke vil endre seg dersom et annet parti får ordførerstillingen. Foto: Elisabeth Sperre Alnes/Dagbladet

SV-kommuner er best for barnefamilier

SV gjør det i gjennomsnitt best av de politiske partiene når det gjelder tilbud til småbarnsfamilier.

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

KRISTIN BAUMANN MARTHINSEN
kba@dagbladet.no
I VINJE

VINJE/OSLO (Dagbladet): I går presenterte Dagbladet en oversikt over hvor det er best å være småbarnsfamilie i Norge.

I Dagbladets [kommunebørs](#), viser de seg at SV igjennomsnitt som gjør det best av de politiske partiene. De får en femmer på terningen.

- Jeg er stolt av våre ordførerer som sørger for å ha kommuner som er gode å vokse opp i for barn og unge. SV-ere som velges inn i kommunestyrrene er engasjerte i disse spørsmålene - man ser at barn og unge er fremtiden i lokalsamfunnene, sier SV-leder Kristin Halvorsen til Dagbladet.

Av SV-kommunene er det [Vinje](#) i Telemark som kommer best ut, med en 14. plass.

- Oppvekst er viktig for SV, det har det alltid vært. Men jeg tror ikke det ville vært store endringer dersom et annet parti hadde hatt ordfører her, sier ordfører Arne Vinje.

Sjekk din kommune [her](#).

Øke folketallet

- Det er viktig for oss å opprettholde gode tilbud og god kvalitet. Vi er en kraftkommune, og det gjør at vi kan gi gode tilbud på alle områder, inkludert det som er gjeldene for barnefamilier, sier han.

- I likhet med andre disktriktskommuner er vi opptatt av å øke folketallet. Vi har hatt en nedgang i folketallet vårt, men denne trenden er i ferd med å snu. Vi vet at mange ser på hvilke tilbud det er for barna deres når de skal etablere seg. Vi vil også at de barna som vokser opp her skal ville bo her i voksen alder også, sier ordføreren.



STOLT AV ORDFØRERNE: SV er det partiet som scorer best på Dagbladets kommunebørs for hvilke kommuner det er bra å være småbarnsforeldre i. SV-leder Kristin Halvorsen sier hun er stolt av sine ordførere. Foto Jacques Hvistendahl

Slik scorer partiene

	SV
	V
	SP
	RV
	FRP
	A
	H
	KRF

(Viser kun de større partiene, terningkast etter partienes poeng i denne listen)

Kommunen har full barnehagedekning, men ordføreren mener at det fortsatt er en utfordring å få nok rekruttering av personell med relevant utdannelse.

- Slik situasjonen er i dag er vi ikke fornøyde, og kommunen tilrettelegger slik at det skal være mulig å nytte seg av tilbuddet om fjernundervisning. Det gjøres gjennom investeringer i rom, materiell og lønnskompensasjon, sier Vinje.

Prioriterer etter demografi

Valgforsker Frank Aarebrot mener flere variabler enn de Dagbladet har brukt, må med for å finne hvilket parti som har de beste kommunene for småbarnsforeldre. Han viser til at kommuner med mange småbarnsfamilier vil prioritere dette på budsjettene, mens en kommune med mange eldre vil dispolere midler retta mot eldreomsorg.

- Man prioriterer etter demografi. Her går økonomisk interesse fremfor politikken, sier Aarebrot til Dagbladet.

- Si man har en SV-kommune med et økende antall eldre og et skrikende behov for omsorg, men få småbarnsfamilier, da vil det være oppskrift på valgnederlag om SV ikke bevilget penger til folk med behov, fortsetter han.

Aarebrot legger til at de fleste kommunebudsjettene avgjøres av rådmenn som tar utgangspunkt i kommunenes behov. Partiene har derfor lite spillerom for å gjøre partipolitiske grep i budsjettene.

Småbarnsforeldrenes beste venn

Et av partiene som gjør det dårligst i kåringen er KrF.

- KrF er kjent for å være småbarnsforeldrenes beste venn i politikken, og det ryktet tror jeg stemmer. Derfor er jeg overrasket over at vi ikke gjør det bedre, sier partiledet Knut Arild Hareide.

- Jeg skulle gjerne hatt høyere score, men noe av det som måles synes jeg ikke er gode parametre på hvor godt barnefamilier har det. KrF



styrer i mange distriktskommuner, der kontantstøtten brukes mer enn i byen, sier han.

Heller ikke Fremskrittsparti-kommunene gjør det særlig bra i denne kåringen.

- Jeg registrerer at det er liten forskjell mellom partiene. Men jeg mener parameterne er unøyaktige. Det blir feil å gi terningkast ut fra andel barn i barnehage og SFO, da FrP vil likestille alle former for barnepass. For oss er det ikke avgjørende at alle barn går i barnehage, men at foreldre har mulighet til å selv å velge den form for barnepass som passer dem best. Tallene til Dagbladet sier heller ikke noe om kvaliteten på tjenestene, men kun kvantitet, sier kommunalpolitisk talmann i Frp Gjermund Hagesæter.

Her er det best å være **UNG**



FLYTTER HJEM: Snowboardproffen Tore Holvik (22) takker kommunen for de gode tilbudene. Selv om han bruker store deler av året på reise, liker han best i hjemkommunen. Han kjøpt hus på Geilo. Unge under 35 år i Hol kommune får 150 000 i tilskudd for å kjøpe seg et hjem.

**Det er store forskjeller
på kommunenes
tilbud til barn og
ungdom. Sjekk hvor
i landet det satses
mest på de unge.**

Tekst: **Marie Melgård**
mame@dagbladet.no

Merete Landsend

mel@dagbladet.no

Ola Strømman

olst@dagbladet

Kristin Baumann Marthinsen

kbm@dagbladet.no



**KOMMUNE-
BØRSEN**

Dagbladet kårer
Norges beste kommuner

<http://www.db.no/kommuneborsen>

HOL/OSLO: – Det har alltid vært gode tilbud i kommunen. Jeg har drevet med mange type idretter – det har jeg fått mye igjen for, sier snowboardproffen Tore Holvik (22).

Han og Joachim Havikhagen (19), som også står på snowboard, var blant seks ungdommer fra Hol kommune som deltok i Vancouver i fjor.

Ifølge Dagbladets kommunebørs er det best å være ungdom i

Hol, med 4500 innbyggere. På jumboplass havner Vegårshei i Aust-Agder, med i underkant av 2000 innbyggere.

Tilbud får ungdom tilbake

Ungdommer fra Hol mener kommunen har lagt alt til rette for å gi dem ei god ungdomstid:

Anita Skarpås (15) har vært elevrådsleder og vunnet en tur til Tyskland for å ha funnet på en oppfinnelse som kan redde verden om ti

år, Knut Håkon Fosshaug (19) skal inn i ingeniørbataljonen på Skjold, og Sindre Kaupang (19), som har vunnet Norsk Tippings «Drømmestipend», skal starte på prestisjetunge Romerike folkehøyskole.

– Kulturskolen i kommunen har vært viktig for meg. Det har vært lett tilgang til musikkverstedet, og det har jeg brukt en hel del, sier Sindre.

Størrelsen til tross, Ap-ordfører Erik Kaupang sier kommunen setter alt på å gi ungdommene gode tilbud:

– Målet er at ungdommen skal oppleve Hol som en god kommune å vokse opp i, slik at får lyst til å komme tilbake når de er ferdig med å studere, sier han.

Størrelsen teller

Storbystene kommer bra ut i rangeringen av kommuner. Oslo toppler lista over de største byene, på 12. plass, fulgt av Tromsø på 26. plass og Kristiansand på 29. plass.

Byrådsleder Stian Berger Røsland (H) mener det er helt avgjørende for Oslo å satse tungt på tilbud til de unge.

– I Oslo har vi Norges rikeste og fattigste barn. Derfor er det viktig for oss å bygge fastere strukturer rundt barn og ungdom som har vanskeligere utgangspunkt hjemmefra, og kompensere ved å ha gode tilbud innen helse, barnevern, familiieveiledning og fritidstilbud, sier han.

– Kommunestørrelsen er helt avgjørende for hvor allsidig tilbuddet er til barn og unge, mener Jan Erik Ingebrigtsen, amanuensis ved institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU.

Hans egne undersøkelser viser at en del små kommuner ikke greier å opprettholde ulike aktiviteter.

– Det klassiske eksempelet er lagidrett og skolemusikken, som ofte forsvinner når det ikke er mange unge innbyggere, sier Ingebrigtsen.

Tormod Øia, forsker ved NOVA, tror mange småkommuner kan

kunne tjentet på å legge forhold mer til rette for barn og ungdom.

Sats mer på ungdom

– Kulturtildelning for ungdom havner langt ned på lista over hva som er viktig for å ha en god barndom og ungdomstid, men en del fraflyttingskommuner kunne med fordel satse mer på ulike tilbudd til unge slik at de får mer lyst til å bli boende, sier han.

Varaordfører Gunnar Rausandmoen (Frp) i Vegårshei kjenner seg ikke igjen i tallene i Dagbladets undersøkelse.

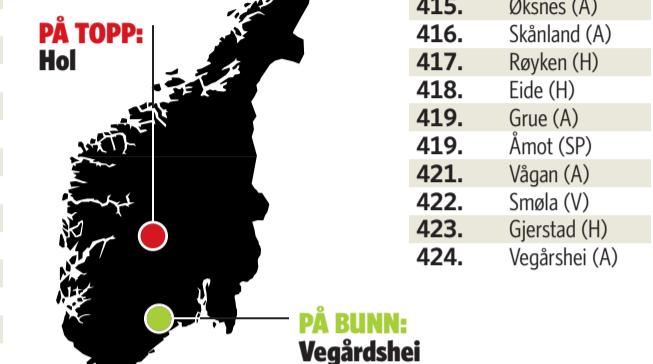
– Kommunen har lagt mye til rette for barn og unge. Vi bygget nylig nytt idrettsanlegg til 39 millioner kroner og satser mye på idrettslag og skiataktiviteter. I tillegg blir det gjort mye frivillig arbeid for ungdom, ikke minst i regi av Kirken og Guds Menighet, der en tredjedel av innbyggerne er medlemmer, sier Rausandmoen.

– Kommunestørrelsen er helt avgjørende for hvor allsidig tilbuddet er til barn og unge.

Jan Erik Ingebrigtsen, NTNU

Kommune	Plassering	Kommune	Plassering	Kommune	Plassering
Alstahaug (H)	222.	Gjesdal (KRF)	138.	Luster (KRF)	409.
Alta (A)	126.	Gjøvik (A)	134.	Lyngdal (H)	386.
Alvdal (SP)	161.	Gloppen (SP)	259.	Lyngen (FRP)	37.
Andebu (KRF)	275.	Gol (A)	243.	Lærdal (A)	100.
Andøy (H)	333.	Gran (LL)	263.	Lødingen (A)	335.
Aremark (KRF)	13.	Grane (A)	117.	Lørenskog (A)	32.
Arendal (A)	352.	Granvin (A)	137.	Løten (A)	178.
Asker (H)	87.	Gratangen (A)	353.	Malvik (A)	313.
Askim (A)	344.	Grimstad (V)	396.	Mandal (FRP)	282.
Askvoll (A)	340.	Grong (SP)	108.	Marker (A)	16.
Askøy (FRP)	357.	Grue (A)	419.	Marnardal (A)	209.
Audnedal (LL)	301.	Gulen (KRF)	202.	Masfjorden (H)	58.
Aukra (A)	161.	Hadsel (FRP)	292.	Meland (H)	371.
Aure (SP)	210.	Halden (A)	236.	Meldal (SP)	222.
Aurland (SP)	52.	Halsa (SP)	325.	Melhus (A)	359.
Aurskog-Høland (A)	225.	Hamar (LL)	182.	Meløy (A)	351.
Austevoll (FRP)	288.	Hamarøy (A)	93.	Meråker (A)	65.
Austrheim (A)	11.	Hammerfest (A)	110.	Midsund (H)	171.
Averøy (V)	105.	Haram (H)	53.	Midtre Gauldal (A)	242.
Balestrand (H)	50.	Hareid (A)	267.	Modalen (LL)	231.
Ballangen (H)	179.	Harstad (H)	18.	Modum (A)	342.
Balsfjord (A)	323.	Hasvik (A)	281.	Molde (H)	191.
Bamble (FRP)	235.	Hattfjelldal (A)	3.	Moskenes (LL)	2.
Bardu (SP)	69.	Haugesund (H)	66.	Moss (A)	363.
Beiarn (LL)	34.	Hemne (A)	59.	Mosvik (SP)	368.
Berg (A)	103.	Hemnes (A)	232.	Målselv (A)	233.
Bergen (FRP)	74.	Hemsedal (SP)	9.	Måsøy (A)	8.
Berlevåg (A)	19.	Herøy (Møre og Romsdal) (H)	183.	Namdalseid (SP)	257.
Bindal (A)	276.	Herøy (Nordland) (A)	20.	Namsos (A)	214.
Birkenes (H)	123.	Hitra (A)	105.	Namsskogan (SV)	21.
Bjarkøy (LL)	24.	Hjartdal (SP)	97.	Nannestad (A)	388.
Bjerkreim (H)	410.	Hjelmeland (SP)	212.	Narvik (A)	139.
Bjugn (A)	193.	Hobøl (FRP)	347.	Naustdal (A)	133.
Bodø (A)	78.	Hof (H)	31.	Nedre Eiker (H)	114.
Bokn (A)	132.	Hol (A)	1.	Nes (Akershus) (A)	312.
Bremanger (A)	79.	Hole (H)	183.	Nes (Buskerud) (SP)	4.
Brønnøy (SP)	170.	Holmestrand (H)	405.	Nesna (A)	382.
Bygland (SP)	254.	Holtålen (A)	77.	Nesodden (SV)	196.
Bykle (H)	5.	Hornindal (H)	291.	Nesseby (LL)	38.
Børsum (H)	28.	Horten (A)	348.	Nesset (H)	217.
Bø (Nordland) (LL)	213.	Hurdal (V)	258.	Nissedal (SP)	127.
Bø (Telemark) (A)	366.	Hurum (A)	318.	Nittedal (H)	180.
Bømlø (H)	240.	Hvaler (FRP)	97.	Nome (SP)	255.
Båtsfjord (H)	99.	Hyllestad (SP)	334.	Nord-Aurdal (A)	264.
Dovre (SP)	315.	Hægebostad (KRF)	110.	Norddal (A)	401.
Drammen (H)	105.	Høyanger (A)	345.	Nord-Fron (A)	143.
Drangedal (A)	113.	Høylandet (SP)	149.	Nordkapp (A)	131.
Dyrøy (A)	119.	Hå (LL)	318.	Nord-Odal (A)	272.
Dønna (A)	227.	Ibestad (LL)	115.	Nordre Land (A)	55.
Eid (A)	308.	Inderøy (SP)	145.	Nordreisa (FRP)	284.
Eide (H)	418.	Iveland (SP)	117.	Nore og Uvdal (A)	10.
Eidfjord (SP)	40.	Jevnaker (A)	384.	Notodden (A)	247.
Eidsberg (SP)	370.	Jondal (SP)	120.	Nærøy (SP)	397.
Eidskog (SP)	411.	Jølster (SP)	349.	Nøtterøy (H)	124.
Eidsvoll (SP)	376.	Karasjok (A)	155.	Odda (A)	229.
Egersund (H)	311.	Karlsøy (A)	330.	Oppdal (A)	129.
Elverum (A)	377.	Karmøy (KRF)	177.	Oppgård (H)	82.
Enebakk (FRP)	68.	Kautokeino (Samefolkets Parti)	293.	Orkdal (LL)	297.
Engerdal (A)	82.	Kleppe (H)	151.	Os (Hedmark) (A)	327.
Etne (SP)	135.	Klæbu (SP)	321.	Os (Hordaland) (FRP)	221.
Etnedal (SP)	313.	Kongsberg (A)	43.	Osen (SV)	39.
Evenes (H)	14.	Kongsvinger (A)	308.	Oslo (H)	12.
Evje og Hornnes (KRF)	44.	Kragerø (H)	154.	Osterøy (A)	241.
Farsund (A)	284.	Kristiansand (H)	29.	Overhalla (SP)	228.
Fauske (H)	156.	Kristiansund (A)	198.	Porsanger (A)	310.
Fet (A)	157.	Krodsnerad (LL)	354.	Porsgrunn (A)	36.
Finnøy (KRF)	391.	Kvalsund (LL)	17.	Radøy (SP)	369.
Fitjar (KRF)	277.	Kvæfjord (V)	336.	Rakkestad (SP)	251.
Fjaler (A)	358.	Kvænangen (LL)	116.	Rendalen (A)	45.
Fjell (H)	203.	Kvinnherad (A)	57.	Rennebu (LL)	104.
Flakstad (LL)	360.	Kviteseid (SP)	330.	Rønnesøy (H)	7.
Flatanger (V)	350.	Kvæfjord (V)	336.	Rindal (A)	229.
Flekkefjord (V)	166.	Kvænangen (LL)	116.	Ringsaker (A)	280.
Flesberg (H)	414.	Kåfjord (A)	30.	Rissa (A)	164.
Flora (A)	195.	Lardal (A)	355.	Risør (RV)	339.
Flå (LL)	260.	Larvik (H)	130.	Roan (H)	306.
Follo (A)	395.	Lavangen (A)	346.	Rollag (A)	121.
Forsand (KRF)	63.	Lebesby (A)	141.	Røderø (SP)	407.
Fosnes (LL)	367.	Leikanger (A)	76.	Røros (A)	208.
Fredrikstad (FRP)	140.	Leirfjord (A)	188.	Røst (LL)	253.
Frogner (H)	245.	Leka (SP)	159.	Røysken (H)	417.
Froland (SP)	306.	Leksvik (SP)	316.	Røysken (H)	417.
Frost (H)	271.	Lenvik (A)	80.	Røysken (H)	417.
Fræna (KRF)	400.	Lesja (SP)	337.	Røysken (H)	417.
Froya (A)	22.	Levanger (A)	287.	Røysken (H)	417.
Fusa (SP)	234.	Lier (H)	332.	Røysken (H)	417.
Fyresdal (SP)	25.	Lierne (A)	394.	Røysken (H)	417.
Førde (SP)	297.	Lillehammer (A)	165.	Røysken (H)	417.
Gamvik (A)	412.	Lillesand (H)	393.	Røysken (H)	417.
Gaula (SP)	317.	Lindesnes (KRF)	295.	Røysken (H)	417.
Gausdal (SP)	89.	Lindås (KRF)	112.	Røysken (H)	417.
Gildeskål (H)	383.	Lom (SP)	171.	Røysken (H)	417.
Giske (KRF)	269.	Loppa (Kystpartiet)	23.	Røysken (H)	417.
Gjemnes (SP)	173.	Lund (A)	297.	Røysken (H)	417.
Gjerdrum (H)	175.	Lunner (H)	247.	Røysken (H)	417.
Gjerstad (H)	423.	Lurøy (SP)	270.	Røysken (H)	417.

Topp ti
1. Hol (A)
2. Moskenes (LL)
3. Hattfjelldal (A)
4. Nes (Buskerud) (SP)
5. Bykle (H)
6. Tydal (V)
7. Rennesøy (H)
8. Måsøy (A)
9. Hemsel (SP)
10. Nore og Uvdal (A)



Kommune	Plassering	Kommune	Plassering
Sandnes (H)	64.	Tokke (SP)	124.
Sandøy (A)	15.	Tolga (SP)	236.
Sarpsborg (A)	189.	Torsken (LL)	364.
Sauda (A)	33.	Tranøy (A)	207.
Sauherad (A)	217.	Iromsø (A)	26.
Sel (A)	373.	Trondheim (A)	49.
Selbu (LL)	198.	Trysil (A)	160.
Selje (KRF)	398.	Træna (A)	402.
Seljord (H)	283.	Trøgstad (A)	224.
Sigdal (SP)	66.	Tvedstrand (LL)	226.
Siljan (A)	380.	Tysfjord (SP)	60.
Sirdal (SP)	92.	Tysnes (SP)	167.
Skaun (SP)	362.	Tysvær (H)	90.
Skedsmo (A)	175.	Tønsberg (H)	121.
Ski (H)	72.	Ullensaker (FRP)	236.
Skodje (SP)	403.	Vang (SP)	54.
Skåneland (A)	416.	Vanylven (KRF)	297.
Sokndal (A)	264.	Vegårshei (A)	424.
Sola (H)	35.	Vennesla (KRF)	249.
Solund (SP)	378.	Verdal (A)	343.
Songdalen (SP)	327.	Verran (A)	261.
Sortland (A)	279.	Vestby (H)	196.
Spydeberg (SP)	340.	Vestre Slidre (LL)	108.
Stange (A)	379.	Vestre Toten (A)	69.
Stavanger (H)	51.	Vestvågøy (H)	289.
Steigen (SP)	144.	Vik (A)	80.
Steinkjer (SP)	88.	Vika (KRF)	361.
Stjørdal (SP)	215.	Vindafjord (SP)	329.
Stokke (A)	372.	Vinje (SV)	168.
Stord (H)	365.	Volda (SP)	60.
Stordal (H)	403.	Voss (A)	324.</



Kommunebørsen



BEST FOR UNGDOM: Hol kommune er den beste i Norge å være ungdom i, viser Dagbladets kommunebørs. Dette viser 19 år gamle Sindre Kaupang gjennom en parodi av kjendiskokk Eyvind Hellstrøm. Video: Håkon Eikesdal

To snowboardproffer. Et skuespillertalent. En i ingeniørbataljonen. En skal redde verden

I Hol kommune er det best å være ung, og ungdommene herifra kan skimte med gode CV'er.



MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no
I HOL

26.08.2011, kl. 11:56

+1 0

Tweet 0

Anbefal

Send

TIPS OSS 2400

Nyheter

SISTE SAKER



Dagbladet



Kommunebørsen

To snowboardproffer. Et skuespillertalent. En i ingeniørbataljonen. En skal redde verden

I Hol kommune er det best å være ung, og ungdommene herifra kan skimte med gode CV'er.

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no
I HOL

GEILO (Dagbladet): - Se der. Der er dere, sier Børre Evensen, kultur og oppvekstsjef i Hol kommunen, og peker ned på et bilde av Tore Holvik (22) og Joachim Havikhagen (19).

I kommunen er det bygget en ny ungdomsskole, og langs gulvet i gangen strekker det seg en historisk tidslinje.

- Ha ha, det er rett ved siden av Obama, kommenterer Joachim. For han og Tore er blant seks ungdommer fra Hol kommune som deltok i Vancouver OL i 2010.



SAMMEN MED OBAMA:På den nye ungdomsskolen i Hol kommune strekker det seg en historisk tidslinje på gulvet. Helt i enden finner snowboardproffene Tore Holvik og Joachim Havikhagen seg selv. De var blant kommunens seks ungdommer som var med i fjorårets OL i Vancouver. Bak t.v. Sindre Kaupang og Knut Håkon Fosshaug. Foto: Håkon Eikesdal

Viktig kulturskole

Langt inn i Hallingdalen ligger kommunen med sine 4500 innbygger. Her mellom to nasjonalparker, midt mellom Bergen og Oslo, skal altså ha [det beste tilbuddet for ungdom](#), viser Dagbladets kommunebørs-kåring.

Dagbladet møter et lite knippe, helt «vanlige» ungdommer fra Hol. De har bodd her hele livet, og de forteller at Hol kommune har gitt dem gode rammer til utfolde seg og at kommunen har gitt dem ei god ungdomstid.

Det er ikke vanskelig å tro dem på det: Tore og Joachim er snowboardproffer. Anita Skarpås (15) har vært elevrådsleder, og vunnet en tur til Tyskland igjennom Norsk Industri for å ha funnet på en oppfinnelse som kan redde verden om 10 år. Knut Håkon Fosshaug (19) skal inn i ingeniørbataljonen på Skjold. Sindre Kaupang (19) har skuespillertalentet i magen, og vunnet Norsk Tippings «Drømmestipend», og nå skal han starte på prestisjefulle Romerike folkehøyskole.

- Kulturskolen i kommunen har vært viktig for meg. Det var her jeg lærte å spille piano. Det har vært lett tilgang til musikkverkstedet, og det har jeg brukt en hel del, sier Sindre.

Han har vært med på Ungdommenes Kulturmønstring en rekke ganger, og en gang nådde han landsmønstringen med sine sketsjer og sanger.

Boligtilskudd

Mange har nok sett Tore gjøre halsbrekkende hopp i snowboardkonkurranser rundt om i verden. Han og Joachim, samt snowboardkjøreren Roger Kleivdal (22), har sammen med skøytesøknene Hege (22) og Håvard (23) Bøkko og Christoffer Fagerli Rukke (22) har fått idrettsstipender av kommunen.

- Det har alltid vært gode tilbud i kommunen. Jeg har drevet med mange type idretter, det har vært bra at det har vært mulighet til å drive med litt forskjellig - det har jeg fått mye igjen for, sier Tore.



KOMMUNE BØRSEN

*Dagbladet kårer
Norges beste kommuner*

Selv om han bruker store deler av året på reise, trives best hjemme på Geilo. Han trives faktisk så godt at han nå har kjøpt hus i kommunen. Unge under 35 år i Hol kommune får 150 000 i tilskudd for å kjøpe seg et hjem.

- Det er deilig å være hjemme. Her kan man gå på tur rett utenfor stuedøra, en slipper ta T-banen til Sognsvann som man må i Oslo, sier Tore.

Ordfører Erik Kaupang fra Arbeiderpartiet forteller at satser på ungdommen. Gir man dem en god oppvekst vil de kanskje flytte tilbake, mener ordføreren.

- Vi ønsker at de skal ut av kommunen å ta seg en utdannelse, men vi vil gjerne ha dem tilbake, sier Kaupang.

- Selv om det er langt fram i tid, så vil jeg at mine barn skal ha et godt sted å vokse opp, det er ikke utenkelig at jeg vil flytte tilbake, fordi jeg vet at Hol er et bra sted å være ung, sier Anita.

Samarbeider på tvers av grensene

I kommunen har man nå pusset opp ungdomsskolen, de bygger ut biblioteket, ruster opp svømmehallen, og i alt drifter de fire ungdomsklubber, en kulturskole og tre aktive idrettslag. For å få et bedret barnevern har Hol gått sammen med seks nabokommuner i Hallingdal om et interkommunalt samarbeid om tjenestene.

- Her er det små forhold. På denne måten får vi et større faglig miljø og vanskelige saker kan gå over kommunegrensene, forklarer ordfører Kaupang.

Han vet at det å være en kraftkommune, som også drar fordelene av vinterturisme, gir økonomisk ryggdekning til å satse på ungdom.

- Men vi må også få pengene til å strekke til, og da må vi jobbe smart, sier Kaupan. Han har sittet som ordfører i to perioder, og sier han er topp motivert for å gå på en ny periode.

Disse kommunene f

Da gravlunden ble 17 millioner kroner dyrere enn anslått var det spikeren i kista for kommuneøkonomien i Svelvik. Nå krever de inn skyhøye gebyrer, avgifter og skatter for å vekke liv i kommunen.

Tekst: Tore Bergsaker

tbe@dagbladet.no

Marie Melgård

mame@dagbladet.no

SVELVIK/OSLO (Dagbladet): Rådmannen foreslo nedleggelse men i stedet valgte politikerne i Svelvik kommune å pusse opp og fortsette driften på to av kommunens fire skoler. Så glemte kommunen å regne inn tomteprisen da de skulle prosjektere ny gravlund. Derved gikk prisen opp fra 7 til 24 millioner kroner. Nå er det innbyggerne i den idylliske Vestfoldkommunen som betaler prisen. Dagbladets kommunebørs-kåring viser at ingen andre kommuner i Norge krever inn mer penger fra sine egne innbyggere. Den lille kraftkommunen Modalen i Hordaland er Norges billigste kommune.

Kåringen tar utgangspunkt i hvor mye innbyggerne avkrevdes av kommunen for eiendomsskatt, SFO, kommunale avgifter og geby-

rer for fradeling av tomt og oppføring av hus.

– Dette skyldes at vi har sagt ja til mange positive tiltak for kommunens innbyggere, sier ordfører Knut Erik Lippert (H).

Men hvor bra det har blitt for kommunens innbyggere er i beste fall diskutabelt. På Dagbladets kommunebørs får Svelvik terningskast én på områdene skole, eldredomsorg og tilbud til ungdom.

– Det kommer ikke fram på deres kåring at vi har flotte skolebygg i kommunen, men vi har nok gjort noen ting vi ikke burde gjort, sier ordføreren.

For to år siden gikk det fakkeltog gjennom byen for å bevare skolene, og politikerne ga etter.

– Jeg husker ikke at noen gikk i tog for å legge ned skolene. Svaret var at folk heller ville ha eiendomsskatt, så et enstemmig kommunestyre gikk inn for det, sier han.



KOMMUNEBOERSEN

Dagbladet kårer
Norges beste kommuner
<http://www.db.no/kommuneborsen>

skraker høyest, sier Per-Thore Falkendal Nilsen, som har bodd i Svelvik hele livet.

- Bevisst valg

Kommunene kan ikke tjene inn penger på kommunale avgifter og gebyrer til oppføring av hus, prisen for dette skal bare dekke de reelle kostnadene kommunen har.

– Men noen kommuner velger å ta et lavere gebyr, og subsidiere tjenestene, sier direktør i KS, Helge Eide, som understreker at de fleste kommunene ikke har råd til dette.

Modalen kommune er blant dem:

– Vi har valgt å legge oss på et lavt nivå for å få flere til å bygge hus og etablere seg i kommunen, sier ordfører Knut Moe, fra Samlingslista for Modalen.

– Helst skulle SFO vært gratis også, men nå har det en rimelig pris, legger han til.



DYR: Den nye gravlunden i Svelvik ble over tre ganger så dyr som først prosjektert. Kommunen sliter med en elendig økonomi.
– Som ordførerkandidat ser jeg at jeg tar på meg en vanskelig jobb, sier John Gunnar Lislelid (Ap).
Foto: Christian Roth Christensen

lår deg mest

Det er andre gang den rike kraftkommunen Modalen kommer til topps i Dagbladets kommunekåring. Sist kunne de smykke seg med tittelen beste helsekommune.

Styringsdyktig

Samfunnsøkonom Lars Erik Borge ved NTNU mener avgiftsnivået kan være resultat av dårlig styret kommuner.

– Har kommunestyret dårlige forutsetninger for styringsdyktighet, trekker det i retning av høye gebyrer og eindomsskatt. De klarer ikke stå imot presset, og da tyter det ut der det kan tyte ut. De klarer ikke å holde utgiftene nede, og resultatet blir eiendomsskatt, sier Borge.

John Gunnar Lisleid (Ap) jobber for et nytt styre i Svelvik etter valget.

– Her har det vært dårlig økonomistyring i mange år, og det er dette Svelviks befolkning nå betaler for, sier han.

– Jeg mener dette viser at vi som liten kommune har livets rett, sier ordfører Moe i Modalen.

På Cafe Bjørge i Svelvik sentrum et tonen en annen. Der tas det til orde for å legge ned hele Svelvik kommune.

– Jeg tror Svelvik hadde hatt godt av å slå seg sammen med Drammen, sier Steinar Vigdal (45), mens både Catharina Christensen og innehaver Linda Lund nikker.

De mener både politikere og administrasjonen i kommunen mangler den kompetansen som trengs.

– Vi trenger å få tilbake litt positivitet her, sier Christensen.

SJEKK DIN KOMMUNE

FAKTA

Kommunebørsen

- I serien «Kommunebørsen» skal Dagbladet kåre Norges beste kommune, og denne gangen har vi kåret den kommunen i Norge som er billigst, basert på fire parametere.
- Vi har sett foreldrebetaling i SFO ukentlig oppholdstid 20 timer, i kroner per måned, kommunale gebyrer for vann, avløp, avfall, feiring, eiendomsskatt på en enebolig på 120 kvm, saksgebyret for oppføring av enebolig, og standardgebyr for kombinert kart- og delingsforetn., tilsvarende en boligtomt 750 m².
- Tallene er basert på kommunenes egne innrapporteringer til KOSTRA. Det er ikke tillagt merverdiavgift på tjenestene.
- Sjekk tallene på www.dagbladet.no/kommuneborsen.

Kommune	Plass	Foreldre-betaling SFO	Komm. gebyrer	Eiendomsskatt	Gebyr
Alstahaug (H)	261.	1 952	9 248	5 263	15 408
Alta (A)	228.	2 031	7 901	2 754	18 180
Alvdal (SP)	171.	1 763	7 594	1 700	22 360
Andebu (KRF)	165.	2 200	8 052	0	24 496
Aremark (KRF)	117.	1 900	10 417	0	16 250
Arendal (A)	305.	2 231	6 973	3 752	28 500
Asker (H)	136.	2 050	6 015	0	32 350
Askim (A)	66.	1 622	6 984	0	27 900
Askvoll (A)	46.	1 748	8 737	0	14 825
Askøy (FRP)	279.	2 540	8 761	0	38 270
Aukra (A)	27.	1 695	7 852	0	13 841
Aure (SP)	36.	1 788	5 697	0	19 709
Aurskog-Høland (A)	178.	1 970	9 023	0	28 325
Austevoll (FRP)	302.	1 990	10 850	3 000	18 146
Balestrand (H)	136.	1 833	7 981	630	16 733
Ballangen (H)	118.	1 948	9 978	0	16 622
Balsfjord (A)	265.	2 072	9 663	2 510	16 072
Bamble (FRP)	313.	2 255	9 222	1 289	25 900
Bardu (SP)	10.	1 517	7 101	0	13 500
Bergen (FRP)	175.	1 756	5 771	700	37 800
Birkenes (H)	108.	1 675	9 047	0	23 392
Bjerkreim (H)	296.	1 580	11 960	3 780	21 361
Bjugn (A)	187.	2 123	9 292	0	23 250
Bodø (A)	259.	1 860	6 675	4 290	28 540
Bokn (A)	71.	1 896	9 272	0	13 500
Brønnøy (SP)	160.	1 890	8 338	1 900	14 930
Bygland (SP)	79.	1 789	10 643	0	12 925
Bykle (H)	9.	0	6 871	0	17 244
Bærum (H)	161.	2 150	6 000	0	43 000
Bø (Telemark) (A)	320.	2 514	9 189	2 500	20 515
Bømlo (H)	315.	2 226	8 976	2 500	25 250
Dovre (SP)	139.	1 200	10 303	700	15 858
Drammen (H)	95.	1 614	7 595	0	31 000
Dyrøy (A)	67.	1 192	8 697	0	23 800
Dønna (A)	209.	1 850	9 490	2 592	14 976
Eid (A)	52.	1 565	8 302	0	18 990
Eidsberg (SP)	69.	1 820	9 471	0	14 350
Eidskog (SP)	311.	1 593	13 949	3 895	24 013
Eidsvoll (SP)	150.	1 950	8 059	0	29 310
Eigersund (H)	237.	1 819	9 142	1 360	22 800
Elverum (A)	281.	2 205	6 815	2 280	28 100
Engerdal (A)	193.	1 574	12 934	1 206	15 890
Etne (SP)	3.	1 665	5 542	0	11 952
Evenes (H)	204.	1 851	7 977	2 168	20 400
Evje og Hornnes (KRF)	102.	1 910	10 756	0	12 000
Farsund (A)	274.	2 187	8 583	1 855	20 500
Fauske (H)	49.	1 367	6 042	1 800	14 750
Fet (A)	292.	2 497	9 425	0	40 350
Finnøy (KRF)	331.	2 350	9 919	2 900	20 900
Fjaler (A)	81.	2 040	8 843	0	13 610
Fjell (H)	184.	1 752	10 114	0	32 333
Flekkefjord (V)	243.	2 310	7 702	3 000	14 990
Flesberg (H)	174.	1 815	10 623	0	24 700
Flora (A)	258.	1 716	7 024	3 500	37 192
Flå (LL)	132.	1 480	12 207	0	20 500
Follo (A)	195.	1 500	11 631	2 000	16 238
Forsand (KRF)	37.	1 676	5 845	0	20 610
Fredrikstad (FRP)	304.	2 379	6 062	2 300	34 000
Frogner (H)	177.	2 250	6 698	0	33 850
Froland (SP)	88.	1 800	12 760	0	9 450
Fræna (KRF)	146.	1 850	9 430	0	22 000
Fusa (SP)	265.	1 588	10 071	1 800	28 425
Fyresdal (SP)	87.	1 800	9 014	0	19 200
Førde (SP)	246.	1 843	7 423	2 160	30 100
Gaula (SP)	236.	2 100	11 464	1 176	3 000
Gausdal (SP)	274.	1 800	9 323	3 324	21 500
Gildeskål (H)	116.	1 290	7 363	4 500	16 225
Giske (KRF)	110.	2 420	5 704	0	19 840
Gjerdrum (H)	280.	2 350	10 660	0	27 000
Gjerstad (H)	164.	2 000	12 314	0	16 503
Gjesdal (KRF)	97.	2 050	6 201	0	24 200
Gjøvik (A)	192.	1 798	5 564	3 969	25 500
Gloppen (SP)	277.	2 160	9 015	2 300	18 320
Gol (A)	237.	2 210	8 551	900	18 000
Gran (LL)	219.	1 825	8 573	540	25 300
Grane (A)	199.	1 086	9 615	1 900	23 600
Granvin (A)	268.	2 000	12 670	2 600	11 090
Grimstad (V)	300.	2 150	7 940	3 927	23 980
Grong (SP)	166.	1 583	8 918	3 000	15 500
Grue (A)	327.	2 250	10 503	4 212	18 000
Gulen (KRF)	244.	1 500	8 462	2 225	31 300
Hadsel (FRP)	176.	1 845	6 899	1 920	22 729
Halden (A)	249.	1 925	6 938	3 750	25 190
Halsa (SP)	24.	1 528	8 104	0	13 000
Hamar (LL)	306.	2 218	7 176	4 980	26 150
Hammerfest (A)	106.	1 540	7 060	3 850	14 316
Haram (H)	162.	2 166	9 409	0	18 439
Hareid (A)	235.	2 159	9 235	0	29 782
Harstad (H)	294.	2 053	7 601	2 366	31 001
Hasvik (A)	4.	1 066	7 324	0	12 200
Hattfjelldal (A)	232.	1 768	9 101	3 535	18 350
Haugesund (H)	208.	2 036	6 570	945	26 445
Hemne (A)	202.	2 015	9 195	910	16 270
Hemnes (A)	69.	1 503	9 735	0	17 416
Hemsedal (SP)	159.	2 056	10 001	0	18 170
Herøy (M. og Romsd.) (H)	43.	1 897	6 676	0	17 128



Kommune	Plass	Foreldre-betaling SFO	Komm. gebyrer	Eien-domskatt	Gebyr
Herøy (Nordland) (A)	216.	1 932	8 469	2 700	17 400
Hitra (A)	268.	2 512	11 832	0	20 390
Hjartdal (SP)	191.	1 965	12 688	0	19 800
Hjelmeland (SP)	169.	1 931	6 725	2 200	18 868
Hobøl (FRP)	338.	2 222	9 679	2 340	29 700
Hof (H)	185.	1 860	12 856	0	21 000
Hol (A)	33.	1 250	8 175	0	17 195
Hole (H)	130.	1 918	7 690	0	28 400
Holmestrand (H)	260.	2 021	11 210	0	29 700
Horten (A)	91.	1 772	7 026	0	30 125
Hurdal (V)	215.	2 100	12 366	0	19 600
Hurum (A)	263.	2 098	10 670	0	30 613
Hvaler (FRP)	294.	2 250	10 543	0	35 300
Høylandet (SP)	59.	975	12 174	0	14 470
Hå (LL)	76.	2 061	5 447	0	21 460
Inderøy (SP)	251.	1 815	10 366	1 200	20 100
Iveland (SP)	39.	1 499	9 460	0	11 040
Jevnaker (A)	298.	2 484	11 060	0	28 800
Jølster (SP)	201.	1 900	9 546	1 920	15 120
Karasjok (A)	44.	1 517	9 501	0	13 775
Karmøy (KRF)	119.	1 973	4 888	785	18 400
Kautokeino (Samef. Parti)	74.	1 200	8 863	924	11 000
Klepp (H)	114.	2 417	4 792	0	21 900
Klæbu (SP)	209.	1 748	10 435	0	43 580
Kongsberg (A)	288.	2 161	6 074	3 000	29 810
Kongsvinger (A)	237.	1 816	6 843	2 675	30 000
Kragerø (H)	231.	2 145	6 618	950	26 693
Kristiansand (H)	319.	2 364	6 081	5 500	31 900
Kristiansund (A)	230.	1 900	6 565	3 668	25 250
Krødsherad (LL)	89.	2 000	9 610	0	12 800
Kvinesdal (A)	20.	1 681	7 634	0	10 664
Kvinnherad (A)	244.	1 580	7 950	11 800	25 653
Kviteseid (SP)	84.	1 600	9 827	0	18 500
Kvitøy (LL)	77.	1 820	7 492	0	22 500
Kvæfjord (V)	134.	1 850	8 882	0	23 900
Kvænangen (LL)	25.	1 136	8 762	0	13 990
Lardal (A)	99.	1 700	13 510	0	14 731
Larvik (H)	157.	1 965	8 178	0	28 550
Lavangen (A)	6.	1 191	7 165	0	14 742
Leikanger (A)	270.	1 950	10 356	1 500	19 300
Leirfjord (A)	115.	1 387	7 626	2 400	17 427
Leka (SP)	122.	2 110	7 715	0	20 611
Leksvik (SP)	154.	1 879	10 393	0	20 066
Lenvik (A)	297.	2 275	9 806	2 000	17 560
Lesja (SP)	2.	880	7 030	0	14 050
Lier (H)	226.	2 192	8 653	0	32 911
Lierne (A)	75.	1 495	12 556	0	14 400
Lillehammer (A)	316.	2 405	7 400	2 400	31 350
Lillesand (H)	314.	1 917	10 468	1 320	31 000
Lindesnes (KRF)	262.	3 192	11 089	0	19 693
Lindås (KRF)	200.	2 262	7 082	0	40 400
Loppa (Kystpartiet)	11.	1 245	7 740	0	13 261
Lund (A)	31.	1 970	6 885	0	9 275
Lunner (H)	312.	2 056	10 066	1 645	27 000
Lurøy (SP)	35.	1 422	7 252	0	19 340
Luster (KRF)	47.	1 680	8 483	0	16 670
Lyngdal (H)	78.	2 249	0	0	19 000
Lærdal (A)	15.	1 008	7 892	0	14 800
Lørenskog (A)	172.	2 261	5 292	0	48 260
Løten (A)	303.	2 309	8 766	1 800	22 730
Malvik (A)	103.	1 865	7 629	0	25 200
Mandal (FRP)	83.	1 964	7 775	0	19 500
Marker (A)	50.	1 386	8 200	0	20 400
Marnardal (A)	100.	1 402	10 123	0	20 559
Meland (H)	334.	1 840	10 489	3 900	31 500
Meldal (SP)	128.	1 885	11 081	0	16 190
Melhus (A)	287.	1 922	9 182	2 000	25 805
Meløy (A)	65.	1 546	6 110	200	17 500
Meråker (A)	247.	2 400	10 817	0	19 805
Midsund (H)	63.	1 840	8 212	0	17 320
Midtre Gauldal (A)	122.	2 136	9 175	0	16 319
Modalen (LL)	1.	750	6 484	0	12 700
Modum (A)	131.	1 750	10 289	0	20 430
Molde (H)	250.	1 759	5 905	5 000	34 800
Moss (A)	290.	1 573	8 135	6 160	37 800
Mosvik (SP)	51.	1 370	9 051	0	18 040
Målselv (A)	203.	1 800	8 072	6 300	17 625
Måsøy (A)	5.	1 003	8 072	0	7 175
Namdalseid (SP)	144.	1 550	10 731	0	23 250
Nannestad (A)	282.	2 581	11 074	0	23 180
Narvik (A)	241.	1 921	6 344	2 940	27 705
Naustdal (A)	301.	2 100	11 681	6 510	12 000
Nedre Eiker (H)	267.	2 354	9 667	0	28 851
Nes (Akershus) (A)	329.	2 450	9 108	2 280	26 000
Nes (Buskerud) (SP)	167.	1 800	7 650	1 134	21 350
Nesodden (SV)	193.	2 337	6 558	0	55 120
Nesset (H)	54.	1 250	8 857	0	19 390
Nissedal (SP)	82.	1 260	10 550	0	18 500
Nittedal (H)	242.	2 400	7 869	0	38 000
Nome (SP)	328.	2 440	10 179	4 200	17 378
Nord-Aurdal (A)	286.	1 840	11 705	1 730	20 050
Norddal (A)	18.	1 450	7 325	0	15 900
Nord-Fron (A)	214.	1 322	11 765	2 604	16 589
Nord-Odal (A)	332.	1 994	10 264	3 182	28 300
Nordreisa (FRP)	276.	1 713	13 191	7 000	15 194
Nore og Uvdal (A)	112.	1 300	9 430	0	27 200

Kommune	Plass	Foreldre-betaling SFO	Komm. gebyrer	Eien-domskatt	Gebyr
Skiptvet (A)	168.	2 235	9 160	0	18 706
Skjervøy (Kystpartiet)	158.	1 325	7 172	80 000	19 400
Skjæk (SP)	64.	1 884	8 806	0	14 720
Skodje (SP)	29.	1 327	7 415	0	18 470
Smøla (V)	21.	1 778	7 444	0	10 177
Snillfjord (H)	48.	1 140	9 213	0	17 568
Snåsa (SP)	141.	1 612	14 219	0	18 841
Sognadal (A)	272.	2 200	7 950	2 500	20 125
Sokndal (A)	149.	1 804	11 340	0	19 250
Sola (H)	104.	2 070	4 676	0	28 070
Songdalen (SP)	318.	2 240	8 604	2 100	29 805
Sortland (A)	264.	1 938	7 363	2 500	30 000
Stange (A)	321.	2 155	9 320	3 780	23 000
Stavanger (H)	222.	2 028	4 728	1 200	32 950
Steigen (SP)	212.	1 580	11 678	4 340	7 000
Steinkjer (SP)	309.	2 450	8 622	2 190	22 620
Stjørdal (SP)	183.	2 580	7 572	0	25 688
Stokke (A)	152.	1 934	7 508	0	35 053
Stord (H)	218.	2 022	8 997	0	37 510
Stor-Elvdal (LL)	96.	2 065	8 727	0	15 930
Storfjord (SP)	41.	1 520	9 656	0	8 976
Strand (A)</					

Dagbladet



Kommunebørsen



BILLIGST: Modalen kommune scorer høyest på Dagbladets kommunebarometer, og her den billigste kommunen i Norge. Her representert ved rådmann Øivind Olsnes. På bunnen av lista er Svelvik kommune i Vestfold. Foto: Hans A Vedlog/ Dagbladet

Disse kommunene flår deg

Noen kommuner tar skyhøye gebyrer og avgifter for å betale for gammel moro. Men kraftkommunen Modalen er billigst.

TORE BERGSAKER
tbe@dagbladet.no
I SVELVIK

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

SVELVIK/OSLO: Den lille kraftkommunen [Modalen](#) i Hordaland er Norges billigste kommune, viser Dagbladets «[Kommunebørsen](#)»-

kåring.

Den dyreste kommunen er [Svelvik](#) i Vestfold. Det er ingen andre kommuner i Norge [krever inn mer penger fra sine egne innbyggere](#).

- Dette skyldes at vi har sagt ja til mange positive tiltak for kommunens innbyggere, sier ordfører Knut Erik Lippert (H).

Kåringen tar utgangspunkt i hvor mye innbyggerne avkrevdes av kommunen for eiendomsskatt, SFO, kommunale gebyrer og utgifter til oppføring av hus.

Sjekk din kommune [her](#).

Eiendomsskatt for å dekke inn utgifter

Rådmannen i Svelvik kommune foreslo nedleggelse men i stedet valgte politikerne i kommunen å pusse opp og fortsette driften på to av kommunens fire skoler. Så glemte kommunen å regne inn tomteprisen da de skulle prosjektere ny gravlund. Dermed gikk prisen opp fra 7 til 24 millioner kroner. Nå er det innbyggerne i den idylliske Vestfold-kommunen som betaler prisen.

For å håndtere alle utgiftene de har pådratt seg har kommunen innført eiendomsskatt.

- Med den nåværende regjeringen er det åpnet



BEVISST BILLIGST: Ordfører Knut Moe i Modalen kan etter en gang smykke seg med tittelen beste kommune i Dagbladets kommunebørs. Dagens kåring viser at kommunen er billigst i Norge. Foto: VaksdalPosten



JOBB Å GJØRE: Ordførerkandidat i Svelvik, John Gunnar Lislelid (Ap), innser at kommunen har en jobb å gjøre for å få ned avgiftene. Foto: Christian Roth Christensen

” Her har det vært dårlig økonomistyring i mange år, og det er dette Svelviks befolkning nå betaler for

John Gunnar Lislelid, ordførerkandidat Ap

opp for å bruke eiendomsskatten som en inntektskilde for kommunene, og mange lar seg friste til å innføre dette for å finansiere driften, sier Kjetil Lie, koordinator for kommunalforskningen ved Telemarksinstituttet.

- Bevisst valg

Kommunene kan ikke tjene inn penger på kommunale avgifter og gebyrer til oppføring av hus, prisen for dette skal bare dekke de reelle kostnadene kommunene har.

- Men noen kommuner velger å ta et lavere gebyr, og subsidiere tjenestene, sier direktør i KS, Helge Eide, som understreker at de fleste kommunene ikke har råd til dette.

Modalen kommune er blant dem som har kunnet gjøre nettopp dette:

- Vi har valgt å legge oss på et lavt nivå for å få flere til å bygge hus og etablere seg i kommunen, sier ordfører Knut Moe, fra Samlingslista for Modalen.

- Helst skulle SFO vært gratis også, men nå har det en rimelig pris, legger han til.

Det er andre gang den rike kraftkommunen Modalen kommer til topps i Dagbladets kommunekåring. Sist kunne de smykke seg med tittelen beste helsekommune.

Det er ingen hemmelighet at kommunens kraftinntekter hjelper på:

- Vi må forvalte inntektene på best mulig måte for innbyggerne, det er en utfordring å sikre stabilt, økende innbyggertall, og skape arbeidsplasser og gode tjenester i kommunen. Det er ikke noe som setter i gang av seg selv, vi har vært med på å skape dette, sier Moe.

Styringsudyktig

- Har kommunen mye av ordinære skatteinntekter og store rammetilskudd er sannsynligheten stor for lave gebyrer og lite eiendomsskatt. Har den ikke det



må den vurdere om en vil ha lave gebyrer og dårlig tjenestetilbud, eller motsatt, sier professor i samfunnsøkonomi ved NTNU, Lars Erik Borge.

Han mener avgiftsnivået kan være resultat av sterk partioppsplitting:

- Har kommunestyret dårlige forutsetninger for styringsdyktighet, trekker det i retning av høye gebyrer og eiendomsskatt. De kan være vanskelig å stå i mot utgiftspresset, og da tyter det ut der det kan tyte ut. Hvis de ikke klarer ikke å holde utgiftene nede, blir resultatet eiendomsskatt og høye gebyrer, sier Borge.

John Gunnar Lislelid (Ap) jobber for et nytt styre i Svelvik etter valget.

- Her har det vært dårlig økonomistyring i mange år, og det er dette Svelviks befolkning nå betaler for, sier han.

Små gjør det bra

Ekspertene peker på at små kommuner gjerne har større gebyrer fordi det er dyrere å holde tjenester som vann og avløp.

Men i Dagbladets kåring har de ti billigste kommunene et folketall under 4000.

- Jeg mener dette viser at vi som liten kommune har livets rett, sier ordfører Moe i Modalen.

På Cafe Bjørge i Svelvik sentrum et tonen en annen. Der tas det til orde for å legge ned hele Svelvik kommune.

- Jeg tror Svelvik hadde hatt godt av å slå seg sammen med Drammen, sier Steinar Vigdal (45), mens både Catharina Christensen og innehaver Linda Lund nikker.

Dagbladet



Kommunebørsen



Dyr og dårlig: På Dagbladets kommunebørs lander terningen på én og to for de aller fleste kommunale tjenester i Svelvik. - Som ordførerkandidat i Svelvik ser jeg at jeg tar på meg en vanskelig jobb, sier John Gunnar Lislelid (Ap). Alle foto: Christian Roth Christensen

På norgestoppen i skatter og avgifter

Da gravlunden ble 17 millioner kroner dyrere enn anslått var det spikeren i kista for kommuneøkonomien i Svelvik. Nå krever de inn skyhøye gebyrer, avgifter og skatter for å vekke liv i kommunen.

TORE BERGSAKER
tbe@dagbladet.no
I SVELVIK

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

SVELVIK (Dagbladet): Rådmannen foreslo nedleggelse men i stedet valgte politikerne i Svelvik kommune å pusse opp og fortsette driften på to av kommunens fire skoler.

Så glemte kommunen å regne inn tomtepisen da de skulle prosjektere ny gravlund.
Dermed gikk prisen opp fra 7 til 24 millioner kroner.

Nå er det innbyggerne i den idylliske Vestfold-kommunen som betaler prisen. [Dagbladets kommunebørs-kåring viser at ingen andre kommuner i Norge krever inn mer penger fra sine egne innbyggere.](#)

Sjekk din kommune [her](#).

Billig

Kåringen tar utgangspunkt i hvor mye innbyggerne avkreves av kommunen for eiendomsskatt, SFO, kommunale avgifter og gebyrer for fradeling av tomt og oppføring av hus.

- Dette skyldes at vi har sagt ja til mange positive tiltak for kommunens innbyggere, sier ordfører Knut Erik Lippert (H).

Men hvor bra det har blitt for kommunens innbyggere er i beste fall diskutabelt. På Dagbladets kommunebørs får [Svelvik terningkast én på områdene skole, eldreomsorg og tilbud til ungdom.](#)

Kommunehelsetjenesten og arbeidslivet i kommunen får terningkast to. Det siste til tross for at kjente merkevarer som Jensen madrasser og Adax panelovner produseres i kommunen.

Ordføreren mener målingene til Dagbladet ikke får fram verdiene av kommunens store satsinger de

„ Det kommer ikke fram på deres kåring at vi har flotte skolebygg i kommunen, men vi har nok gjort noen ting vi ikke burde gjort

Ordfører Knut Erik Lippert



siste årene.

- Det kommer ikke fram på deres kåring at vi har flotte skolebygg i kommunen, men vi har nok gjort noen ting vi ikke burde gjort, sier Lippert.

For to år siden gikk det fakkeltog gjennom Svelvik sentrum. Kravet var å bevare de to nedleggingstruede skolene, og politikerne ga etter.

- Jeg husker ikke at noen gikk i tog for å legge ned skolene. Svaret var at folk heller ville ha eiendomsskatt, så et enstemmig kommunestyre gikk inn for det, sier han.

Etter mange sure regninger fra kommunen har mange i Svelvik skiftet mening.

- Politikerne må være sterke. De kan ikke bare gi etter dem som skriker høyest, sier Per-Thore Falkendal Nilsen, som har bodd i Svelvik hele livet.

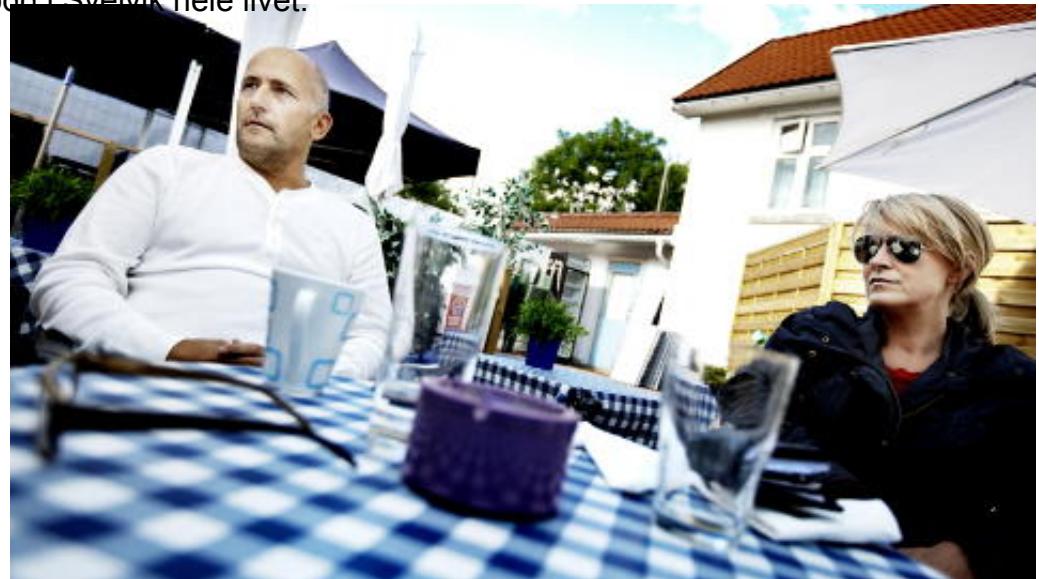
Dagbladet møter ham på brygga rett på andre siden av veien fra hans hvitmalte hus i vannkanten.

- Hadde dette vært i det private næringslivet hadde de fått fyken hele gjengen. I stedet for å bygge èn stor skole har de jo bygget en hel haug av dem. Det er helt vilt, sier han.

Han mener det må stilles visse krav om kompetanse for å slippe inn i kommunestyret. Men selv om det snart er valg tror han det er lite han kan gjøre for å endre situasjonen i



Ordfører: Knut Erik Lippert (H) Foto: Ann Finstad



Slå sammen: Steinar Vigdal (45) og Catharina Christensen (37) mener at hele Svelvik kommune bør legges ned. De vil heller være en bydel i Drammen. Foto: Christian Roth Christensen

kommunen.

- Politikerne inngår avtaler med hverandre og blir bundet på hender og føtter. Jeg tror ikke det spiller så stor rolle hvem som styrer.

Han sier at han alltid har vært Høyre-mann og at han nok også i år kommer til å gi sin stemme til partiet som har dominert i Svelvik de siste årene.



Udugelige: Per-Thore Falkendal Nilsen bor i vannkanten i den idylliske vestfoldbyen. Han mener udugelige politikere må ta skylda for kommunens problemer. Foto: Christian Roth Christensen

Inkompetent

[John Gunnar Lislelid \(Ap\)](#) jobber for et nytt styre i Svelvik etter valget.

- Men mange av de kostbare beslutningene har vært enstemmige. Angrer du på at du gikk inn for å rehabiliteret halvparten av kommunens skoler samtidig?

- Ordet angre vil jeg ikke bruke, men jeg ser i ettertid at vi burde gått langsommere fram og ikke satt i gang så mye på en gang, sier han.

Han er enig med de som sier at det er alt for dårlig nivå på de som sitter i rådhuset.

- Her har det vært dårlig økonomistyring i mange år. Det er dette Svelviks befolkning nå betaler for. Vi må få større kompetanse inn i kommunen, men jeg tror ikke kommunesammenslåing er veien å gå. Da er jeg mer åpen for å gå fra Vestfold fylke til å bli en del av Buskerud, sier Lislelid.

Slå sammen

På Cafe Bjørge i Svelvik sentrum et tonen en annen. Der tar gjester Dagbladet møter til orde for å legge ned hele Svelvik kommune.

- Jeg tror Svelvik hadde hatt godt av å slå seg sammen med Drammen, sier Steinar Vigdal (45), mens både Catharina Christensen og kafèvert Linda Lund nikker.

Kafèverten har nylig flyttet tilbake til sin hjemkommune og jobber nå gjennom næringsrådet for å skape nytt liv i Svelvik sentrum.

- Næringsrådet er veldig ivrige her, sier hun.

Der er hun med for å bygge opp igjen Svelvik sentrum, som har vært preget av fraflytting i flere år.

- Vi trenger å få tilbake litt positivitet her, sier Christensen.

Dagbladet



Kommunebørsen



BEST FOR UNGDOM: SV kommer best ut i Dagbladets Kommunebørskåring, og er det partiet som gir det beste tilbuddet til ungdom. Alexander M. Jones-Tyridal (17), Espen Granseth (20) og Erik Johan Halbakken (19) kommer fra SV-kommunen Nesodden. De spiller i bandet Delvoid og øver på Kulturarena Berger. Foto: Eirik Helland Urke / Dagbladet

UngdomSVinneren

SV-kommuner gir best tilbud til ungdom. Det er fordi de satser mest på barn og unge, sier Kristin Halvorsen.

MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

KRISTIN BAUMANN MARTHINSEN
kmb@dagbladet.no

EIRIK HELLAND URKE
eirik@urke.com
PÅ NESODDEN

NESODDEN/OSLO (Dagbladet): Det viser

Dagbladets rangering av hvilke kommuner som har det beste tilbudet til unge.

Mens Høyre og Arbeiderpartiet er like gode og får terningkast fire, havner Frp, Venstre, KrF og Sp alle på en treer i Dagbladets Kommunebørs.

SV får en femmer på terningen.



Utjevne forskjeller

Ikke overraskende, mener partileder i SV og kunnskapsminister Kristin Halvorsen.

- Vi har hatt slagordet «Barn og unge først» i mange år, og har konsekvent prioritert denne gruppa. Det gjenspeiles også i hvilke departementer vi styrer - vi har både barneministeren og skoleministeren. Dette henger sammen med vår sosiale profil. Vi ønsker å utjevne forskjeller, gi unge en god oppvekst, uavhengig av bakgrunn. Derfor satser vi på barnehage, barnevern og gode offentlige tjenester så alle kan delta, sier Halvorsen til Dagbladet.

Hvordan gjør din kommune det? Sjekk lista [her.](#)

20-åringen Espen Granseth fra SV-kommunen Nesodden, som havnet på 196. plass på lista, sier det aldri har manglet på tilbud for unge under oppveksten hans.

Selv spiller han i bandet Delvoid sammen med

Slik scorer partiene:

- | | |
|--|-----|
| | SV |
| | H |
| | A |
| | FRP |
| | V |
| | KRF |
| | SP |
| | RV |

kameratene Alexander M. Jones-Tyridal (17) og Erik Johan Halbakken (19).

- Ungdom i Nesodden får muligheten til å utvikle seg på de områdene de synes er spennende. Alle kan dyrke sin egen lidenskap, sier Granseth.

Pengesløsing

Rådgiver Anja Hjelset (Sp) i Kommunal- og regionaldepartementet tror Senterpartiet scorer dårlig fordi partiet styrer en god del mindre kommuner.

- Disse har for eksempel ofte ikke behov for å holde helsestasjonen åpen fem dager i uka.

Tilbudene er tilpasset behovet, og i mange tilfeller vil det være løsning med penger å utvide tilbudene, sier Hjelset, som likevel ikke er fornøyd.

- Vi vil jo gjerne at unge flytter tilbake til småkommunene i distrikt-Norge etter endt utdanning, sier hun.

Vil øremerke midler

- En kommunenes primær oppgave er ikke å finne på tilbud til ungdom, men å tilrettelegge for det. En kommune kan ha mange fritidstilbud for ungdom, men ikke være direkte ansvarlige for drifta av dem, sier nestleder Per Arne Olsen i Frp, som har planer om å øremerker midler, slik at barnevernstjenesten kan bli bedre.

- Mindre kommuner sliter ofte med rekruttering til en del stillinger som er viktige for ungdom, sier han. Forsker Tormod Øia i Nova (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) tror satsingen på barn og unge i stor grad handler om politiske prioriteringer, ikke penger.

- Det er ingen automatikk i at god økonomi gir god ungdomspolitikk. Pengar avgjør når det gjelder de store og dyre postene - som helse, eldre omsorg og skole, mens når det dreier seg om relativt små summer - som i ungdomspolitikk - er det nok mer snakk om politisk vilje, sier han.



Byparti

Hvor i landet partiene styrer må med i regnestykket, mener Anders Todal Jenssen, professor i statsvitenskap ved NTNU.

- SV er mye mer et byparti enn et distrikts parti. I byene bor det flere unge, og det igjen gjør at kommunene bruker mer penger på tiltak for barn og unge. Da er det lett å tolke at partiene i slike kommuner prioriterer ungdom høyere, mens realiteten kan være at etterspørrselen etter tjenester rettet mot barn og unge er større. Det er vanskelig å si hva som er høyna og egget, sier han.

SV er avhengig av støtte fra flere partier for å få gjennom ungdomspolitikken sin, påpeker Todal Jenssen.

- I de aller fleste kommuner er SV nødt til å få med seg andre partier, og disse ser nok også behovet for å satse på unge, sier han.

Dagbladet



Kommunebørsen



FLYTTER HJEM: Snowboardproffen Tore Holvik (22) takker kommunen for de gode tilbudene han har fått. Selv om han bruker store deler av året på reise, liker han best i hjemkommunen. Han trives så godt at han har kjøpt hus på Geilo. Unge under 35 år i Hol kommune får 150.000 i tilskudd for å kjøpe seg et hjem. Foto: Håkon Eikesdal

- Det er størrelsen det kommer an på

Det er store forskjeller på kommunenes tilbud til barn og ungdom. Oslo er den byen som satser mest. Sjekk hvordan det er i din kommune.

MERETE LANDSEND

mel@dagbladet.no

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no
I HOL KOMMUNE

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

KRISTIN BAUMANN MARTHINSEN
kbm@dagbladet.no

GEILO/OSLO (Dagbladet):

Nasjonalpark kommunen [Hol](#), som under sist vinter-OL kunne skimte med å ha seks unge utøvere, er den kommunen som i Dagbladets kommunebørskåring [har best tilbud til ungdom.](#)

Her har Ap-ordfører Erik Kaupang (Ap) sittet med ordførerklubba åtte år, og han håper på en ny periode. Han forteller at kommunen satser på ungdom:

- Vi ønsker at ungdommen opplever Hol som en god kommune å vokse opp i og være ung i, slik at det er en motivasjon til å komme tilbake å slå seg ned her når de er ferdig med å studere, sier Kaupang.

Sjekk din kommune [her.](#)

Jumboplass

På plassene bak Hol ligger Nordlandskommunene Moskenes og Hattfjelldal. Moskenes ble rangert som en av de beste skolekommunene, men gjorde det svært dårlig i Dagbladets rangering av landets mest attraktive jobbkommuner. Hattfjelldal fikk på sine side lavt score på skole, men godt resultat på helsetjenester.

På jumboplass i Dagbladets oversikt havner Vegårshei kommune i Aust-Agder, med i underkant av 2000 innbyggere.

Størrelsen teller



KOMMUNE-BØRSEN

Dagbladet kårer
Norges beste kommuner



OSLO BEST BLANT DE STORE: Oslo kommer på 12. plass i Dagbladet kåring. Det er fordi kommunen satser på ungdom, sier byrådsleder Stian Berger Røsland fra Høyre. Foto: Terje Bendiksby / Scanpix

- Kommunestørrelsen er helt avgjørende for hvor allsidig tilbudet er til barn og unge, mener Jan Erik Ingebrigtsen, amanuensis ved institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU. Hans egne undersøkelser viser at store og mellomstore kommuner har det mest sammensatte tilbudet til barn og unge.

- I de mellomstore kommunene på bygda er aktiviteten høyest og terskelen for å delta enda lavere enn i byene, sier Ingebrigtsen.

Men en del kommuner er så små at det er vanskelig å opprettholde ulike aktiviteter, rett og slett fordi det ikke er mange nok som bor der.

- Det klassiske eksempelet er lagidrett og skolemusikken, som ofte forsvinner når det ikke er mange unge innbyggere, sier Ingebrigtsen.

Oslo beste by

Storbyene kommer bra ut i rangeringen av kommuner. [Oslo](#) toppt lista over de største byene, på en 12.plass, fulgt av [Tromsø](#) på 26.plass og [Kristiansand](#) på 29.plass.

Byrådsleder Stian Berger Røslund (H) mener det er helt avgjørende for Oslo å satse tungt på tilbud til unge.

- I Oslo har vi Norges rikeste og fattigste barn. Derfor er det viktig for oss å bygge fastere strukturer rundt barn og ungdom som har vanskeligere utgangspunkt hjemmefra, og kompensere ved å ha gode tilbud innen helse, barnevern, familieveiledning og fritidstilbud, sier han.

Smalt miljø

- Ungdom flest søker et miljø der det finnes en variert tilgang på andre ungdommer i tilsvarende livsfase. De er opptatt av ikke å bli sittende igjen i et smalt og spinkelt miljø, som man gjerne finner i en del utkantskommuner, sier Kåre Heggen, professor ved Høgskolen i Volda og Oslo.

De minste kommunene i Norge har gjerne problemer med å stille opp med et miljø som tiltrekker seg mange ungdommer, mener han.

- Det er jo viktig både med musikkskole og andre kulturtildelinger, men det skal mer til enn som så for at ungdom skal bli værende. De må i tillegg ha tilbud om utdanning og jobb i et bredere miljø enn mange kommuner kan tilby, sier Heggen.

Tormod Øia, forsker ved NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring), tror mange småkommuner kunne tjent på å legge forhold mer til rette for barn og ungdom.

- Kulturtildbud for ungdom havner langt ned på lista over hva som er viktig for å ha en god barndom og ungdomstid, bak mer basale behov som vennskap, psykisk helse og utdanning. Men en del fraflytningskommuner kunne med fordel satse mer på ulike tilbud til unge slik at de får mer lyst til å bli boende, sier han.

Kjenner seg ikke igjen

Varaordfører Gunnar Rausandmoen i [Vegårshei](#) kjenner seg ikke igjen i tallene i Dagbladets undersøkelse.

- Kommunen har lagt mye til rette for barn og unge. Vi bygget nylig nytt idrettsanlegg til 39 millioner kroner og satser mye på idrettslag og skaktiviteter. I tillegg blir det gjort mye frivillig arbeid for ungdom, ikke minst i regi av Kirken og Guds Menighet, der en tredjedel av kommunens innbyggere er medlemmer, sier Rausandmoen.

DYREST

Frp oppsto som et parti for sterk nedsettelse av skatter og avgifter. Nå er det Frp-kommuner som sender ut de feitestre regningene.

Tekst: **Marie Melgård**

mame@dagbladet.no

Tore Bergsaker

tbe@dagbladet.no

FREDRIKSTAD/OSLO (Dagbladet): Frp styrer de dyreste kommunene i Norge. Dagbladets «Kommunebørs»-kåring viser at kommunene med Frp-ordførere i snitt tar inn mest i skatter, avgifter, og gebyrer fra sine innbyggere.

Gjermund Hagesæter, som sitter i kommunalkomiteen for Frp, synes det er overraskende.

– Det kan skyldes at kommunene investerer og prøver å løfte kommunene opp på et anständig niveau. Frp overtar gjerne kommuner hvor av-

giftene fra før av er høye. Utvikling viser at avgifter stiger minst i Frp-kommuner – det går rett vei, men kanskje ikke så fort som folk ønsker seg, forklarer han.

Eiendomsskatt

Fredrikstad har hatt Frp-ordfører i fire år og er en av de kommunene som sender de feitestre regningene til sine innbyggere. Av de 342 kommunene som er med i Dagbladets kåring, havner Østfold-byen på 304. plass.

Ordfører Eva Kristin Andersen (Frp) innser at Fredrikstad er en dyr kommune – på noen områder.

– **Eiendomsskatten er redusert med 40 prosent siden vi tok over i 2007.** Dette er så langt vi har kommet i reduksjonene, men vi vil stå på videre, sier hun.

– I mange kommuner er det

smalhans, dermed er det ikke like lett å fjerne eiendomsskatten, legger Hagesæter til.

Han får støtte fra førsteamanuensis ved Universitetet i Bergen, Terje Knutsen.

– Lokal politikerne har begrenset handlingsrom. Ideologisk sett vil sikkert mange avskaffe eiendomsskatten, men da klarer man ikke å holde anständige standarder på visse tilbud, derfor biter man heller i det sure eple, sier Knutsen.

Høye smørbrød

Skal du dele av en tomt og sette opp en enebolig i Fredrikstad må du ut med hele 34 000 kroner, noe som plasserer kommunen helt nede på 317. plass. Ordføreren viser til at kommunen har et selvkostprinsipp, der de ønsker at gebyrene skal dekke utgifter til byggesaker.

– Nå skal vi se på disse gebyrene



KUTTER: Ordfører Eva Kristin Andersen (Frp) innser at Fredrikstad er en dyr kommune, men har noe å skryte av: – Eiendomsskatten er redusert med 40 prosent siden vi tok over i 2007. Foto: Tore Bergsaker



ØKNING ...parti til sterke nedsettelse av skatt

MED FRP



Dagbladet 31. august.

for å finne ut av hvorfor de er så høye. Vi kan ikke leve med at det er mye dyrere her enn i andre kommuner, sier ordfører Andersen.

– Er det ikke et paradoks at det er Frp-kommunene som skattlegger innbyggerne sine hardest?

– Det kan du si, men vi har redusert eiendomsskatten og vi har noen av de laveste gebyrene for vann-, avløp- og renovasjon.

Her kommer Fredrikstad på 30. plass blandt landets kommuner.

Like rundt hjørnet for det nye rådhuset i byen sitter Alice Skalle (50) og koser seg med en kaffekopp i seinsommersola.

– Det er klart de må ta høye gebyrer når de skal sitte så fint og spise de høye smørbrødene sine, sier hun.

Billig i sentrum

Åtte av 17 Frp-kommuner har eiendomsskatt. Jan Erik Askildsen, forskningsdirektør ved Rokkansenteret, mener dette viser at ideologi står svakere loakt.

– På mindre steder ser en på hva som er best for kommunen. Frp har

et prinsipp om eiendomsskatten, men det har ikke så stor oppslutning i folket. De ser at eiendomsskatt kan være et gode, og er villige til å betale for ting de får igjen i offentlig sektor, sier Askildsen.

Best ut kommer sentrums-partiene. Venstre- og Senterpartiet-kommuner tar minst betalt av sine innbyggere.

Venstre-leder Trine Skei Grande mener lave avgifter er en del av partiets miljø- og fattigdomspolitikk.

– Venstre har fremmet nasjonale forslag om å holde avgiftene nede for å bekjempe fattigdom. Vi ser at kommunale avgifter og lave foreldrebetalinger i SFO har en utjevnende effekt. I småkommuner vil flere inn på et felles vann- og avløpsnettet hvis det er billig, istedenfor det private, og det har en miljømessig gevinst, sier Grande.



Dagbladet kårer
Norges beste kommuner
<http://www.db.no/kommuneborsen>

” Det går rett
vei med Frp
ved makta, men
kanskje ikke så
fort som folk
ønsker seg.

Gjermund Hagesæter, Frp

FAKTA

Slik scorer partiene

- V (136)
- Sp (137)
- KrF (156)
- SV (172)
- H (176)
- A (193)
- Frp (200)

(Viser bare de større partiene, terningkast etter partienes poeng i denne listen, snittplassering i parentes)

” Klart de
må ta høye
gebyrer når de
skal sitte så fint
og spise de høye
smørbrødene
sine.

Alice Skalle,
går fra Frp til Høyre



FRA FRP TIL HØYRE: Alice Skalle (50) bor i Frp-kommunen Fredrikstad. Hun innrømmer å ha stemt på Frp-ordfører Eva Kristin Andersen, men det blir annerledes i år: – Nå vil jeg stemme på Erna. Det er så mye tull i det rådhuset, sier hun. Foto: Tore Bergsaker

er, avgifter og offentlige inngrep...

Anders Lange, partistifter

Dagbladet



Kommunebørsen



TAR MEST: Frp styrer de kommunene i Norge som tar mest i skatter og avgifter fra sine innbyggere, viser Dagbladets kommunebørskåring. Her er Siv Jensen under valgkampåpningen i Sandnes. Foto: Kent Skibstad / Scanpix

Frp - partiet for høye skatter og avgifter

Frp oppsto som et parti for sterkt nedsettelse av skatter og avgifter. Dagbladets kommunebørs avslører at det er Frp-kommuner som sender ut de feiteste regningene.

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

TORE BERGSAKER

tbe@dagbladet.no
I FREDRIKSTAD



FETE REGNINGER: Fredrikstad er en av Frp-kommunene som tar mest i skatter og avgifter. Ordfører Eva Kristin Andersen (Frp) forteller at de hele tiden forsøker å redusere eiendomsskatten. Foto: Tore Bergsaker

FREDRIKSTAD/OSLO (Dagbladet): Frp styrer de dyreste kommunene i Norge. [Dagbladets «Kommunebørs»-kåring](#) viser at kommunene med Frp-ordførere i snitt tar inn mest i skatter, avgifter, og gebyrer fra sine innbyggere.

Kraftkommunen [Modalen er billigst](#), mens Vestfoldkommunen [Svelvik er dyrest](#). Dagbladet har vurdert hver kommune etter fire kriterier:

- Avgifter for vann, avløp, renovasjon og feieing.
- Gebyrer for avdeling av tomt og bygging av enebolig.
- Eiendomsskatt
- Egenbetaling for SFO

Gjermund Hagesæter, som sitter i kommunalkomiteen for Frp synes det er overraskende at partiet kommer så dårlig ut, men mener dårlig kommuneøkonomi har skylda:

- Det skyldes blant annet at kommunene investerer: et eksempel er Stranda kommune, som har blitt forsømt i mange år, men nå har man tatt et skippetak for å løfte kommunen opp på et anstendig nivå og det koster.

- Frp overtar gjerne kommuner hvor avgiftene før av er høye. Utvikling viser at avgifter stiger minst Frp-kommuner - det går rett vei med Frp ved makta, men kanskje ikke så fort som folk ønsker seg, forklarer han.

Dyre Fredrikstad

[Fredrikstad](#) har hatt Frp-ordfører i fire år og er en av de kommunene som sender de feiteste regningene til sine innbyggere.

Av de 342 kommunene som er med i Dagbladets kommunebørsoversikt havner Østfoldbyen på 304. plass.

Ordfører Eva Kristin Andersen (Frp) innser at Fredrikstad er en dyr kommune - på noen områder.

- Eiendomsskatten er redusert med 40 prosent siden vi tok over i 2007. Dette er så langt vi har kommet i reduksjonene, men vi vil stå på videre, sier hun.

- Det kommer mer penger til kommunen, men det blir flere oppgaver og kravene



FRA Frp TIL HØYRE: Alice Skalle (50) bor i Frp-kommunen Fredrikstad. Hun innrømmer å ha stemt på Frp-ordfører Eva Kristin Andersen, men det blir annerledes i år: —Nå vil jeg stemme på Erna. Det er så mye tull i det rådhuset, sier hun. Foto: Tore Bergsaker Foto: Tore Bergsaker

er større. I mange kommuner er det smalhans, dermed er det ikke lett å fjerne eiendomsskatten, sier Hagesæter som får støtte fra Terje Knutsen, førsteamanuensis ved Universitetet i Bergen.

- Lokalt har politikerne begrenset handlingsrom. Ideologisk sett vil sikkert mange avskaffe eiendomsskatten, men da klarer man ikke å holde anstendige standarder på visse tilbud, og derfor biter man heller i det sure eple, forklarer Knutsen.

Høye smørbrød

Hvis du skal dele av en tomt og sette opp en enebolig må du ut med hele 34 000 kroner i Fredrikstad, noe som plasserer kommunen helt nede på 317. plass.

Her viser ordføreren til at kommunen har et selvkostprinsipp, der de ønsker at gebyrene skal dekke kommunens utgifter til byggesaker.

- Nå skal vi se på disse gebyrene for å finne ut av hvorfor de er så høye. Vi er opptatte av å få de ned, for vi kan ikke leve med at det er mye dyrere her enn i andre kommuner, sier ordfører Andersen.

- Men er det ikke et paradoks at det er Frp-kommunene som skattlegger innbyggerne sine hardest?



REFLEKTERER VENSTRE: Venstre-leder Trine Skei Grande mener lave avgifter reflekterer partiets politikk: det handler om å bekjempe fattigdom og forbedre miljøet. Foto: Bjørn Langsem / Dagbladet.

- Det kan du si, men vi har redusert eiendomsskatten og vi har noen av de laveste gebyrene for vann-, avløp- og renovasjon.

I denne gruppen kommer Fredrikstad på 30. plass blant landets kommuner.

Like rundt hjørnet for det nye rådhuset i byen sitter Alice Skalle (50) og koser seg med en kaffekopp i seinsommersola.

-Det er klart de må ta høye gebyrer når de skal sitte så fint og spise de høye smørbrødene sine, sier hun.

Blant vennene hun sitter sammen med er det godt kjent at byen er dyr, særlig SFO utgiftene er høye.

Billig i sentrum

Åtte av 17 Frp-kommuner har eiendomsskatt. Jan Erik Askildsen, forskningsdirektør ved Rokkansenteret, mener dette viser at ideologi står svakere lokalt:

- På mindre steder slår pragmatismen inn. En ser på hva som er best for kommunen, og tar prinsippene mindre alvorlig. Frp har et prinsipp om eiendomsskatten, men det har ikke så stor oppslutning i folket. De ser at eiendomsskatt kan være et gode, og er villige til å betale for ting de får igjen i offentlig sektor, sier Askildsen.

Ifølge kåringen tar kommuner styrt av Venstre og Senterpartiet minst betalt av sine innbyggere.

- Hvor mye frie inntekter kommunene har, spiller inn på avgiftsnivået. Sp, og til dels Venstre, styrer rike kraftkommuner. Det er tilfeldig hvem som sitter som ordfører, for det er andre kommunestrukturer som avgjør, Askildsen ved Rokkansenteret.

Venstre-leder Trine Skei Grande mener lave kommunale avgifter er en del av Venstres miljø- og fattigdomspolitikk.

- Venstre har fremmet nasjonale forslag om å holde avgiftene nede for å bekjempe fattigdom. Vi ser at kommunale avgifter og lave foreldrebellinger i SFO har en utjevnende effekt. I småkommuner vil flere inn på et felles vann- og avløpsnettet hvis det er billig, istedenfor det private, og det har en miljømessig gevinst, sier Venstre-leder Skei Grande.

Gamvik kommune er Norges dårligste til å holde orden på pengesekken. Den er blant de 52 norske kommunene som nå ikke får lov til å styre sin egen økonomi.

Tekst: **Marie Melgård**

mame@dagbladet.no

Tore Bergsaker

tbe@dagbladet.no

Ola Strømman

olast@dagbladet.no

GAMVIK/OSLO (Dagbladet): Dagbladet har sett på den økonomiske styringen i norske kommuner. Kommunebørs-kåringen viser at kystkommunen Gamvik i Finnmark kommer dårligst ut. Store lån, og en gjeld som stadig øker, gjør at kommunen ikke får styre sin egen økonomi.

- Den skakkjørte økonomien i kommunen er et resultat av feilslått fiskeripolitikk, ikke feilslått kommunepolitikk. Livet som kommunepolitiker handler i grunnen om å planlegge sin egen død, eller utvikle kommunen for framtida, sier Arbeiderpartiets ordførerkandidat i Gamvik, Torfinn Vassvik.

I Aukra kommune i Møre og Romsdal er situasjonen en annen. De drar stor nytte av å være ilandføringskommunen til Ormen Lange-feltet, og er ifølge kåringen Norges best styrt.

Framtidsangst

I lørdagssolskinnet i Gamvik står politikerne på torget for å sanke stemmer. I år er det rekordmange lister til kommunevalget. Det er fordi folk er misfornøyde, mener Johnny Olaussen fra Frp. De dannet liste i fjor.

- Vi er dannet som en protest mot alt som har skjedd, sier Olaussen.

Hans medisin er å si nei til å ta opp nye lån og skape nye arbeidsplasser.

Gamvik er en fiskerikommune som på under 35 år har fått innbyggertallet halvert. Inntektene består utelukkende av rammetilskudd og skatteinngang.

Men det som virkelig tok knekken på en allerede sårbart økonomi var et opprøringskrav på 5,7 millioner kroner fra tre tidligere barnehjemsbarn.

- Det er sånt vi har brent oss på bestandig. Vi i Gamvik er dårlige til å se inn i framtida, sier Elna Nilsen.

Hun er ordførerkandidat for Tverrpoltisk liste i Gamvik og har sittet i kommunestyret for Ap.

Hun er engstelig for framtida. Et forslag om å legge ned skattekontoret i Gamvik vil bli tragisk, sier hun.

Gamvik har mye utenlandske arbeidskraft i fiskeriindustrien og er avhengig av skattekontoret. Om det legges ned blir nærmeste skattekontor i Alta eller Kirkenes.

- Kommunen vil bli liggende brakk. Det er trasig at vi ikke kan bestemme selv. I Oslo fattes bestemmelser uten tanke på konsekvensene, sier Nilsen.

Norsk kommuneøkonomi er ikke i krisen, men den er heller ikke sunn, er konklusjonen fra Helge Eide, direktør i KS.

- Økonomien er presset. Netto driftsresultatet er noe lavere enn hva det burde. For å få en sunn økonomi må kommunene begrense gjeldsveksten, som betyr lavere investeringer framover, en må ha en inntektsvekst som holder tatt med oppgavene. Staten bør gi kommunene frihet til å bestemme hvordan oppgavene skal løses, sier Eide.

På torget i Mehenn er Idar Hansen (46) med sin datter Ina (3). Han mener kommunen sliter med gammel gjeld.

- De har satset litt over evne. Men vi må stå samlet istedenfor å bekjempe hverandre, sier Hansen.

De siste åra har kommunestyret i Gamvik vært preget av konflikter. Nedleggelse av en ungdomsskole førte til politisk rabalder.

Industri som medisin

Aukra kommune har Norges beste økonomistyring, viser Kommunebørsen. Her ble det satset på industri - og det fikk sving på økonomien og arbeidsplassene.

- Vi har gode inntekter, og når vi investerer fortrekker vi kontantfinansiering så langt det lar seg gjøre, sier ordfører Bernard Riksfjord fra Ap.

Eide mener industri kan forandre hverdagen til enkelte kommuner.

- For eksempel er det betydelig interesse blant ordførerne i Lofoten og Vesteraalen for konsekvensutredning av framtidig oljevirksomhet. Det viser hvor viktig nye arbeidsplasser også i privat sektor er for kommunene. Industrisatsing i kommunene gir optimisme og driv, men ikke minst muligheter for arbeidsplasser og dermed også et grunnlag for befolkningsvekst. I tillegg kan kommunene få penger rett i kassa ved eiendomsskatt på anleggene, der som de velger å ha slik skatt, sier Eide.

I Gamvik er det industrisavn. Tar man i bruk mineralressursene og muligheten for vindkraft vil det skape nytt liv i kommunen, mener Elna Nilsen fra Tverrpoltisk liste.

- Jeg føler at det er slik at en ikke skal kunne bo her: Ingenting er ordnet for oss, fra sentral hold jobber de mot oss.



Dagbladet kårer Norges beste kommuner

<http://www.db.no/kommuneborsen>

De dårligst

Jeg føler at det er slik at en ikke skal kunne bo her: Ingenting er ordnet for oss.

Elna Nilsen, Tverrpolitisk liste i Gamvik



Kommune

Kommune	Plass	Låne-gjeld i % av inn-tekt.	Sparing av inn-tekt.	Utg. til adm./styring i % av drifts-utg.	Endring i gjeld 09-10 pr. innb. pr. kr.	Driftsres. Snitt 08-10
Agdenes (LL)	44.	31,9	20,1	14,7	4 914	10,23
Alstahaug (H)	311.	86,8	0,8	11,3	2 614	1,53
Alta (A)	215.	77,9	2,9	10,2	-1417	0
Alvdal (SP)	67.	43	8	11,7	617	1,43
Andebu (KRF)	101.	61,8	7,6	11,7	-400	1,7
Andøy (H)	404.	49,7	-0,5	10	12 285	0,5
Aremark (KRF)	365.	40,3	1,9	13,7	15 624	-1,8
Arendal (A)	239.	102	3,3	7,3	379	-1,23
Asker (H)	19.	86,7	16,9	8,2	-1467	4,4
Askim (A)	167.	68,1	7,5	12,8	2 706	3,03
Askvoll (A)	270.	76,7	0,2	10,2	4 943	3
Askøy (FRP)	275.	86,5	2,1	8,4	6 478	1,1
Audnedal (LL)	187.	75,7	31,9	12,6	507	-0,2
Aukra (A)	1.	30,7	14,3	9,3	-2837	22,97
Aure (SP)	229.	63	7,4	13,3	13 190	3,33
Aurland (SP)	145.	38,1	10,9	19,3	8 761	5,77
Aurskog-Høland (A)	180.	67,4	3,5	9,5	1 742	0,97
Austevoll (FRP)	255.	57	3,9	7,1	4 942	2,77
Austrheim (A)	169.	66	3,9	11,2	4 948	5,17
Averøy (V)	376.	103	2,4	9	14 274	-0,53
Balestrand (H)	136.	35,9	0,7	11,7	-1803	1,2
Ballangen (H)	277.	53,5	0,2	11,6	1 448	-0,57
Balsfjord (A)	233.	87,9	0,5	9,4	3 700	4,3
Bamble (FRP)	110.	64,3	15,7	10,6	1 525	0,73
Barbu (SP)	278.	75,3	4,7	15,9	-6681	-2,07
Beiarn (LL)	226.	50,9	7,7	14,8	1 720	-1,27
Berg (A)	299.	81,2	4,3	20,1	4 365	3,33
Bergen (FRP)	154.	48	2,4	6,8	4 481	0,53
Berlevåg (A)	47.	14,7	11,1	19,2	-1741	2,37
Bindal (A)	10.	40,8	23,6	14,5	-5041	5,1
Birkenes (H)	358.	108	4,4	10,5	15 040	1,03
Bjarkøy (LL)	141.	32,2	8,6	20,3	1 821	1,7
Bjerkreim (H)	210.	48,7	8,2	15,6	3 355	0,7
Bjugn (A)	343.	176	1,9	11	590	-0,2
Bodø (A)	254.	78,1	4,6	11,7	1 685	0,67
Bokn (A)	4.	45,6	23,1	11,5	-1596	4,43
Bremanger (A)	386.	76,1	0,3	11,4	124	1,07
Brønnøy (SP)	347.	85,7	-1,3	10,9	1 764	0,7
Bygland (SP)	43.	4,4	3	15,3	-51734	4,73
Bykle (H)	104.	19,9	22,2	16,2	52 383	8,7
Bærum (H)	34.	70,6	14,5	8,1	2 455	3,43
Bø (Nordland) (LL)	425.	90,4	-0,4	11,7	10 506	-0,1
Bø (Telemark) (A)	318.	74,9	1,8	10,4	12 445	1,63
Børmlø (H)	124.	66,5	6,5	8,2	1 746	0,53
Båtsfjord (H)	342.	77,6	1,2	13,4	4 508	1,83
Dovre (SP)	228.	65	9,6	14,6	1 626	0
Drammen (H)	233.	91,9	4,6	7,6	8 384	1,83
Drangedal (A)	248.	53,1	2,9	10,9	2 556	-1,13
Dyrøy (A)	45.	67,9	9	11,6	-777	4,5
Dønna (A)	279.	76,8	5,4	15,3	16 620	4,83
Eid (A)	174.	86,5	7,6	9,2	5 637	2,87
Eide (H)	266.	116	15,2	11,3	2 258	-0,57
Eidtfjord (SP)	13.	-12,9	17,1	18,8	-1171	11,57
Eidsberg (SP)	235.	86,3	5,2	9,5	695	-0,67
Eidskog (SP)	284.	94,3	7,2	8,9	-1537	0,87
Eidsvoll (SP)	51.	55,3	17,1	10,1	3 049	2,37
Eigersund (H)	48.	55,4	4,7	5	2 765	2,73
Elverum (A)	175.	66,6	7,3	8,7	3 754	0,27
Enebakk (FRP)	283.	67,3	0,4	12,6	1 800	1,4
Engerdal (A)	217.	28,3	2,5	18,4	-2873	-0,67
Etne (SP)	158.	70,7	12,8	10,4	17 828	3,93
Etnedal (SP)	89.	-3,4	15,3	14,5	5 545	2,73
Evernes (H)	87.	44,2	4,7	11,9	-1868	1,2
Evje og Hornnes (KRF)	77.	45,1	7,4	12,4	1 769	2,87
Farsund (A)	327.	66,9	1,5	10	6 693	-0,23
Fauske (H)	87.	55,1	4	9,4	-328	1,13
Fedje (A)	27.	30	12,6	18	-2230	5,6
Fet (A)	315.	105	4,7	11,2	9 011	2,2
Finnøy (KRF)	204.	34	1,7	14,1	-743	0,1
Fitjar (KRF)	112.	58,8	4,2	10,2	775	1,93
Fjaler (A)	211.	56,8	2	13,2	-851	0,67
Fjell (H)	241.	90,8	15,3	9,3	8 922	0,67
Flakstad (LL)	410.	74,6	0,6	17,8	-890	0,27
Flatanger (V)	259.	73,2	6,6	16,2	-531	-0,3
Flekkefjord (V)	134.	66,7	2,7	8	2 085	1,77
Flesberg (H)	375.	33,5	0,9	17,6	-858	0,5
Flora (A)	292.	97,8	0,5	9	2 134	0,87
Flå (LL)	33.	41,2	12	16,1	-1026	4,07
Folldal (A)	120.	72	4,9	14,2	-2472	4,1
Forsand (KRF)	199.	56,1	46,2	15,9	9 302	2,07
Fosnes (LL)	185.	49,7	6,1	19,3	1 058	1,4
Fredrikstad (FRP)	257.	86	2	7,9	1 968	-0,4
Frogner (H)	82.	6,9	0,6	10,6	-35988	1,13
Froland (SP)	355.	104	2,7	13,3	23 909	4,77
Frosta (H)	286.	80,6	5,7	13,6	15 525	3,57
Fræna (KRF)	413.	86,7	0,5	9,6	1 980	-2
Froya (A)	350.	84,9	3,5	13,2	7 177	1,33
Fusa (SP)	164.	64,5	6,4	9,7	1 099	-0,03
Fyresdal (SP)	187.	37,3	9,5	19,1	54 717	4,87
Førde (SP)	266.	108	7,8	9,8	11 036	1,97
Gamvik (A)	426.	81,8	0	14,9	8 356	-3,2
Gaula (SP)	166.	57,5	2,2	11,8	-2344	1,1

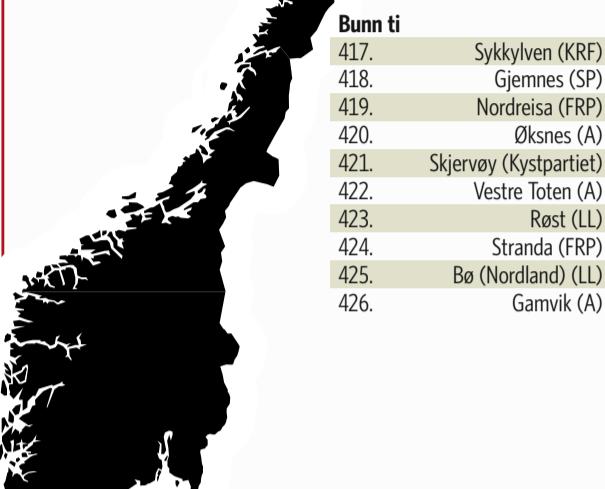
Kommune

Kommune	Plass	Låne-gjeld i % av inn-tekt.	Sparing av inn-tekt.	Utg. til adm./styring i % av driftsutg.	Endring i gjeld 09-10 pr. innb. pr. kr.	Driftsres. Snitt 08-10
Gausdal (SP)	226.	88,4	13,9	9,5	7 122	0,7
Gildeskål (H)	184.	96,8	4,3	11,9	1 605	6,33
Giske (KRF)	332.	113	10	9,6	10 491	-0,63
Gjemnes (SP)	418.	85,3	0,1	9,2	4 665	-6,77
Gjerdrum (H)	208.	102	27,2	14,6	4 129	3,63
Gjerstad (H)	317.	130	9,6	16,5	38 478	5,5
Gjesdal (KRF)	170.	71,8	5,9	10,4	2 310	1,4
Gjøvik (A)	37.	59,8	7,5	8,3	1 608	2,73
Gloppen (SP)	163.	50,7	1,3	8,7	11 144	4,13
Gol (A						

Kommune	Plass	Lånegjeld i % av inntekt.	Sparing av inntekt.	Utg. til adm./styring i % av driftsutg.	Endring i gjeld 09-10 pr. innb. pr. kr	Driftsres. Snitt 08-10
Lier (H)	269.	85,9	1,9	9,3	7 590	2,57
Lierne (A)	153.	49,6	4,8	15,4	2 366	3,43
	207.	70,5	3,9	8,6	2 044	-0,43
Lillesand (H)	249.	123	6,1	9,4	16 809	3,8
Lindesnes (KRF)	401.	117	0,3	8,6	-466	-3,83
Lindås (KRF)	16.	55,3	13,9	7,4	3 294	4,27
Lom (SP)	11.	33,6	13,6	13	-1912	3,83
Loppa (Kystpartiet)	8.	36,2	22,2	15,8	-5748	7,3
Lund (A)	150.	41,9	6,2	11,4	4 253	1,13
Lunner (H)	99.	56	3,1	9,5	2 618	3,33
Lurøy (SP)	39.	27,7	8,1	12,2	293	2,7
Luster (KRF)	30.	48,9	12,8	11,6	692	3,83
Lyngdal (H)	28.	55,1	7,6	9	541	3,6
Lyngen (FRP)	411.	120	0,7	10,1	28 249	3,97
Lærdal (A)	329.	89,3	5,6	14,1	10 008	2,67
Lødingen (A)	398.	51,2	-0,2	13,2	-418	-1,9
Lørenskog (A)	249.	141	10,9	12,1	15 131	7,77
Løten (A)	78.	68,9	9,6	11,5	1 556	3,77
Malvik (A)	245.	67,8	2,9	12	6 285	3,57
Mandal (FRP)	297.	90,1	1,9	7,9	11 215	1,17
Marker (A)	213.	62,2	2,6	16,4	-561	2,03
Marnardal (A)	93.	84,9	30,4	11,7	2 971	7,73
Masfjorden (H)	26.	37,7	23	16,5	-263	7,97
Meland (H)	416.	80,1	0,1	10,8	5 343	0,17
Meldal (SP)	53.	32	5,1	11,9	-29	2,7
Melhus (A)	124.	98,8	8,4	8,7	4 113	4,13
Meløy (A)	38.	48,8	11	13,6	1 048	5,4
Meråker (A)	368.	84,5	5,1	13,7	9 088	0,43
Midsund (H)	405.	66,9	0,2	10	2 864	-1,9
Midtre Gauldal (A)	303.	92,9	5,9	12	18 182	3,13
Modalen (LL)	85.	24,9	0,5	17,7	-8651	8,6
Modum (A)	72.	37,7	3	8,3	-602	-0,07
Molde (H)	354.	117	1,1	8,9	6 310	0,63
Moskenes (LL)	281.	54,9	1,9	19,2	-91599	-4,83
Moss (A)	178.	70,9	5,2	8,4	4 232	0,77
Mosvik (SP)	388.	60,3	1,7	18,2	8 379	-1,1
Målsetv (A)	369.	72,9	0,1	9,6	-2224	0,47
Namdalseid (SP)	172.	74,7	10,1	14,4	2 373	3,23
Namsos (A)	190.	80,3	1,8	7,7	1 159	0,93
Namsskogan (SV)	313.	58,5	5,9	16,8	13 725	1,3
Nannestad (A)	384.	112	10,3	11,9	3 069	0,9
Narvik (A)	381.	73,5	0,3	8,9	56	-0,13
Naustdal (A)	272.	73,1	3,6	17,1	4 646	3,53
Nedre Eiker (H)	408.	80,1	0,3	8,5	4 838	-0,57
Nes (Akershus) (A)	360.	57,3	0,9	11,2	1 395	1,33
Nes (Buskerud) (SP)	261.	56,1	12,8	13,8	22 500	0,8
Nesna (A)	223.	66	7,5	15,1	6 875	3,37
Nesodden (SV)	164.	62,8	5,9	12	3 217	2,93
Nesseby (LL)	104.	54,7	9,8	16,7	-9235	1,3
Nesset (H)	287.	77,9	4,7	11,6	13 014	2,53
Nissedal (SP)	325.	49,9	1,6	12,2	4 525	-1,63
Nittedal (H)	21.	53,4	10	10,6	-72	4,83
Nome (SP)	291.	74,3	0,3	9,5	4 091	0,93
Nord-Aurdal (A)	52.	53,7	7,2	12,1	-184	3,63
Norddal (A)	237.	95,5	5,8	9,1	12 310	2,87
Nord-Fron (A)	91.	36,8	8,2	12,3	3 941	3
Nordkapp (A)	389.	102	4	15,4	-8721	0,73
Nord-Odal (A)	403.	89	0,4	9,6	3 125	0,67
Nordre Land (A)	99.	46,6	8,4	10,3	3 126	1
Nordreisa (FRP)	419.	85,3	0,1	9,8	5 781	-2
Nore og Uvdal (A)	111.	38,7	1,4	18,7	-2524	5,43
Notodden (A)	240.	74	2,4	7,7	7 903	1,13
Nærøy (SP)	252.	71,2	2,8	11,5	-270	-0,23
Nøtterøy (H)	142.	55,2	7	9,6	7 896	2,03
Odda (A)	181.	64,2	2,9	9,4	4 794	2,53
Oppdal (A)	95.	64,3	7	9,2	4 290	3,53
Oppegård (H)	135.	77,6	4,2	8	2 206	2,1
Orkdal (LL)	3.	44,1	13,5	9,3	-299	4,27
Os (Hedmark) (A)	320.	72,7	4,6	11,4	10 798	0,67
Os (Hordaland) (FRP)	222.	70,7	15,3	11,2	3 826	-0,9
Osen (SV)	186.	50	1,8	17,5	-1331	2,1
Oslo (H)	42.	43	4,1	7,9	5 299	4,53
Osterøy (A)	324.	49,8	0,2	8,7	-209	0,2
Overhalla (SP)	364.	76,8	2,2	10,9	8 424	-0,13
Porsanger (A)	143.	43,3	0,6	11,8	-18108	1,13
Porsgrunn (A)	179.	85,6	10,4	6,6	2 610	-1,53
Rødey (SP)	122.	57,1	1,5	9,5	-645	1,5
Rakkestad (SP)	264.	84,9	3,8	12,3	239	0,73
Rana (A)	117.	60,5	1,5	9	2 982	4,2
Randaberg (KRF)	265.	74,9	3,9	8,9	6 841	0,37
Rauma (SP)	238.	51,3	1	8,5	7 529	0,6
Re (SP)	372.	82,9	0,5	9,1	7 918	-1,17
Rendalen (A)	280.	51,8	2,3	15,5	2 390	0,43
Rennebu (LL)	262.	63,5	5,2	16,6	5 931	2,63
Rennesøy (H)	323.	96,1	4,8	12,3	21 574	3,6
Rindal (A)	46.	57,6	11,3	13,3	-756	3,47
Ringebu (A)	120.	53,3	1,9	8,1	573	0,63
Ringerike (A)	382.	49,2	0	10,9	-1565	-2,93
Ringsaker (A)	23.	50,1	14,6	7,9	1 716	1,83
Rissa (A)	391.	96,6	0,2	12,5	20 941	1,97
Risør (RV)	308.	82,7	0,1	9,1	3 528	0,8
Roan (H)	406.	103	0,4	17,8	42 864	2,17
Rollag (A)	129.	26,4	1,5	16,5	-1815	2,7
Rygge (A)	75.	67,7	4,4	8,9	-375	2,13
Rælingen (A)	322.	103	2	10,7	4 763	1,63

Topp ti

- Aukra (A)
- Sandefjord (H)
- Orkdal (LL)
- Bokn (A)
- Trogstad (A)
- Skiptvet (A)
- Hå (LL)
- Loppa (Kystpartiet)
- Iveland (SP)
- Bindal (A)



Bunn ti

- Sykylven (KRF)
- Gjemnes (SP)
- Nordreisa (FRP)
- Øksnes (A)
- Skjervøy (Kystpartiet)
- Vestre Toten (A)
- Røst (LL)
- Stranda (FRP)
- Bø (Nordland) (LL)
- Gamvik (A)

● I serien «Kommunebørsen» kårer Dagbladet Norges beste kommune, og i dag ser vi på økonomisk styring i kommunene basert på seks parametere.

● Vi har sett på netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter, netto driftsutgifter til administrasjon og styring i prosent av totale netto driftsutgiftene, endring i netto lånegjeld fra 2009 til 2010 pr. innbygger i kr og netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i snitt de siste tre åra.

● Tallene er basert på kommunenes egne innrapporteringer til KOSTRA.

Kommune

Kommune	Plass	Lånegjeld i % av inntekt.	Sparing av in
---------	-------	---------------------------	---------------

Dagbladet



Kommunebørsen



GAMVIKS FRAMTID: Dagens ordfører Marius Nilsen (Ap) stiller ikke til gjenvallg i Gamvik kommune. Dermed kan det bli spennende 12. september — Elna Nilsen (Tverrpolutisk liste), Johnny Olaussen (FrP) og Torfinn Vassvik (Ap) kjemper om ordførerkjedet. De vil snu den negative trenden i kommunen. Foto: Per Jørgen Sørbo

Her svikter politikerne innbyggerne sine

**53 kommuner får ikke styre økonomien selv.
Gamvik kommune er Norges verste. Sjekk din kommune.**

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

TORE BERGSAKER
tbe@dagbladet.no

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

PER JØRGEN SØRBØ
2400@db.no
I FINNMARK

GAMVIK/OSLO (Dagbladet): Dagbladet har sett på den økonomiske styringen i norske kommuner.

Kommunebørs-kåringen viser at den lille kystkommunen Gamvik i Finnmark kommer dårligst ut.

Kommunen har store lån, og ei gjeld som stadig øker, kommunen får ikke lenger styre sin egen økonomi, bedre blir det ikke av at utenlandsk arbeidskraft kan være på vei ut av kommunen.

- Den skakkjørte økonomien i kommunen er et resultat av feilslått fiskeripolitikk, ikke feilslått kommunepolitikk. Som kommunepolitiker handler det i grunnen om å planlegge sin egen død, eller utvikle kommunen for framtida, sier Arbeiderpartiets ordførerkandidat i Gamvik, Torfinn Vassvik.

I Aukra kommune i Møre og Romsdal er situasjonen en annen. De drar stor nytte av å være ilandføringskommunen til Ormen Lange-feltet, og er ifølge kåringen Norges best styrte.



STÅ SAMMEN: Idar Hansen (46), med datteren Ina (3), mener politikerne i Gamvik gjør så godt de kan, men sliter med gammel moro fra tidligere kommunestyre. Han håper at politikerne i kommunen nå kan stå sammen, istedenfor å krangle. Sånn kan Gamvik komme tilbake på foto. Foto: Per Jørgen Sørbø

“ Jeg føler at det er slik at en ikke skal kunne bo her - ingenting er ordnet for oss ”

Sjekk din kommune [her](#).

Elna Nilsen, ordførerkandidat Tverrpolutisk liste

Oppreisning senket økonomien

I lørdagssola i Gamvik står politikerne på torget for å sanke velgere. I år er det rekordmange lister til kommunevalget. Det er fordi folk er misfornøyde, forklarer Johnny Olaussen, leder i Gamvik Frp. De dannet liste i fjor, og håper nå på kommunestyrepllass.

- Vi må få slutt på svineriet. Vi er dannet som en protest mot alt som har skjedd, sier Olaussen.

Hans medisin er å si nei til å ta opp nye lån, og skape nye arbeidsplasser. Gamvik er en fiskerikommune som på under 35 år har fått innbyggertallet halvert som følge av manglende arbeidsplasser.

Inntekter består hovedsakelig av rammeoverføringer og skatt. Det som virkelig brakk ryggen på en allerede sårbar økonomi, var et oppreisningskrav på 5,7 millioner kroner fra tidligere barnehjemsbarn. Det brakte kommunen inn på ROBEK-lista.

- Det er sånt vi har brent oss på bestandig. Vi i Gamvik er dårlige til å se inn i framtida. Nå må vi må bare innse at vi har lite penger, og må spare. Da må vi redusere noen tilbud, sier Elna Nilsen, ordførerkandidat for Tverrpolutisk liste i Gamvik.

Hun er bekymret for



PROTEST: Johnny Olaussen forsøker å overbevise velgere til å stemme på Frp. Hans liste ble danna i fjor som en protest mot det han omtaler som rot i kommunen. Foto: Per Jørgen Sørbo

framtida til kommunen. Et forslag om å legge ned skattekontoret i Gamvik vil kunne få et tragisk utfall, sier hun.

Kommunen har mange fremmedarbeidere i fiskeriindustrien som er avhengig av nærhet skattekontoret. Om kontoret legges ned, blir nærmeste skattekontor i Alta eller Kirkenes. Fire-fem timer i bil, eller en dyr flytur, unna. Det kan bety en knekk for fiskeindustrien, som er i positiv vekst, mener Nilsen.

- Kommunen vil ligge brakk. Det er trasig at vi ikke kan styre disse tingene selv. Sentralt fattes beslutninger uten tanke på konsekvensene, sier Nilsen.



ORDFØRERKANDIDAT: Torfinn Vassvik er ordførerkandidat for Arbeiderpartiet. I går delte han ut roser til potensielle velgere. Foto: Per Jørgen Sørbo

Presset kommuneøkonomi

Norsk kommuneøkonomi er ikke i krise, men den er heller ikke sunn, er konklusjonen fra Helge Eide, direktør i KS.

- Kommuneøkonomien er presset. Netto driftsresultat er noe lavere enn hva det burde. For å få en sunn økonomi må kommunene begrense gjeldsveksten, som betyr lavere investeringer framover, en må ha en inntektsvekst som holder tritt med oppgavene. Det er krevende prioriteringer som er kommunens ansvar. Staten på sin side bør gi kommunene frihet til å bestemme hvordan oppgavene skal løses, sier Eide.

På torget er Idar Hansen (46) med sin datter. Han mener kommunen gjør så godt de kan, men at de sliter med gammel gjeld.

- De har satset litt over evne. Men vi må samles i lag istedenfor å stå imot hverandre. Det er et lite miljø med få folk. Nå står man på hver sin side og prater skit om hverandre, det er ikke bra, vi må stå i lag, sier Hansen til Dagbladet.

De siste åra har kommunestyret i Gamvik vært preget av konflikter.

Nedleggelse av en ungdomsskole førte til at flere meldte seg ut av det styrende partiet, Ap.

Ifølge Eide i KS er velfungerende kommunestyre er alfa omega for å ha en sunn økonomi.

- Det er forsket på hva som gjør at kommuner havner på Robek-lista, samarbeidet i kommunestyret og mellom politikerne og administrasjon viser seg å være viktig for å drive godt, sier Eide.

Industri som medisin

Aukra kommune har Norges beste økonomiske styring, viser Kommunebørsen. Her ble det satset på industri — og det fikk sving på økonomien og arbeidsplassene. Ormen Lange-feltet åpnet i 2007 - og det har ført med seg gull og grønne skoger for Aukra.

- Det er tverrpoltisk enighet om å drive en sunn og god økonomi. Vi har gode inntekter, men når vi investerer gjør vi det med kontantfinansiering så langt det lar seg gjøre, forklarer ordfører Bernard Riksfjord fra Ap.

Eide i KS mener industri kan forandre hverdagen til enkelte kommuner.

- For eksempel er det betydelig interesse blant ordførerne i Lofoten og Vesterålen for konsekvensutredning av framtidig oljevirksomhet - det viser jo hvor viktig nye arbeidsplasser også i privat sektor er for kommunene. Industrisatsing i kommunene gir optimisme og driv, men ikke minst muligheter for arbeidsplasser og dermed også et grunnlag for befolkningsvekst, som mange kommuner i distrikten er svært opptatt av.

- I tillegg kan kommunene få penger rett i kassa i gjennom eiendomsskatt på anleggene, dersom de velger å ha slik skatt. Vi ser med Ormen Lange og med Snøhvit at kommunene tar eiendomsskatt fra anleggene, og det betyr mye for kommuneøkonomien i Aukra og Hammerfest, sier Eide.

I Gamvik etterlyser man indistrisatsing. Tar man i bruk mineralressursene og muligheten for vindkraft vil det blåse nytt liv i kommunen, mener Nilsen fra Tverrpoltisk liste.

- Vi har enormt med ressurser både til vanns og til lands, og vi ønsker å benytte disse. Vi er villige til å prøve. Jeg føler at iblant at det er slik

at en ikke skal kunne bo her - ingenting er ordnet for oss, og at det fra sentralt hold jobbes mot oss, sier hun.



KOMMUNE-BØRSEN
Dagbladet kårer
Norges beste kommuner

<http://www.db.no/kommuneborsen>

FAKTA

Robek-lista

Så stor andel av partiene komuner står på ROBEK-lista, det vil si at de er underlagt statens styring fordi de ikke har kontroll med økonomien

- Frp: 30 prosent (fem av 17 kommuner)
- V: 18 prosent (to av 11 kommuner)
- AP: 14 prosent (25 av 179 kommuner)
- KrF: 13 prosent (tre av 23 kommuner)
- H: 13,3 prosent (ti av 75 kommuner)
- SP: to prosent (to av 88 kommuner)
- SV: 0 (ingen av fire kommuner)



REDNINGSBØYE: Stranda kommune var forutseende og installerte redningsbøye, men det var staten som måtte gå inn og sette den skakkjørte kommunen under statlig styring.

FAKTA

Slik skårer partiene:

V (189)	
SP (190)	
KRF (200)	
H (216)	
SV (219)	
A (224)	
FRP (261)	

(Terningkast etter partienes poeng i denne listen, snitt-plassering i parentes)

Frp er det partiet som har dårligst kontroll med penge-sekkene i kommunene - og har flest av sine kommuner under statlig styring.

Tekst: **Marie Melgård**
mame@dagbladet.no
Fridgeir Walderhaug
fwa@dagbladet.no

Skakkjørte kommuner er FRP-KOMMUNER

STRANDA/OSLO (Dagbladet): I gårdsdagens Kommunebørs presenterte Dagbladet hvilke kommuner i Norge som har dårligst styring med økonomien.

Statlig styring

Ifølge kåringen har Frp-kommuner i snitt dårligst økonomisk kontroll, mens Venstre-kommuner ligger på topp.

Frp er i tillegg det partiet med flest av sine kommuner under statlig styring. Hele 30 prosent av Frp-kommunene står oppført på Kommunaldepartementets ROBEK-liste.

Det betyr en omfattende statlig kontroll av budsjetter, nye låneoppptak og leieavtaler.

Til sammenlikning har Venstre 18 prosent av sine kommuner på samme liste, Ap har 14 prosent.

«Gammel moro»

Fem av de i alt 17 Frp-kommunene i landet står oppført på ROBEK-lista. Gjermund Hagesæter,

som sitter i Stortingets kommunalkomite for Frp, forklarer dette som «gammel moro».

– Frp overtar ofte kommuner der økonomien er svært svak, folk er lei og Frp er et alternativ til det bestående. Austevoll kommune var nesten slått konkurs da Frp overtok makta. Får vi en periode til, kan mye rette seg, sier han.

Han mener også at Frp in-

vester når de har makt, og viser til Stranda kommune.

– Her har man foretatt voldsomme investeringer for å sikre gode tjenester, og da blir gjeldt høy, sier han.

Skitrekk kostet tillit

I Stranda kommune på Sunnmøre går produksjonen av Grandiosa så det suser. Men kommunekassa til pizza-møringene er bunnskrap. Opposisjonspolitikere mener det er langt ifra lure investeringer som har gjort at kommunen er i økonomisk uføre.

Et skitrekk har kostet Frp-

Investerer man i alpinanlegg har man kanskje ikke lagt det store egget. Låner man til driften er man ikke stort bedre.

Anders Todal Jenssen, valgforsker



der administrasjon. Ordfører Frank Sve er taus, han synes mediene er for negative mot kommunen.

Alle foto: Fridgeir Walderhaug

GENE PÅ BUNN

ordfører Frank Sve tilliten og styring over egen økonomi.

- Mye tullete

– Vi skal stemme Frp, men det er fordi vi er enig i det partiet står for når det gjelder vei og skatt. Men fire nye år med Frank Sve tror jeg ikke er så lurt, sier Daniel Langlo Opshaug (20).

- Han har gjort mye tullete. Han har satset for mye på store risikoprosjekter, så partiet burde absolutt finne en annen kandidat til ordørervervet, sier Sondre Torgstad Ljø (21).

I sommer ble kommunen

oppført på ROBEK-lista.

Ifølge Dagbladets kommunebørs er Stranda den 424. dårligst av 426 kommuner til å styre økonominen.

– Det har vært altfor dårlig styring, med en total mangel på risikoanalyse fra Frank Sve og flertallet. Her snakker vi ikke bare om skitrekket de klarte å få inn, i tillegg har vi dyre kaier. Her har kommunen tapt millioner på dårlige analyser og hastverk, sier Jan

Ove Tryggestad (Sp).
Senterparti-veteranen har passert Sør sin eneste st

sert Sve i popularitet.
— Jeg stiller fordi dette ikke kan

fortsette fire nye år, sier han.

fortsette sine nye år, sier han.

Ordfører Sve har ikke vært til-
gjengelig for kommentar, utover
at han synes mediene er for ensi-
dig negative til ham og Stranda

Staten styrer

- Det er alvorlig for kommunene å komme på ROBEK-lista. Da må man gå innom fylkesmannen for å få godkjent alle låneopptak, sier Helge Eide, direktør i KS.

Valgforsker Anders Todals
Jenssen mener det ofte er
vansklig å se politiske skille-
linjer innenfor kommuneøko-
nomien

– Men investerer man i alpi-nanlegg har man kanskje ikke lagt det store egget. Låner man til drift-en er man ikke stort bedre, legger han til

Visse partier kan også være for opptatt av bunnlinja, og investerer dermed for lite, mener valgforskeren.

– Når det blir et politisk skifte overtar noen et budsjett som til-synelatende er i balanse, men så er det et skrikende investeringsbehov i kommunen, og politikerne må finne penger til å gjøre de in-

I Dagblad-kåringen kommer

Venstre best ut, til tross for at partiet har nest flest av sine kommuner på ROBEK-lista.

- Det er en gammel liberal tradisjon å ha økonomisk forvaltning hvor en ikke bruker mer enn hva man har. Venstre styrer også en del små kommuner. Her der det oversiktlig, og vanskelig å skjule skjeletter i skapet, sier Ven-

- Vi har ordførere som er jordnære, ofte er de privat næarringsdrivende og gode til å styre penger, sier Sp-leder Liv Signe Navarsete.

Dagbladet



Kommunebørsen



FRP-KOMMUNER PÅ DUNKEN: Frp-styrte kommuner har dårligst kontroll med økonomien. Flest kommuner står også under statlig styring. Ett eksempel på dette er Stranda kommune med Frp-ordfører Frank Sve. Ifølge Frp har kommunen investert penger i fremtiden. Andre lokalpolitikerne og innbyggere mener de har kjørt økonomien på dunken. Foto: Agnetha Brun/Dagbladet

Skakkjørte kommuner er Frp-kommuner

Frp har dårligst kontroll med pengesekken i kommunene - og har flest av sine kommuner under statlig styring.

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

FRIDGEIR WALDERHAUG
frw@dagbladet.no

I STRANDA



VIL STEMME FRP - MEN IKKE PÅ ORDFØREREN: -Vi skal stemme FrP, men det er fordi vi er enig i det partiet står for når det gjelder vei og skatt, men ikke på ordføreren, sier Daniel Langlo Opshaug (20) og Sondre Tronstad Lie (21). De synes Frp-ordfører Frank Sve har rotet til økonomien. Foto: Fridgeir Walderhaug / Dagbladet

STRANDA/OSLO (Dagbladet): I gårdsdagens «[Kommunebørs](#)» presenterte Dagbladet hvilke kommuner i Norge som har [dårligst styring med økonomien](#). Ifølge kåringa har Frp-kommuner i snitt dårligst økonomisk kontroll, mens Venstre-kommuner er best.

Frp er i tillegg det partiet med flest av sine kommuner under statlig styring.

Hele 30 prosent av Frp-kommunene står oppført på kommunaldepartementets [ROBEK-liste](#). Det betyr en omfattende statlig kontroll av budsjetter, nye låneopptak og leieavtaler.

Til sammenlikning har Venstre 18 prosent av sine kommuner på «skrekklista», og Ap har 14 prosent.

Sjekk din kommune [her](#).

Slik skårer partiene:

- | | |
|--|-----------|
| | V (189) |
| | SP (190) |
| | KRF (200) |
| | H (216) |
| | SV (219) |
| | A (224) |
| | FRP (261) |
| | RV (308) |

Terningkast etter partiene poeng i denne listen, snittpllassering i parentes

«Gammel moro»

Fem av de i alt 17 Frp-kommunene i landet står oppført på ROBEK. Gjermund Hagesæter, om sitter i Stortingets kommunalkomite for Frp, forklarer dette med «gammel moro» fra tidligere kommunestyrer:

- Frp overtar ofte kommuner der økonomien er svært svak, folk er lei og Frp er et alternativ til det bestående. Austevoll kommune var nesten slått konkurs da Frp overtok makta. Her er vi fortsatt på ROBEK-lista, men får vi en periode til, kan vi komme ute av den. Det går rett vei og det er det viktigste, sier han.

Han mener også at Frp investerer når de er ved makta, og trekker Stranda kommune som et eksempel.

- Her har man foretatt voldsomme investeringer for å sikre gode tjenester, og da blir gjelda høy, forklarer Hagesæter.

Skitrekk kostet tillitt

Men i Stranda faller ikke dette i god jord.

Opposisjonspolitikere mener det er langt ifra lure investeringer som har gjort at kommunen er i økonomisk uføre.

Et skitrekk har kostet Frp-ordfører Frank Sve tillitten og styring over egen økonomi.

- Vi skal stemme FrP, men det er fordi vi er enig i det partiet står for når det gjelder vei og skatt. Men fire nye år med Frank Sve tror

ROBEK

Så stor andel av partiene kommuner står på ROBEK-lista, det vil si at de er underlagt statens styring fordi de ikke har kontroll med økonomien.

- FrP: 30 prosent (fem av 17 kommuner)

- V: 18 prosent (2 av 11 kommuner)

- AP: 14 prosent (25 av 179 kommuner)

- KrF: 13 prosent (tre av 23 kommuner)

- H: 13,3 prosent (ti av 75 kommuner)

- SP: to prosent (to av 88 kommuner)

- SV: 0 (ingen av fire kommuner)



BEST: Trine Skei Grandes parti, Venstre, styrer de kommunene med best økonomisk styring. Foto: Bjørn Langsem / Dagbladet.

jeg ikke er så lurt, sier Daniel Langlo Opshaug (20).

- Han har gjort mye tullete. Han har satset for mye på store risikoprosjekter, så partiet burde absolutt finne en annen kandidat til ordørervervet, sier Sondre Trondstad Lie (21).

I sommer ble kommunen ført på ROBEK-lista.

**Ifølge Dagbladets
kommunebørs er Stranda
den 424. dårligst av 426. kommuner til å styre økonomien.**

- Det har vært alt for dårlig styring, med en total mangel på risikoanalyse fra Frank Sve og flertallet. Her snakker vi ikke bare om skitrekket de mesterlig klarte å få inn som et kommunalt foretak tross nei fra Fylkesmann og banker. I tillegg har vi kaiene - her har kommunen tapt flere titalls millioner på dårlige analyser og hastverk, sier Jan Ove Tryggestad (Sp).

Senterpartiveteranen i Stranda har passert Sve i popularitet med god margin.

- Jeg stiller fordi dette ikke kan fortsette fire nye år, og at jeg gjerne vil være med på å få tilbake en positiv utvikling, sier Tryggestad.

Ordfører Sve har ikke vært tilgjengelig for kommentar, utover at han synes mediene er for ensidig negative til ham og Stranda.

Staten styrer

- Det er alvorlig for kommunene å komme på ROBEK-lista. Da må man gå innom fylkesmannen for å få godkjent alle låneopptak. Ingen kommuner vil stå på lista, sier Helge Eide, direktør i KS.

Valgforsker Anders Todal Jenssen mener det er vanskelig å se politiske skillelinjer innenfor kommuneøkonomien:



NESTBEST: Sp og Liv Signe Navarsete kan smykke seg med at de styrer de best økonomisk drevne kommunene. I tillegg har partiet i prosent færrest kommuner på "skrekklista" ROBEK. Foto: Thomas Rasmus Skaug / Dagbladet

- Mesteparten av pengene går til lønninger til lovpålagte politiske oppgaver, så kommunene har liten mulighet til å drive partipolitisk flaggheising. Kommunenes ulike egenskaper avgjør kommunebudsjettene mer enn politikken, sier Todal Jenssen.

- Men investerer man i alpinanlegg har man kanskje ikke lagt det store eget, låner man til driften er man ikke stort bedre, legger han til. Visse partier kan også være for opptatt av regnskapenes bunnlinje, og investere dermed for lite, mener valgforskeren.

- Når det blir et politisk skifte overtar noen et budsjett som tilsynelatende er i balanse, men så er det et skrikende investeringsbehov i kommunen, og politikerne må finne penger til å gjøre de investeringene, sier Todal Jenssen.

Trondheim er eksempel på en slik kommune.

- Her skriker Høyre at gjelda er for stor, og sparer kommunen i balanse, men investerer ingenting. Så kommer Ap til makta, og låner og låner for å finansiere rehabilitering og kommer i underskudd, sier Todal Jenssen.

Små og oversiktlige

I Dagbladets kåring kommer Venstre-kommuner best ut. Dette til tross for at de har nest flest av sine kommuner på ROBEK-lista.

- Det er en gammel liberal tradisjon å ha økonomisk forvaltning hvor en ikke bruker mer enn hva man har. Venstre styrer også en del små kommuner. Her der det oversiktig, og vanskelig å skjule skjeletter i skapet. Jeg tror ikke en blir mer populær politiker jo mer penger en bruker. Folk verdsetter at man tar vare på økonomien, sier Venstre-leder Trine Skei Grande.

Senterpartiet er det nest beste partiet totalt. De har bare to av sine 82 kommuner under statens styring.

- Vi har ordfører som forvalter lokalsamfunnets ressurser på en god måte, og er styringsdyktige. Det er jordnære folk, og ofte er ordførerene privat næringsdrivende som er gode til å styre med penger, sier Liv Signe Navarsete.

Høyre tar storeslem i konkurransen om å holde orden på økonomien i byer og de største kommunene. På Dagbladets liste over disse

kommunene styrer Høyre i de seks kommunene som toppler lista.



Foto: Colourbox

SIDE 10

FREDAG

Eksdama
til Petter
Northug:

„Flaut
å bli
sjekket
opp“

Foto: Lars Myhren Holand



Dagbladet

Fredag 9. september 2011 Nr. 248. Uke 36. 143. årgang. Løssalg kr 20,00 € 3 utenfor Norden

**Her er det
BEST
og
VERST
å bo i Norge**

Sjekk ditt hjemsted
SIDE 14, 15, 16, 17, 18 OG 19

**SKOLE
JOBB
HELSE
ØKONOMI**

Unik under-søkelse

**UTE
PÅ BY'N
UTE
AV EM?**

**RIISE GRANSKES FOR
party-natt**

FØR KAMPEN MOT DANMARK

SPORTEN

BASERT PÅ ROMANEN TEORI OG PRAKTIS AV NIKOLAJ FROBENIUS

**SØNNER
AV NORGE**

NORGESPREMIERE I DAG

“RÅTT BRA. BRAVO!”

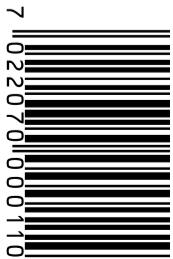
**DER “TILSAMMANS” SLUTTER
BEGYNNER ‘SØNNER AV NORGE**

CASINO STEEL

VG **DAGBLADET** **NRK P3** **SIDE 2
NETTAVISEN** **KLASSEKAMPEN** **BT** **FÆDRELANDS-
VENNEN** **HAUGESUNDS AVIS** **HAMAR DAGBLAD**

facebook.com/filmsonneravnorge

FOTO: Scanpix



“RÅTT BRA. BRAVO!”

AFTENPOSTEN

VG

DAGBLADET

NRK P3

SIDE 2
NETTAVISEN

KLASSEKAMPEN

BT

FÆDRELANDS-
VENNEN

HAUGESUNDS AVIS

HAMAR DAGBLAD

DER “TILSAMMANS” SLUTTER
BEGYNNER ‘SØNNER AV NORGE

CASINO STEEL

NORSK FILM
DISTRIBUTION

comyo

«Alt kan ikke telles,» sa han om Kommunebørsen.

Norges beste sted

KOMMENTAR



Martine Aurdal
mau@dagbladet.no

ORDFØREREN HADDE SELV-SAGT helt rett, i sin redegjørelse for kommunestyret etter at Vegårshei kom dårligst ut på Kommunebørsens oversikt over hvor det er best å være ung. Opplevelser og trivsel er ikke målt. Men så snakket han om hva de burde forbedre.

Gjennom åtte kategorier og 55 parametere har Dagbladet i sommer undersøkt hvordan kommunene egentlig styres og hva slags tilbud de gir innbyggerne sine. Vi har besøkt kommuner over hele landet, og avdekket at de sliter med svært ulike problemstillinger.

All statistikken er fra før offentlig tilgjengelig, men vi har systematisert og rangert, og gjort tallene enklere å forstå for flere.

SERIEN HAR SKAPT DEBATT. En rekke kommuner har vist fram resultatene på sine egne hjemmesider. Lokalaviser over hele landet har laget oppslag og skapt debatt rundt resultatene. Politikere har brukt de vellykkede eksemplene for å skyte av sin egen politikk. Vi er selvfølgelig glade for det.

Enda bedre er det om dere leser bruker Kommunebørsen til å undersøke det dere er opptatt av selv.

HVIS DU LURER PÅ OM

helsetilbuddet, skolesatsingen eller avgiftsnivået i din kommune er bra eller dårlig i forhold til andre, kan du nå sjekke dette på www.db.no/kommunebørsen. Hvis du før mandagens kommunevalg lurer på hvilket parti som egentlig er best for småbarnsforeldre eller eldre, kan du der også sjekke hvordan partiene styrer akkurat din hjertesak. Så får du velge selv, hva som er viktigst for deg når du skal velge hvor du skal bo.

KANSKJE ER DET SLIKT som ikke kan telles. Norges beste sted er for mange der de bor. Som Alf Prøysen sa det: «Såmmå å je æ hen i væla, bære je se Mjøsa.»



**Tydal
Norges
beste
kommune**

NORGES BESTE: Ordfører Kari Slungård (V) får overdelt diplomet som viser at hun styrer skole, og på besøk hos 5.-7.klasse.

- Itj no som

I Norges beste kommune stiller verken Høyre eller Frp til valg.

Tekst: **Marie Melgård**
mame@dagbladet.no

– Her skal jeg bo hele mitt liv. Jeg må kanskje flytte for å studere, men vil ikke bo noe annet sted, sier Sina Renate Bergehaugaas (12).

I Dagbladets «Kommunebørskåring» har Tydal høstet toppkarakter innenfor skole, eldreomsorg, helse, økonomisk styring, tilbud til unge og tilbud til småbarnsforeldre.

Sina Renate er elev ved kommunens eneste skole, som har 93 elever fra 1.-10. klasse.

– Vi ønsker nesten å gå på skolen hele tiden. Vi får masse oppmerksomhet, og lærerne tar seg tid..

En times kjøring fra Trondheim og på grensa til Sverige, kommer fjellkommunen til syne. Folk er hyggelige, og barna får en god oppvekst, sier Reno Dietrich.

Han har flyttet fra Tyskland til Tydal for sju år siden, og vil ikke tilbake.

En rød 50-tallsbygning titter beskjedent fram på en bakketopp, med utsikt over skogen, kraftverket og kommunetorget.

– Vi har ikke brukt mye penger på kommunehuset, sier ordfører Kari Slungård (V).

Tydal har heller prioritert gode kommunale tjenester – og er derfor Norges beste kommune, mener hun.

– Her er trygge oppvekstvilkår, og trivelige folk som trives. Kommunen har en skole, en barnehage, et sykehjem, et bibliotek, og nä

bygger de satsingsprosjektet – en splitter ny flerbrukshall – til sine 860 innbyggere.

Ikke H eller Frp i Tydal

Johanna Østby (81) bor på Tydal sykehjem, og er godt fornøyd. Her har de til og med ledige plasser som kan leies ut til nabokommunene.

Innenfor eldreomsorg og skole har kommunen høyt utdannet personale, og det mangler ikke på rekruttering. Flere vil jobbe i kommunen enn hva det er arbeidsplasser til.

– Vi kommer vi aldri til å diskutere privatisering av eldreomsorg, sier Slungård.

Verken Høyre eller Frp stiller med lister i Tydal.

– Vi har vært sosialdemokrater lenge, og vi er kjent for det, sier ordføreren.

Tydal var lenge en Ap-kommune, men for fire år siden fikk Slungård ordførerkjedet, i en koalisjon mellom Venstre og Senterpartiet. Etter 12. september venter pensjonisttilværelsen for Venstre-ordføreren, og det ligger an til et spennende valg i kommunen.

Saksøkt staten

Inntekter fra kraftutbygging kommer godt med når en skal gi inn-

„Vi har vært sosialdemokrater lenge, og vi er kjent for det.

Kari Slungård, ordfører i Tydal kommune



landets beste kommune. Kommunen har fått sekser på terningene innenfor skole, helse, eldreomsorg, tilbud til ungdom og småbarnsfamilier og økonomisk styring. Her på Tydal
Foto: Øistein Norum Monsen

kjem ta seg sjøl

byggerne i kommunen gode tilbud. Blant de ti beste norske kommunene er de fleste kraftkommuner med under 5000 innbyggere.

– Vi har litt mer midler enn gjennomsnittet, men det er ikke alle som har midler som kommer bra ut, sier rådmann igjennom 25 år, Gunnbjørn Berggård.

Men, «det er itj no' som kjem ta seg sjøl», som tydølingene sier.

Tydal har ligget i langvarig konflikt med staten. Store skogarealer er bekledt av master, vassdrag demmet opp, men millionfortjenesten kommer ikke innbyggerne til gode, de går til Statkraft. Tre ganger har Tydal møtt staten i Høyesterett.

Kommunens eneste inntekter fra kraftverkene er eiendomsskatten, men de får ikke mer enn hva staten

tillater. Tydal føler seg snytt.

– Hvorfor skal eiendom være det eneste som ikke beskattes etter reel verdi? Oslo kommune tar ut millionutbytte fra sine kraftselskap i Hallingdal, men at vi som ofra naturen vår, ikke skal få noe igjen for det, er urettferdig, sier ordføreren.

Etter valget vil halve kommunestyret være utsifta.

– Mange synes staten beslutter så mye, at det er lite handlingsrom for lokalpolitikken, sier Slungård.

Hun sikter ikke bare til kraftinntektene, men også spørsmål om rovdyrpolitikk, naturforvaltning, men også kommunesammenslåing.

Teknologi fra Tydal

Den eneste kategorien Tydal ikke får full pott i, er innenfor arbeid.

– Vi vil få på plass flere arbeids-

plasser. Men man kan ikke vedta det, sier ordføreren.

– Vi ønsker oss gründere, folk som satser og flytter tilbake. Vi kan tilrettelegge og stimulere, sier Slungård

For noen gründere har slått rot: I bygda Græsliligger ligger Aurotek, et av verdenes ledende teknologiselskap innenfor ultralyd. Aurotek er drevet av brødreparet Græslis.

– At kommunen var positive er avgjørende for at vi er her i dag, sier Audun Græslis.

Lenger sør i kommunen holder Tydal Fisk til. De driver et fiskeoppdrettsanlegg for innlandsfisk, og er norgesmestere i rakerfisk.

– Uten kommunen hadde vi ikke fått det til, sier daglig leder Jens Peder Svelmo.

>>> Og her er den dårligste

På topp: Tydal

Topp ti	
Tydal (V)	1.
Bykle (H)	2.
Sirdal (SP)	3.
Vinje (SV)	4.
Masfjorden (H)	5.
Suldal (SP)	6.
Luster (KRF)	7.
Balestrand (H)	8.
Valle (H)	9.
Eidfjord (SP)	10.

På bunn: Svelvik

Bunn ti	
Vestnes (A)	416.
Eide (H)	417.
Skien (A)	418.
Eidskog (SP)	419.
Osterøy (A)	420.
Jevnaker (A)	421.
Gamvik (A)	422.
Nannestad (A)	423.
Nes (Akershus) (A)	424.
Svelvik (H)	425.

- Vi har gapt over for mye



**Svelvik
Norges
dårligste
kommune**

I Svelvik er det bygget og pusset opp så mye at kommuneøkonomien ligger i ruiner.

Tekst: Tore Bergsaker
tbe@dagbladet.no

SVELVIK (Dagbladet): På Drammensfjordens vestbredd ligger idylliske Svelvik. En døsig og trivelig liten «sørlandsby» bare en snaut times biltur unna Oslo. Her er Drammen nærmeste nabo og alt skulle ligge til rette for at både innbyggerne og næringslivet i kommunen kan blomstre. Så hvordan gikk det til at Svelvik ble Norges dårligste kommune på Dagbladets kommunebørs?

På trappa til lokalavisa Svelvikspostens redaksjon står redaktør Dag E. Wathne og røyker.

– Dette er et resultat av katastrofal politisk styring. Det er typisk for Svelvik å havne på bunnen av ei slik kåring. Vi er ingen gjennomsnittskommune og det er jo på en måte hyggelig.

Nylig kunne hans egen avis fortelle at kommunen også toppt skilsmissestatistiken. I likhet med mange i byen peker han på en rekke råflotte byggeprosjekter når han blir bedt om å forklare hvorfor kommunen ligger med bruket rygg.

– Vi har noen av landets flotteste skolebygg, men vi har snart ikke barn igjen til å fylle dem, sier redaktøren.

I flere omganger har rådmannen i kommunen tatt til orde for å legge ned to av kommunens fire barneskoler. Takplatene hang og slang og elevene måtte tygge piller mot effekten av muggsopp. Men da fakkeltogene begynte å gå gjennom Svelvik sentrum ble alle politikerne enige. Nå har kommunen fire flotte skolebygg, men får likevel terningkast én på kvalitet i skolen.

Kommunen har også gjeld til langt over utsiktspunktet på fjelltoppen der ordfører

Knut Erik Lippert (H) sitter og ser utover byen sin.

– Vi har gapt over for mye. Vi har hatt en politisk kultur der vi ønsket det beste for innbyggerne. Her i Svelvik ser du svært få kommunale bygg med dårlig standard, sier han.

Bare rehabiliteringen av skolene har kostet kommunen opp mot 130 millioner kroner.

Myte

Men det er ikke bare i kommunekassa det står dårlig til. Når de åtte terningene fra Dagbladets kommunebørs legges på bordet blir det yatzy i enere, par i toere og en enslig treer. Både skolen, ungdomstilbuddet, avgiftsnivået og eldremomsorgen kommer ut som den dårligste i landet.

– Innbyggerne i denne kommunen oppfatter ikke at alt er galt her. Vi har et godt friidstilbud og stor frivillig innsats, sier ordføreren.

Rådmann Svein Thorgersen forklarer

problemene i kommunen med at mange innbyggere tjener dårlig.

– Den vestfoldske solkysten med mye penger er en myte. Kommunene her har alltid hatt lav inntekt. Vi må bare lære oss å bli flinkere til å ha dårlig råd, sier han.

Vekkelse

Den nye, flotte og ikke minst rådyre Berger skole får mye av skylda for den dårlige kommuneøkonomien. Her er det bare 15 elever på enkelte klassetrinn.

– <ThinSpace>Folk her gikk i tog for å støtte oss, så mannen i gata gir ikke oss skylda. Men når krybba er tom bites hestene. Nå skyldes det på både skolen og de som jobber i kommunen. Sannheten er at det er politikere som står bak alle vedtakene, sier undervisningsinspektør Inge Wergeland.

Alle problemene i Svelvik har i det siste ført til noe som nærmest kan kalles en vekkelse. Lokale ildsjeler har satt opp et skuespill for å lage litt liv i småbyen og næringsrådet jobber sammen med BI for å fylle de tomme



byen i 12 år, men nå gir han seg som ordfører.
Foto: Bjørn Langsem

lokale som dominerer i hovedgata. Mandagens valg vil også føre til utskiftninger i den politikerstanden som får skylda for alt trøbbelet.

– Til dette valget yngler det av helt nye representanter. Det er helt vanlige folk som har reist seg fra godstolen og sagt seg villige til å stille til valg. Om dere gjennomfører en ny kommunebørs om fire år skal jeg garantere at vi ligger i andre enden av skalaen, sier redaktør Wathne.

Forskjeller

Rådmann Thorgersen lar seg ikke hisse opp over Tydal og de andre kommunene som topper kommunebørsen drar inn store penge fordi de tilfeldigvis har noen fossefall innenfor kommunegrensa. Han forteller om en rådmann fra en av disse kraftkommunene som forklarte ham budsjettbehandling slik:

– Først henter vi penger til det vi må. Så gir vi penger til det vi har lyst til. Resten setter vi i banken. Det er store forskjeller i Kommune-Norge, sier rådmannen.

>>> SV styrer best

Kommuner	Plass-ering	Gjerdrum (H)	309.	Lyngdal (H)	241.	Sandøy (A)	55.	Vanylven (KRF)	75.
Agdenes (LL)	114.	Gjerstad (H)	371.	Lyngen (FRP)	142.	Sarpsborg (A)	356.	Vardø (A)	378.
Alstahaug (H)	213.	Gjesdal (KRF)	127.	Lærdal (A)	37.	Sauda (A)	24.	Vefsn (A)	33.
Alta (A)	334.	Gjøvik (A)	169.	Lødingen (A)	112.	Sauherad (A)	331.	Vega (A)	244.
Alvdal (SP)	265.	Gloppen (SP)	245.	Lørenskog (A)	162.	Sel (A)	376.	Vegårshei (A)	350.
Andebu (KRF)	306.	Gol (A)	276.	Løten (A)	256.	Selbu (LL)	245.	Vennesla (KRF)	412.
Andøy (H)	405.	Gran (LL)	288.	Malvik (A)	273.	Selje (KRF)	283.	Verdal (A)	380.
Aremark (KRF)	330.	Grane (A)	42.	Mandal (FRP)	350.	Seljord (H)	202.	Verran (A)	289.
Arendal (A)	413.	Granvin (A)	199.	Marker (A)	149.	Sigdal (SP)	67.	Vestby (H)	163.
Asker (H)	87.	Gratangen (A)	174.	Marnardal (A)	117.	Siljan (A)	125.	Vestnes (A)	416.
Askim (A)	316.	Grimstad (V)	377.	Masfjorden (H)	5.	Sirdal (SP)	3.	Vestre Slidre (LL)	192.
Askvoll (A)	111.	Grong (SP)	72.	Meland (H)	382.	Skaun (SP)	370.	Vestre Toten (A)	291.
Askøy (FRP)	338.	Gulen (KRF)	166.	Meldal (SP)	278.	Skedsmo (A)	339.	Vestvågøy (H)	346.
Audnedal (LL)	172.	Hadsel (FRP)	310.	Melhus (A)	369.	Ski (H)	274.	Vikna (KRF)	308.
Aukra (A)	68.	Halden (A)	315.	Meløy (A)	105.	Skien (A)	418.	Vindafjord (SP)	218.
Aure (SP)	131.	Halsa (SP)	155.	Meråker (A)	205.	Skiptvet (A)	239.	Vinje (SV)	4.
Aurland (SP)	43.	Hamar (LL)	158.	Midsund (H)	192.	Skjervøy (Kystp.)	302.	Volda (SP)	58.
Aurskog-Høland (A)	381.	Hammerfest (A)	107.	Midtre Gauldal (A)	360.	Skjåk (SP)	80.	Voss (A)	150.
Austevoll (FRP)	321.	Haram (H)	77.	Modalen (LL)	14.	Skodje (SP)	249.	Værøy (LL)	362.
Austrheim (A)	74.	Hareid (A)	373.	Modum (A)	282.	Skånlend (A)	349.	Vågan (A)	392.
Averøy (V)	332.	Harstad (H)	217.	Molde (H)	201.	Smøla (V)	225.	Vågsøy (A)	110.
Balestrand (H)	8.	Hasvik (A)	66.	Moskenes (LL)	95.	Snillfjord (H)	32.	Vågå (A)	240.
Ballangen (H)	311.	Hattfjelldal (A)	150.	Moss (A)	251.	Snåsa (SP)	220.	Våler (Hedmark) (A)	270.
Balsfjord (A)	409.	Haugesund (H)	319.	Mosvik (SP)	125.	Sognadal (A)	44.	Våler (Østfold) (SP)	175.
Bamble (FRP)	236.	Hemme (A)	72.	Målselv (A)	235.	Sokndal (A)	328.	Øksnes (A)	403.
Bardu (SP)	20.	Hemnes (A)	293.	Måsøy (A)	45.	Sola (H)	28.	Ørland (SP)	386.
Beiarn (LL)	75.	Hemsedal (SP)	29.	Namdalseid (SP)	123.	Solund (SP)	203.	Ørskog (FRP)	18.
Berg (A)	294.	Herøy (M. og R.) (H)	248.	Namsos (A)	97.	Songdalen (SP)	389.	Ørsta (A)	322.
Bergen (FRP)	95.	Herøy (Nordland) (A)	143.	Namsskogan (SV)	221.	Sortland (A)	396.	Østre Toten (SP)	234.
Berlevåg (A)	152.	Hitra (A)	336.	Nannestad (A)	423.	Spydeberg (SP)	397.	Øvre Eiker (H)	147.
Bindal (A)	31.	Hjartdal (SP)	61.	Narvik (A)	295.	Stange (A)	364.	Øyer (H)	236.
Birkenes (H)	231.	Hjelmeland (SP)	59.	Naustdal (A)	285.	Stavanger (H)	164.	Øygarden (LL)	41.
Bjarkøy (LL)	88.	Hobøl (FRP)	385.	Nedre Eiker (H)	372.	Steigen (SP)	254.	Øystre Slidre (A)	194.
Bjerkreim (H)	271.	Hof (H)	133.	Nes (Åkershus) (A)	424.	Steinkjer (SP)	292.	Åfjord (A)	39.
Bjugn (A)	350.	Hol (A)	11.	Nes (Buskerud) (SP)	34.	Stjørdal (SP)	333.	Ål (V)	17.
Bodø (A)	60.	Hole (H)	81.	Nesna (A)	160.	Stokke (A)	119.	Ålesund (H)	224.
Bokn (A)	27.	Holmestrand (H)	312.	Nesodden (SV)	212.	Stord (H)	253.	Åmli (SP)	230.
Bremanger (A)	236.	Holtålen (A)	168.	Nesseby (LL)	50.	Stordal (H)	49.	Åmot (SP)	345.
Brønnøy (SP)	100.	Hornindal (H)	195.	Nesset (H)	307.	Stor-Elvdal (LL)	204.	Årdal (A)	136.
Bygland (SP)	47.	Horten (A)	335.	Nissedal (SP)	48.	Storfjord (SP)	90.	Ås (A)	262.
Bykle (H)	2.	Hurdal (V)	286.	Nittedal (H)	188.	Strand (A)	297.	Åseral (SP)	21.
Bærum (H)	36.	Hurum (A)	257.	Nome (SP)	413.	Stranda (FRP)	182.	Åsnes (V)	280.
Bø (Nordland) (LL)	320.	Hvaler (FRP)	129.	Nord-Aurdal (A)	313.	Stryn (A)	316.		
Bø (Telemark) (A)	393.	Hyllestad (SP)	183.	Norddal (A)	211.	Sula (FRP)	196.		
Børmlø (H)	269.	Hægebostad (KRF)	70.	Nord-Fron (A)	81.	Suldal (SP)	6.		
Båtsfjord (H)	215.	Høyanger (A)	257.	Nordkapp (A)	367.	Sund (H)	365.		
Dovre (SP)	90.	Høylandet (SP)	13.	Nord-Odal (A)	408.	Sundndal (A)	187.		
Drammen (H)	209.	Hå (LLL)	303.	Nordre Land (A)	186.	Surnadal (A)	65.		
Drangedal (A)	266.	Ibestad (LL)	323.	Nordreisa (FRP)	397.	Sveio (A)	272.		
Dyrøy (A)	53.	Inderøy (SP)	113.	Nore og Uvdal (A)	26.	Svelvik (H)	425.		
Dønna (A)	390.	Iveland (SP)	52.	Notodden (A)	243.	Syklyven (KRF)	415.		
Eid (A)	159.	Jevnaker (A)	421.	Nærøy (SP)	252.	Søgne (A)	327.		
Eide (H)	417.	Jondal (SP)	15.	Nøtterøy (H)	51.	Sømna (LL)	210.		
Eidtfjord (SP)	10.	Jølster (SP)	145.	Odda (A)	30.	Søndre Land (LL)	387.		
Eidsberg (SP)	401.	Karasjok (A)	342.	Oppdal (A)	92.	Sør-Aurdal (SP)	208.		
Eidskog (SP)	419.	Karlsøy (A)	374.	Oppegård (H)	102.	Sørfold (A)	157.		
Eidsvoll (SP)	399.	Karmøy (KRF)	205.	Orkdal (LL)	276.	Sør-Fron (A)	254.		
Egersund (H)	314.	Kautokeino (Samef.)	141.	Os (Hedmark) (A)	54.	Sør-Odal (A)	400.		
Elverum (A)	366.	Kleveland (SP)	52.	Os (Hordal) (FRP)	299.	Sørreisa (H)	354.		
Enebakk (FRP)	287.	Klepp (H)	139.	Osen (SV)	104.	Sørum (A)	391.		
Engerdal (A)	119.	Klæbu (SP)	300.	Oslo (H)	101.	Sør-Varanger (A)	196.		
Etne (SP)	19.	Kongsberg (A)	115.	Osterøy (A)	420.	Tana (A)	98.		
Etnedal (SP)	63.	Kongsvinger (A)	404.	Overhalla (SP)	223.	Time (KRF)	188.		
Evenes (H)	228.	Kragerø (H)	304.	Porsanger (A)	196.	Tingvoll (H)	177.		
Evje og Hornnes (KRF)	148.	Kristiansand (H)	185.	Porsgrunn (A)	214.	Tinn (A)	22.		
Farsund (A)	368.	Kristiansund (A)	326.	Radøy (SP)	407.	Tjeldsund (H)	394.		
Fauske (H)	121.	Krødsherad (LL)	267.	Rakkestad (SP)	340.	Tjørme (A)	353.		
Fedje (A)	85.	Kvalsund (LL)	108.	Rana (A)	106.	Tokke (SP)	16.		
Fet (A)	402.	Kvam (A)	84.	Randaberg (KRF)	134.	Trolga (SP)	69.		
Finnøy (KRF)	264.	Kvinesdal (A)	93.	Rauma (SP)	165.	Tranøy (A)	411.		
Fitjar (KRF)	179.	Kvinnherad (A)	132.	Re (SP)	387.	Tromsø (A)	86.		
Fjaler (A)	64.	Kviteseid (SP)	122.	Rendalen (A)	176.	Trondheim (A)	173.		
Fjell (H)	129.	Kvæfjord (V)	261.	Rennebu (LL)	279.	Trysil (A)	406.		
Flakstad (LL)	379.	Kvænangen (LL)	274.	Rømskog (A)	124.	Træna (A)	227.		
Flatanger (V)	229.	Kåfjord (A)	304.	Røros (A)	89.	Trosgstad (A)	207.		
Flekkefjord (V)	257.	Lardal (A)	56.	Røst (LL)	250.	Tvedstrand (LL)	154.		
Flesberg (H)	295.	Larvik (H)	290.	Røyken (H)	268.	Tydal (V)	1.		
Flora (A)	348.	Lavangen (A)	183.	Røyrvik (LL)	99.	Tynset (SV)	247.		
Flå (LL)	38.	Lebesby (A)	135.	Råde (A)	384.	Tysfjord (SP)	155.		
Folldal (A)	262.	Leikanger (A)	83.	Salangen (SP)	170.	Tynsnes (SP)	103.		
Forsand (KRF)	40.	Leirfjord (A)	181.	Saltdal (A)	56.	Tysvær (H)	46.		
Fosnes (LL)	347.	Leka (SP)	93.	Rollag (A)	127.	Tønsberg (H)	219.		
Fredrikstad (FRP)	410.	Leksvik (SP)	178.	Rygge (A)	241.	Ullensaker (FRP)	358.		
Frogner (H)	109.	Lesja (SP)	62.	Rælingen (A)	340.	Ullensvang (SP)	35.		
Froland (SP)	329.	Levanger (A)	301.	Rødøy (SP)	260.	Ulstein (A)	138.		
Frosta (H)	222.	Lier (H)	280.	Rømskog (A)	167.	Ulvik (V)	146.		
Fræna (KRF)	383.	Lierne (A)	71.	Røros (A)	231.	Vadsø (A)	144.		
Frøya (A)	357.	Lillehammer (A)	233.	Røst (LL)	250.	Vaksdal (A)	139.		
Fusa (SP)	171.	Lillesand (H)	160.	Røyken (H)	268.	Valle (H)	9.		
Fyresdal (SP)	12.	Lindesnes (KRF)	362.	Røyrvik (LL)	99.	Vang (SP)	25.		
Førde (SP)	179.	Lindås (KRF)	137.	Råde (A)	384.				
Gamvik (A)	422.	Lom (SP)	78.	Salangen (SP)	170.				
Gaula (SP)	79.	Loppa (Kystpartiet)	23.	Saltdal (A)	56.				
Gausdal (SP)	337.	Lund (A)	226.	Sammanger (KRF)	190.				
Gildeskål (H)	324.	Lunner (H)	395.	Sande (M. og R.) (H)	343.				
Giske (KRF)	284.	Lurøy (SP)	116.	Sande (Vestfold) (A)	200.				
Gjemnes (SP)	191.	Luster (KRF)	7.	Sandefjord (H)	216.				
				Sandnes (H)	117.				

- Kommunene Kvitsøy, Utsira, Vevelstad, Hamarøy og Torsken har så mangefull rapportering til SSB at de er utelatt fra oversikten

Kommunehørse

- I serien kommunebørsen har Dagbladet hatt som mål å kåre Norges beste kommune å bo i.
 - Vi har målt alle landets kommuner ut ifra 55 ulike parametre - alt fra skole, arbeidsliv og økonomi til helsetjenester, eldreomsorg, SFO- og barnehagertilbud.
 - Tallene er basert på kommunenes egne innrapporteringer til KOSTRA, Nav, KS, Kommunaldepartementet og Utdanningsdirektoratet.
 - Mens små kraftkommuner gjør det bra i hovedkåringen, scorer storbyene midt på treet. Bodø kommer best ut (60.plass), mens Oslo ligger på 101.plass. Kristiansand kommer lengst ned på lista av de største byene, på en 185.plass.

**Sjekk din kommune på
Dagbladet.no**



Dagbladet 16. juni



Dagbladet 7. juni



Dagbladet 20. juli



Dagbladet 16. august

ENDELIG ET LYSPOINT: Bare noen få dager før kommunevalget viser Dagbladets kommunebørs at det er de SV-styrte kommunene som gjør det best. Det er partiledet Kristin Halvor

SV styrer de beste kommunene i Norge, viser Dagbladets kåring. Frp havner på bunn.

PARTIKÅRING

Dagbladets rangering av de ulike partiene i «Kommunebørsen» viser at to partier utmerker seg: SV og Sp får begge en firer på terningen, men ni plasser skiller dem. Mens

Sp-styrte kommuner i snitt havner på 168.plass, ligger de fem SV-kommunene i snitt på 157.plass.

– Dette viser jo bare hva SV kan få til når vi har stor innflytelse, mener partileder Kristin Halvorsen. Hun er ikke overrasket over at SV-kommunene ifølge Dagbladets oversikt er best å bo i.

– Vi er en garantist for gode oppvekstkommuner. SV-erne som velges inn i kommunestyrene, har et særlig sterkt engasjement for kvaliteten i barnehager, tidlig innsats i skoler, forebygging av frafall i videregående skoler, et barnevern på stell og gode fritidstilbud til barn og unge, sier SV-lederen.

Mens Høyre, KrF og Venstre

havner midt på treet med en treer på terningen, scorer Arbeiderpartiet og Frp desidert dårligst. Frp ligger i gjennomsnitt på 261.plass i hovedkåringen, 31 plasser bak den andre taperen: Arbeiderpartiet på 230.plass.

Ifølge kåringen har Frp-kommuner i snitt dårligst økonomisk kontroll. Partiet scorer også dårlig på skole, barnehagetilbud og ungdomspolitikk. Frp gjør det derimot

Forskning tyder på at det er små forskjeller mellom rødt og blått når det gjelder økonomiske prioriteringer.

Anders Todal Jenssen, valgforsker

bedre enn andre partier på eldre-
omsorg og arbeidsliv.

– Eldreomsorg er den saken det er viktigst for Frp å få gjort noe med, men vi må bare erkjenne at alt ikke kan løses på én gang. Noen av kommunene Frp har fått ansvar for, har vært i en særdeles vanskelig økonomisk situasjon. Det er ingen unnskyldning, men en forklaring på at det er vanskelig å snu alle problemer i løpet av fire år – også for Frp, sier partileder Siv Jensen.

Verst ut av Frp-kommunene kommer Hobøl i Østfold på en 385.plass.

Parti ikke avgjørende

– Det kan sikkert reises innvendinger mot metodebruken av Kostra-tall. Men når Dagbladet går så bredt ut, vil det være hold i den lista likevel, sier Arne Vinje, som deler navn med fjellbygda han har styrт i åtte år.

Men partipolitikk spiller neppe en avgjørende rolle i små kommuner som Vinje, mener ordføreren.



Dagbladet 31. august



Dagbladet 2. september



...Og Frp og Ap gjør det dårligst

sen selv sagt godt fornøyd med, selv om hun ikke er overrasket over resultatet.

Foto: Benjamin A. Ward

– Det er tverrpolitisk enighet om mye av satsningen som har skjedd her og rikspolitiske stridsspørsmål er ikke så sentrale. Det er for eksempel liten grad av diskusjon om privat engasjement, ettersom det private ikke er interessert i tjenesteyting på et sted som Vinje. Kommunen må gjøre det meste av jobben, og det er opp til politikerne å finne gode modeller, sier han.

Spiser av budsjettet

Valgforsker Anders Todal Jensen tror det er begrenset hvor stor reell innflytelse partiene har på politikken som føres i kommunene.

– Selv om vi må tro at politikk spiller en rolle, og at de politiske partiene driver politikken i en bestemt retning, finnes det forskning som tyder på at det er små forskjeller mellom rødt og blått når det gjelder økonomiske prioriteringer. Det skyldes at kommunene har mange lovpålagte oppgaver og lønninger til kommunalt ansatte, som spiser av budsjettet. Dermed blir det lite rom for sterke politiske markeringer, sier han.

Flere faktorer er med på å forklare hvor godt eller dårlig kommunene gjør det, påpeker forskningsdirektør Jan Erik Askildsen ved Rokkansenteret.

– Har du mye penger i kommu-

nekassa, vil du også bruke mer på tjenester til innbyggerne og ha lavere egenandeler enn kommuner som har mindre penger, uavhengig av partitilhørighet, sier han.

Kompromisser

Partikonstellasjoner spiller også inn på pengebruken i kommunene.

– Mange kommuner styres av ett parti som sliter med å inngå kompromisser med andre partier. Når det må inngås kompromisser, blir ikke alltid partilinjene fulgt. Det kan bidra til å forklare hvordan et parti som Frp kan gå inn for bompenge i enkelte vestlandskommuner, sier Askildsen.

Slik scorer partiene



Best økonomisk

styring:



Best økonomisk

styring:

Best kommune-

helsetilbud:

Best kommune-

helsetilbud:

Beste

skolekommune:

Beste

skolekommune:

Her er det

best å jobbe:

Her er det best

å jobbe:

Her er det best

å være småbarnsforeldre:

Her er det best

å være småbarnsforeldre:

Her er det best

å være ungdom:

Her er det best

å være ungdom:

Norges billigste

kommune:

Norges billigste

kommune:

Her er det best

å bli gammel:

Her er det best

å bli gammel:



Best økonomisk

styring:

Best økonomisk

styring:

Best kommune-

helsetilbud:

Best kommune-

helsetilbud:

Beste

skolekommune:

Beste

skolekommune:

Her er det best

å jobbe:

Her er det best

å jobbe:

Her er det best

å være småbarnsforeldre:

Her er det best

å være småbarnsforeldre:

Her er det best

å være ungdom:

Her er det best

å være ungdom:

Norges billigste

kommune:

Norges billigste

kommune:

Her er det best

å bli gammel:

Her er det best

å bli gammel:



Best økonomisk

styring:



Best økonomisk

styring:

Best kommune-

helsetilbud:

Best kommune-

helsetilbud:

Beste

skolekommune:

Beste

skolekommune:

Her er det best

å jobbe:

Her er det best

å jobbe:

Her er det best

å være småbarnsforeldre: ...

Her er det best

å være småbarnsforeldre: ...

Her er det best

å være ungdom:

Her er det best

å være ungdom:

Norges billigste

kommune:

Norges billigste

kommune:

Her er det best

å bli gammel:

Her er det best

å bli gammel:



Best økonomisk

styring:

Best kommune-

helsetilbud:

Beste

skolekommune:

Her er det best

å jobbe:

Her er det best

å være småbarnsforeldre:

Her er det best

å være ungdom:

Norges billigste

kommune:

Her er det best

å bli gammel:

• Terningene er basert på partienes gjennomsnittsplassering i de ulike kategoriene. Plassen er regnet ut ved å slå sammen plasseringen til alle kommunene det ulike partiet styrer, også dele på antall kommuner.



Dette viser jo bare hva SV kan få til når vi har stor innflytelse.

Kristin Halvorsen



Kommunebørsen



JUBEL: Tydal kommune har kommet til topps i Dagbladets kommunebørs. Norges beste kommune kan skilte med verdens minste Kon Tiki-museum, en butikk og 864 innbyggere. Video: Øistein Norum Monsen/DAGBLADET.

Tydal er Norges beste kommune

Her stiller verken Høyre eller Frp til valg.

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no
I TYDAL

ØISTEIN NORUM MONSEN
onm@dagbladet.no
I TYDAL, FOTO/VIDEO

TORE BERGSAKER
tbe@dagbladet.no

MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

09.09.2011, kl. 17:40

+1 0

Tweet 17

Anbefal 564 Send

TIPS OSS 2400

TYDAL (Dagbladet): - Her skal jeg bo her hele mitt liv. Jeg må kanskje flytte for å studere, men jeg vil ikke bo noe annet sted enn i Tydal, sier Sina Renate Bergehaug Aas (12).

OPPTIL
-30%

annonse

Valg11

SISTE SAKER

annonse

Mediahuset Novas
www.telefonkatalogen.biz

Firmsøk, bransje, tlf, sted

Skriv inn firma, bransje, tlfnr., sted

Bransje

Søk

Dagbladet



Kommunebørsen

Tydal er Norges beste kommune

Her stiller verken Høyre eller Frp til valg.

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no
I TYDAL

ØISTEIN NORUM MONSEN
onm@dagbladet.no
I TYDAL, FOTO/VIDEO

TORE BERGSAKER
tbe@dagbladet.no

MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

TYDAL (Dagbladet): - Her skal jeg bo her hele mitt liv. Jeg må kanskje flytte for å studere, men jeg vil ikke bo noe annet sted enn i Tydal, sier Sina Renate Bergehaug Aas (12).

Og kanskje hun har et poeng: [Tydal](#) er nemlig Norges beste kommune.

I Dagbladets «Kommunebørskåring» har [Tydal høstet toppkarakter](#) innenfor skole, eldreomsorg, helse, økonomisk styring,



STOLT: Ordfører Kari Slungård styrer Norges beste kommune. Hun tror Tydal er best i test fordi de har et fokus på å gi gode kommunale tjenester. I ordførerkjedet er fisk og rein avbildet — kommunen profilerer seg som en fjellkommune full av

tilbud til unge, tilbud til
småbarnsforeldre.

gode naturopplevelser. Foto: Øistein Norum Monsen. Foto: Øistein Norum Monsen / Dagbladet

Sina Renate er elev ved kommunens eneste skole, som har 93 elever fra 1-10. klasse.

- Vi har det så artig på skolen, vi ønsker nesten å gå på skolen hele tiden. Vi får masse oppmerksomhet, og lærerne har tid til oss, fortsetter hun.

I andre enden av skalaen er [Svelvik kommune](#). Ifølge kommunebørsen er dette [Norges dårligste kommune](#). Her erkjenner ordfører Knut Erik Lippert (H) at de har gapt over for mye.

Sjekk din kommune [her](#).

- Trivelige folk som trives

En times kjøring fra Trondheim og på grensa til Sverige, kommer fjellkommunen til syne. Kommunevåpenet er rødt, og med tre gule t-er, som symboliserer kraftmastene i kommunen.

- I Tydal har alt man trenger. Folk er hyggelige, og barna får en god oppvekst, sier Reno Dietrich, som handler i bygdas eneste butikk, den lokale Coopen.

Han har flyttet fra Tyskland til Tydal for sju år siden, og verken han eller familien tenker seg tilbake til hjemlandet.

- Da vi kom hit tok folk oss godt imot. Det er et godt samfunn å bo i, nei, vi blir her, sier han.

En rød 50-tallsbygning titter beskjedent fram på en bakketopp, med utsikt over skogen, kraftverket og kommunetorget.

- Ja, vi har ikke brukt mye penger på kommunehuset, sier ordfører Kari Slungård (V).

Tydal har heller prioritert gode kommunale tjenester



VIL ALLTID BO I TYDAL: — I Tydal kjenner alle hverandre, vi har flott natur, og mange aktiviteter på fritiden, sier skolevenninnene Sina Renate Bergehaugaas (12) og Emile Græsli (11) (t.h). Foto: Øistein Norum Monsen. Foto: Øistein Norum Monsen / Dagbladet

- og det er derfor de er Norges beste kommune, mener ordføreren.

- Her er trygge oppvekstvilkår, trivelige folk som trives. Alt man trenger for det gode liv, legger hun til.

Kommunen har en skole, en barnehage, et sykehjem, et bibliotek, og nå bygger de kommunens største satsingsprosjekt - en splitter ny flerbrukshall — til sine 860 innbyggere.



FORNØYD: Johanna Østby (84) har bodd i Tydal hele sitt liv. Hun bor nå på sykehjemmet i kommunen, og er godt fornøyd. Foto: Øistein Norum Monsen / DAGBLADET

Ikke H eller Frp i Tydal

Johanna Østby (84) har bodd hele livet i kommunen.

Hun bor på Tydal sykehjem, og er godt fornøyd. Her er det ingen venteliste - på sykehjemmet har de til og med ledige plasser som de kan leie ut til nabokommunene.

Lege- og fysioterapi får den som vil ha det - når de vil ha det.

- Jeg trives veldig godt, sier hun.

Innenfor eldreomsorg og skole har kommunen høyt utdannet personale. Kommunen legger også forholdene til rette for etter- og videreutdanning for kommunens ansatte. Og det mangler ikke på rekruttering. Flere vil jobbe i kommunen enn hva det er arbeidsplasser til.

Privatisering av eldreomsorg er uhørt:



GRÜNDER PÅ BYGDA: Tydal ønsker seg flere arbeidsplasser, og flere gründere, men noen har alt fått fotfeste. Jens Peder Svelmo (38) er daglig leder ved TydalFisk. De har spesialisert seg på oppdrett av innlandsfisken røye — og er norgesmestere i røkefisk. Foto: Øistein Norum Monsen / Dagbladet

- Det har vi aldri diskutert, og det kommer vi aldri til å diskutere. Jeg ser ingen grunn til å gjøre det, sier Slungård.

Verken Høyre eller Frp stiller med lister i Tydal.

- Vi har vært sosialdemokrater lenge, og vi er kjent for det, sier ordføreren.

Tydal var lenge en Arbeiderpartikommune, men for fire år siden fikk Slungård ordførerkjedet, i en koalisjon mellom Venstre og Senterpartiet.

Etter 12. september venter pensjonisttilværelsen for Venstre-ordføreren, og det ligger an til et spennende valg i kommunen mellom ordførerkandidaten fra felleslista for Arbeiderpartiet-SV, fra Venstre-Sp og fra Bygdelista.

«Itj no som kjem ta seg sjøl»

Inntekter fra kraftutbygging kommer godt med når en skal gi innbyggerne i kommunen gode tilbud. Blant de ti beste norske kommunene er alle, i større eller mindre grad, kraftkommuner med under 5000 innbyggere.

- Vi har litt mer midler enn gjennomsnittet, og gjør det litt bedre enn gjennomsnittet. Men det er ikke alle som har midler som kommer bra ut. Vi har stor enighet i kommunestyret, og er enige om prioriteringer, sier rådmann igjennom 25 år, Gunnbjørn Berggård.

Men, «det er itj no' som kjem ta seg sjøl», som tydølingene sier.

For heller ikke kraftinntektene har kommet til uten kamp: Tydal har ligget i langvarig konflikt med staten.

Saksøkt staten

Store skogarealer er bekledd av master, store vassdrag er demmet opp,



FRA TYSKLAND TIL TYDAL: Reno Dietrich flyttet til Tydal for syv år siden. Han og kona Kerstin trives så godt, at de aldri kan tenke seg å flytte tilbake til Tyskland. Her med barna Stian (5) og Jannick (3). Foto: Øistein Norum Monsen/Dagbladet

men millionfortjenesten går ikke innbyggeren til gode, de går til Statkraft. Tre ganger har Tydal møtt staten i Høyesterett.

Kommunens største inntekter fra kraftverkene er eiendomsskatten, men de får ikke ta mer i eiendomsskatt enn hva staten tillater. Fordi de har høye skatteinntekter, minker rammetilskuddene fra staten.

Tilbake sitter Tydal og føler seg snytt.

- Hvorfor skal kraftverk være det eneste som ikke beskattes etter reel verdi? Oljeindustrien blir det, og her er det ingen misnøye. Oslo kommune tar ut millionutbytte fra sine kraftselskap i Hallingdal, og staten tjener millioner på kraftverkene i Tydal, men at vi som har kraftverk i vår kommune, at vi som ofra naturen vår for å bygge ut, ikke skal få mer igjen for det, er urettferdig, sier ordføreren.

- Mange lar seg irritere av at eiendomsskatt på kraftanlegg er en lokal skatt, men det er ingen som snakker om hvor mye natur vi har levert fra oss, sier rådmann Berggård.

Etter valget vil halve kommunestyret være utskrifta.

- Mange synes staten beslutter så mye, at det er lite handlingsrom for lokalpolitikken, sier Slungård.

Hun sikter ikke bare til kraftinntektene, men også spørsmål om rovdyrpolitikk, naturforvaltning, men også kommunenesammenslåing. Der tar selv hennes moderparti, Venstre, feil. En sammenslåing av Tydal og nabokommunen Selbu, for eksempel, er uaktuelt.

Teknologi fra Tydal

Den eneste kategorien i «Kommunebørsen» som Tydal ikke har fått full pott i, er innenfor arbeid.

- Vi håper å få på plass flere arbeidsplasser. Uten det, vil folk flytte ifra. Men man kan ikke bare vedta å ha arbeidsplasser, sier ordføreren.

Tydalinger flest jobber innenfor servicesektoren, jordbruk eller i kommunen.

Men her er det også flere hytter enn hus, og med Nord-Europas beste ørretelver og enorme skog og viddeområder, holder også turisme liv i Tydal.

- Vi ønsker oss mer gründere, folk som satser friskt og flytter tilbake til kommunen. Vi kan ikke bestemme at vi skal få mer gründervirksomhet, men vi kan tilrettelegge og stimulere, slik at flere får lyst til å gjøre det samme, sier Slungård.

For noen gründere har slått rot: I bygda Græsli, i et skogholt ligger et av verden ledene teknologiselskap innenfor ultralyd. Aurotech er drevet av brødparet Arnstein og Audun Græsli.

De har 13 ansatte, og ambisjonen er en omsetning på 100 millioner dollar. Kommunen har bygget lokalene deres, og hjulpet til med finansiering.

- At kommunen var positiv er avgjørende for at vi er her i dag, sier Audun Græsli, som har flyttet tilbake til kommunen og slått seg ned med familien.

Lenger øst i kommunen holder Tydalfisk til. De driver et fiskeoppdrettsanlegg for innlandsfisk, og er norgesmestere i rakerfisk.

-Uten kommunen hadde vi ikke fått det til. De var en viktig aktør i oppstarten, og hjalp oss i en vanskelig tid, sier daglig leder Jens Peder Svelmo.



Kommunebørsen



DÅRLIGST - Vi har gapt over for mye, forklarer ordfører Knut Erik Lippert i Svelvik. Kommunen kommer dårligst ut i Dagbladets kommunebørs. Foto/video: Bjørn Langsem/Dagbladet

Svelvik er Norges dårligste kommune

I Svelvik er det bygget og pusset opp så mye at kommuneøkonomien ligger i ruiner.

 **TORE BERGSAKER**
tbe@dagbladet.no
ISVELVIK

 **BJØRN LANGSEM**
bla@dagbladet.no
ISVELVIK, FOTO/VIDEO

 **MARIE MELGÅRD**
mame@dagbladet.no

 **MERETE LANDSEND**
mel@dagbladet.no

 **OLA STRØMMAN**
olast@dagbladet.no

09.09.2011, kl. 17:41

+1 0

Tweet 8

Anbefal 681 Send

TIPS OSS 2400

SVELVIK (Dagbladet): På Drammensfjordens vestbredd ligger idylliske [Svelvik](#). En døsig og trivelig liten «sørlandsby» bare en snau times biltur unna Oslo.

annonse

Klikk her -
første utgave gr... DVD-spiller

Valg11

SISTE SAKER

annonse

Mediahuset Novas
www.telefonkatalogen.biz

Firmsøk, bransje, tlf, sted

Skriv inn firma, bransje, tlfnr, sted

Bransje

Søk

Dagbladet



Kommunebørsen

Svelvik er Norges dårligste kommune

I Svelvik er det bygget og pusset opp så mye at kommunøkonomien ligger i ruiner.

TORE BERGSAKER
tbe@dagbladet.no
I SVELVIK

BJØRN LANGSEM
bla@dagbladet.no
I SVELVIK, FOTO/VIDEO

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no

SVELVIK (Dagbladet): På Drammensfjordens vestbredd ligger idylliske [Svelvik](#). En døsig og trivelig liten «sørlandsby» bare en snau times biltur unna Oslo.

Her er Drammen nærmeste nabo og alt skulle ligge til rette for at både innbyggerne og næringsliv i kommunen kan blomstre. Så hvordan gikk det til at Svelvik ble Norges dårligste kommune på Dagbladets kommunebørs?



GIR SEG: Knut Erik Lippert er ordfører i Svelvik, her sammen med Børge Domino.

Han har styrt byen i 12 år, men nå gir han seg som ordfører. Foto: Bjørn Langsem / Dagbladet.

- Katastrofal styring

På trappa til lokalavisa Svelvikspostens redaksjon står redaktør Dag E. Wathne og røyker.

- Dette er et resultat av katastrofal politisk styring. Det er typisk for Svelvik å havne på bunnen av ei slik kåring. Vi er ingen gjennomsnittskommune og det er jo på en måte hyggelig.

Nylig kunne hans egen avis fortelle at kommunen også toppt skilsmisestatistikken. I likhet med mange i byen peker han på en rekke råflotte byggeprosjekter når han blir bedt om å forklare hvorfor kommunen ligger med bruket rygg.

- Vi har noen av landets flotteste skolebygg, men vi har snart ikke barn igjen til å fylle dem, sier redaktøren.

Norges beste kommune ligger i Sør-Trønderlag. [Tydal](#) kommune er [Norges beste kommune](#).

Sjekk din [her](#).

- Gapt over for mye

I flere omganger har rådmannen i kommunen tatt til orde for å legge ned to av kommunens fire barneskoler.

Takplatene hang og slang og elevene måtte tygge piller mot effekten av muggsopp. Men da fakkeltogene begynte å gå gjennom Svelvik sentrum ble alle politikerne enige.

Nå har kommunen fire flotte skolebygg, men får likevel terningkast én på kvalitet i skolen. Kommunen har også gjeld til langt over utsiktspunktet på fjelltoppen der ordfører Knut Erik Lippert (H) sitter og ser utover byen sin.

- Vi har gapt over for mye. Vi har hatt en politisk kultur der vi ønsket det beste for innbyggerne. Her i Svelvik ser du svært få kommunale



SETT: Redaktør Dag E. Wathne i Svelviksposten skylder på slett politisk styring gjennom mange år. Foto: Bjørn Langsem / Dagbladet.

bygg med dårlig standard, sier han.

Bare rehabiliteringen av skolene har kostet kommunen opp mot 130 millioner kroner.

Myte

Men det er ikke bare i kommunekassa det står dårlig til. Når de åtte terningene fra Dagbladets kommunebørs legges på bordet blir det yatzy i enere, par i toere og en enslig treer.

Både skolen, ungdomstilbudet, avgiftsnivået og eldreomsorgen kommer ut som den dårligste i landet.

- Innbyggerne i denne kommunen oppfatter ikke at alt er galt her. Vi har et godt fritidstilbud og stor frivillig innsats, sier ordføreren.

Rådmann Svein Thorgersen forklarer problemene i kommunen med at mange innbyggere tjener dårlig.

- Den vestfoldske solkysten med mye penger er en myte. Kommunene her har alltid hatt lav inntekt. Vi må bare lære oss å bli flinkere til å ha dårlig råd, sier han.

Vekkelse

Den nye, flotte og ikke minst rådyre Berger skole får mye av skylda for den dårlige kommuneøkonomien. Her er det bare 15 elever på enkelte klassetrinn.

- Folk her gikk i tog for å støtte oss, så mannen i gata gir ikke oss skylda. Men når krybba er tom bites hestene. Nå skyldes det på både skolen og de som jobber i kommunen. Sannheten er at det er politikere som står bak alle vedtakene, sier undervisningsinspektør Inge Wergeland.

Alle problemene i Svelvik har i det siste ført til noe som nærmest kan kalles en vekkelse. Lokale ildsjeler har satt opp et skuespill for å lage litt liv i småbyen og næringsrådet jobber sammen med BI for å fylle de tomme lokalene som dominerer i hovedgata.

Mandagens valg vil også føre til utskiftninger i den politikerstanden som får skylda for alt trøbbelet.

- Til dette valget yngler det av helt nye representanter. Det er helt vanlige folk som har reist seg fra godstolen og sagt seg villige til å stille til valg. Om dere gjennomfører en ny kommunebørs om fire år skal jeg garantere at vi ligger i andre enden av skalaen, sier redaktør Wathne.

Forskjeller

Rådmann Thorgersen lar seg ikke hisse opp over Tydal og de andre kommunene som toppler kommunebørsen drar inn store penger fordi de tilfeldigvis har noen fossefall innenfor kommunegrensa.

Han forteller om en rådmann fra en av disse kraftkommunene som forklarte ham budsjettbekjending slik:

- Først henter vi penger til det vi må. Så gir vi penger til det vi har lyst til. Resten setter vi i banken. Det er store forskjeller i Kommune-Norge, sier rådmannen.

Dagbladet



Kommunebørsen



VINNER OG TAPER: Dagbladet har igjennom «Kommunebørsen» målt og veid kommuner i åtte ulike tema, for å finne frem til Norges beste kommune. I samme kåring har vi sett på hvilke parti som styrer best. SV kommer best ut, mens Frp havner på bunn av lista. Foto: Jacques Hvistendahl

SV er best - Frp er verst

Kristin Halvorsens parti styrer landets beste kommuner. Frp er dårligst.

MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no

MARIE MELGÅRD
mame@dagbladet.no

TORE BERGSAKER
tbe@dagbladet.no

OLA STRØMMAN
olast@dagbladet.no



HVA GJØR PARTIENE I KOMMUNENE?: Dagbladet har igjennom hele sommeren målt og veid kommuner innenfor ulike kategorier - det samme har vi gjort med partiene. Hvordan scorer de på ulike tema i kommunen.

Faksimile: Dagbladet

(Dagbladet): Dagbladets rangering av de ulike partiene i

«Kommunebørsen» viser at to partier utmerker seg: SV og Sp får begge en firer på ternenget, men ni plasser skiller dem.

Mens Sp-styrte kommuner i snitt havner på 168.plass, ligger de fem SV-kommunene i snitt på 157.plass.



- Dette viser jo bare hva SV kan få til når vi har stor innflytelse, mener partiledet Kristin Halvorsen.

DÅRLIGST: Ordfører i Hobøl kommune Håvard Jensen vil ikke kommentere Dagbladets sak. Frp styrer kommunene dårligst, og Hobøl er den Frp kommunen som kommer verst ut. Foto: John T. Pedersen/Dagbladet

Hun er ikke overrasket over at SV-kommunene ifølge Dagbladets oversikt er best å bo i.

- Vi er en garantist for gode oppvekstkommuner. SV-erne som velges inn i kommunestyrrene, har et særlig sterkt engasjement for kvaliteten i barnehager, tidlig innsats i skoler, forebygging av frafall i videregående skoler, et

barnevern på stell og gode fritidstilbud til barn og unge, sier SV-lederen.

Frp er taperen

Mens Høyre, Krf og Venstre havner midt på treet med en treer på terningen, scorer Arbeiderpartiet og Frp desidert dårligst.

Frp ligger i gjennomsnitt på 261.plass i hovedkåringen, 31 plasser bak den andre taperen: Arbeiderpartiet på 230.plass.

Ifølge kåringen har Frp-kommuner i snitt dårligst økonomisk kontroll.

Partiet scorer også dårlig på skole, barnehagetilbud og ungdomspolitikk. Frp gjør det derimot bedre enn andre partier på eldreomsorg og arbeidsliv.

- Eldreomsorg er den saken det er viktigst for Frp å få gjort noe med, men vi må bare erkjenne at alt ikke kan løses på én gang. Noen av kommunene Frp har fått ansvar for, har vært i en særdeles vanskelig økonomisk situasjon. Det er ingen unnskyldning, men en forklaring på at det er vanskelig å snu alle problemer i løpet av fire år - også for Frp, sier partiledet Siv Jensen.

Verst ut av Frp-kommunene kommer [Hobøl](#) i Østfold på en 385.plass.

Ordfører Håvard Jensen, som har sittet med ordførerkjedet siden 2007, ønsker ikke å kommentere kommunens plassering på Kommunebørsen.



BEST: SV er best, Vinje er SVs beste kommune, og blant topp ti i landet. Ordfører Arne Vinje mener det ikke er tilfeldig: kommunen har satsa på barnefamilier, ungdom og helse - kjente satsningsområder for SV. Foto: Elisabeth Sperre Alnes/Dagbladet



**KOMMUNE
BØRSEN**
Dagbladet kårer
Norges beste kommuner

- Dagbladet overlever uten min kommentar, sier han.

Parti ikke avgjørende

Kraftkommunen [Vinje](#) i Telemark gjør det aller best av SV-kommunene og havner på en fjerde plass i oversikten.

- Det kan sikkert reises innvendinger mot metodebruken av Kostra-tall. Men når Dagbladet går så bredt ut, vil det være hold i den lista likevel. Det er ikke tilfeldig at vi kommer så godt ut når det gjelder ungdom, helse og barnefamilier, det er kjent at disse områdene er viktige satsingsområder for SV, sier Arne Vinje, som deler navn med fjellbygda han har styrt i åtte år.

Men partipolitikk spiller neppe en avgjørende rolle i små kommuner som Vinje, mener ordføreren.

- Det er tverrpolitisk enighet om mye av satsningen som har skjedd her og rikspolitiske stridsspørsmål er ikke så sentrale. Det er for eksempel liten grad av diskusjon om privat engasjement, ettersom det private ikke er interessert i tjenesteyting på et sted som Vinje. Kommunen må gjøre det meste av jobben, og det er opp til politikerne å finne gode modeller, sier han.

Spiser av budsjettet

Valgforsker Anders Todal Jenssen tror det er begrenset hvor stor reell innflytelse partiene har på politikken som føres i kommunene.

- Selv om vi må tro at politikk spiller en rolle, og at de politiske partiene driver politikken i en bestemt retning, finnes det forskning som tyder på at det er små forskjeller mellom rødt og blått når det gjelder økonomiske prioriteringer. Det skyldes at kommunene har mange lovpålagte oppgaver og lønninger til kommunalt ansatte, som spiser av budsjettet. Dermed blir det lite rom for sterke politiske markeringer, sier han.

Flere faktorer er med på å forklare hvor godt eller dårlig kommunene gjør det, påpeker forskningsdirektør Jan Erik Askildsen ved Rokkansenteret.

Norges beste - slik scorer partiene:

	SV (154)
	SP (170)
	H (211)
	KRF (221)
	V (223)
	A (228)
	FRP (260)
	RV (335)

(Viser kun de større partiene, terningkast etter partiene poeng i denne listen, snittpllassering i parentes)

- Har du mye penger i kommunekassa, vil du også bruke mer på tjenester til innbyggerne og ha lavere egenandeler enn kommuner som har mindre penger, uavhengig av partitilhørighet, sier han.

Kompromisser

Høye utgifter til helse- og sosialtjenester eller eldreomsorg sier ikke nødvendigvis noe om kvaliteten på tjenestene, mener han.

- Strukturelle forhold kan tilsi at det er større etterspørsel etter tjenester rettet mot for eksempel eldre. Det er ikke alltid godt å si hvordan partipolitikk virker inn, sier Askildsen.

Partikonstellasjoner spiller også inn på pengebruken i kommunene.

- Mange kommuner styres av ett parti som sliter med å inngå kompromisser med andre partier. Når det må inngås kompromisser, blir ikke alltid partilinjene fulgt. Det kan bidra til å forklare hvordan et parti som Frp kan gå inn for bompenger i enkelte vestlandskommuner, sier Askildsen.

Dagbladet



Kommunebørsen



Fikk rett: Vazelina Billophøggers har lenge sunget om at Hamar og Brumunddal ligger på feil side av Mjøsa. Dagbladets kommunebørs gir Eldar Vågan, Kjetil Foseid, Jan Einar Johnsen og Arnulf "Høggern" Paulsen rett i at Totensiden er den beste. Foto Lise Åserud / SCANPIX

Gjøvik-sida er best

I hundrevis av år har det blitt kranglet om hvilken side av Mjøsa som er best. Her er fasiten.

TORE BERGSAKER
tbe@dagbladet.no

(Dagbladet): Dagbladets kommunebørs viser at det er Hamar-siden som er feil side av Mjøsa å bo på. Kommunene på østbredden av Norges største innsjø gjør det gjennomgående dårligere enn de kommunene de ser over på når de nyter solnedgangen.

Dagbladets konklusjon kommer ikke overraskende på Arnulf «Høggern»

Paulsen fra Vazelina bilopphøggers.

- Dette har jeg visst hele tida, sier han.

Punktum

Likevel synes han det er deilig at Dagbladets kåring endelig kan sette punktum for denne diskusjonen.

- Det er på tide at dette blir avslutta nå, sier han.

Selv gjorde han et forsøk på å slutte fred på tvers av den langstrakte innsjøen allerede da Mjøs-brua ble åpnet på midten av 80-tallet.

- Jeg kasta øksa mi i Mjøsa midt ute på brua. Det samme gjorde en kar fra Ringsaker.

Men det ble aldri satt sluttstrek for den bitre striden på tvers av insjøen

Dagbladets kommunebørs er en kåring av hvor godt alle landets kommuner gjør det i forhold til hverandre. Gjennom sommeren har vi analysert hvor gode hver enkelt kommune er på områdene skole, kommunehelse, økonomisk styring, arbeidsliv, eldreomsorg, skatter og gebyrer, samt hvor det er best å være ungdom og småbarnsforeldre.

- Hele lista over hvor godt din kommune gjør det kan du ser [her](#).

Trekker ned

De tre kommunene [Gjøvik](#), [Østre Toten](#) og [Vestre Toten](#) ligger på henholdsvis 150., 222. og 306. plass. Det gir en gjennomsnittplasering på 226.

Kommunene på Hamarsiden gjør det ikke like godt. Snittplasseringen til [Hamar](#), [Stange](#) og [Ringsaker](#) kommune er 265. plass.

De som bor i Hamar kommune kan kanskje finne litt trøst i at det er deres naboer i syd og i nord som trekker ned. Hamar er faktisk den beste kommunen av de seks på en 138. plass.

